

UVOD	5
STRATEŠKI PLAN	6
OPĆI PODACI	10
Upravno vijeće Zavoda	10
Stručno vijeće Zavoda	10
Zaposlenici	11
Poslovni prostori i rasprostranjenost Zavoda	12
Pravo na pristup informacijama Zavoda	15
FINANCIJSKI, OPĆI PRAVNI I ADMINISTRATIVNI POSLOVI	17
Služba za financijske, opće pravne i administrativne poslove	17
Financijski pregled poslovanja za 2016. godinu	17
Prihodi poslovanja	21
Rashodi poslovanja	22
Financiranje rada Zavoda iz sredstava Državnog proračuna	26
Ostvareni vlastiti i ostali prihodi	28
Financiranje zaštitnih radova na kulturnim dobrima sredstvima primljenih donacija, pomoći i EU projekata	30
Ostali financijsko-računovodstveni poslovi	30
Opći pravnih i administrativni poslovi	31
Aktivnosti na uspostavi sustava unutarnjih financijskih kontrola (FMC) i sastavljanju i predaji Izjave o fiskalnoj odgovornosti	32
NABAVA I OPĆI TEHNIČKI POSLOVI	33
Služba za nabavu i opće tehničke poslove	33
Poslovi nabave robe, radova i usluga	33
Poslovi zaštite na radu i zaštite od požara	34
Opći tehnički poslovi	34
Vozila	34
KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKA DJELATNOST	37
Služba za arheološku baštinu	37
Odjel za kopnenu arheologiju	37
Odjel za kopnenu arheologiju – sjedište Juršići	42
Odjel za podvodnu arheologiju	48
Odjel za restauriranje kopnenih arheoloških nalaza	50
Služba za nepokretnu baštinu	53
Posebni programi	53
Odjel za interventni pristup graditeljskom naslijeđu	59
Odjel za integralni pristup graditeljskom naslijeđu	62
Odjel za zidno slikarstvo i mozaik	69
Odsjek za zidno slikarstvo i mozaik u Splitu (Služba za odjele izvan Zagreba)	78
Odjel za štuko	79
Odjel za kamenu plastiku	83
Odsjek za kamenu plastiku u Splitu (Služba za odjele izvan Zagreba)	85

Služba za pokretnu kulturnu baštinu	89
Odjel za drvenu polikromiranu skulpturu	90
Odjel za štafelajno slikarstvo	95
Odjel za tekstil, papir i kožu	99
Restauratorski odjel Dubrovnik	102
Restauratorski odjel Juršići	106
Restauratorski centar Ludbreg	108
Restauratorski odjel Osijek	110
Restauratorski odjel Rijeka	110
Restauratorski odjel Split	114
Restauratorski odjel Zadar	118
Služba za istraživanje i dokumentiranje	122
Informacijsko-dokumentacijski odjel	122
Odsjek za istraživanje i dokumentiranje nepokretne baštine	123
Odsjek za istraživanje i dokumentiranje pokretne baštine	123
Odsjek za fotodokumentaciju	123
Knjižnica	124
Arhiv	124
Prirodoslovni laboratorij	125
Oprema	125
Odsjek za školovanje, stručno usavršavanje i međunarodnu suradnju	127
Službeni posjeti delegacija	127
Suradnja s inozemnim stručnjacima i organizacijama	127
Međunarodni projekti koji se financiraju iz fondova EU	128
Školovanje i stručno usavršavanje	131
Publicistička i promotivna djelatnost	133
PREGLED PROGRAMA RADA ZA 2016. GODINU	139
Realizacija prema vrstama kulturnih dobara	141
Realizacija po županijama	155
PLAN RADA ZA 2017. GODINU	165
Služba za arheološku baštinu	166
Služba za nepokretnu baštinu	170
Služba za pokretnu baštinu	174
Zajednička stručna služba	180

Napomena: Svi slikovni prilozi u ovom Izvještaju, ako nije drugačije navedeno u njihovoj legendi ili opisu, izradili su djelatnici Zavoda i vlasništvo su Hrvatskog restauratorskog zavoda. Čuvaju se u Informacijsko-dokumentacijskom odjelu i/ili u odjelima Zavoda.

UVOD

Hrvatski restauratorski zavod (dalje u tekstu: Zavod) osnovan je uredbom Vlade Republike Hrvatske od 19. prosinca 1996. godine (NN 2/97), spajanjem dviju postojećih javnih ustanova: Zavoda za restauriranje umjetnina (osnovanog 1948. godine pri tadašnjoj Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti) i Restauratorskog zavoda Hrvatske (osnovanog 1966. godine). Uredbom o osnivanju Zavod je određen kao središnja javna ustanova konzervatorsko-restauratorske djelatnosti u Republici Hrvatskoj koja obavlja poslove zaštite kulturnih dobara bez upravnih nadležnosti.

Današnji je Zavod nasljednik višedesetljetne institucionalizirane konzervatorsko-restauratorske djelatnosti te predstavlja jednog od glavnih nositelja suvremene prakse zaštite baštine na području Republike Hrvatske. Nasljeđe se pomno čuva u vidu sistematizirane i digitalizirane baze podataka i arhive konzervatorsko-restauratorskih radova od 1948. godine do danas, uključujući i dio dokumentacije Ferde Goglie iz 1916. godine.

Osnovna djelatnost Zavoda obuhvaća istraživanje, dokumentiranje, valoriziranje, interpretiranje, projektiranje, planiranje te nadzor i provođenje izravnih zahvata na materijalnoj strukturi konzerviranjem i/ili restauriranjem arheoloških, nepokretnih i pokretnih kulturnih dobara Republike Hrvatske. Ujedno je djelatnošću Zavoda obuhvaćeno i davanje stručnih mišljenja, specijalističko savjetovanje i vještačenje, te izvođenje hitnih intervencija i organiziranje zaštite u izvanrednim situacijama. S ciljem provođenja praktične edukacije stručne javnosti, u okviru djelatnosti Zavoda organizira se stručno usavršavanje konzervatora i konzervatora-restauratora, provodi se studentska stručna praksa te se njeguje stručna suradnja sa srodnim institucijama u zemlji i inozemstvu. Kako bi konzervatorsko-restauratorska djelatnost Zavoda bila dostupna i široj javnosti, sustavno se ulaže u promotivne aktivnosti.

Željeni rezultati provođenja strateškog plana Zavoda zasnovani su na unapređenju već postojećih visokih standarda stručne djelatnosti, očuvanju sustava prijenosa znanja, iskustava, vještina te kompetencija, očuvanju i razvoju baza podataka, razvoju novih metoda i tehnika rada, te jačanju stručno-znanstvene djelatnosti, s ciljem argumentiranog, pragmatičnog i dosljednog pristupa zaštiti kulturnih dobara Republike Hrvatske usklađenog sa suvremenom, pozitivnom europskom i svjetskom praksom. je daljnje prilagodbe Zavoda promijenjenom poslovnom okruženju.

Uz to, uočene su i dodatne prilike za razvoj Zavoda u skladu sa sazrijevanjem i razvojem sektora zaštite kulturne baštine u Hrvatskoj, i globalno. U skladu s tim, Zavod razmatra načine na koje se može uključiti u zaštitu audiovizualne baštine, kao nove potkategorije pokretne baštine, kao i na područje zaštite kulturne baštine u katastrofama, gradeći na svojem bogatom iskustvu u zaštiti kulturne baštine u kriznim uvjetima.

Iako već formirani sveučilišni studiji stvaraju kvalitetne mlade konzervatorsko-restauratorske kadrove, gospodarska situacija i zakonska ograničenja obeshrabruju ili ne omogućuju njihovo dostatno uključivanje u tržište rada, ili volontiranje, na području zaštite kulturne baštine, što je dugoročni izazov za kulturu u cjelini, ali i za održavanje djelatnosti i za održavanje kvalitete radova u tom segmentu kulture. Zavod zato poduzima mjere kojima nastoji u najvećoj mjeri omogućiti prenošenje znanja mladim, tek formiranim stručnjacima, ali i razvoj privatnog sektora, kao prirodnog komplementa i dobrodošle ravnoteže javnim ustanovama u djelatnosti.

STRATEŠKI PLAN

Prijedlog dvogodišnjeg strateškog plana rada (2016. – 2018.) zasnovan je na mjerljivim, ostvarivim, realnim i međusobno koordiniranim kratkoročnim i dugoročnim strateškim, taktičkim i operativnim ciljevima. Oni su utemeljeni na rezultatima dubinske analize, a u provedbi ih je nužno izraziti kvalitativno, kvantitativno i vremenski.

MISIJA

Hrvatski restauratorski zavod središnja je javna ustanova kojoj je osnovna djelatnost istraživanje, očuvanje i prezentiranje arheoloških, nepokretnih i pokretnih kulturnih dobara Republike Hrvatske. Osnovna djelatnost provodi se u suradnji s Upravom za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture RH s ciljem očuvanja postojećih te stvaranja novih vrijednosti za buduće naraštaje.

Svrha djelovanja Zavoda u okviru zaštite i očuvanja hrvatske kulturne baštine jest istraživanje, dokumentiranje, valoriziranje, interpretiranje, planiranje te nadzor i provođenje izravnih radova na njegovoj materijalnoj strukturi postupcima konzerviranja i/ili restauriranja.

VIZIJA

Vizija Zavoda jest unaprjeđenje osnovne djelatnosti s ciljem sveobuhvatnog pristupa kulturnom dobru uz nastojanje da se podigne svijest o vrijednostima i značenju kulturne baštine kod primarnog korisnika. U skladu sa stečenim znanjima, iskustvima i vještinama te razvijenim, raznorodnim bazama podataka cilj je Zavoda postati jednim od ključnih dionika u razvoju i provođenju nacionalne strategije zaštite i očuvanja kulturnih dobara.

VRIJEDNOSTI

Osnovna vrijednost Zavoda je visoka kvaliteta izvedenih radova postignuta zahvaljujući različitim zvanjima i zanimanjima djelatnika, sakupljenim specijalističkim znanjima, iskustvima i vještinama, bazama digitalnih i fizičkih podataka te materijalnim resursima. Dodane vrijednosti su kontinuirano stručno usavršavanje, znanstvena interpretacija rezultata te sustavni razvoj novih metoda i tehnika primjenjivih na polju zaštite kulturnih dobara.

CILJEVI

Glavi strateški cilj jest unaprjeđenje poslovanja Zavoda na svim poljima tijekom dvije godine (2016. – 2018.). Ostali ciljevi osmišljeni su kako bi se kroz promišljenije, racionalnije raspoređivanje zaduženja i poslova djelovanje Zavoda usmjerilo ka jasno prepoznatljivim kvalitetama i vrijednostima.

Zbog velikog broja programa zaštite i očuvanja arheoloških, nepokretnih i pokretnih kulturnih dobara čiji je nositelj Zavod, a u skladu s postojećim obrazovanim kadrom te raspoloživim financijskim sredstvima, potrebno je prilagoditi način provođenja osnovne djelatnosti. Stoga su strateški, taktički i operativni ciljevi koji se odnose na osnovnu djelatnost Zavoda, osmišljeni s pragmatičnim pristupom zasnovanim na promišljenom stavu prema vrijednostima i realnim financijskim mogućnostima.

Zbog složenosti parametara potrebnih za izradu kriterija, pokazatelje uspješnosti bit će moguće odrediti tek nakon dvogodišnje provedbe predloženog strateškog plana.

1. Strateški cijevi

- usklađivanje osnovne djelatnosti sa strateškim ciljevima Ministarstva kulture RH (Strategija zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine RH 2011. – 2015., Strateški plan Ministarstva kulture RH 2016. – 2018., Strategija digitalizacije kulturne baštine 2013. i dr.) radi optimiziranog pristupa upravljanju kulturnim dobrima tj. usklađivanje programskih ciljeva s financijskim mogućnostima
- jačanje partnerskog odnosa s Ministarstvom kulture RH, ponajprije s djelatnicima Uprave za zaštitu kulturne baštine (konzervatorski odjeli te sektori i sektorski odjeli) radi podizanja efikasnosti provedbe osnovne djelatnosti
- aktivno uključivanje konzervatorsko-restauratorske djelatnosti Zavoda te polučeni rezultata u kulturni turizam, kroz suradnju s Ministarstvom kulture RH, Ministarstvom turizma RH te Ministarstvom regionalnog razvoja i fondova EU (usklađivanje s općim ciljem 2. Strateški plan Ministarstva kulture 2016.- 2018.)
- pronalaženje odgovarajućih rješenja za prostorni smještaj svih Zavodskih organizacijskih jedinica (Zagreb, Osijek, Ludbreg, Rijeka, Vodnjan-Juršići, Zadar, Šibenik, Split, Dubrovnik).

2. Taktički i operativni ciljevi te aktivnosti

2.1. Razvoj osnovne djelatnosti

- razvoj usporednih pristupa radu na kulturnim dobrima radi cjelovitog pristupa zaštiti, valorizaciji i prezentiranju pojedinog kulturnog dobra ili cjeline te povijesnog krajolika (usklađivanje s posebnim ciljem 2.2. Strateški plan Ministarstva kulture 2016. – 2018.)
- preventivna zaštita najugroženijih kulturnih dobra u okviru utvrđenog stanja i prioriteta Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture RH
- provedba konzervatorsko-restauratorskih radova na kulturnim dobrima u okviru zajedničkih višegodišnjih programa svih službi Zavoda radi razvoja cjelovitog pristupa istraživanju i očuvanju većih cjelina povezivanjem dionika u cjeloviti projekt u svim aspektima izvedbe
- provođenje aktivnosti (u suradnji s Upravom za zaštitu kulturne baštine Ministarstvom kulture RH) na sustavnoj izradi osnovne dokumentacije za kulturna dobra za koja ona ne postoji ili je nedostatna (usklađivanje s posebnim ciljem 2.1.2. Strateški plan Ministarstva kulture 2016. – 2018.)
- razvoj savjetodavnih aktivnosti u djelokrugu osnovne djelatnosti
- održavanje i unaprjeđenje odnosa s pravnim i fizičkim osobama (koje obavljaju poslove konzervatorsko-restauratorske djelatnosti) radi zajedničkog djelovanja u službi čim kvalitetnijeg rada na kulturnim dobrima
- konstruktivno poticanje osmišljavanja i provođenja kapitalnih projekata (usklađivanje s posebnim ciljem 2.2.2. Strateški plan Ministarstva kulture 2016. – 2018.)
- sustavno praćenje te uključivanje Zavoda (u suradnji s lokalnom samoupravom i primarnim korisnicima) u natječajne financirane iz fondova EU, radi jačanja kompetencija te prepoznatljivosti na regionalnoj razini.

2.2. Standardizacija osnovne djelatnosti

- unaprjeđenje standarda struke uz implementaciju standarda odvijanja poslovnih procesa

- uvođenje normativnog sustava te određivanje ciljeva i metoda rada za svako kulturno dobro koje je predmet osnovne djelatnosti
- uvođenje sustava praćenja provedbe osnovne djelatnosti, počevši od izbora novih programa (s cjelovitom razradom programa rada) do konačnog rezultata, uključujući i provjere svih koraka pri izvođenju radova
- poticanje na timski rad radi interdisciplinarnog pristupa osnovnoj djelatnosti
- održavanje učestalih, tematski ciljanih sastanaka i koordinacija, radi jačanja operativnosti
- osmišljavanje sustava evaluacije svih izvođača i vanjskih suradnika s referencama, opisima izvedenih radova te ocjenama realizacije
- provođenje potrebnih postupaka za upis zanimanja djelatnika Zavoda (konzervator arheolog i više; konzervator povjesničar umjetnosti i više; više kategorije za arhitekte; više kategorije za konzervatora restauratora i dr.) u Nacionalnu klasifikaciju zanimanja (NKZ).

2.3. Očuvanje sustava prijenosa znanja, iskustava i vještina

- izrada dugoročnog plana zapošljavanja usklađenog sa stvarnim potrebama Zavoda te s realnim mogućnostima osiguravanja radnih mjesta, s naglaskom na obaveznom očuvanju prijenosa stečenih znanja, iskustava i kompetencija s generacije na generaciju

S obzirom na dugoročno značenje ovog cilja, kao parametri će se koristiti analize starosne dobi (životna dob u odnosu na Zakonom predviđeni odlazak u mirovinu), zdravstvenog stanja (obavljanje fizički zahtjevnih radova koji znatno skraćuju mogućnost operativnog djelovanja) i dugoročnih potreba pojedine organizacijske jedinice za obavljanjem osnovne djelatnosti.

- osiguravanje uvjeta za razmjenu i prijenos ishoda učenja i stečenih kompetencija radi očuvanja sustava prijenosa znanja, iskustava i vještina
- određivanje poticajnih mjera za pojačanu djelatnost na polju osmišljavanja i provođenja stručno-znanstvenih projekata (samostalno ili u suradnji s partnerskim institucijama), objavljivanje stručnih i znanstvenih radova te za sudjelovanje predavanjima na znanstveno-stručnim skupovima (domaćim i međunarodnim) radi jačanja kompetencija te promoviranja rezultata osnovne djelatnosti Zavoda.

2.4. Redefiniranje organizacijske strukture i sheme

- revizija sistematizacije radnih mjesta
- redefiniranje organizacijske sheme Zavoda radi uspostavljanja jasnog i nadasve funkcionalnog odnosa između organizacijskih jedinica, s posebnim naglaskom na jačanje veza između različitih organizacijskih jedinica u kojima se obavljaju radovi na istim vrstama kulturnih dobara
- jačanje vertikalne i horizontalne suradnje među svim zavodskim organizacijskim jedinicama radi učinkovitijeg funkcioniranja cijeloga sustava
- osmišljavanje i provođenje sustava indikatora uspješnosti radi poticanja i motiviranja djelatnika za predan odnos prema radu.

2.5. Razvoj novih metodologija, metoda i tehnika rada

- razvoj metodologije (u suradnji sa svim uključenim dionicima) za praćenje stanja i korištenje kulturnog dobra nakon dovršetka konzervatorsko-restauratorskih radova, radi pravovremene reakcije i anticipiranja eventualne ugroze (usklađivanje s posebnim ciljem 2.2. i 2.2.3. Strateški plan Ministarstva kulture 2016. – 2018.)
- poticanje razvoja novih metodologija, metoda i tehnika rada radi što kvalitetnijeg pristupa zaštiti i prezentaciji kulturnih dobara (osobito onih koji imaju znanstvenu premisu zasnovanu na dugogodišnjem praktičnom iskustvu).

2.6. Očuvanje, razvoj i nadogradnja digitalnih i fizičkih baza podataka

- očuvanje, razvoj i nadogradnja digitalnih i fizičkih baza podataka (usklađivanje s općim ciljevima 1. i 2. Strategije digitalizacije kulturne baštine MK RH te posebnim ciljem 2.1.3. Strateški plan Ministarstva kulture 2016. – 2018.).

2.7. Provođenje učeničke i studentske prakse

- jačanje kontakata s obrazovnim institucijama te osiguravanje uvjeta za provođenje sustavne srednjoškolske i visokoškolske stručne prakse.

2.8. Ulaganje u tehnološke mogućnosti s ciljem održavanja kvalitete osnovne djelatnosti

- stvaranje pozitivnog tehnološkog okruženja nabavom potrebne opreme te sustavno obrazovanje djelatnika za rukovanje strojevima, alatima i programima.

2.9. Nacionalna i međunarodna suradnja

- održavanje i unaprjeđenje nacionalne i međunarodne međuinstitucionalne suradnje, radi što cjelovitijeg sagledavanja i vrednovanja pojedinog kulturnog dobra.

2.10. Vidljivost

- uvođenje vizualnog standarda
- razvoj i održavanje službene internetske stranice
- jačanje nakladne djelatnosti
- osmišljavanje plana predstavljanja rada Zavoda na godišnjoj razini u suradnji s primarnim korisnikom (svečane primopredaje, prigodne izložbe, javne tribine, savjetovanja, radionice i dr.) te plana organiziranja edukativnih aktivnosti (npr. konzervatorsko-restauratorski tečajevi i radionice o održavanju i pohrani umjetnina i sl.).

Prema SWOT analizi napravljenoj za potrebe revizije strateškog plana, ovim bi se jasnim, konzistentnim, mjerljivim i ostvarivim ciljevima otklonile neke od glavnih slabosti Zavoda, dodatno bi se ojačale njegove snage i prednosti te bi se u sljedećem periodu ostvarila mogućnost spremnog suočavanja s mogućim prijetnjama, ali i svim budućim izazovima.

OPĆI PODACI

Upravno vijeće Zavoda

Sukladno aktima o osnivanju Hrvatskog restauratorskog zavoda Upravno vijeće ima sedam članova koje imenuje ministar kulture na mandat od četiri godine. Način rada Upravnog vijeća uređen je Poslovníkom o radu Upravnog vijeća.

Prema ovlastima i zadaćama Upravno vijeće, između ostalog, donosi godišnji program rada i razvoja Zavoda te nadzire njihovu provedbu, odlučuje o financijskom planu i donosi godišnji obračun, donosi Statut uz suglasnost osnivača, a na prijedlog ravnatelja akt o unutarnjem ustrojstvu i druge opće akte u skladu sa Statutom i Zakonom, te donosi odluke u drugom stupnju u svezi s pravima zaposlenika Zavoda i raspravlja o godišnjim izvješćima ravnatelja.

Upravno je vijeće tijekom 2016. godine održalo je sedam sjednica te donijelo ukupno četrdeset i tri zaključka.

Svi su zaključci dostupni na <http://www.h-r-z.hr/index.php/opi-podaci/pristup-informacijama/821-upravno-vijeće-hrvatskoga-restauratorskog-zavoda>.

Stručno vijeće Zavoda

Stručno vijeće je stručno savjetodavno tijelo koje saziva i vodi ravnatelj Zavoda. Prema čl. 26. Statuta Zavoda Stručno vijeće raspravlja i odlučuje o stručnim pitanjima rada Zavoda te daje Upravnom vijeću i ravnatelju Zavoda mišljenja i prijedloge glede organizacije rada i razvoja djelatnosti.

Prema čl. 26. Statuta Zavoda članovi Stručnog vijeća, uz ravnatelja Zavoda, pomoćnici su ravnatelja i pročelnici službi (ukupno devet osoba), a na sjednice se redovito pozivaju i drugi stručnjaci, ovisno o temi sjednice. Sukladno zaključku 30/5/15 Upravnog vijeća, na sjednice Stručnog vijeća redovito se pozivaju, te mogu sudjelovati u njegovu radu, tri predstavnika djelatnika Zavoda u Upravnom vijeću.

Stručno vijeće 2016. godine održalo je petnaest sjednica (s ukupno sedamdeset i šest točaka dnevnog reda) te je donijelo ukupno osamdeset i šest zaključka.

Svi su zaključci dostupni na <http://www.h-r-z.hr/index.php/opi-podaci/pristup-informacijama/822-struno-vijeće-hrvatskoga-restauratorskog-zavoda>.

Zaposlenici

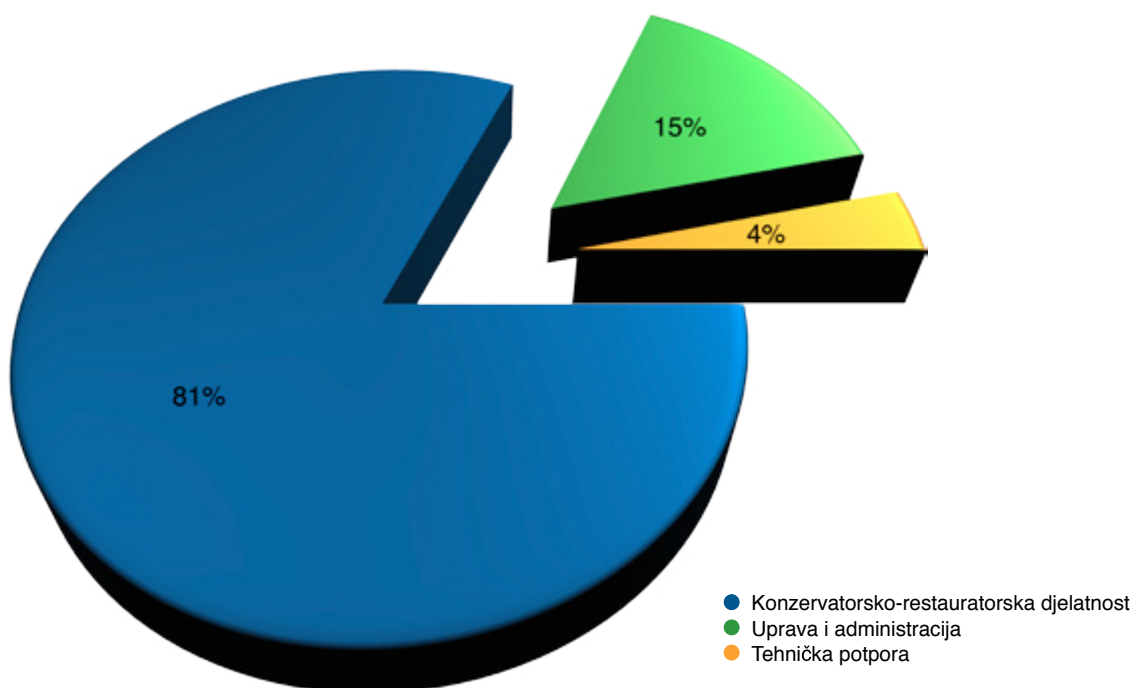
Kadrovska struktura

Tijekom 2016. godine, nastavno na prethodne godine, dinamika kadrova zbog većeg odljeva od priljeva inicira trend oslabljivanja optimalnog broja zaposlenih. Smanjenjem broja zaposlenih, većim djelom visokoobrazovanih stručnjaka konzervatorsko-restauratorske djelatnosti, odlaskom u mirovinu ili drugim načinom prestanka ugovora o radu, definirane su potrebe za kadrovima zasnovane na veličini i strukturi Zavoda, na budućim poslovnim zadacima u vidu poslovnog programa, osiguranim sredstvima rada, organizaciji podjele rada, organizaciji radnog vremena te planom – razvojnim programom za sljedeću poslovnu godinu, kao osnovnim čimbenicima prilikom utvrđivanja potrebnog broja kadrova koji je krajem godine iznosio 288 zaposlenih s tendencijom daljnjeg pada.

Nastavno na potrebu optimizacije broja zaposlenih, Zavod je višegodišnji korisnik mjera poticanog zapošljavanja (stručno osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa) uz dodatni angažman zavodskih stručnjaka na osposobljavanju kadrova do dobivanja suglasnosti za popunu radnih mjesta od strane nadležnog ministarstva.

Zaposlenici prema vrsti poslova koje obavljaju

Prema vrsti posla koji obavljaju, zaposlene možemo svrstati u tri skupine. U prvoj su skupini djelatnici koji obavljaju poslove na zaštiti kulturne baštine i oni čine najveći broj zaposlenih.

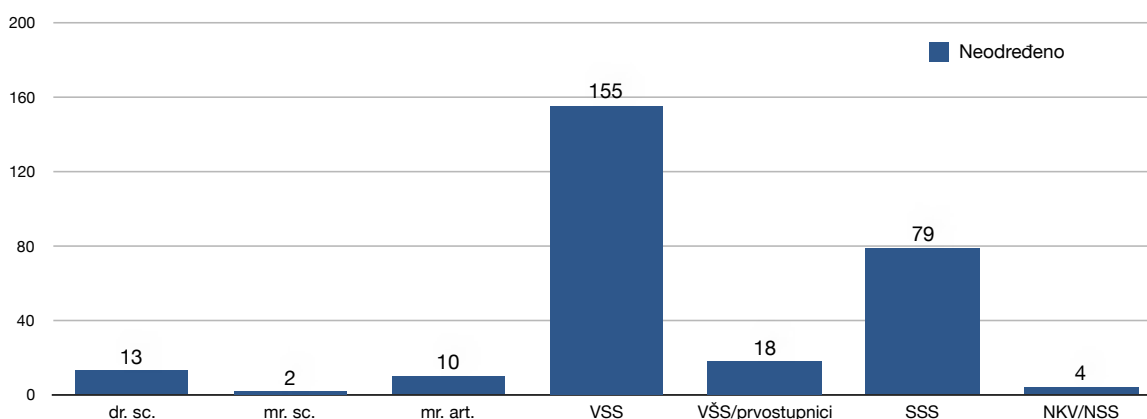
Postotak zaposlenih prema vrsti posla koji obavljaju.

Sljedeća skupina, uprava i administracija, potpora je zaposlenima na zaštiti kulturne baštine. Ona obuhvaća ured ravnatelja, financijsko-računovodstvenu i pravnu potporu, poslove nabave i ostale poslove propisane zakonskim i drugim aktima koji su nužni za funkcioniranje ustanove.

U trećoj su, najmanjoj skupini, koju čini tehnička potpora, djelatnici zaposleni na poslovima čišćenja i održavanja radnih prostora na većini lokacija Zavoda.

Kvalifikacijska struktura zaposlenih

Većina zaposlenika, nešto više od 70%, visoko je obrazovana, sa završenim diplomskim ili dodiplomskim stupnjem obrazovanja ili znanstvenim stupnjem magistra i doktora.

Broj zaposlenih prema stručnoj spremi.

Završeno srednjoškolsko obrazovanje ima nešto manje od 28% zaposlenih, a oko 1% djelatnika je niže kvalificirano ili nekvalificirano.

Kvalifikacijska struktura zaposlenih podložna je promjenama prema Pravilniku o stručnim zvanjima u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti te uvjetima i načinima njihovih stjecanja.

Poslovni prostori i rasprostranjenost Zavoda

Za obavljanje djelatnosti Zavoda koriste se prostori na dvadeset jednoj lokaciji u osam gradova. Od toga se samo u Zagrebu radne aktivnosti održavaju na jedanaest mjesta.

Rasprostranjenost zavodskih organizacijskih jedinica diljem zemlje neposredno je povezana s većom operativnošću u obavljanju zaštitnih i restauratorskih poslova na kulturnim dobrima lokalnih zajednica. No ta dislociranost u znatnoj mjeri uvjetuje organizaciju rada, nameće izvjesna ograničenja u poslovanju i zahtijeva ulaganje u prostore kako bi svaki od njih bio prilagođen obavljanju jedne ili više vrsta poslova u konzervatorsko-restauratorskoj

OPĆI PODACI

djelatnosti. Istovremeno se stvaraju i viši troškovi režija i komunikacije, kao i indirektni troškovi organizacije rada i djelovanja ustanove.

Ukupna površina prostora o kojima Zavod trenutačno skrbi iznosi 22 987 m², od toga se prostorom površine 5 951 m² kao radnim prostorom koriste zaposleni radnici u Zagrebu, dok je 1 300 m² namijenjeno skladištu u Kerestincu.

Izvan Zagreba Zavod raspolaže prostorima ukupne površine od 15 736 m².

Nerazmjer u ukupnoj površini prostora i broja zaposlenih izvan Zagreba proizlazi iz broja lokacija i njihovih površina, koje se osim za restauriranje kulturnih dobara, koriste i za druge namjene u djelokrugu rada Zavoda. U takve se prostore ubrajaju Ludbreg, Osijek i Dračevac u Splitu. Osim toga, od ukupnog prostora za čije je korištenje Zavod ovlašten, znatan se dio upotrebljava kao pomoćni prostor (npr. za pohranu kulturnih dobara te za skladištenje materijala i opreme za rad).

Rasprostranjenost organizacijskih jedinica Hrvatskog restauratorskog zavoda po gradovima.

OPĆI PODACI

#	LOKACIJA	Površina (m2)	Namjena prostora
A Prostori za koje se ne plaća najamnina			
1	Zagreb, Nike Grškovića 23	645	Uprava
2	Zagreb, Zmajevac 8	2237	restauratorske radionice, dokumentacija, centralni depo umjetnina, knjižnica, stolarija, fotolaboratorij, prirodoslovni laboratorij, RTG snimaonica, skladište, memorijalna soba V. Radauša
3	Zagreb, Ilica 44	1.192	arhitektura, restauratorske radionice, dokumentacija, fotolaboratorij
4	Zagreb, Kneza Mislava 18	475	restauratorske radionice
5	Zagreb, Cvijete Zuzorić 43	151	podvodna arheologija
6	Zagreb, Radićeva 26	294	zidno slikarstvo
7	Zagreb, Kožarska 5		kopnena arheologija
8	Ludbreg, Trg Sv. Trojstva 15	3.386	restauratorske radionice, stolarija, knjižnica, depo umjetnina
9	Osijek, Fakultetska bb	3351	restauratorske radionice, stolarija, depo umjetnina
10	Dubrovnik, Batahovina bb	837	restauratorske radionice
11	Juršići, Vodnjan	1200	restauratorske radionice, arheologija
12	Split, Porinova 2a	593	restauratorske radionice
13	Split, Dračevac, bivša vojarna Sv. Križ, objekt br. 10	3.000	restauratorske radionice, skladište
14	Rijeka, Palača Garbas, Užarska 26	450 m2	restauratorske radionice
15	Zadar, Bedemi zadarskih pobuna bb, radionice	330	restauratorske radionice
16	Šibenik, Mandalina, Milice i Turka bb	595	restauratorska radionica, dormitorij
17	Pula, utvrda Sv. Juraj	1093	-
18	Dubrovnik, Ljetnikovac Kaboga, Batahovina 2	843	restauratorske radionice, javni prostor
19	Osijek, Vijenac Murse	58	dormitorij
Ukupno (A)		20.730 m2	
B Prostori za koje se plaća najamnina			
1	Zagreb, Voćarska 106	683	restauratorske radionice
2	Zagreb, Nike Grškovića 1	170	financije i računovodstvo
3	Zagreb, Kerestinec	1.300	spremište
4	Zagreb, Kamenita 15	104	restauratorska radionica
Ukupno (B)		2257 m2	
Sveukupno (A + B)		22.987	

Tablični prikaz poslovnih prostora.

Pravo na pristup informacijama Zavoda

U siječnju 2016. Zavod je predao svoj peti izvještaj o provođenju Zakona o pravu na pristup informacijama, koji se odnosio na 2015. godinu.

Sukladno Zakonu o pravu na pristup informacijama (NN br. 25/13), Zavod je provodio propisane aktivnosti. Na mrežnim stranicama Zavoda objavljeni su zaključci Upravnog vijeća i Stručnog vijeća, novi obrazac i dodatne informacije za korisnike prava na pristup informacijama, upute o načinu na koji se može sudjelovati na sjednicama tijela Zavoda, godišnji Izvještaji o radu Zavoda, Financijski plan i rebalans Financijskog plana, programi rada Zavoda te druge potrebne obavijesti. Također, sukladno Pravilniku o Središnjem katalogu službenih dokumenata Republike Hrvatske (NN br. 83/14), Digitalnom informacijsko-dokumentacijskom uredu u elektroničkom su obliku dostavljeni propisani službeni dokumenti Zavoda.

Tijekom 2016. godine Zavod je zaprimio ukupno 72 zahtjeva korisnika što predstavlja 14 %-tno povećanje u odnosu na prethodnu godinu. Od navedenog broja primljenih zahtjeva, dva su se zahtjeva odnosila na pristup informacijama, a sedamdeset zahtjeva na ponovnu uporabu informacija. Gotovo svi zahtjevi odnosili su se na konzervatorsko-restauratorsku dokumentaciju o pojedinim kulturnim dobrima i provedenim zaštitnim radovima.

Prilikom provođenja Zakona o pravu na pristup informacijama, kao i s njim povezanoga Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, utvrđeno je da ti propisi nisu dovoljno prilagođeni konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti i postupanju s pripadnom dokumentacijom, zbog čega je primjena propisa otežana.

Zavod je u provođenju postupaka uvažavao važnost suradnje sa znanstvenicima i stručnjacima iz konzervatorsko-restauratorke djelatnosti, kao i ograničenja koja proizlaze iz nereguliranih autorskih prava, opsega tražene dokumentacije i drugih okolnosti.

SLUŽBA ZA FINANCIJSKE, OPĆE PRAVNE I ADMINISTRATIVNE POSLOVE

Poslovi s područja financija, računovodstva, ljudskih resursa, općih pravnih pitanja i administrativnog poslovanja za sve organizacijske jedinice Zavoda obavljaju se u posebno ustrojenoj Službi za financijske, opće pravne i administrativne poslove. Rad Službe organiziran je kroz dva Odjela, Financijsko-računovodstveni odjel i Odjel općih pravnih i administrativnih poslova. Daljnja specijalizacija obavljanja poslova izvršena je ustrojavanjem odsjeka. Na dan 31. prosinca 2016. u Službi je bilo zaposleno 20 djelatnika na neodređeno vrijeme. Izvršenjem specijalističkih i operativnih zadataka povezanih s poslovnim procesima temeljne djelatnosti, postignuća naše Službe doprinose ostvarenju strateških i operativnih ciljeva kao i stvaranju jedinstvene vrijednosti Hrvatskog restauratorskog zavoda.

Zavod je registriran kao ustanova u kulturi, čija su djelatnost i poslovni procesi u provođenju aktivnosti materijalne zaštite kulturnih dobara specifični zbog potrebnih resursa za njezino obavljanje. U tome se poslovanje Zavoda bitno razlikuje od poslovanja drugih ustanova u kulturi.

Razvoj konzervatorsko-restauratorske djelatnosti zahtijeva trajno prilagođavanje poslovanja, unaprijeđivanje poslovnih procesa i podizanje standarda kvalitete Službe kako bi se odgovorilo izazovima poslovnog okruženja i optimiziralo korištenje povjerenih resursa.

Temeljna pretpostavka povećanja efikasnosti i smanjenja troškova je stvaranje informacijskog sustava koji se neće promatrati isključivo kao formalni izvještajni instrument nego kao mehanizam upravljanja poslovnim procesom. Cilj je stvaranje i uspostava sustava praćenja poslovanja, izvješćivanja i prognoziranja koji će za sve razine upravljanja osigurati istinite, pravovremene i korisne informacije, uz jednokratno unošenje podataka u informacijski sustav.

Kako bi se postavljeni ciljevi mogli realizirati na zakonit i učinkovit način, nužna je stalna provjera djelatnosti uspostavljenih procesa i unutarnjih kontrola koje ih verificiraju.

Analiza koja slijedi temelji se na podacima iz Zakonom propisanih Izvještaja za 2016. godinu:

- Izvještaju o prihodima i rashodima, primicima i izdacima za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2016. godine,
- Izvještaju o promjenama u vrijednosti i obujmu imovine i obveza (Obrazac P-VRIO) za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2016. godine,
- bilanci na datum 31. prosinca 2016. godine, i
- bilješkama uz financijske izvještaje za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2016. godine te drugih operativnih evidencija koje se vode u Zavodu.

Financijski pregled poslovanja za 2016. godinu

S ciljem osiguranja kvalitetne podloge za donošenje odluka i upravljanje složenim i razgranatim poslovanjem u Zavodu primjenjujemo sustav upravljačkog računovodstva. U slučaju Zavoda to znači da se organizacija rada temelji na „programskoj osnovi“. Tako se i s aspekta računovodstvenog praćenja poslovnih promjena u računovodstvenom sustavu Zavoda za svaki program definira radni nalog na koji se evidentiraju svi pojedinačno nastali troškovi, uključujući i troškove rada razmjerno radnom vremenu utrošenom u realizaciji pojedinog programa.

U 2016. godini bila su aktivna 653 radna naloga, od kojih je 439 financirano sredstvima Ministarstva kulture RH, 191 temeljem ugovora zaključenih s vanjskim investitorima i razvrstano u kategoriju vlastitih prihoda, dva programa su financirana sredstvima EU, dok su za realizaciju šest programa osigurana donacijska sredstva.

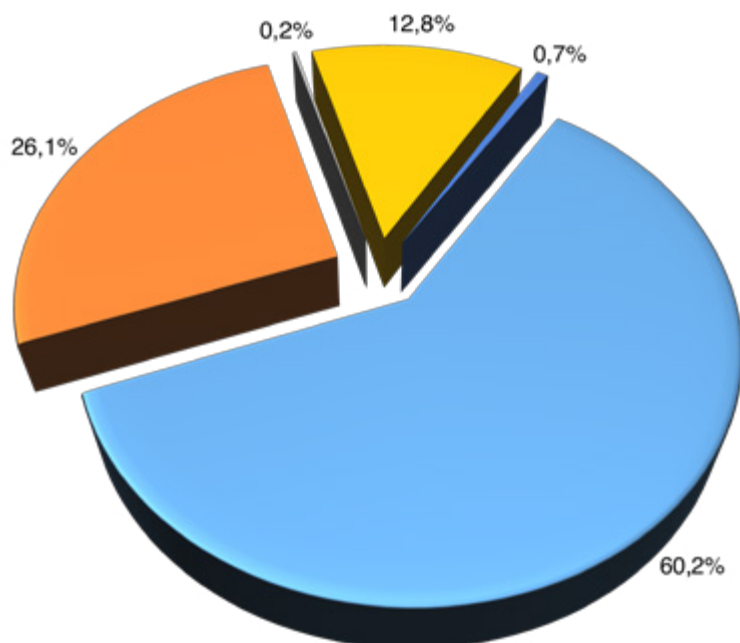
Prema vrsti aktivnosti i izvorima financiranja, radni se nalozi/programi dalje klasificiraju u jedan od pet segmenata ukupnog poslovanja Zavoda u 2016. godini:

1. redovita djelatnost – administracija i upravljanje obuhvaća materijalne rashode ustanove i plaće stalno zaposlenih radnika;
2. programska djelatnost obuhvaća cjelinu zaštitnih radova prema svim vrstama kulturnih dobara za koje su ugovori zaključeni s Ministarstvom kulture RH, te ulaganja u razvoj restauratorske djelatnosti koju sagledavamo preko ulaganja u radne prostore i opremu za obavljanje djelatnosti sredstvima koje za tu namjenu osigurava Ministarstvo kulture RH;
3. aktivnosti na realizaciji vlastitih prihoda izvođenjem konzervatorsko-restauratorskih radova na kulturnim dobrima koji su financirani iz drugih izvora;
4. korištenje sredstava donacija i pomoći obuhvaća dio aktivnosti koji je izdvojen u posebnu cjelinu radi praćenja namjenskog korištenja sredstava;
5. projekti financirani sredstvima Europske unije.

Osim sredstava iz Državnog proračuna koja čine 86,49 % ostvarenih prihoda u 2016. godini, realizacijom zaštitnih radova na kulturnim dobrima koje su financirali ostali investitori, ostvarena su sredstva vlastitih prihoda koja u strukturi čine 12,84 % ukupnog prihoda, dok je po osnovi donacija, pomoći i iz EU projekata u 2016. godini ostvareno svega 0,66 % ukupnog prihoda.

Ostvaren ukupni prihod poslovanja iznosio je 67.717.811 kuna, a od tog se iznosa 58.572.278 kuna odnosi na „redovite“ aktivnosti Zavoda koje je financiralo od Ministarstvo kulture RH. Na ostvarene vlastite prihode, prihode iz donacija i pomoći i od realizacije EU projekata odnosi se 9.145.533 kune.

FINANCIJSKI, OPĆI PRAVNI I ADMINISTRATIVNI POSLOVI

- Prihodi iz Proračuna za financiranje redovite djelatnosti (rashodi za sve zaposlene i materijalne rashode)
- Prihodi iz Proračuna za financiranje programske djelatnosti
- Prihodi iz Proračuna za financiranje nabave nefinancijske imovine i informatizaciju
- Vlastiti prihodi od obavljanja poslova osnovne djelatnosti i ostali prihodi
- Donacije, Pomoći i EU projekti

Struktura ukupnog prihoda Zavoda ostvarenog u 2016. godini.

Višak prihoda nad rashodima poslovanja na dan 31. prosinca 2016. utvrđen je u iznosu od 5.825.750 kuna. Pregled rezultata poslovanja iznesen je u nastavku.

AOP	POZICIJE	OSTVARENJE 2014.	PLAN 2015. *	OSTVARENJE 2015.
631	UKUPNI PRIHODI I PRIMICI	69.382.930	67.956.324	67.717.811
632	UKUPNI RASHODI I IZDACI	69.215.309	65.024.119	64.398.129
633	VIŠAK ILI MANJAK PRIHODA I PRIMITAKA TEKUĆE GODINE	167.621	2.932.205	3.319.682
635	PRENESENI VIŠAK PRIHODA I PRIMITAKA	2.338.447	2.506.068	2.506.068
637	VIŠAK PRIHODA I PRIMITAKA RASPOLOŽIV U SLJEDEĆEM RAZDOBLJU	2.506.068	5.438.273	5.825.750

Tablični prikaz rezultata poslovanja u 2016. godini.

* Financijski plan za razdoblje siječanj – ožujak 2016. godinu usvojen je Odlukom Upravnog vijeća od 7. prosinca 2015. godine; financijski plan redovite djelatnosti za razdoblje 2016. – 2018. dostavljen je Ministarstvu kulture RH 2. ožujka 2016. godine; financijski plan usvojen je odlukom Upravnog vijeća od 20. lipnja 2016. godine, a novi

FINANCIJSKI, OPĆI PRAVNI I ADMINISTRATIVNI POSLOVI

je plan usvojen Odlukom Upravnog vijeća od 19. prosinca 2016. godine.

Proračunski korisnici za iskazivanje prihoda i rashoda obavezni su primijeniti modificirano načelo nastanka poslovnog događaja, što podrazumijeva priznavanje prihoda u izvještajnom razdoblju u kojem su postali raspoloživi i mjerljivi – naplaćeni, dok se rashodi priznaju u trenutku nastanka poslovnog događaja (kad je usluga izvršena ili roba preuzeta) i u izvještajnom razdoblju na koje se odnose neovisno o plaćanju. Primjenom takvog načela, zbog vremenske nepodudarnosti nastanka prihoda i rashoda u promatranom obračunskom razdoblju, može doći do „premještanja rezultata“ iz jednog u drugo obračunsko razdoblje, iako se u duljem razdoblju rezultat nužno izjednači. Tako je u 2016. godini naplaćen i iskazan prihod s osnove nerefundiranih troškova za programe zaštitnih radova na kulturnim dobrima koje je financiralo Ministarstvo kulture RH za 2015. godinu u iznosu od 3.230.674 kune i po tom je osnovu iskazan dio viška prihoda u segmentu programske djelatnosti.

Pregled rezultata prema segmentima poslovanja dajemo u nastavku:

NAMJENA	RASHODI		PRIHODI		RAZLIKA PRIHODA I RASHODA	
	PLAN 2016.	OSTVARENJE 2016.	PLAN 2016.	OSTVARENJE 2016.	PLAN 2016.	OSTVARENJE 2016.
Administracija i upravljanje A 834002 ("hladni pogon" – rashodi za zaposlene i materijalni rashodi ustanove)	40.858.259	41.157.038	40.720.252	40.740.430	-138.008	-416.608
Programska djelatnost HRZ-a koja se financira iz Državnog proračuna (A 834001)	16.181.606	15.600.212	19.429.854	17.831.849	3.248.249	2.231.637
Realizacija programa koje financiraju ostali investitori (vl. prihodi i ostali prihodi HRZ-a)	6.123.003	5.816.617	7.467.158	8.697.222	1.344.155	2.880.605
Financiranje programa sredstvima EU fondova, donacija i tekućih pomoći HZZ-a	137.419	143.293	339.060	448.310	201.641	305.018
Preneseni višak prihoda iz ranijih godina	1.723.831	1.680.970	2.506.068	2.506.068	782.237	825.098
UKUPNO	65.024.119	64.398.129	70.462.393	70.223.879	5.438.274	5.825.750

Tablični pregled prihoda i rashoda prema aktivnostima i izvorima financiranja u 2016. godini.

FINANCIJSKI, OPĆI PRAVNI I ADMINISTRATIVNI POSLOVI

Prihodi poslovanja

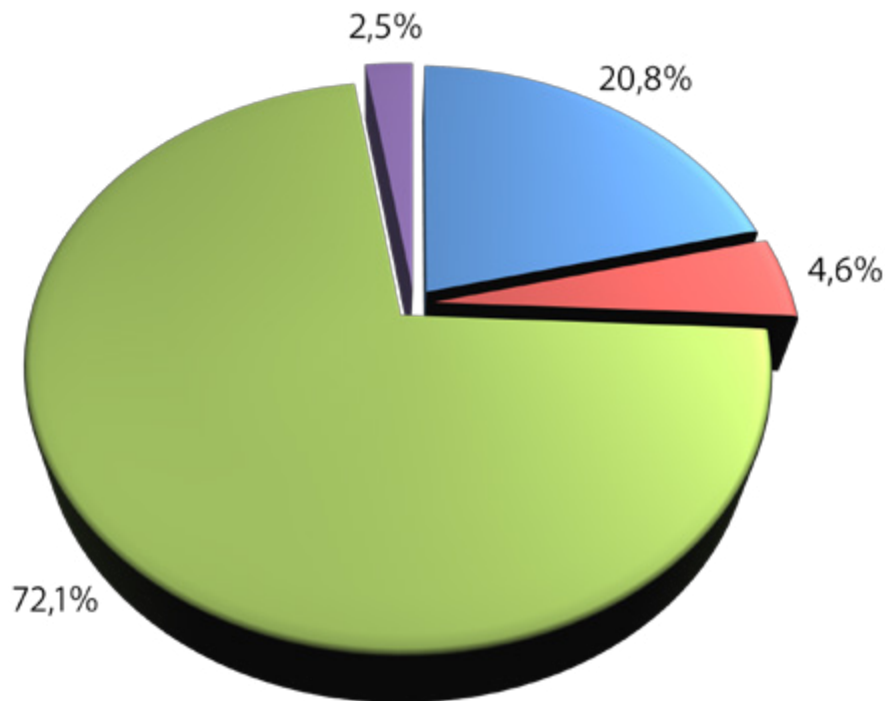
VRSTA PRIHODA	OSTVARENJE 2015.	PLAN 2016.	OSTVARENJE 2016.	INDEKS OSTVARENJA PLANA
PRIHODI POSLOVANJA	69.382.930	67.950.310	67.711.797	100
Tekuće pomoći od međunarodnih organizacija	46.771	8.652	56.692	655
Kapitalne pomoći od međunarodnih organizacija	0	32.625	32.625	100
Tekuće pomoći od proračunskih korisnika državnog proračuna temeljem prijenosa sredstava EU	122.663	189.821	189.821	100
Tekuće pomoći od izvanproračunskih korisnika (HZMO-a, HZZ-a, HZZO-a)	0	97.962	159.173	162
Kamate na oročena sredstva i depozite po viđenju	16.758	19.023	18.182	96
Prihodi od pozitivnih tečajnih razlika	370	161	512	318
Ostali nespomenuti prihodi	0	55.901	55.901	100
Prihodi od obavljanja osnovnih poslova vlastite djelatnosti	7.664.555	7.329.665	8.553.718	117
Tekuće donacije	20.000	10.000	10.000	100
Kapitalne donacije	20.658	0	0	0
Prihodi iz Proračuna za financiranje redovite djelatnosti prorač. korisnika	61.440.508	60.150.107	58.572.278	97
Prihodi za financiranje rashoda poslovanja	41.091.942	40.720.252	40.740.429	100
Prihodi za financiranje rashoda za zaposlene	31.901.145	32.159.594	32.401.771	101
Prihodi za financiranje rashoda za zaposlene-prijevoz	1.092.077	1.104.634	1.104.634	100
Prihodi za financiranje materijalnih rashoda	8.098.721	7.400.000	7.178.000	97
Prihodi za financiranje-naknada za nezapošljavanje invalidnih osoba		56.024	56.024	100
Prihodi za financiranje rashoda za nabavu nefinancijske imovine	844.321	136.070	136.070	100
Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje rashoda Poslovanja - prog. djelatnost	19.504.245	19.293.785	17.695.778	92
Ostali prihodi	50.647	56.394	62.895	112
PRIHOD OD PRODAJE DUGOTRAJNE IMOVINE	0	6.014	6.014	100
UKUPNI PRIHODI	69.382.930	67.956.324	67.717.811	100

Tablični pregled ostvarenih prihoda poslovanja od 1. siječnja 2016. do 31. prosinca 2016. godine.

Rashodi poslovanja

U 2016. godini ukupni rashodi poslovanja iznosili su 64.398.129 kuna.

Prema funkcionalnoj analizi troškova, kada se u troškove uprave i administracije uključe troškovi rada zaposlenih u upravnim i potpornim odjelima (Ured ravnatelja, Služba financijskih, općih pravnih i administrativnih poslova, Služba za nabavu i opće tehničke poslove) kao i materijalni rashodi Ustanove (režijski troškovi i troškovi hladnog pogona), koji su nužni za održavanje prostora i opreme na funkcionalnoj razini, za konzervatorsko-restauratorsku djelatnost na području cijele zemlje organiziranu u okviru Zavoda, struktura troškova prema osnovnim funkcijama, odnosno aktivnostima, bila je sljedeća:

- Ukupno troškovi uprave i administracije 21%
- Troškovi službe za istraživanje i dokumentiranje 5%
- Troškovi vezani uz realizaciju programskih aktivnosti 72%
- Troškovi ulaganja u prostor i opremu za obavljanje djelatnosti 2%

Struktura troškova Zavoda prema osnovnim aktivnostima u 2016. godini.

FINANCIJSKI, OPĆI PRAVNI I ADMINISTRATIVNI POSLOVI

Troškovi uprave i administracije	
Troškovi rada u potpornim Službama	6.005.387
Materijalni rashodi Zavoda (režijski i drugi materijalni troškovi za sve ustrojstvene jedinice)	7.380.377
Ukupno troškovi uprave i administracije	13.385.764
Troškovi Službe za istraživanje i dokumentiranje	2.993.523
Troškovi ulaganja u prostor i opremu za obavljanje djelatnosti (iz viška prihoda ranijih godina, ostvarenih vlastitih prihoda i odobrenih te realiziranih sredstava Državnog proračuna)	1.669.688
Troškovi realizacije programskih aktivnosti (konzervatorsko-restauratorski radovi na kulturnim dobrima)	46.349.155
Ukupni troškovi Zavoda	64.398.129

Tablični prikaz analize troškova Zavoda prema osnovnim aktivnostima u 2016. godini.

U odnosu na planirane veličine Zavoda za 2016. godinu, ukupni rashodi su izvršeni s 99 %, a u odnosu na 2015. godinu indeks ostvarenja iznosi 93 %.

U strukturi rashoda, osim rashoda za zaposlene koji čine 50,45 % ukupnih rashoda, najvažniji su rashodi za usluge drugih pravnih osoba koji iznose 21.768.046 kuna i čine 33,80 % ukupnih rashoda. Na tu su poziciju, temeljem računskog plana za proračunske korisnike, razvrstane usluge drugih pravnih i fizičkih osoba za zaštitne radove na kulturnim dobrima. Tu su klasificirani izvedeni radovi građevinske obnove na nepokretnim kulturnim dobrima, projektantski, građevinski i druge vrste stručnih nadzora. Od 11.366.057 kuna iskazanih na kontu 3239, na građevinske radove se odnosi 7.130.727 kuna, a od toga za građevinske radove izvedene na programima koji se financiraju sredstvima iz državnog proračuna odnosi se 6.666.296 kuna. U 2016. godini ostvaren je velik broj angažmana vanjskih suradnika na temelju ugovora o autorskom djelu i ugovora o djelu. Na razini Zavoda u 2016. godini izvršene su isplate temeljem 525 autorskih ugovora u vrijednosti od 4.936.026 kuna i 58 ugovora o djelu u vrijednosti od 278.939 kuna. U istom je razdoblju temeljem 241 ugovora zaključenog sa studentskim centrima isplaćeno 883.029 kuna. Ostali troškovi skupine konta 3237 u iznosu 100.019 kuna odnose se na geodetsko-katastarske i usluge odvjetnika i pravnog savjetovanja.

FINANCIJSKI, OPĆI PRAVNI I ADMINISTRATIVNI POSLOVI

RAČUN	NAZIV RAČUNA	OSTVARENJE	PLAN 2016	OSTVARENJE	INDEKS OSTVARENJA PLANA
		2015		2016	
3	RASHODI POSLOVANJA	67.114.131	63.361.222	62.799.306	99
31	RASHODI ZA ZAPOSLENE	32.390.476	32.131.392	32.488.590	101
311	PLAĆE	27.086.275	26.630.675	26.621.362	100
3111	Plaće za redovan rad	26.760.993	26.299.882	26.293.339	100
3112	Plaće u naravi	31.544	31.578	28.799	91
3113	Plaće za prekovremeni rad	0	0	0	0
3114	Plaće za posebne uvjete rada	293.738	299.216	299.224	100
312	OSTALI RASHODI ZA ZAPOSLENE	556.302	883.222	1.250.769	142
3121	Ostali rashodi za zaposlene	556.302	883.222	1.250.769	142
313	DOPRINOSI NA PLAĆE	4.747.899	4.617.496	4.616.459	100
3131	Doprinos za mirovinsko osiguranje–beneficirani staž	86.150	88.848	88.848	100
3132	Doprinos za zdravstveno osiguranje	4.198.992	4.081.047	4.080.086	100
3133	Doprinos za zapošljavanje	462.757	447.601	447.525	100
32	MATERIJALNI RASHODI	34.664.665	31.152.382	30.237.357	97
321	NAKNADE TROŠKOVA ZAPOSLENIMA	2.932.277	3.289.047	3.155.793	96
3211	Službena putovanja	1.746.611	2.051.143	1.958.309	95
3212	Naknade za prijevoz sa posla i na posao, rad na terenu i odvojeni život	1.104.224	1.132.851	1.081.295	95
3213	Stručno usavršavanje zaposlenika	78.370	103.108	114.279	111
3214	Ostale naknade troškova zaposlenima	3.072	1.944	1.910	98
322	RASHODI ZA MATERIJAL I ENERGIJU	5.040.179	4.857.126	4.796.301	99
3221	Uredski materijal i ostali materijalni rashodi	817.331	689.264	661.926	96
3222	Materijal i sirovine – za restauratorske radove	1.812.165	1.946.064	1.847.202	95

FINANCIJSKI, OPĆI PRAVNI I ADMINISTRATIVNI POSLOVI

3223	Energija	1.862.517	1.641.766	1.723.778	105
3224	Materijal i dijelovi za tekuće i investicijsko održavanje	34.826	45.313	53.566	118
3225	Sitni inventar i auto-gume	221.587	238.475	241.174	101
3227	Službena, radna i zaš.odjeća i obuća	291.753	296.244	268.655	91
3228	Revalor.utr.sirovina,mater.i inv.	0	0	0	
323	RASHODI ZA USLUGE	26.188.465	22.447.141	21.768.046	97
3231	Usluge telefona,pošte i prijevoza	532.392	447.357	437.480	98
3232	Usluge tekućeg i investicijskog održavanja	1.838.320	1.781.117	1.811.990	102
3233	Usluge promidžbe i informiranja	34.600	56.037	52.093	93
3234	Komunalne usluge	333.335	341.796	351.948	103
3235	Zakupnine i najamnine	876.283	1.202.556	1.074.612	89
3236	Zdravstvene i veterinarske usluge	181.071	7.520	6.240	83
3237	Intelektualne i osobne usluge	6.056.362	6.691.716	6.198.013	93
3238	Računalne usluge	471.999	457.582	469.613	103
3239	Ostale usluge	15.864.103	11.461.461	11.366.057	99
324	NAKNADE TROŠKOVA OSOBAMA IZVAN RADNOG ODNOSA	215.898	175.100	194.970	111
3241	Naknade troškova osobama izvan radnog odnosa	215.898	175.100	194.970	111
329	OSTALI NESPOMENUTI RASHODI POSLOVANJA	287.846	383.968	322.247	84
3291	Naknade za rad predstavničkih i izvršnih tijela, povjeren. i sl.	0	0	0	0
3292	Premije osiguranja	75.594	136.307	83.856	62
3293	Reprezentacija	53.613	50.134	47.249	94
3294	Članarine	54.858	77.791	73.550	95
3295	Pristojbe i naknade	62.192	97.567	98.133	101
3299	Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	41.589	22.168	19.459	88
34	FINANCIJSKI RASHODI	58.990	77.448	73.359	95
343	OSTALI FINANCIJSKI RASHODI	58.990	77.448	73.359	95
3431	Bank.usl.i usl.platnog prometa	48.751	66.982	64.990	97
3432	Negativne teč.razli.i valut.klauzula	7.089	6.346	4.378	69

3433	Zatezne kamate	3.130	4.020	3.896	97
3434	Ostali nespomenuti financijski rashodi	20	100	95	95
37	NAKNADE GRAĐANIMA I KUĆANSTVIMA NA TEMELJU OSIGURANJA I DRUGE NAKNADE	0	0	0	0
38	OSTALI RASHODI	0	0	0	0
4	RASHODI ZA NABAVU PROIZVEDENE DUGOTRAJNE IMOVINE	2.101.178	1.662.897	1.598.823	96
	UKUPNO	69.215.309	65.024.119	64.398.129	99

Tablični prikaz pregleda rashoda Zavoda u 2016. godini.

Financiranje rada Zavoda iz sredstava Državnog proračuna

Tijekom 2016. godine za financiranje rada Zavoda zaključena su s Ministarstvom kulture RH 132 ugovora, ukupne vrijednosti 54.252.087 kuna za sljedeće namjene:

1. Financiranje redovite djelatnosti – administracija i upravljanje A8340002 (obuhvaća materijalne rashode ustanove i plaće stalno zaposlenih djelatnika)

U taj segment poslovanja razvrstavaju se troškovi održavanja prostora i opreme na funkcionalnoj razini (troškovi struje, vode, plina, razne komunalne usluge, troškovi komunikacija, troškovi tekućeg održavanja prostora i opreme s funkcionalnog i sigurnosnog aspekta). S obzirom na to da Zavod za svoje poslovanje trenutačno koristi 22 987 m² prostora na 11 lokacija u Zagrebu i 12 izvan Zagreba, to u velikoj mjeri predodređuje režijske troškove i troškove tekućeg i investicijskog održavanja. Prostornu dislociranost dodatno otežava činjenica da se radi o prostorima u kojima se obavlja restauratorska djelatnost koja zahtijeva posebne uvjete s aspekta opremanja, zaštite na radu, zaštite od požara i s aspekta sigurnosti prostora. Troškovi komunikacije i s njima povezani troškovi održavanja informatičkog sustava također su uvjetovani smještajem Zavoda.

U 2016. godini za tu su namjenu iz Državnog proračuna osigurana sredstva u iznosu od 8.550.000 kuna, s uključenim troškovima prijevoza na posao. Na ime naknada za prijevoz osigurane su 1.104.634 kune, dok je za financiranje plaća i drugih prava koja se temelje na radnom odnosu zaposlenih djelatnika osigurano 32.401.771 kuna, što ukupno iznosi 40.740.430 kuna. U ovom segmentu poslovanja tijekom 2016. godine nastali su rashodi u iznosu od 41.157.038 kuna, a razlika u iznosu od 416.608 kuna financirana je iz ostvarenih vlastitih prihoda.

Osim toga valja napomenuti da sredstva koja su odobrena i isplaćena u iznosu 222.000 kuna za prvu leasing ratu nabave vozila nisu utrošena jer je pokrenut novi postupak i promijenjena je vrsta leasinga (iz financijskog u operativni) pa sredstva su zadržana na računu Zavoda i evidentirana na kontu 2921, a bit će oprihodovana u trenutku realizacije ugovora i plaćanja rata leasinga.

2. Sredstva za razvoj restauratorske djelatnosti

Razvoj restauratorske djelatnosti sagledavamo kroz ulaganja u prostor i opremu za obavljanje djelatnosti Zavoda. U 2016. godini završene su aktivnosti i isporučena je oprema za što su iz 2015. godine prenesena neutrošena sredstva u iznosu 136.070 kuna osigurana temeljem ugovora za 2015. godinu s Ministarstvom kulture RH.

Osim iz sredstava Državnog proračuna, oprema za obavljanje djelatnosti Zavoda nabavljena je iz vlastitih prihoda tekućeg razdoblja (172.422 kune), iz odobrenih donacija (32.625 kuna) te viška prihoda ostvarenog u prethodnoj godini (temeljem Odluke Upravnog vijeća) u iznosu 1.328.570 kuna.

3. Financiranje programa zaštitnih radova na kulturnim dobrima

Program rada Zavoda koji obuhvaća izvođenje konzervatorsko-restauratorskih i drugih zaštitnih radova na kulturnim dobrima u 2016. godini, financiralo je Ministarstva kulture RH temeljem 131 pojedinačno zaključenog ugovora, za koje pregled financijske realizacije dajemo u nastavku:

Ustrojstvena jedinica	Ugovoreno u 2016.	Uplaćeno po ugovorima 2016.	Donos iz 2015.	Naplaćeno po ugovorima 2015.	Ukupno raspoloživo u 2016.	Utrošeno	Realizirani prihod 2016.	Prenešeno za nastavak realizacije
Služba za nepokretnu baštinu	9.586.900	8.408.174	565.561	5.553.280	14.573.686	10.926.165	12.702.258	1.844.758
Služba za pokretnu baštinu	1.800.000	1.800.000	160.004	0	1.960.004	1.851.054	1.868.622	91.383
Služba za arheološku baštinu	2.291.000	2.134.815	319.198	663.537	3.117.550	2.602.077	3.078.964	18.586
Međunarodna suradnja	47.668	41.208	26.660	0	67.868	51.977	45.935	21.933
Ukupno iz Proračuna	13.725.568	12.384.197	1.207.494	6.216.817	19.855.179	15.600.213	17.831.849	1.976.660

Tablični pregled realizacije po ugovorima sklopljenim s Ministarstvom kulture RH u 2016. godini.

Izvešća o izvedenim radovima prema vrstama kulturnih dobara i službama u okviru kojih se radovi izvode dana su u prethodnom dijelu Godišnjeg izvještaja. Financiranje programske djelatnosti za 2016. godinu pokazuje da su do 31. prosinca 2016. godine od ugovorenih 13.725.568 kuna Zavodu isplaćena sredstva u iznosu 12.384.197 kuna na ime ugovorenih radova u 2016. godini i 6.216.817 kuna na ime ugovora zaključenih u 2015. godini, za koje su dijelom nastali troškovi tijekom 2015. godine, a dio je realiziran u tekućoj godini. Na rashode u okviru programskih aktivnosti vezanih uz realizaciju programa u 2016. godini odnosi se 24 % ukupnih rashoda Zavoda ili 15.600.213 kuna. Najznačajniji troškovi u ovom dijelu su troškovi rada i boravka na terenu koji iznose 1.184.189 kuna, troškovi

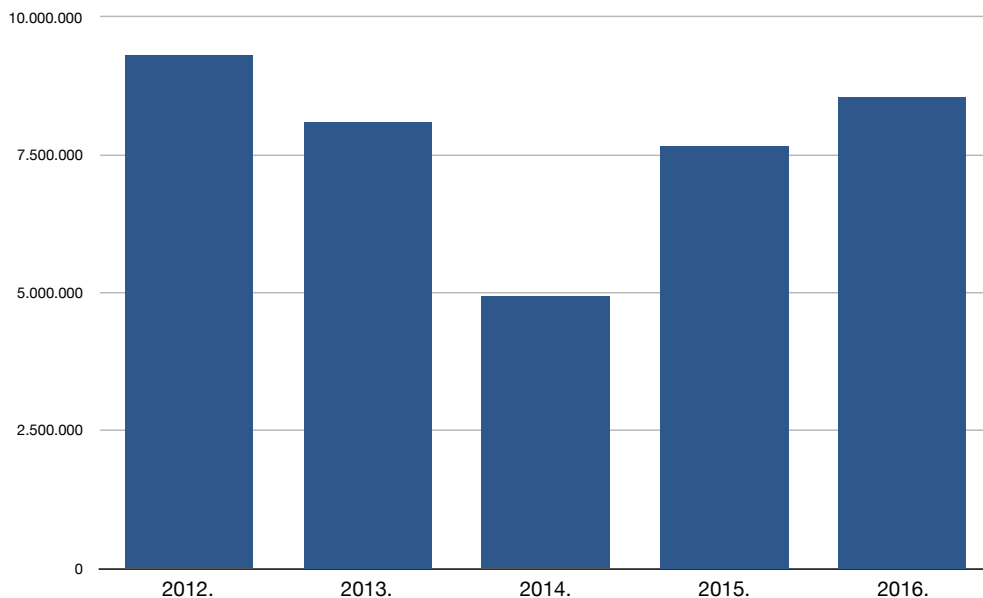
materijala i energije u iznosu od 1.637.911 kuna, dok su rashodi za usluge drugih pravnih i fizičkih osoba na realizaciji programa što ih financira Ministarstvo kulture RH iznosili 12.567.876 kuna ili 80 % rashoda ukupne programske djelatnosti. Najznačajniji trošak je angažman građevinskih i projektantskih tvrtki na projektima u okviru zaštite nepokretnih kulturnih dobara.

Činjenica da se konzervatorsko-restauratorski i drugi zaštitni radovi na graditeljskom nasljeđu i drugim vrstama baštine odvijaju u kontinuitetu kroz dulje vremensko razdoblje uvjetuje, među ostalim, prijenose sredstava na presjecima godine.

Ostvareni vlastiti i ostali prihodi

U 2016. godini ostvareni vlastiti prihodi od osnovne djelatnosti i ostali prihodi (od kamata, tečajnih razlika, potraživanja naplaćenih putem ovrha) iznose 8.697.222 kuna i u strukturi ukupnog prihoda čine 12,84 %.

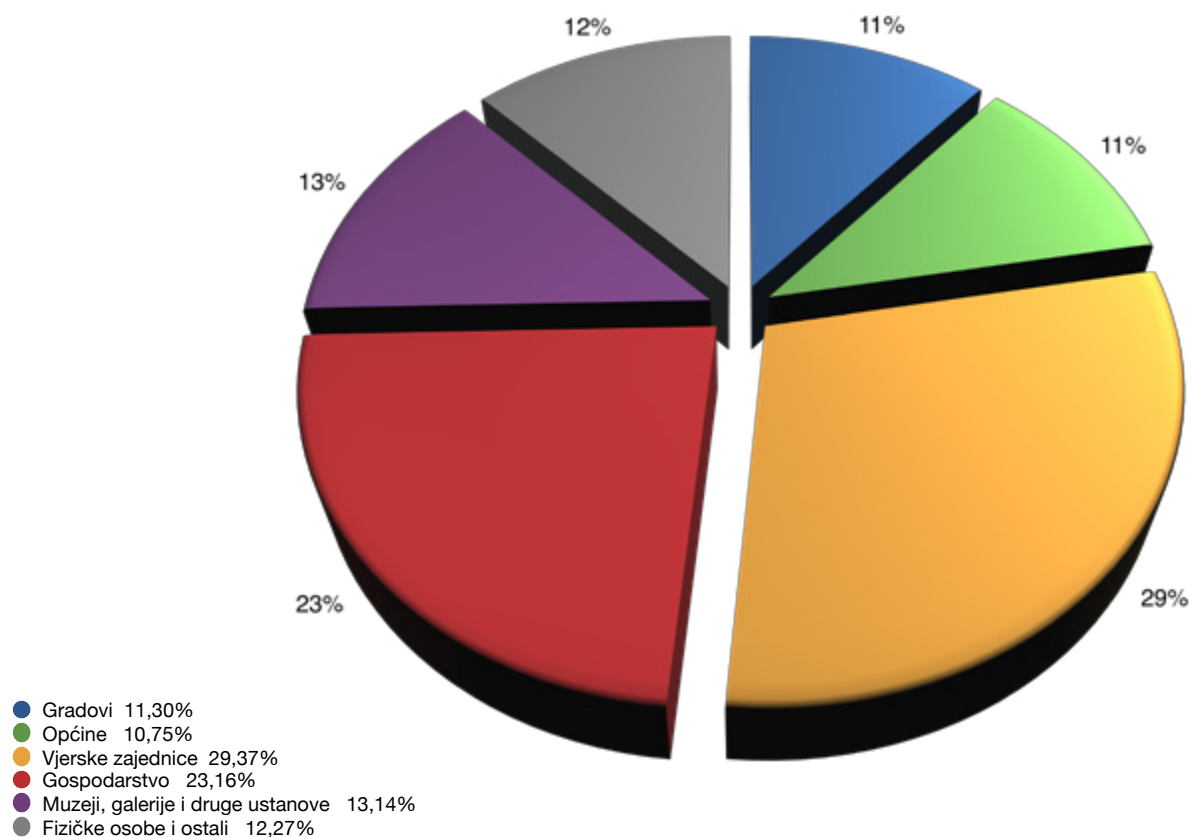
Ostvareni vlastiti prihodi osnovne djelatnosti u 2016. godini, koji iznose 8.553.718 kuna, veći su od ostvarenja 2015. godine za 889.163 kune ili 11,6 %, što je posljedica naplate potraživanja za radove izvedene u 2015. godini, te vrlo dobre naplate po ispostavljenim računima za radove izvedene tijekom 2016. godine.

Vlastiti prihodi Zavoda ostvareni u razdoblju od 2012. do 2016. godine.

FINANCIJSKI, OPĆI PRAVNI I ADMINISTRATIVNI POSLOVI

Struktura vlastitih prihoda Zavoda u 2016. godini prema sektoru komintenata bila je sljedeća:

Struktura prihoda ostvarenih iz vlastitih izvora Zavoda u 2016. godini.

Najvažniji partneri izvan Državnog proračuna bile su vjerske zajednice, muzeji galerije i gospodarstvo, dok prihodi ostvareni od gradova, općina i fizičkih osoba sudjeluju približno jednako u ukupnim vlastitim приходima.

Analiza ostvarenja vlastitih prihoda prema vrsti kulturnih dobara koja u velikoj mjeri korespondira sa ustrojstvenim jedinicama Zavoda i pokazuje da su najveći prihodi ostvareni izvođenjem konzervatorsko-restauratorskih radova na nepokretnim kulturnim dobrima (graditeljskom nasljeđu, zidnom slikarstvu, kamenoj plastici i štuko dekoracijama) kao i arheološkoj baštini, dok su u financiranju izvan Državnog proračuna relativno manje zastupljeni zahtjevi za restauriranjem pokretne kulturne baštine.

USTROJSTVENA JEDINICA	2015.	2016.
Služba za nepokretnu baštinu, Odjeli za interventni i integralni pristup graditeljskom nasljeđu	1.090.224	2.063.112
Služba za nepokretnu baštinu, Odjel za zidno slikarstvo i mozaik	674.473	1.048.328
Služba za nepokretnu baštinu, Odjel za kamenu plastiku	1.665.033	2.895.848
Služba za nepokretnu baštinu, Odjel za štuko	756.606	139.971
Služba za arheološku baštinu	1.929.876	1.246.436
Služba za pokretnu baštinu-Odjeli u Zagrebu	571.716	183.950
Služba za pokretnu baštinu-Odjeli izvan Zagreba	522.908	617.962
Međunarodna suradnja	388.872	275.580
Prirodoslovni laboratorij	53.415	31.775
Ostalo	11.431	50.756
UKUPNO NAPLAĆENI VLASTITI PRIHODI	7.664.555	8.553.718

Tablični pregled naplaćenih vlastitih prihoda prema ustrojstvenim jedinicama.

Financiranje zaštitnih radova na kulturnim dobrima sredstvima primljenih donacija, pomoći i EU projekata

U 2016. godini je ostvaren prihod po osnovi donacija za pet programa u ukupnom iznosu 104.317 kuna, a odnosi se na financiranje publikacije „Tajne o bojama. Priručnik o pripremi boja iz 15. stoljeća“, organiziranje seminara „Retuš u suvremenoj restauratorskoj praksi: mogućnosti, metode i materijali“, donacija za nabavu opreme u prostoru Ljetnikovca Kaboga, donacija za istraživanja na srednjovjekovnoj utvrdi Kolođvar i za radove na dijelovima poliptiha i malom poliptihu crkve Gospe od Šunja na Lopudu.

U projektima financiranim sredstvima EU u 2016. godini nisu evidentirani troškovi jer su poslovi na projektima „Claustra – kameni branici rimskog carstva“ i „EwaGlos“ u okviru projekta Kultura 2007. – 2013. okončani 2015. godine. No tijekom 2016. godine, temeljem spomenutih projekata, realiziran je prihod u iznosu od 189.821 kunu. Još uvijek nisu naplaćena sredstva u iznosu od 497.723 kune što predstavlja odobreni i prihvaćeni iznos troškova, koji su prema posljednjem izvještaju potvrdili nacionalni kontrolori Agencije za regionalni razvoj Republike Hrvatske.

Ostali financijsko-računovodstveni poslovi

Tijekom 2016. godine obrađeno je i procesuirano 25 797 dokumenta koja se odnose na poslovne transakcije s financijskim učinkom i evidentirana 151 901 knjigovodstvenih stavka. Zaprimito je 4 824 ulaznih računa, sklopljeno je 356 ulaznih i 343 izlazna ugovora po kojima se prati realizacija, ispostavljeno je 239 izlaznih računa, knjiženo je 2 546 primki i izdatnica za restauratorske i druge pomoćne materijale u skladištu te 481 temeljnica. Kako se mnogi konzervatorsko restauratorski radovi, poglavito na graditeljskoj baštini i arheološkim nalazištima, izvode

in situ, obrađeno je 3 420 putnih naloga i procesuirano 3 420 temeljnica putnih naloga. Tijekom 2016. godine ispostavljeno 1 189 blagajničkih uplatnica/isplata za kunske transakcije, te 78 uplatnica/isplata za poslove devizne blagajne, evidentirano je 78 promjena u nadzornoj knjizi za uvoz, obrađen je 71 ugovor i aneks ugovora o radu, izvršen je obračun i plaćanje temeljem 583 ugovora s vanjskim suradnicima, 3 442 radne liste, 460 doznaka za bolovanje na teret Zavoda i HZZO-a, predano je 16 zahtjeva za troškove koji se refundiraju, obavljen je obračun i isplata za 713 naloga za isplatu vanjskim suradnicima. Nadležnom poreznom tijelu su predana 143 JOPPD obrasca, vodi se evidencija PDV-a, izvršeno je 205 obračuna troškova temeljem odobrenih programa zaštitnih radova po sklopljenim ugovorima s Ministarstvom kulture RH koji su dostavljeni Ministarstvu, izrađivani su mjesečni interni izvještaji o realizaciji i o nastalim režijskim troškovima po lokacijama te drugi poslovi koji se odnose na evidentiranje i praćenje poslovanja Zavoda u cjelini.

Za potrebe poslovanja u 2016. godini nabavljeno je 289 komada razne opreme, 473 komada sitnog inventara za koje je provedeno evidentiranje i zaduživanje na korisnike.

Opći pravnih i administrativni poslovi

Tijekom 2016. godine u segmentu općih pravnih i administrativnih poslova obavljali su se redovni opći pravni, radno-pravni i administrativni poslovi. Oni, između ostalog, obuhvaćaju sastavljanje ugovora o radu, ugovora o djelu i autorskih ugovora s vanjskim suradnicima, sastavljanje ugovora s naručiteljima i ostalih vrsta ugovora, stručne pripreme sjednica tijela Zavoda, izradu nacrtu općih i posebnih akata, sastavljanje ponuda za javna nadmetanja na kojima se Zavod pojavljuje kao ponuditelj, kao i poslove Pisarnice i interne dostave.

Iz djelokruga općih pravnih i administrativnih poslova, uz izradu svakodnevnih usmenih i pisanih tumačenja, naputaka i mišljenja, dopisa prema trećima te vođenja evidencija, značajan udio u poslovima imale su izrada i verifikacija ugovora (ukupno 356 ugovora s naručiteljima-investitorima te 591 ugovor s vanjskim suradnicima fizičkim osobama). Također, za istaknuti su i poslovi sastavljanja ponuda u javnim i bagatelnim nabavama u kojima Zavod sudjeluje kao ponuditelj, poduzimanje pravnih radnji u svrhu naplate potraživanja te normativno-pravna djelatnost Odsjeka (opći akti ustanove).

Iz djelokruga kadrovskih pitanja su tijekom 2016. godine obavljani sljedeći poslovi: vođenje Registra zaposlenih u javnim službama, kadrovske evidencija radnika, evidencije vezane uz ostvarivanje prava na prijevoz radnika i ostalih materijalnih prava radnika, poslovi prijavljivanja/odjavljivanja radnika nadležnim tijelima/pravnim osobama, izrada plana godišnjeg odmora, izrada pojedinačnih odluka o korištenju godišnjeg odmora i drugih odluka vezano uz ostvarivanje prava radnika. Posebno se ističu poslovi vezani uz:

- natječaje za radni odnos i natječaje za stručno osposobljavanje za rad (raspisano je 11 natječaja te ujedno odobreno 11 polaznika stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa pri čemu je obrađeno 200 natjecajnih prijava za zapošljavanje i stručno osposobljavanje za rad (provedba natječaja, sudjelovanje pri izboru kandidata, vođenje zapisnika prijave i provedenih intervjua, izrada odluka, ugovora o radu)
- prestanak radnog odnosa i stručnog osposobljavanja za rad,
- provođenje i usklađivanje raznih promjena iz radnog odnosa (dostave podataka o radnicima i pravima po kolektivnim i ostalim ugovorima nadležnom ministarstvu te suradnja i dostava podataka drugim državnim i javnim tijelima),
- izradu (aneksa) ugovora o radu, pojedinačnih odluka, putnih naloga i dr.

U okviru Pisarnice, gdje se obavljaju poslovi urudžbenog zapisnika i interne dostave, u 2016. godini dodijeljeno je 14 956 urudžbenih brojeva od kojih 5 287 za račune. Također je poslano je 8 427 pošiljki.

Aktivnosti na uspostavi sustava unutarnjih financijskih kontrola (FMC) i sastavljanju i predaji Izjave o fiskalnoj odgovornosti

Zavod kao korisnik Državnog proračuna treće razine dužan je provoditi aktivnosti na uspostavi sustava unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru. Temeljem Zakona o fiskalnoj odgovornosti i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalnoj odgovornosti (NN 139/10, 19/14), Zavod je podnošenjem Izjave o fiskalnoj odgovornosti sukladno Uredbi o sastavljanju i predaji Izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvještaja o primjeni fiskalnih pravila (Narodne novine, broj 78/11, 106/12, 130/13, 19/15 i 119/15) obavezan izvijestiti o sustavu funkcioniranja financijskog upravljanja i kontrola.

Tijekom 2016. godine nastavljene su aktivnosti provjere funkcionalnosti izrađenih dijagrama tijekom poslovnih procesa sa stvarnim izvršenjem poslova, posebno smo se posvetili području vezanom uz putne naloge.

Radi provođenja testiranja pojedinih područja poslovanja, davanja odgovora na postavljena pitanja i popunjavanja Upitnika o fiskalnoj odgovornosti za 2016. godinu, oformljene su radne skupine koje su formirale uzorak i provele testiranja. Od ukupno 75 pitanja – područja koja je trebalo obuhvatiti testiranjem, na poslovanje Zavoda primjenjivo je 43 pitanja i za sva su testovi pokazali pozitivan rezultat osim na jedno pitanje na koje je dan djelomičan odgovor. Slabosti i nepravilnosti uočene su u području izvršavanje proračuna/financijskog plana vezane uz pitanje poštivanja vremenskih rokova isporuke roba/izvođenje radova iz ugovora. Za to je područje izrađen plan otklanjanja nepravilnosti. Za sva druga područja testiranja uspostavljane unutarnje kontrole bile su učinkovite i procesi su se odvijali sukladno zakonima i uspostavljanim procedurama.

Temeljem dobivenih rezultata iz Upitnika, sastavljena je Izjava o fiskalnoj odgovornosti za 2016. godinu, na obrascu 1b, kojom je čelnik Zavoda izjavio da navedene slabosti i nepravilnosti ne utječu na zakonito, namjensko i svrhovito korištenje sredstava te kojom je potvrdio učinkovito i djelotvorno funkcioniranje sustava financijskog upravljanja i kontrola u okviru proračunom, odnosno financijskim planom utvrđenih sredstva i da će iste biti otklonjene sukladno Planovima otklanjanja slabosti i nepravilnosti.

Budući da je tijekom 2016. godine, odnosno 25. srpnja 2016. godine, došlo do primopredaje dužnosti ravnatelja sastavljena je Izjava o fiskalnoj odgovornosti za razdoblje od 1. siječnja do 25. srpnja 2016. godine.

Obje su Izjave o fiskalnoj odgovornosti, zajedno s Upitnikom za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2016. godine, dostavljene Ministarstvu kulture RH u veljači 2017. godine.

SLUŽBA ZA NABAVU I OPĆE TEHNIČKE POSLOVE

Službu za nabavu i opće tehničke poslove ustrojili su Odjel za poslove nabave i Odjel za zaštitu na radu i opće tehničke poslove. Odjel za poslove nabave (sedam djelatnika zaposlenih na neodređeno vrijeme) ustrojen je od tri odsjeka: Odsjek za provođenje postupaka javne nabave (tri djelatnika), Odsjek za realizaciju nabave, izradu i praćenje plana nabave (jedan djelatnik zaposlen na neodređeno vrijeme) te Skladište sa statusom odsjeka (tri djelatnika zaposlenih na neodređeno vrijeme). Odjel za zaštitu na radu i opće tehničke poslove (10 djelatnika zaposlenih na neodređeno vrijeme do 14. veljače 2016. godine, od tada devet zaposlenika) ustrojen je od dva odsjeka: Odsjek za zaštitu na radu i zaštitu od požara (jedan zaposlenik od 15. veljače 2016. godine) i Odsjek za opće tehničke poslove (osam zaposlenika: stručni suradnik za tehničke poslove (vozila), stručni referent za logističku potporu realizacije programa, dva domara ložača i pet spremačica).

U Odjelu za zaštitu na radu i opće tehničke poslove od 1. lipnja 2016. godine dvije su osobe bile zaposlene na stručnom osposobljavanju bez zasnivanja radnog odnosa u trajanju od godinu dana: diplomirani inženjer prometa u Odsjeku za opće tehničke poslove (vozila) i diplomirani inženjer sigurnosti u Odsjeku za zaštitu na radu i zaštitu od požara.

Poslovi nabave robe, radova i usluga

Aktivnosti koje su provođene u Službi na nabavu i opće tehničke poslove su tijekom 2016. godine bile kako slijedi: utvrđivanje metodologije izrade, izrada i objava godišnjeg plana nabave robe, radova i usluga sukladno Zakonu o javnoj nabavi, te njegovo usklađivanje s planovima aktivnosti pojedinačnih programa rada Zavoda, radi osiguranja pravodobne i ekonomične nabave robe, radova i usluga potrebnih za funkcioniranje temeljne i pratećih djelatnosti Zavoda, sukladno raspoloživim financijskim sredstvima.

U svrhu realizacije godišnjeg plana nabave robe, radova i usluga za 2016. godinu provedeno je osam postupaka javne nabave temeljem Zakona o javnoj nabavi i 58 postupaka bagatelne nabave temeljem internog Pravilnika o nabavi robe, radova i usluga bagatelne vrijednosti. Ujedno je sklopljeno pet ugovora i dva aneksa temeljem okvirnih sporazuma za sklapanje kojih postupak provodi Državni ured za središnju javnu nabavu.

Po provedenim postupcima javne nabave ili izravno, u 2016. godini sastavljena su 343 ugovora o javnoj nabavi i 1 126 narudžbenica.

Slijedom navedenih podataka o broju ugovora i narudžbenica (te uz zahtjeve za nabavu od fizičkih osoba – vanjskih suradnika 591 ugovor), u Odjel za poslove nabave u 2016. godini dostavljeno je na obradu i ovjeru 2 060 zahtjeva za nabavu .

U 2016. godini dva je puta ažuriran registar ugovora o javnoj nabavi i okvirnih sporazuma Zavoda s podacima o realizaciji odnosno stanju realizacije ugovora i okvirnih sporazuma. Također su obrađivani i dostavljani podaci za registar ugovora i okvirnih sporazuma koje je sklopio DUSJN putem aplikacije DUSJN.

Nadalje, tijekom 2016. godine napravljeno je godišnje statističko izvješće o nabavi i objava izvješća u EOJN do 31. ožujka 2016. godine o ukupno ugovorenim/ naručenim robama, radovima i uslugama u 2015. godini.

U 2016. godini u Odjelu za poslove nabave pripremljeni su troškovnici za provođenje postupka nabave restoratorskog materijala, uredskog materijala, tonera i tinti te sanitarnog potrošnog materijala i pribora.

U odsjeku Skladište u 2016. godini provodilo se skladištenje materijala i opreme te zaštita zaliha od neodgovornog rukovanja i rasipanja, briga o održavanju minimalnih (optimalnih) zaliha, doprema, zaprimanje i izdavanje robe

krajnjem korisniku te vođenje skladišnih evidencija robe. Nabava potrebnih roba vrši se od dobavljača temeljem godišnjih ugovora o nabavi sukcesivnim isporukama prema dispoziciji skladištara na temelju zahtjeva krajnjih korisnika za izdavanjem robe. Robe (manji dio) koje nisu ugovorene godišnjim ugovorima nabavljaju se narudžbenicama ili direktnom kupnjom na prodajnim mjestima u posebno dopuštenim slučajevima korištenjem Diners kartice ili plaćanjem gotovinom.

Za potrebe restauratorske djelatnosti karakteristična je upotreba raznovrsnog pribora i raznovrsnog potrošnog materijala – boja, pigmenata, kemijskih proizvoda i sredstava, kemikalija i dr., ukupno 2 020 vrsta artikala, uključujući uredski i sanitarni potrošni materijal.

U 2016. godini protokolirano je oko 900 primki i računa za isporučenu robu i 1 650 izdatnica robe krajnjim korisnicima, djelatnicima Zavoda, na lokacijama u Zagrebu i izvan Zagreba.

Poslovi zaštite na radu i zaštite od požara

Obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada zastupljeno je u Zavodu kod oko 85 % radnika. To iziskuje ažurno vođenje evidencija te upućivanje radnika na preventivne i periodične zdravstvene preglede vezane uz uvjete rada odnosno potrebnu radnu sposobnost i raznu osposobljavanja radnika i povjerenika za zaštitu na radu za rad na siguran način (npr. rad s kemikalijama, rad s otrovima, rad na visini/dubini do 3 m i dr.). U 2016. godini organizirano je 20 osposobljavanja radnika za rad na siguran način i za zaštitu od požara i 250 zdravstvenih pregleda te je ažurirana evidencija temeljem koje se kontinuirano prati periodika osposobljavanja i pregleda sukladno propisima. Odobreno je 250 zahtjeva za izdavanje osobnih zaštitnih sredstava pripadajućih sukladno procjeni rizika iz zaštite na radu.

Iz područja zaštite na radu priprema se prijedlog godišnjeg plana nabave potrebnih roba i usluga, te realizacija plana nabave za obvezna ispitivanja opreme i uređaja iz područja zaštite na radu i zaštite od požara, otklanjanje nedostataka na uređajima i opremi, planiranje i nabava osobnih zaštitnih sredstava i drugo po potrebi.

Opći tehnički poslovi

U Odsjeku se obavljaju poslovi, odnosno planira se, organizira i nadzire redovno održavanje objekata, te održavanje i popravak uređaja i opreme (osim IT, laboratorijskih i foto uređaja i opreme). Obujam poslova određen je velikim brojem objekata u kojima se nalaze poslovni prostori te dislociranosti u Zagrebu i izvan Zagreba. Poslovi Odsjeka obuhvaćaju i organiziranje i nadzor poslova čišćenja poslovnih prostora.

Nadalje, u Odsjeku su u 2016. godini obavljani poslovi kontinuiranog raspoređivanja vozila, odnosno korištenja/primopredaje vozila evidentiranjem na putnom radnom listu, nadzor korištenja vozila, tekuće održavanje i popravak vozila, obvezno i kasko osiguranje vozila, vozača i putnika, registracije vozila, pranje vozila.

Vozila

Zavod raspolaže s 36 vozila raspoređenih po lokacijama Zavoda u Zagrebu i izvan Zagreba. U odnosu na 2015. godinu broj službenih vozila se smanjio, iako je bilo planirano povećanje broja vozila. Zbog neuspjelog natječaja za nova vozila, odjave i prodaje vozila Renault Kangoo ZG 4012 T te konačne prodaje karamboliranog Citroën Berlinga ZG 3572 DU iz RO Split, krajnji broj je bio 36. Od spomenutih 36 vozila, 25 vozila nalaze se u Zagrebu, dok je ostalih 11 raspoređeno u vanjskim odjelima. Uz četiri prikolice, dva čamca i jedan električni bicikl to je ukupno 43 vozila. Radi navedenog postoji i dalje potreba za korištenjem privatnih vozila u službene svrhe.

Ukupna prijeđena kilometraža svih vozila u 2016. godini iznosila je 683 570 km. U 2016. godini rashodovana su i prodana tri vozila, a izrađene su specifikacije i troškovnici za nabavu osam novih vozila, zbog potrebe zamjene dotrajalih vozila koja se planiraju rashodovati u 2017. godini. O voznom parku vodi se evidencija o garantnim i servisnim rokovima vozila, obračun utroška goriva, elektroničke naplate cestarine.

Ukupna sredstva utrošena na održavanje voznog parka u 2016. godini iznosila su 755.500 kuna, a ukupni planirani iznos bio je 739.100 kuna (bez troškova za gorivo i naknade za korištenje privatnih vozila). Trošak manji od planiranog prvenstveno je prisutan kod auto osiguranja, čemu je pridonijelo smanjenje cijena uslijed postupaka bagatelne nabave, ali i izostanak planirane nabave novih vozila. Zbog izostanka nabave osam novih vozila, trošak je manji od planiranog, i kod nabave auto guma i kod tehničkih pregleda i registracija. Međutim, kod tehničkog i investicijskog održavanja došlo je do prekoračenja plana, što je direktan rezultat izostanka nabave novih vozila i intenzivnog, gotovo prekomjernog korištenja postojećih vozila, od kojih su mnoga već trebala otići u rashod.

Podaci pokazuju da je nakon rekordnih kilometraža ostvarenih 2009. i 2010. godine (2009. g. – 904 459 km i 2010. g. – 897 877 km) došlo do pada broja prijeđenih kilometara i da zadnjih pet godina on stagnira na oko 730.000 kilometara godišnje (+/-). Iz navedenih podataka vidljivo je da u je u razdoblju od 2010. do 2014. godine korištenje privatnih vozila u opadanju, ali i da je 2015. i 2016. godine prisutan blagi rast.

Broj vozila se u zadnjih deset godina (2006. – 2016.) povećao se s 16 na 37 (ako ne brojimo prikolice i čamce). U Zagrebu se povećao s 13 na 25, a u vanjskim centrima s tri na 12 vozila. Broj vozila je blizu optimalnog, ali iako je to bilo planirano, u 2016. godini nisu nabavljena nova vozila, niti su zbog toga rashodovana neka od starijih. Zbog poništenja već provedenog natječaja za nabavu novih vozila, krajem 2016. godine ponovno su provedeni natječaji za nabavu osam vozila na *leasing* i još dva kombija za vlastite prihode. Isporuka novih vozila očekuje se tijekom 2017. godine, čime bi se spomenuti problemi uvelike riješili. Ukoliko do toga dođe, predviđa se rashod određenog broja vozila u 2017. godini, ali izostanak nabave novih vozila, mogao bi to odgoditi.

SLUŽBA ZA ARHEOLOŠKU BAŠTINU

Služba za arheološku baštinu osnovna je 2005. godine. Djelatnici Službe kontinuirano rade na zaštiti arheološke baštine, surađuju na radovima zaštite kulturnih dobara Republike Hrvatske s ostalim Službama HRZ-a, kao i s brojnim drugim srodnim institucijama. U Službi je na neodređeno vrijeme zaposleno 18 djelatnika, a pet je djelatnika na stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa.

Rad na arheološkim kulturnim dobrima organizira se u četirima organizacijskim jedinicama: Odjelu za kopnenu arheologiju, Odjelu za restauriranje kopnenih arheoloških nalaza, Odjelu za podvodnu arheologiju te Odjelu za kopnenu arheologiju za jedinice izvan Zagreba.

Odjel za kopnenu arheologiju

Tijekom 2016. godine djelatnici Odjela za kopnenu arheologiju – sjedište Zagreb (jedan konzervator arheolog savjetnik, jedan viši konzervator arheolog, četiri konzervatora arheologa te tri djelatnika na stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa) realizirali su ukupno 24 programa zaštite arheološke baštine (probna, sustavna i zaštitna istraživanja). Sredstvima Ministarstva kulture RH financirano je 17 programa (ukupno ugovoreni iznos od 1.153.000 kuna) te 6 programa koji su, nakon imenovanja voditeljice Odjela za kopnenu arheologiju dr.sc. Tajane Pleše vršiteljicom dužnosti ravnatelja, prebačeni Službi za nepokretnu baštinu (ukupno ugovoreni iznos od 800.000 kuna). Dva su programa sufinancirale općine (ukupno ugovoreni iznos od 33.800 kuna), jedan je program financirala općina (ugovoreni iznos 25.000 kuna), a jedan je program financirao je vanjski investitor (ugovoreni iznos od 10.500 kuna).

Programima čiju je realizaciju financiralo Ministarstvo kulture RH, bila su obuhvaćena zaštitna, sustavna i probna arheološka istraživanja. Istraživana su nalazišta iz prapovijesnog razdoblja (Nedelišće-Črečan, Šenkovec-Čestinka, Mali Komor-Vrci, Gornji Martijanec-Gomila), razdoblja antike (Okešinec-Sipčina, Sveti Martin na Muri, Domašinec-Gorica) te višeslojna arheološka nalazišta (Crkvišće-Bukovlje i Bojna-Brekinjova kosa). Nastavljena su i arheološka istraživanja kasnosrednjovjekovnih i novovjekovnih sakralnih objekata (benediktinski samostan sv. Margarete u Bijeloj, pavlinski samostan Svih svetih u Strezi, crkva sv. Nikole Biskupa u Žumberku). Nastavljena su i istraživanja srednjovjekovnih starih gradova i utvrda (Garić-grad, stari grad Sokolac u Brinju, utvrda Lopar u Novom Vinodolskom, kaštel Grižane u Grižanima, stari grad Barilović u Bariloviću).

Većina navedenih programa odvija se u kontinuitetu, dok su istraživanja nalazišta Mali Komor-Vrci i Gornji Martijanec-Gomila započela tijekom 2016. godine. Tijekom 2016. godine također su započela sustavna istraživanja nalazišta Bojna-Brekinjova kosa.

Poseban segment rada Odjela za kopnenu arheologiju predstavljaju projekti koje su financirali vanjski investitori. Valja istaknuti izvrsnu suradnju s gradovima Pregradom i Popovačom, te općinama Domašinec, Sveti Martin na Muri, Križ, Sirač, Barilović, Brinje, Generalski Stol i Žumberak. Navedene jedinice lokalne samouprave, svjesne značenja njihove kulturne baštine, uključile su se u realizaciju programa sufinanciranjem radova, direktnim podmiranjem dijela troškova istraživanja (priprema nalazišta za istraživanje, održavanje, troškovi mehanizacije i dr.) ili raznim načinima promoviranja.

Tijekom 2016. godine Odjel za kopnenu arheologiju provodio je i zakonom propisani arheološki nadzor prilikom infrastrukturnih zahvata na području grada Siska (izgradnja pješačko-prometne površine u Franjkopanskoj ulici).

Prilikom realiziranja navedenih programa, svi su radovi provedeni u skladu s propisima Republike Hrvatske i međunarodno priznatim suvremenim metodama rada.

Svih 17 ugovorenih programa s Ministarstvom kulture RH u cijelosti je realizirano do 15. prosinca 2016. godine.

Rezultate provedenih radova djelatnici Odjela za kopnenu arheologiju predstavili su na više međunarodnih znanstvenih skupova te su objavili veći broj preglednih, stručnih i znanstvenih radova. Djelatnici Odjela također sudjeluju u nastavi Filozofskog fakulteta u Zagrebu te provode praktičnu nastavu na nalazištima.

Djelatnost Odjela za kopnenu arheologiju može se predstaviti na primjeru ovogodišnjih radova na višeslojnim nalazištima Bojna-Brekinjova kosa (prapovijest i rani srednji vijek) i Crkvišće-Bukovlje (prapovijest i kasna antika), antičkom nalazištu Okešinec-Sipčina, benediktinskom samostanu sv. Margarete u Bijeli te starom gradu Garić-gradu.

Na nalazištu Brekinjova kosa kod Bojne utvrđeni su ostaci ranosrednjovjekovnog groblja ukopanog na položaju starijeg, prapovijesnog gradinskog naselja. Do sada je istraženo dvadesetak kosturnih grobova, datiranih u razdoblje 8. i ranog 9. stoljeća. Prema elementima pogrebnog rituala i pronađenim pokretnim arheološkim nalazima, groblje pokazuje srodnost s istovremenim starohrvatskim grobljima, kao i kasnoavarskim grobljima na području Karpatske kotline. U nekim su grobovima pronađeni vrijedni ranokarolinški metalni nalazi. Na prostoru groblja utvrđeni su ostaci kamenih temelja nadzemnog objekta. Nalazište je iznimno važno za proučavanje najranijih razdoblja ranosrednjovjekovne hrvatske povijesti jer je riječ o najsjevernijem poznatom nalazu ovog tipa groblja na području Hrvatske s vrijednim ukopom kneževskog groba, što sugerira kako je riječ o dosad nepoznatom centru slavenske kneževine.

Bojna, Brekinjova kosa. Pogled na nalazište po dovršetku radova 2016. godine. Fotografija: Vektra d.o.o., 2016.

Nalazište Crkvišće jedan je od najznačajnijih sustavno istraživanih nalazišta iz razdoblja kasne antike na području sjeverozapadne Hrvatske. Riječ je o kasnoantičkoj visinskoj utvrdi smještenoj na strateškom položaju nad rijekom Mrežnicom. Prirodno zaštićen položaj dodatno je osnažen obrambenim zidovima debljine oko dva metra te minimalno dvjema kulama. Na najvišem dijelu platoa nalazi se jednobrodna crkva sa sačuvanim ožbukanim subselijem, katedrom i vjerojatno sakrarijem, koji predstavljaju standardni namještaj kasnoantičkih crkava. Radio-karbonska analiza potvrdila je datiranje crkve u 5. stoljeće. Do sada je istražena apsida kasnoantičke crkve tijekom 2012. godine, sonda s uglavnom prapovijesnim nalazima tijekom 2013. godine, sonda s kasnoantičkim vojnim objektom tijekom 2014. godine, sonda s kasnoantičkim stambenim objektom tijekom 2015. godine te čitava crkva 2016. godine. Nakon istraživanja izveden je krov od jelovih greda i daske, a služiti će kao zimska zaštita te zaštita od atmosferilija i propadanja dok se zidovi crkve na obnove.

Crkvišće-Bukovlje. Zračna fotografija kasnoantičke utvrde. Fotografija: J. Višnjić, 2016.

Crkvišće-Bukovlje. Zaštitni krov iznad kasnoantičke crkve. Fotografija: A. Azinović Bebek, 2016.

Godine 2016. nastavljena su arheološka istraživanja antičkog ruralnog sklopa na Sipćini u Okešincu, u općini Križ. Do sada su pronađeni ostaci nekoliko zgrada, vjerojatno dijelovi rimske rustične vile. Dvije od pronađenih građevina imale su podno grijanje, o čemu svjedoče ostaci hipokausta i velik broj tubula, dok su neke imale mozaičke podove, a zidovi su im bili ukrašeni bojanom žbukom. Ustanovljene su barem dvije faze gradnje ovog kompleksa, datiranog u razdoblje od 1. do 4. stoljeća.

Okešinec-Sipćina, rimska vila. Zračna fotografija sonde iz 2016. godine. Fotografija: E. Buća, 2016.

Ostaci benediktinskog samostana sv. Margarete nalaze se na ovalnom uzvišenju između dva potoka, južno od današnjeg sela Bijela. Samostan je poznat u povijesnim izvorima od 14. stoljeća, a djelovao je do sredine 16. stoljeća. U radovima 2016. godine nastavljeno je iskopavanje područja samostanske crkve. Arheološko istraživanje bilo je usmjereno na središnji dio lađe crkve. Crkva je građevina karakteristično gotičkog tlocrta s pravokutnom lađom i užim izduljenim, poligonalno zaključenim svetištem. Istodobno s arheološkim iskopavanjima, započelo se s konzervatorskim radovima konsolidacije dijelova otkrivenih zidova zapadnog dijela crkve.

Bijela, benediktinski samostan sv. Margarete. Pogled iz zraka na istraženi dio samostana. Fotografija: E. Buća, 2016.

KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKA DJELATNOST

Stari grad Garić-grad nalazi se na sjevernim obroncima Moslavačke gore, iznad današnjeg sela Podgarić. Hrvatski restauratorski zavod započeo je 2009. godine arheološka istraživanja i konzervatorsko-restauratorske građevinske radove. Tijekom 2016. godine provedena su arheološka istraživanja male kule, smještene na sjevernom dijelu starog grada. Prilikom istraživanja je iz unutrašnjosti male kule uklonjen sloj debljine oko 4 metra sastavljen od urušene građevinske mase i zemlje koji je nastao urušavanjem zidova kule. Na temelju podataka prikupljenih dokumentiranjem novoistraženih struktura nadopunjena je postojeća nacrtana dokumentacija male kule starog grada Garić-grad.

Podgarić, Stari grad Garić-grad. Pogled na malu kulu prije početka radova 2016. godine. Fotografija: T. Pleše, 2016.

Podgarić, Stari grad Garić-grad. Pogled na malu kulu nakon dovršetka radova 2016. godine. Fotografija: T. Pleše, 2016.

Odjel za kopnenu arheologiju – sjedište Juršići

Tijekom 2016. godine djelatnici Odjela za kopnenu arheologiju – sjedište Juršići (tri konzervatora arheologa, jedan referent za pomoćne poslove) realizirali su ukupno 18 programa zaštite arheološke baštine (sustavna, revizijska i zaštitna istraživanja). Sredstvima Ministarstva kulture RH bila su financirana četiri programa (ukupno ugovoreni iznos od 605.000 kuna), a sredstvima vanjskih investitora financirana su zaštitna arheološka istraživanja 14 nalazišta (ugovoreni iznos od 384.650 kuna).

Realizacija projekata koje je financiralo Ministarstvo kulture RH, usmjerena je na zaštitu ugroženih spomenika kulture koji zahtijevaju sustavan višegodišnji pristup, radi njihove sanacije i obnove. Tijekom 2016. godine nastavljeni su radovi arheoloških istraživanja i konzervatorsko-restauratorskih zahvata na srednjovjekovnim utverdama Paz i Žminj te srednjovjekovnoj kuli Turnina kod Rovinja, kao i arheološka istraživanja kasnoantičkog obrambenog sustava *Claustra Alpia lularum*. Djelatnici odjela sudjelovali su i u projektu zaštitnih radova na srednjovjekovnoj utvrdi Kolođvar u Osječko-Baranjskoj županiji.

Važan segment rada Odjela za kopnenu arheologiju sa sjedištem u Juršićima predstavljaju projekti koje financiraju vanjski investitori. Ovakvi su projekti u pravilu vezani uz zaštitne arheološke radove, odnosno najčešće prethode određenim građevinskim, infrastrukturnim ili poljoprivrednim radovima. Među spomenutim zaštitnim arheološkim radovima izdvajamo istraživanja srednjovjekovnih utvrda Petrapilosa, Rakalj, Kršan, Čanjevo, Mutvoran i Sv. Juraj na Mirni, urbanih jezgri Motovuna, Bala, Vrsara, Pazina i Plomina, te samostanskog sklopa Sv. Bernardina u Kamporu na Rabu.

Pri realiziranju navedenih programa, neovisno o tome je li bila riječ o zaštitnim, sustavnim ili revizijskim istraživanjima, izradi nacrtne dokumentacije i tehničkih opisa objekata, ili o nadzoru nad konzervatorsko-restauratorskim i građevinskim radovima, svi su radovi provedeni prema najvišim standardima struke i u skladu s međunarodno priznatim metodama rada.

Svi programi ugovoreni s Ministarstvom kulture RH u cijelosti su realizirani do 15. prosinca 2016. godine. Sastavni je dio svih arheoloških radova njihova prezentacija putem predavanja na različitim znanstvenim kongresima te i kroz objavljivanje znanstvenih članaka, pa su tako djelatnici Odjela tijekom 2016. godine sudjelovali na nekoliko znanstvenih kongresa te objavili nekoliko znanstvenih radova.

Djelatnost Odjela može se predstaviti na primjeru ovogodišnjih istraživanja srednjovjekovne kule Turnina kod Rovinja, srednjovjekovnih utvrda Stari Rakalj, Čanjevo i Paz te na kasnoantičkom obrambenom sustavu *Claustra Alpia lularum*.

Ostatci kule nalaze se na brdu Turnina 4 kilometra istočno od Rovinja. Zbog svoje iznimno povoljne strateške pozicije ovo je nalazište bilo nastanjeno još u prapovijesnom, brončanom dobu, da bi se aktivnosti ponovno obnovile tijekom ranosrednjovjekovnog razdoblja. Prilikom radova provedenih 2016. godine nastavljeno je arheološko istraživanje prostora sjeverno od same kule, gdje su pronađeni materijalni ostaci koji potvrđuju dva srednjovjekovna stratuma korištenja ovog prostora. Iz ranosrednjovjekovnog perioda potječu minimalni ostaci objekata te zidane peći, dok u periodu razvijenog srednjeg vijeka na istom mjestu niču novi objekti čije su podnice prekrile građevinske ostatke starijih. Najranija srednjovjekovna faza korištenja kule može se datirati u razdoblje od 9. do 11. stoljeća, da bi nakon značajnijih građevinskih preinaka ona svoj vrhunac doživjela u razdoblju od 12. do 15. stoljeća. Arheološka istraživanja bila su popraćena i opsežnim konzervatorsko-restauratorskim radovima kojima su sanirani ostaci jugozapadnog dijela kule, odnosno dograđenog dijela na njezinoj zapadnoj strani.

Rovinj, kula Turnina. Pogled na kulu tijekom arheoloških istraživanja. Fotografija: J. Višnjić, 2016.

Rovinj, kula Turnina. Pogled na kulu nakon dovršenih radova. Fotografija: J. Višnjić, 2016.

Utvrda u Pazu nalazi se iznad istoimenog sela, na cesti koja povezuje Boljun i Pazin. U povijesnim izvorima se prvi puta spominje u 12. stoljeću pod imenom Pas. Ostaci danas vidljivi na terenu odnose se na pregradnju iz 1570. godine, iako postoje i dijelovi koji bi odgovarali starijim fazama gradnje. Arheološka istraživanja provedena 2016. godine za cilj su imala daljnje definiranje prostora koji se nalazi unutar gabarita nekadašnjeg palasa, a na kojem je prethodne godine utvrđen postupni razvoj građevinskih struktura koje su se sukcesivno dodavale i nadograđivale. Definirane su tri faze razvoja kompleksa koje pokrivaju period između 13. i 17. stoljeća. Glavnina financijskih sredstava bila je usmjerena na građevinsku sanaciju najugroženijih dijelova objekta. Kao početna točka obnove odabran je statički najugroženiji dio, odnosno istočni dio južnog zida palasa. Riječ je o dijelu objekta koji je u drugoj građevinskoj fazi razvoja bio korišten kao kula, a kasnije je inkorporiran u zgradu palasa.

Paz, kaštel Paz. Pogled na kaštel s južne strane prije početka građevinskih radova. Fotografija: J. Višnjić, 2016.

Paz, kaštel Paz. Pogled na kaštel s južne strane nakon postavljanja skele i uklanjanja bršljana. Fotografija: J. Višnjić, 2016.

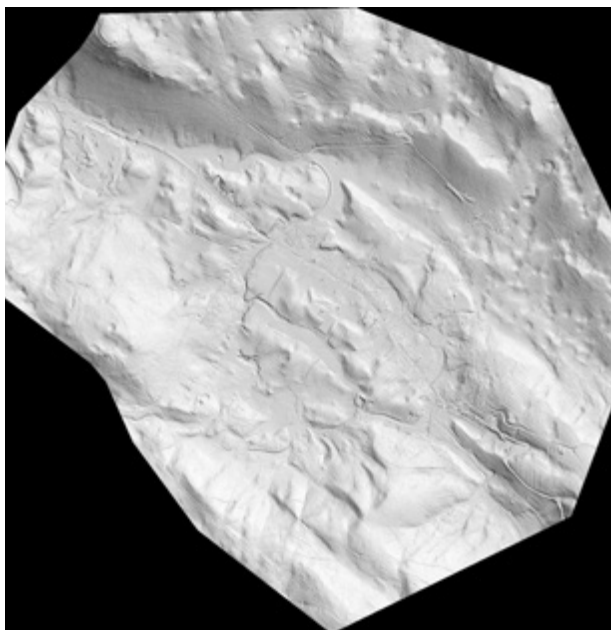
Utvrda Stari Rakalj nalazi se na povišenom platou istaknutog brežuljka iznad Raškog kanala. Dominira okolnim prostorom te dobro kontrolira ulazak u kanal, kao i plovidbeni put Kvarnerom. Upravo je to jedan od razloga kontinuirane naseljenosti od prapovijesne gradine pa sve do srednjovjekovnog kaštela. Na najvišem platou evidentiran je sloj koji pripada brončanom dobu. Istraženi su i ostaci zidova, evidentirani tijekom iskopavanja proteklih godina, koji pripadaju gotovo svim fazama života na srednjovjekovnom kaštelu. Uz već postojeće, istražene su i novopronađene strukture kaštela, što se prije svega odnosi na popločenje napravljeno od tanjih kamenih ploča i opeka oblika kvadra. Popločenje vrlo vjerojatno predstavlja dvorište s bunarom ukopanim u matičnu stijenu te građenim od pomno isklesanih kamenih blokova.

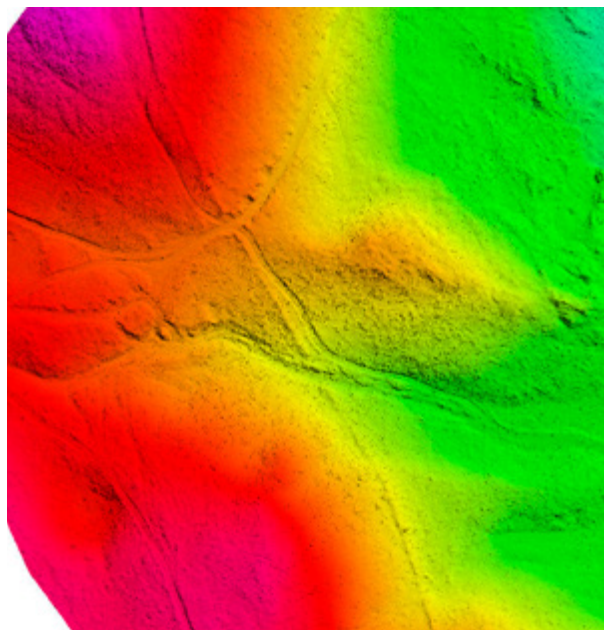
Rakalj, utvrda Stari Rakalj. Popločenje dvorišta okruženo zidom s bunarom u sredini. Fotografija: T. Percan, 2016.

Spomenička baština kasnoantičkog obrambenog sustava *Clastra Alpia lularum* predstavlja prostranu arheološku zonu koja se pruža na području Hrvatske i Slovenije. Arheološka istraživanja, uz oskudne povijesne podatke, predstavljaju osnovni izvor o vremenu nastanka i djelovanja ovog sustava, kao i principima njegova funkcioniranja. Zbog njegovih specifičnosti, uvjetovanih iznimno prostranim područjem na kojem se pruža te gustom vegetacijom, osim klasičnih arheoloških metoda poput arheološkog rekognosciranja, prilikom predmetnih istraživanja korištene su i neke suvremene nedestruktivne metode dokumentacije, poput LiDAR snimanja. Arheološka rekognosciranja terena bila su prije svega usmjerena na definiranje i lociranje potencijalnih prometnica koje su kontrolirane, nadzirane i branjene obrambenim sustavom. U sklopu ovogodišnjeg projekta LiDAR-om je snimljeno 6 km² površine. Analiza podataka prikupljenih LiDAR snimanjem omogućila je, osim stvaranja do ovog trenutka daleko najpreciznije dokumentacije ovog dijela spomenika, i pronalazak nekih do sada nepoznatih segmenata, čime su upotpunjene prijašnje spoznaje .

Arheološkim istraživanjem 2016. godine provedena je trinaesta arheološka kampanja na srednjovjekovnoj utvrdi Čanjevo u Općini Visoko. Ovogodišnjim istraživanjem definirane su gotovo sve strukture, a preostalo je istražiti arheološke slojeve unutar utvrde do matične stijene. Arheološko istraživanje se provodilo u središnjem i južnom dijelu utvrde te na istočnoj strani, gdje je pronađen temelj nosača mosta kojim se ulazilo u utvrdu. Definiran je tlocrt i oblik utvrde koji nam nije poznat iz povijesnih isprava putem nacрта ili grafika. Daljnjim će se arheološkim istraživanjem moći pridonijeti još boljem poznavanju funkcioniranja utvrde u različitim fazama gradnje i života u njoj. Na temelju rezultata ovogodišnjih istraživanja mogu se dati konačne smjernice za daljnje radove, kako za arheološka istraživanja, tako i za konzervatorsko-restauratorske radove na sanaciji utvrde, što će pridonijeti i prezentaciji utvrde u kulturno-turističke svrhe.

Clastra Alpia lularum. Osjenčani (hillshade) prikaz cjelokupnog područja snimljenog oko Prezida. Izrada: Vektra d.o.o., 2016.

Clastra Alpia lularum. Detalj snimljenog područja u hipsometrijskoj skali boja s jasno prepoznatljivim obrambenim zidom klastra. Izrada: Vektra d.o.o., 2016.

Čanjevo, utvrda Čanjevo. Stanje prije početka arheoloških istraživanja 2016. godine. Fotografija: S. Pamić, 2016.

Čanjevo, utvrda Čanjevo. Stanje nakon završenih arheoloških istraživanja 2016. godine. Fotografija: S. Pamić, 2016.

Odjel za podvodnu arheologiju

Tijekom 2016. godine djelatnici Odjela za podvodnu arheologiju (jedan viša konzervator arheologa, jedan konzervator arheolog, jedan konzervator tehničar te jedan djelatnik na stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa) realizirali su ukupno 13 programa zaštite arheološke baštine (rekognosciranja i zaštitna istraživanja). Sredstvima Ministarstva kulture RH financirano je devet programa (ukupno ugovoreni iznos od 403.000 kuna). Jedan je program sufinancirao JUNP Mljet, PP Lastovsko otočje Društva prijatelja dubrovačkih starina (ugovoreni iznos od 305.000 kuna).

Podvodna istraživanja usmjerena su na višegodišnje radove rekognosciranja podmorja i kopnenih voda na području Šibensko-kninske, Splitsko-dalmatinske, Dubrovačko-neretvanske, Karlovačke i Brodsko-posavske županije. Riječ je o programima: Šibensko-kninska županija – podmorje, Murter, Bisage-Kornati – novovjekovni brodolom, Splitsko-dalmatinska županija – podmorje, Vis-Viška uvala, podvodni novovjekovni brodolom, Dubrovnik – rekognosciranje dubrovačkog podmorja, Otok Mljet-pličina Sv. Pavao – brodolom 16. stoljeća, Karlovac-Kamensko – rimski brodolom, Slavonski Brod, rijeka Sava-Polj – arheološko istraživanje. U provedbi programa Splitsko-dalmatinska županija – podmorje nastavljena je suradnja s Lučkom kapetanijom Split, Obalnom stražom i Pomorskom policijom. Većina navedenih programa odvija se u kontinuitetu, dok su podvodna istraživanja nalazišta Murter, Bisage-Kornati i Vis-Viška uvala započela tijekom 2016. godine. Svih devet ugovorenih programa s Ministarstvom kulture RH u cijelosti je realizirano do 15. prosinca 2016. godine.

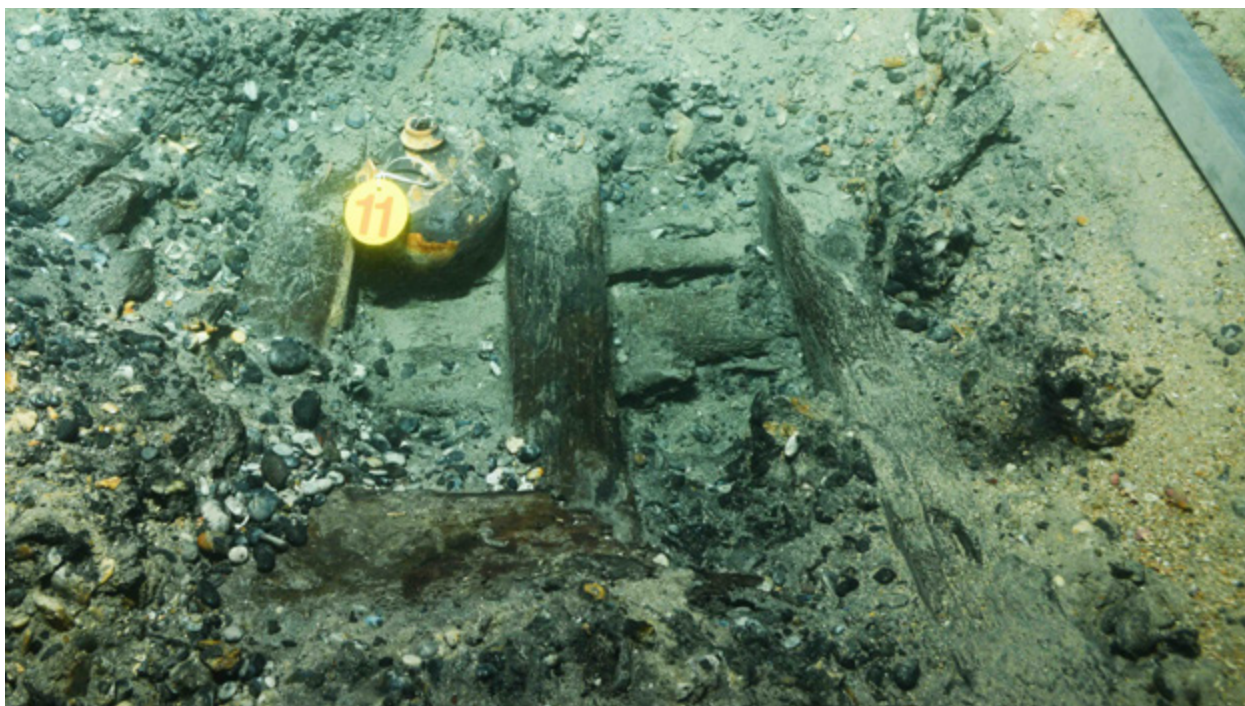
Dosadašnji rezultati istraživanja prezentirani su putem izložbi, stručnih predavanja na više kongresa i savjetovanja te objavljeni u stručnim i znanstvenim radovima u domaćoj i stranoj periodici.

Program rekognosciranja podmorja srednje Dalmacije usklađen je s projektom „Koordinacija za zaštitu prava i interesa Republike Hrvatske na moru“ u kojem sudjeluju Ministarstvo kulture RH, Konzervatorski odjel u Splitu, Lučka kapetanija Split, Pomorska policija i Obalna Straža RH. Prikupljene informacije s precizno izmjerenim, georeferenciranim pozicijama nalazišta uvrstit će se u kartu arheoloških nalazišta pučinskih otoka Republike Hrvatske čija je izrada planirana u svrhu zaštite prava i interesa Republike Hrvatske na moru. Prema preporuci Ministarstva kulture RH, većina financijskih sredstava utrošena je na memorijalni zaron na olupinu talijanskog admiralskog broda *Re d'Italia*, koji je potonuo u Viškoj bitci 1866. godine. Tom je prilikom postavljena memorijalna ploča u spomen svim poginulim mornarima i vojnicima. Također su pregledane lokacije antičkog brodoloma kod uvale Gnjlja te srednjovjekovnog brodoloma kod uvale Labotovo, gdje je pronađen najstariji mletački brodolom na istočnoj obali Jadrana. Od posebnog je značenja pronalazak različitih kamenih topovskih kugli koji dokazuje kako je potonuli mletački trgovački brod bio naoružan.

Rezultati sustavnog istraživanja novovjekovnog brodoloma u Viškoj uvali potvrdili su ranije pretpostavke da su ostatci drvene brodske konstrukcije, kao i svi predmeti koji su bili na brodu u trenutku potonuća, u potpunosti sačuvani ispod površinskog sloja pijeska. Na nalazištu su detaljno foto-dokumentirani svi površinski vidljivi nalazi, a izrađen je i novi foto-mosaik visoke rezolucije. Iskopom u probnoj sondi A pronađeni su ostatci drvene brodske konstrukcije. Dio rebara s vanjskom oplatom ostao je kompaktan i dobro očuvan zahvaljujući anaerobnim uvjetima. Brodolom se na temelju nalaza može datirati između 1780. i 1820. godine.

Otok Vis, olupina broda *Re d'Italia*. Postavljanje memorijalne ploče. Fotografija: D. Gorički, 2016.

Otok Vis, Viška uvala. Drvena brodska konstrukcija i nalaz keramičke posude u sondi. Fotografija: P. Dugonjić, 2016.

Odjel za restauriranje kopnenih arheoloških nalaza

Tijekom 2016. godine djelatnici Odjela za restauriranje kopnenih arheoloških nalaza (dva konzervatora restauratora, dva restauratora tehničara, jedan djelatnik na stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa) realizirali su ukupno 14 programa konzerviranja i restauriranja arheoloških nalaza (predmeti od metala, keramike, stakla, kamena i organskih materijala). Sredstvima Ministarstva kulture RH financirana su dva programa: Zvonimirovo – srednjovjekovno i keltsko groblje Veliko polje, pokretni nalazi i Nuštar – avarsko groblje, organski nalazi i izrada kopija (ukupno ugovoreni iznos 130.000 kuna). Preostalih 12 programa su financirali vanjski investitori u ukupno ugovorenom iznosu od 229.676 kuna: Institut za arheologiju (Ilok DKI – stakleni nalazi, Klenovec humski – željezni nalazi, Virje-Volarski breg – željezni nalazi, Beli manastir-Širine – keramičke posude), Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog Primorja, Rijeka (keramička posuda – terina, restauriranje), Muzeji Hrvatskog zagorja (Veliki tabor – željezni predmeti, Dvorac Oršić – keramički predmeti, Utvrda Samci – keramički predmeti, Donja Stubica – drvena greda), Grad Grubišno polje (Šuma Obrova – brončani predmeti, Šuma Obrova – željezni predmeti), Centar za ranosrednjovjekovna istraživanja Zagreb-Lobor (Lobor-M. B. Gorska – metalni nalazi). U sklopu navedenih programa konzervirano je i restaurirano 458 predmeta i izrađeno 11 kopija predmeta. Uz realizaciju navedenih programa, obrađeno je i 888 predmeta s nalazišta koje istražuju arheolozi Odjela za kopnenu arheologiju i Odjela za podvodnu arheologiju Službe za arheološku baštinu Hrvatskog restauratorskog zavoda.

Svi su radovi provedeni prema najsuvremenijim standardima restauratorske struke. Svi programi su u cijelosti realizirani do 15. prosinca 2016. godine.

Uz restauratorske radove, djelatnici i suradnici Odjela obavili su i radove promocije djelatnosti u vidu objave stručnih radova, predavanja i radionica za djecu. Voditelj odjela mentor je u obavljanju studentske prakse.

Predmeti s arheološkog nalazišta Zvonimirovo-Veliko polje kontinuirano se obrađuju već četrnaest godina u suradnji s Institutom za arheologiju iz Zagreba. Obrađuje se posude, oružje, oruđe i nakit iz keltskih grobova koji se datiraju u 2. stoljeće p.n.e. Pri konzerviranju i restauriranju keramičkih, metalnih, kamenih i staklenih predmeta primjenjuju se najsuvremeniji postupci i restauratorske tehnologije. Ukupno je 2016. godine obrađeno 55 predmeta. Planira se nastavak radova i uspješne suradnje.

Odjel za restauriranje kopnenih arheoloških nalaza od 2011. godine uspješno surađuje s Gradskim muzejom Vin-kovci na konzerviranju i restauriranju nalaza s nalazišta Dvorac Khuen – Belassi u Nuštru. U 2016. godini izvedeni su konzervatorsko-restauratorski radovi na sedam organskih nalaza od kosti i drva s dijelovima od željeza te su izrađene replike 15 brončanih predmeta, kao i jedne drvene vjedrice. Rekonstrukcija drvene vjedrice izrađena je prema nalazima brončanih okova i ostataka drveta iz avarodobnog groba te analogijama iz referentne literature. Izrađeni su kalupi od silikonske gume i kopije od epoksidne smole koji omogućavaju izradu atraktivnih muzejskih suveniru.

Zvonimirovo, Veliko polje. Keltska keramička posuda. Fotografija: J. Škudar, 2016.

Zvonimirovo, Veliko polje. Keltsko oružje. Fotografija: J. Škudar, 2016.

Nuštar, avarsko groblje. Replika vjedrice. Fotografija: J. Škudar, 2016.

Nuštar, avarsko groblje. Brončani jezičac – original, kalup i kopija. Fotografija: J. Škudar, 2016.

SLUŽBA ZA NEPOKRETNU BAŠTINU

Programi na nepokretnim kulturnim dobrima provode se u Službi za nepokretnu kulturnu baštinu, koja se sastoji od pet odjela: Odjela za interventni pristup graditeljskom nasljeđu, Odjela za integralni pristup graditeljskom nasljeđu, Odjela za zidno slikarstvo i mozaik, Odjela za kamenu plastiku i Odjela za štuko.

Zbog složenosti programa na nepokretnim kulturnim dobrima potreban je timski rad stručnjaka iz različitih djelatnosti pa se uz djelatnike iz odjela Službe za nepokretnu baštinu neposredno uključuju i djelatnici Službe za istraživanje i dokumentaciju, i to iz Odsjeka za konzervatorska istraživanja i dokumentiranje nepokretne baštine i Prirodoslovnog laboratorija. Prema potrebi se angažiraju i vanjski suradnici iz djelatnosti koje Zavod nema u svom ustroju, a nužne su za cjelovitu provedbu programa.

Izvođenje radova na nepokretnim kulturnim dobrima provodi se prema usvojenoj metodologiji koju je propisala struka. Prethode im arhivska, konstruktivna, konzervatorsko-restauratorska i/ili arheološka istraživanja. Prema vrsti istraživanja angažiraju se stručni djelatnici unutar i izvan Zavoda kako bi se rezultati provedenih istraživanja saželi u elaboratu konzervatorskih istraživanja s prijedlogom prezentacije. Nakon što elaborat verificira nadležno tijelo, pristupa se izradi tehničke dokumentacije: idejnom, glavnom ili izvedbenom projektu ili konzervatorsko-restauratorskim radovima.

Programi obnove nepokretnih kulturnih dobara većinom su višegodišnji zbog svoje složenosti i opsežnosti, brojnosti faza radova i specifičnosti konzervatorsko-restauratorskih postupaka. Stoga su tijekom 2016. godine pretežno nastavljeni projekti započeti prethodnih godina.

Osim sredstava za radove koja je nakon natječaja za provođenje programa javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske za 2016. godinu osiguralo Ministarstvo kulture RH, sredstva su za niz programa osigurala tijela teritorijalne i lokalne samouprave: županije (Sisačko-moslavačka i Primorsko-goranska) gradovi (Rijeka, Pazin, Vodnjan, Labin, Ludbreg, Šibenik, Dubrovnik, Supetar), općine (Antunovac, Topusko, Baška i dr.), administrativne crkvene jedinice (Šibenska biskupija, župe u Kotarima i Svibu, franjevački samostan u Puli i dr.), HAZU, javne ustanove i zavodi, te muzeji (Muzej Hrvatskog zagorja, Gradski muzej Varaždin, Etnografski muzej u Zagrebu, Etnografski muzej Istre, Muzej suvremene umjetnosti u Zagrebu i dr.), Hrvatska narodna kazališta u Varaždinu i Šibeniku te drugi naručitelji.

U 2016. godini Služba za nepokretnu baštinu ugovorila je s Ministarstvom kulture RH programe u vrijednosti od 9.768.900 kuna. S obzirom na ranije ugovorene iznose za realizaciju, u 2016. godini za realizaciju programa Ministarstvo kulture RH osiguralo je 13.439.797 kuna. S ostalim je investitorima tijekom 2016. godine sklopljen 41 ugovor kojima su ugovoreni radovi i usluge u iznosu od 3.095.029,81 kunu.

Posebni programi

Posebni programi Službe za nepokretnu baštinu obuhvaćaju programe kojima se zbog složenosti intervencija, visine investicija, različitih izvora financiranja i/ili neuobičajenog sadržaja Služba ne bavi unutar redovne djelatnosti.

U godini 2016. Posebni programi Službe za nepokretnu baštinu su bili projekti dovršetka radova obnove Dvora Velikog Tabora u Humu Košničkom, izrada izvedbenog projekta rekonstrukcije pročelja i krovništva Etnografskog muzeja u Zagrebu, izrada konzervatorske podloge zaštićene povijesne jezgre naselja Škrip na otoku Braču te izrada glavnog projekta obnove zgrade Teatrina u kompleksu nekadašnje tvornice Rikard Benčić u Rijeci.

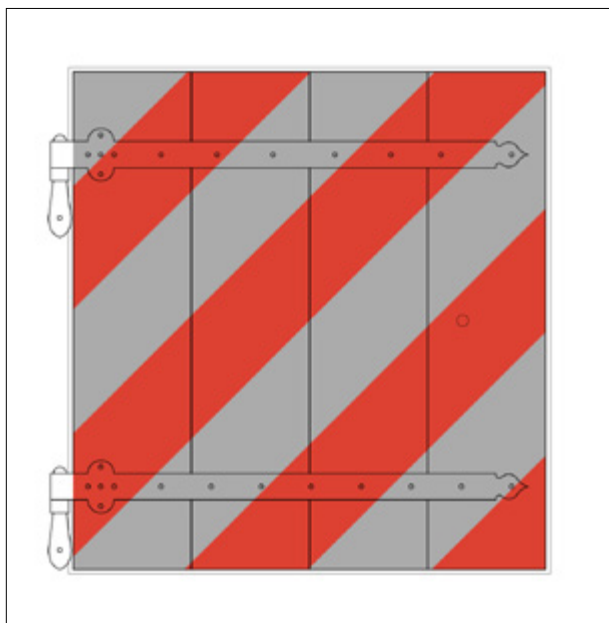
Projekt obnove Dvora Veliki Tabor u Humu Košničkom u 2016. godini privodi se kraju. Završetak radova obnove obuhvatio je završetak instalacije toplinske podstanice na prvome katu zapadnog dijela hodnika uz kulu „C“. Ova podstanica osigurava zidno i podno grijanje kula „A“, „B“ i „C“. Ugrađeni su novoizvedeni prozori i drveni kapci na prozorima, puškarnicama i strijelnicama otkrivenim tijekom istraživačkih radova na svim kulama. Na ložištima dimnjaka trijemova I i II kata ugrađeni su novoizvedeni kapci od kovanog željeza. Odjel za zidno slikarstvo restaurirao je ostatke izvornog, renesansnog i rekonstruirao nedostajući dio oslikanog podnog estriha na I katu jugozapadnog erkera kule „D“. Tehnički pregled svih izvedenih radova planiran je tijekom godine 2017.

Hum Košnički, Dvor Veliki Tabor. Dvorište uz kulu „A“, palas i spojno krilo. Fotografija: N. Vasić, 2016.

Hum Košnički, Dvor Veliki Tabor. Kula „C“, prvi kat. Detalj zatvaranja podnog (izljevna puškarnica) i zidnog otvora (puškarnica i prozor iz 16. stoljeća) drvenim kopcima. Fotografija: N. Vasić, 2016.

Hum Košnički, Dvor Veliki Tabor. Kula „A“, dvorišno pročelje, poluetaža. Nacrt za rekonstrukciju drvenog kapka prozora iz 16. stoljeća. Izrada: B. Matica, 2016.

Hum Košnički, Dvor Veliki Tabor. Kula „A“, dvorišno pročelje, poluetaža. Izvedeni kapak na prozoru uz 16. stoljeća. Fotografija: N. Vasić, 2016.

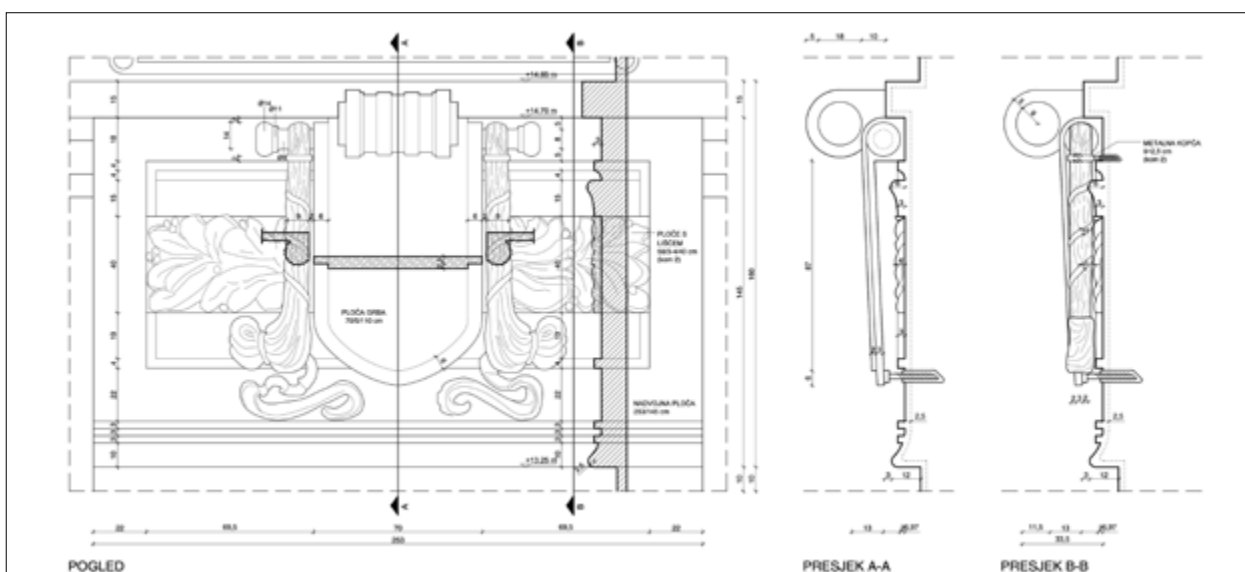

Hum Košnički, Dvor Veliki Tabor. Kula „A“, dvorišno pročelje, poluetaža. Prozor iz 16. stoljeća, zatečeno stanje. Fotografija: B. Matica, 2016.

Rekonstrukcija secesijskog pročelja Etnografskog muzeja u Zagrebu koje je uništeno četrdesetih godina 20. stoljeća, potpuno nepoznatog u vizuri Zagreba, bila je posebni izazov za djelatnike Zavoda. Ukrasi i aplikacije na pročelju rekonstruirani su s dostupnih fotografija, originalnih nacрта i proučavanjem tehnologije izrade svakog pojedinog ukrasa. Izrađeni izvedbeni projekt obnove bio je poticaj upravi Muzeja da od Grada Zagreba osigura sredstva za izvođenje radova.

Zagreb, Etnografski muzej. Prikaz cjeline rekonstruiranog uličnog pročelja. Izrada: B. Dundović (podloga ASK atelier d.o.o.), 2016.

Zagreb, Etnografski muzej. Izvedbeni detalj polja s grbom. Izrada: B. Matica, 2016.

Zagreb, Etnografski muzej. Današnje stanje kupole i alegorijske skulpturalne grupe. Fotografija: J. Kliska, 2016.

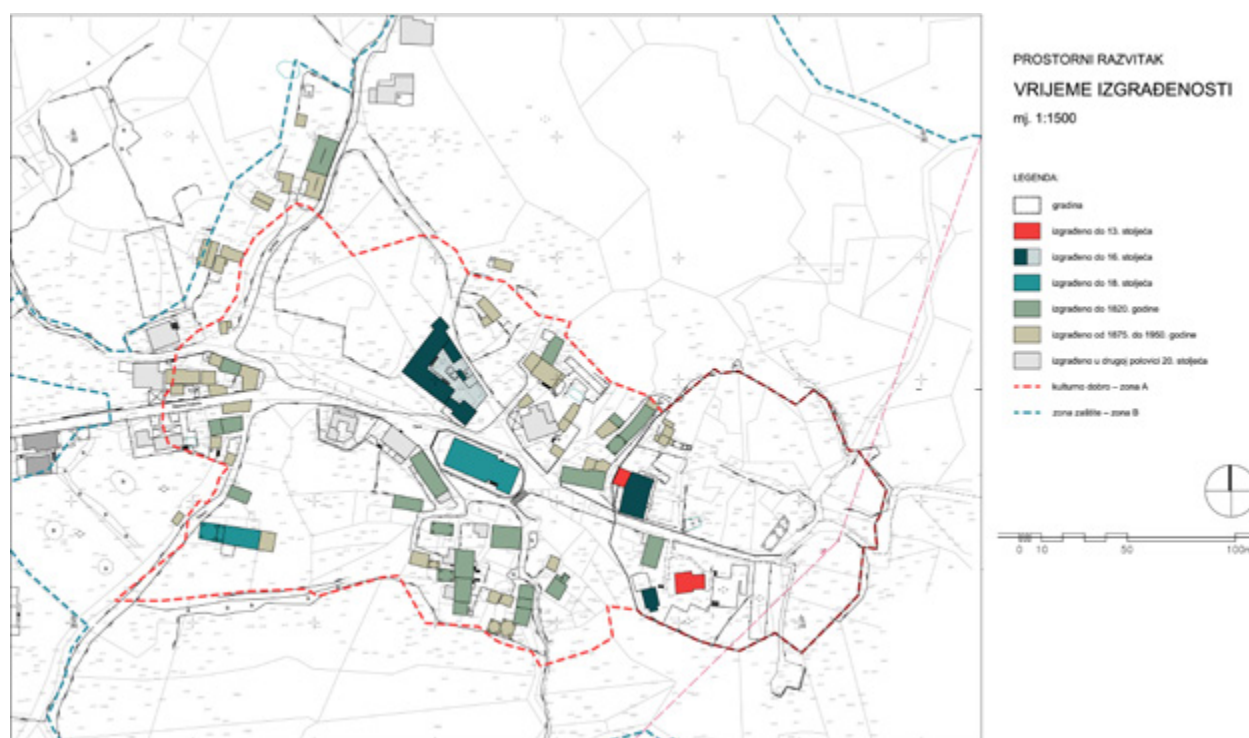

Zagreb, Etnografski muzej. Trodimenzionalna rekonstrukcija žare. Izrada: B. Dundović, 2016.

Konzervatorska podloga naselja Škrip obuhvatila je obradu povijesnog razvoja zaštićene povijesne cjeline Škripa, evidenciju zaštićenih kulturnih dobara u području obuhvata i stanje njihove pravne zaštite, analizu stanja, valorizaciju i sustav mjera zaštite za sve građevine i javne prostore u području obuhvata s pojedinačnim identifikacijskim karticama građevina. Podloga je izrađivana u sklopu pripreme dokumentacije za prijavu na program dodjele bespovratnih sredstava „Priprema i provedba Integriranih razvojnih programa temeljenih na obnovi kulturne baštine“, a financirao ju je Grad Supetar.

Otok Brač, Škrip. Pogled s juga. Fotografija: J. Kliska, 2016.

Otok Brač, Škrip. Povijesni razvoj naselja prema izvodu iz konzervatorske podloge. Izrada: B. Dundović, 2016.

Obnova i prenamjena Upravne zgrade bivšeg industrijskog kompleksa Rikard Benčić u Rijeci predviđena je sredstvima iz programa K.K.06.1.1.01 „Priprema i provedba Integriranih razvojnih programa temeljenih na obnovi kulturne baštine“ te se početkom 2017. godine očekuje dodjela bespovratnih sredstava za investiciju. Djelatnici Hrvatskog restauratorskog zavoda su osim dovršetka izvedbenog projekta obnove Upravne zgrade izradili i glavni projekt obnove zgrade Teatrina u neposrednom susjedstvu Upravne zgrade te su sudjelovali u pripremi dokumentacije za prijavu na citirani program dodjele bespovratnih sredstava.

Odjel za interventni pristup graditeljskom naslijeđu

Odjel za interventni pristup graditeljskom naslijeđu nastao je 2012. godine dijeljenjem Odjela za graditeljsko naslijeđe u dva odjela. U Odjelu za interventni pristup graditeljskom naslijeđu rade ukupno četiri konzervatora arhitekta (diplomirana ovlaštena inženjera arhitekture) koji organiziraju ili vode konzervatorska istraživanja i ostala istraživanja građevine i temeljnog tla, mjerenja i izradu nacрта postojećeg stanja građevine, izradu projektne dokumentacije obnove kulturnog dobra, vode projektantski i stručni nadzor nad izvođenjem radova te organiziraju zaštitne radove. Uz četiri konzervatora arhitekta, u sklopu programa Odjela za interventni pristup graditeljskog naslijeđa je tijekom 2016. godine radilo i sedam konzervatora povjesničara umjetnosti iz Odsjeka za konzervatorska istraživanja i dokumentiranje nepokretne baštine. Do kraja studenoga 2016. godine u Odjelu za interventni pristup graditeljskom naslijeđu radila je i jedna djelatnica na stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa.

Broj djelatnika u Odjelu za interventni pristup graditeljskom naslijeđu i u Odsjeku za konzervatorska istraživanja i dokumentiranje nepokretne baštine u odnosu na 2015. godinu ostao je isti. Smanjenje broja radnih mjesta od 2012. godine kontinuirano prati i smanjenje broja programa zaštite na registriranim kulturnim dobrima graditeljskog naslijeđa na razini oba Odjela i Odsjeka, kao i smanjenje ugovorenih financijskih sredstava na istim programima u odnosu na prethodne godine. Djelatnici Odjela za interventni pristup graditeljskom naslijeđu i Odsjeka za konzervatorska istraživanja i dokumentiranje nepokretne baštine zajedno su radili na 24 programa registriranih kulturnih dobara (što je sedam programa manje u odnosu na 2015. godinu te dva programa manje u odnosu na 2014. godinu). Naime, u 2016. godini na razini Odjela za interventni pristup graditeljskom naslijeđu i Odsjeka za konzervatorska istraživanja i dokumentiranje nepokretne baštine vođeno je ukupno 16 programa zaštite na registriranim kulturnim dobrima graditeljskog naslijeđa koje je financiralo Ministarstvo kulture RH. Odsjek za konzervatorska istraživanja i dokumentiranje nepokretne baštine vodio je u suradnji s drugim Odjelom još tri programa zaštite na registriranim kulturnim dobrima graditeljskog naslijeđa koje je financiralo Ministarstvo kulture RH.

Radovi na preostalim osam programa financirani su sredstvima drugih investitora, a jedan je program sufinanciran sredstvima RKT župe sv. Leonarda u Kotarima.

Ukoliko usporedimo preostalih osam programa, koje su financirali drugi investitori u 2016. godini s prijašnjom godinom, možemo konstatirati da su realizirana tri programa manje. Ukupna ugovorena vrijednost za 16 programa koje je financiralo Ministarstvo kulture RH jest 2.875.000 kuna, što je za 590.000 kuna više u odnosu na 2015. godinu. Preostalih osam programa financirali su drugi investitori u iznosu od 634.995 kuna, što je za 349.763,85 kuna manje u odnosu na 2015. godinu.

U program rada Odjela za interventni pristup graditeljskom naslijeđu i Odsjeka za konzervatorska istraživanja i dokumentiranje nepokretne baštine, uključen je rad na četiri nova programa zaštite u odnosu na samo jedan novi program u 2015. godini. Novi programi na registriranim kulturnim dobrima su: crkva sv. Ivana Krstitelja u Kloštar Ivaniću, crkva sv. Leonarda i samostanu u Kotarima, srednjovjekovni grad Kostelgrad u Kostelu i župna crkva sv. Ilije Proroka u Lipniku.

Preostalih 12 programa zaštite na registriranim kulturnim dobrima graditeljskog nasljeđa u 2016. godini predstavljaju kontinuitet već započetih radova na kulturnim dobrima i to su programi: Barilović, stari grad Barilović; Belec, crkva Sv. Jurja; Brinje, stari grad Sokolac; Hrastovljan, kapela Sv. Benedikta; Kamensko, crkva Sv. Marije Snježne; Kloštar Ivanić, crkva Sv. Ivana Krstitelja; Lopatinec, cinktor crkve Sv. Jurja; Ludbreg, cinktor crkve Presvetog Trojstva; Slavonski Brod, franjevački samostan i crkva Sv. Trojstva; Topusko, ostaci cistercitskog samostana; Varaždin, lječarna franjevačkog samostana i Zrin, crkva Sv. Marije Magdalene.

Provedeni konzervatorsko-tehnički radovi tijekom 2016. godine na registriranim kulturnim dobrima predstavljaju ukupnost karakterističnih djelatnosti Odjela za interventni pristup graditeljskom nasljeđu kao i Odsjeka za konzervatorska istraživanja i dokumentiranje nepokretne baštine. Oni uključuju različite faze radova, od izrade prijedloga realizacije, financijskog plana, plana nabave za pojedini program, konzervatorsko-restauratorskih istraživanja, tehničkih istraživanja, izrade elaborata i izvješća o provedenim istraživanjima, izrade tehničkih rješenja, idejnih rješenja te glavnih i izvedbenih projekata na raznim razinama. Djelatnici Odjela za interventni pristup graditeljskom nasljeđu organiziraju radove obnove ili sanacije kulturnog dobra prema projektnoj dokumentaciji izrađenoj u Odjelu ili u suradnji s drugim projektnim uredima, pri čemu sudjeluju u provođenju postupka javne nabave, organiziraju stručne nadzore nad radovima, što uključuje i pažljivo pregledavanje svih dokumenata vezanih za gradilište i obračun radova, te organiziraju primopredaju izvedenih radova i obračuna. Po završetku konzervatorsko-restauratorskih i građevinsko-tehničkih radova izrađuju se stručna izvješća o realizaciji programa.

Slijedom navedenog ističemo nekoliko primjera iz programa Odjela za interventni pristup graditeljskom nasljeđu i Odsjeka za konzervatorska istraživanja i dokumentiranje nepokretne baštine.

Na crkvi sv. Marije Magdalene u Zrinu tijekom 2015. godine izrađena je izvedbena dokumentacija za rekonstrukciju dvaju zidanih kontrafora južnog zida lađe, a sukladno shemi ugradnje izrezani su potrebni kameni blokovi i profilacije. U 2016. godini izvedeni su restauratorski popravci blokova u podnožju zapadnog kontrafora, izrezana je i dopremljena kamena građa te je ugrađena prema izvedbenim nacrtima. Svi zatečeni stariji kameni blokovi sačuvani su na izvornoj poziciji ugradnje. Oba kontrafora rekonstruirana su u punoj visini.

Zrin, crkva sv. Marije Magdalene. Pogled na južno pročelje lađe prije radova. Fotografija: N. Vasić, 2016.

Zrin, crkva sv. Marije Magdalene. Pogled na južno pročelje nakon rekonstrukcije kontrafora. Fotografija: A. Ćurić, 2016.

KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKA DJELATNOST

U Ludbregu je na kasnobaroknom cinktoru oko crkve sv. Trojstva dovršena obnova niše iznad sjeverozapadnog kamenog portala i montaža restaurirane kamene polikromirane skulpture Marije Imakulate.

Ludbreg, cinktor župne crkve Presvetog Trojstva. Sjeverozapadni portal cinktora prije radova. Fotografija: A. Orčić Vukašin, 2016.

Ludbreg, cinktor župne crkve Presvetog Trojstva. Sjeverozapadni portal cinktora nakon montaže skulpture Marije Imakulate u nišu iznad portala. Fotografija: A. Orčić Vukašin, 2016.

Zimske nepogode i jaki vjetar oštetile su pokrov crkve sv. Leonarda u Kotarima, koji se s istočne strane uslijed jakih udara vjetra odvojio od krovišta. Djelatnici Odjela za interventni pristup graditeljskom nasljeđu hitno su izradili troškovnik radova sanacije krovnog pokrova nad crkvom. Prema izrađenoj tehničkoj dokumentaciji Zavod je, u skladu sa Zakonom o javnoj nabavi, odabrao izvođača i organizirao složene radove, koji su uspješno dovršeni.

Kotari, crkva sv. Leonarda. Istočno pročelje crkve prije radova sanacije pokrova. Fotografija: A. Matanić, 2016.

Kotari, crkva sv. Leonarda. Istočno pročelje crkve nakon radova sanacije pokrova. Fotografija: A. Škevin Mikulandra, 2016.

Pored navedenih aktivnosti su djelatnici Odsjeka za konzervatorska istraživanja i dokumentiranje nepokretne baštine i Odjela za interventni pristup graditeljskom naslijeđu započeli su i rad na novim programima koje financiraju drugi investitori.

U Odjelu se dovršava izrada projektne dokumentacije (glavni i izvedbeni projekt) za rekonstrukciju i prenamjenu zgrade Žandarmerije u Topusku u skladu s potpisanim ugovorom s Općinom Topusko. Projektom je predviđena faksimilska rekonstrukcija i prenamjena postojeće zgrade za potrebe javne namjene u Kulturni centar.

Nadalje, u Odjelu i Odsjeku se dovršava izrada konzervatorsko-tehničkog elaborata obnove plašta tvrđave sv. Nikole u Šibeniku prema potpisanom ugovoru s Javnom ustanovom Priroda Šibensko-kninske županije.

Provedena su opsežna konzervatorsko-restauratorska istraživanja na građevinama i povijesno-umjetnička istraživanja, koja su obuhvatila i istraživanje građe u relevantnim arhivima na sljedećim registriranim kulturnim dobrima: unutrašnjost Žitnice Starog grada Varaždina, unutrašnjost i pročelje svetišta župne crkve sv. Dominika u Konjščini, kompleksna konzervatorsko-restauratorska istraživanja inventara, unutrašnjosti i pročelja franjevačkog samostana i crkve sv. Bernardina u Kamporu na otoku Rabu, konzervatorsko-restauratorska istraživanja unutrašnjosti i pročelja dvije građevine u sklopu kompleksa Rikard Benčić u Rijeci (H-objekt i Ciglena zgrada). Rezultati konzervatorsko-restauratorskih istraživanja na navedenim registriranim kulturnim dobrima obrađeni su u elaboratima koji su opremljeni detaljnom grafičkom i fotodokumentacijom, analizama povijesnih i povijesno-umjetničkih istraživanja.

Nastavljeno je i s višegodišnjim programom istraživanja i izrade projektne dokumentacije za povijesne građevine ladanjske cjeline obitelji Gučetić u Trstenom, a u 2016. izrađena je projektna dokumentacija mlinice i gospodarske zgrade te elaborat konzervatorsko-restauratorskih istraživanja zgrade s krušnom peći.

Zasebna aktivnost bio je program pila sv. Trojstva u Osijeku koji je financirala Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, a koji je obuhvatio pregled rezultata dosadašnjih radova Hrvatskog restauratorskog zavoda na tom spomeniku, prikupljanje i objedinjavanje izrađene dokumentacije te izradu sinopsisa znanstvene studije.

Odjel za integralni pristup graditeljskom naslijeđu

Odjel za integralni pristup graditeljskom naslijeđu provodi sve faze programa zaštite i očuvanja kulturne baštine u djelokrugu graditeljskog naslijeđa i arhitektonske struke. Djelatnost Odjela obuhvaća organizaciju radova na kulturnom dobru koja uključuje izradu plana i programa radova, organiziranje, pripreme za provedbu javne nabave i praćenje radova te izvještavanje o obavljenim radovima. Nadalje, djelatnici Odjela izrađuju arhitektonske snimke postojećeg stanja građevine, sudjeluju u konzervatorsko-restauratorskim istraživanjima i izradi konzervatorskih elaborata, izrađuju projektnu dokumentaciju i obavljaju nadzor nad izvedbom radova.

U Odjelu je radilo ukupno pet inženjera arhitektonske struke (tri ovlaštena, jedan građevinske struke te jedan arhitektonski tehničar). Jedan arhitekt, primljen na stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa, bio je angažiran do kraja studenog. U Odjelu je vođeno ukupno 25 programa Ministarstva kulture RH u sveukupnom iznosu 3.060.000 kuna. Šest je programa sufinancirano u ukupnom iznosu 100.000 kuna. Šest programa financiranih sredstvima Ministarstva kulture RH (od kojih su četiri sufinancirana sredstvima lokalne samouprave), preuzeto je u fazi realizacije od djelatnika Odjela za kopnenu arheologiju. Djelatnici Odjela također su surađivali u pripremi

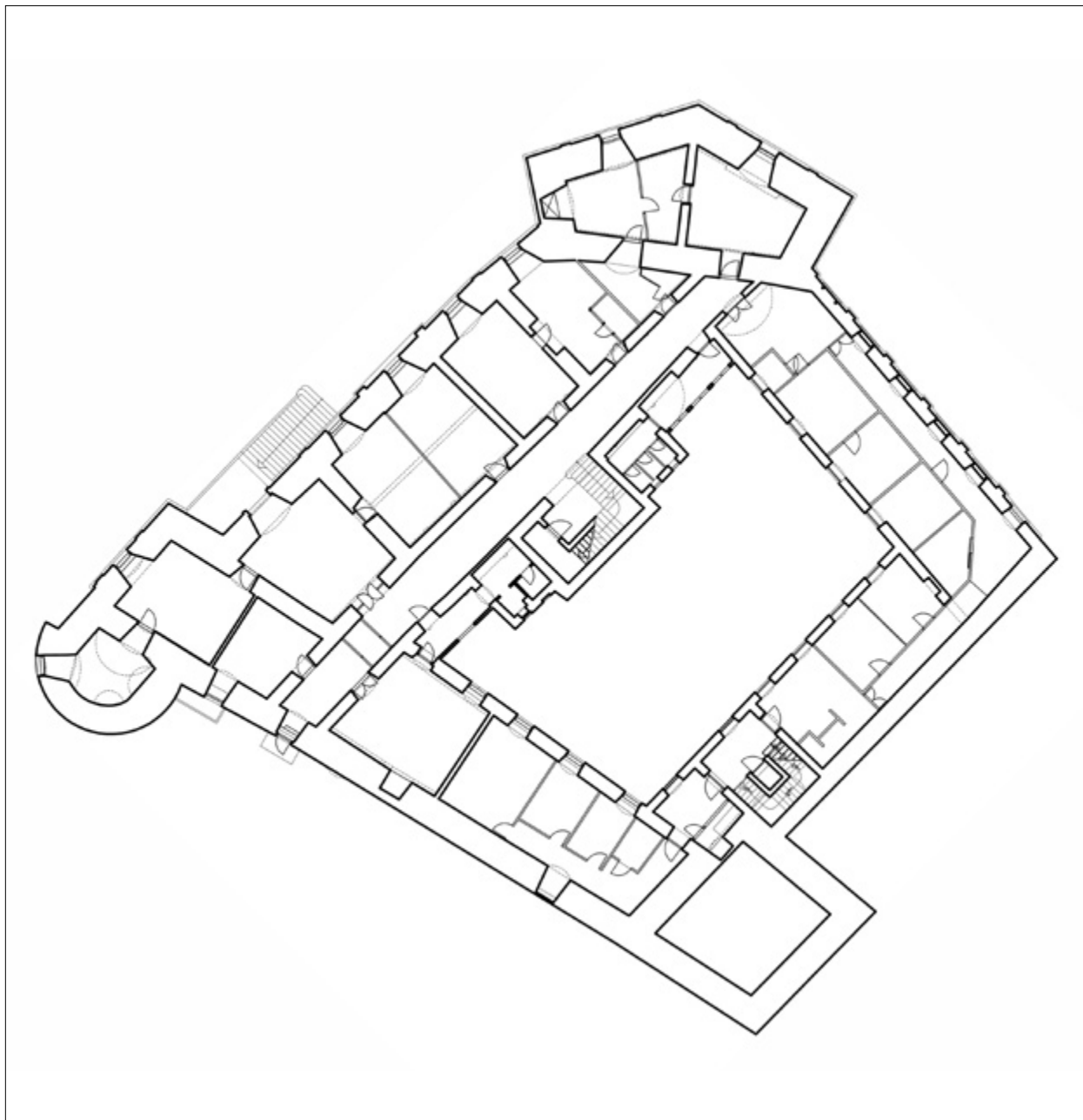
i realizaciji programa drugih odjela i službi kao i u realizaciji programa ugovorenih s vanjskim investitorima te u realizaciji tzv. posebnih programa. Suradnja sa Službom za pokretnu baštinu ostvarena je u izradi konzervatorskog elaborata oslika drvene zidne obloge i oltara u kapeli sv. Fabijana i Sebastijana u Letovaniću, a suradnja s Odjelom za kamenu plastiku na izradi izvedbene dokumentacije za postament kipa Anđela čuvara u Mariji Bistrici. Arhitektica Odjela sudjelovala je u koordiniranju restauratorskih radova na Kneževoj palači u Zadru te na palači Sorokočević (Biskupskoj palači) u Dubrovniku.

Pripremni radovi za realizaciju programa odvijali su se istodobno s prijavljivanjem programa za 2017. godinu radi kasnog potpisivanja ugovora s Ministarstvom kulture RH. Broj djelatnika je smanjen, a broj programa povećan u odnosu na prošlu godinu. Unatoč tomu se u roku uspješno realizirati 16 programa, dok je produljenje roka realizacije zatraženo na devet programa.

Završena je izrada projektne dokumentacije za upravnu zgradu bivše tvornice šećera „Rikard Benčić“ u Rijeci, izrada dokumentacije postojećeg stanja za crkvu Gospe od Blagovijesti u Milni, sanacija vanjskog zidnog plašta kule u sklopu arhitektonskog sklopa crkve sv. Nikole i velikih vrata u Barbanu, preventivna zaštita drvenog tabulata u kapeli sv. Marije na Škrilinah u Bermu, LiDAR fotografija arheološkog nalazišta Gradina Kozjak-Krčingrad, radovi prezentacije bivšeg pavlinskog samostana sv. Petra u Petrovcu, građevinski i konzervatorsko-restauratorski radovi na bivšem pavlinskom samostanu BDM u Mikleuški, konzervatorski radovi na dijelu staroga grada Jelengrada na Moslavačkoj gori, izrada dokumentacije postojećeg stanja turopoljske drvene kapele Sv. Fabijana i Sebastijana u Letovaniću, prva faza hitnih radova zaštite skladišta br. 21 na području topničke bitnice i skupine objekata Fižela u Puli, konzervatorsko-restauratorski radovi u crkvi sv. Florijana u Varaždinu, zaštita sjeverne padine uz crkvu sv. Ivana Krstitelja u Ivaniću Miljanskom, radovi konzervacije i rekonstrukcije zidova arheološkog nalazišta Vrt Somođi u Ludbregu, građevinska sanacija unutrašnjeg plašta zidova središnje kule staroga grada Garića u Podgrariću, radovi statičke sanacije i žbukanja pročelja zvonika crkve sv. Nikole u Čukovcu, konzerviranje i rekonstrukcija zidne mase i puškarnica kule u Hrvatskom Čuntiću te konzerviranje i rekonstrukcija zidne mase ostataka benediktinske opatije sv. Mihovila arkandela na Rudini. Dovošeni radovi su fotografski dokumentirani, a za novoistražene dijelove izrađena je i nacrtana dokumentacija.

Produljenja rokova su zatražena za izradu glavnog projekta župnog dvora u Škripu, konzervatorsko-restauratorske radove na katedrali sv. Marije u Puli, radove na crkvi sv. Marije u Vrbniku, izradu izvedbenog projekta krovništva i projekta rušenja AB ploča na središnjoj kuli Garić-grada, građevinsko-obrtničke radove na kapeli sv. Petra u Novome Mjestu i crkvi sv. Jeronima u Štrigovi, izradu dokumentacije postojećeg stanja kaštela Ožegovićianum u Senju, radove na franjevačkom samostanu i crkvi sv. Katarine u Krapini te za građevinsku i konstruktivnu sanaciju crkve sv. Mihajla u Stonu. Dovošetak radova planiran je prema dinamici radova i predvidivom nastupanju odgovarajućih vremenskih uvjeta na pojedinoj lokaciji, a najdulje do lipnja 2017. godine.

Nakon višegodišnjih nastojanja Grada Senja i nadležnog konzervatorskog odjela pokrenut je program izrade arhitektonskog fotografija zatečenog stanja kaštela Ožegovićianum u Senju. Masivna i solidno građena fortifikacija četverokutnog tlocrta pojačana s tri ugaone i jednom bedemskom kulom građena je u drugoj polovici 13. stoljeća kao stalna rezidencija senjsko-krčkih knezova Frankopana. Danas su dokumentirane dvije adaptacije iz 1763. i 1896. godine. Uslijed dotrajalosti i neprimjerenog korištenja građevina je dovedena u izrazito loše stanje. Pristupilo se izmjeri dostupnih dijelova kaštela. Naknadno su pokrenuti radovi hitne intervencije kako bi se omogućio pristup u nedostupne dijelove.

Senj, kaštel Ožegovićanum. Tlocrt prvog kata. Izrada: I. Skomrak, 2016.

Senj, kaštel Ožegovićanum. Sjeveroistočna kula. Fotografija: I. Popović, 2016.

Senj, kaštel Ožegovićanum. Nacrt postojećeg stanja sjeveroistočne kule s prikazom oštećenja. Izrada: I. Skomrak, 2016.

U suradnji sa Službom za pokretnu baštinu pokrenut je program izrade dokumentacije postojećeg stanja drvene kapele sv. Fabijana i Sebastijana u Letovaniću. Nacrti su poslužili kao podloga za izradu grafičkih priloga u elaboratu konzervatorskih istraživanja oslika, a bit će i osnovna dokumentacija za ostale zaštitne radove.

Letovanić, kapela Sv. Fabijana i Sebastijana. Pogled s jugozapada. Fotografija: N. Oštarijaš, 2015.

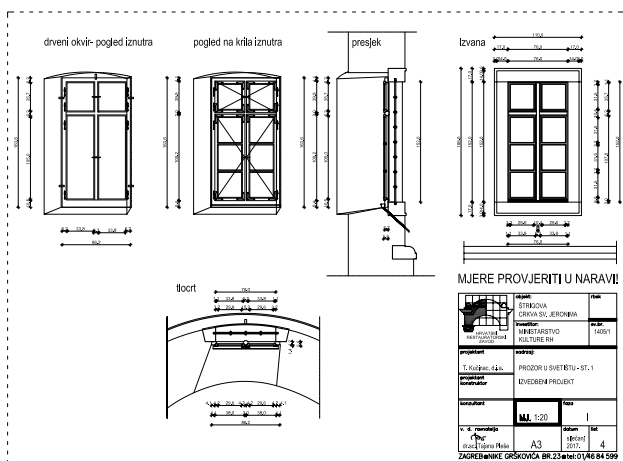
Letovanić, kapela Sv. Fabijana i Sebastijana. Zapadno i južno pročelje. Izrada: I. Pavičić, 2016.

U crkvi sv. Jeronima u Štrigovi nastavili su se višegodišnji radovi građevinske sanacije. Tijekom proteklih godina izvodili su se konzervatorsko-restauratorski radovi na zidnom osliku te mjere zaštite od kapilarne vlage. Troapsidalno svetište, nadvišeno tamburom i kupolom sa susvodnicama, u cijelosti je oslikao Ivan Krstitelj Ranger 1744. godine. Tijekom ljeta izvedeni su planirani konzervatorsko-restauratorski radovi na podnožju zidova svetišta u unutrašnjosti. Trošni prozori iz osamdesetih godina prošlog stoljeća zamijenit će se novima.

Štrigova, crkva Sv. Jeronima. Apsida u svetištu prije radova. Fotografija: T. Kučinac, 2016.

Štrigova, crkva Sv. Jeronima. Postojeći prozor u svetištu. Fotografija: T. Kučinac, 2016.

Štrigova, crkva sv. Jeronima. Izvedbeni projekt prozora u svetištu. Izrada: T. Kučinac, 2016.

Jedan od programa koji je preuzet od Službe za arheološku baštinu zbog prelaska voditeljice programa na dužnost v.d. ravnateljice je građevinska sanacija utvrde Čuntić. Utvrda je izgrađena oko 1552. godine kao dio protuosmanlijskog obrambenog sustava unsko-savsko-kupskog prostora. Podignuta sredstvima Zagrebačkog kaptola, bila je, kao i druge utvrde šireg petrinjskog prostora, oblikom prilagođena potrebama novog načina ratovanja ranog novovjekovlja. Tijekom 2016. godine sredstvima Sisačko-moslavačke županije provedeno je cjelovito arheološko istraživanje unutrašnjosti utvrde. Postojeća nacrtna dokumentacija nadopunjena je snimkom novoistraženog dijela prema podacima dobivenim 3D laserskim skeniranjem, koje je obavila tvrtka „Vektora d.o.o.“ iz Varaždina, i fotografiranjem. Sredstvima Ministarstva kulture RH nastavljeno je konsolidiranje i rekonstrukcija zidne mase i puškarnica.

Hrvatski Čuntić, utvrda Čuntić. Pogled s istoka na zapadni dio zidnog plašta po dovršetku radova 2015. i 2016. godine. Fotografija: T. Pleše, 2015. i 2016.

Odjel za zidno slikarstvo i mozaik

Temeljna djelatnost Odjela za zidno slikarstvo i mozaik je konzerviranje i restauriranje nepokretne kulturne baštine, zidnih slika i mozaika. Ta se djelatnost najvećim dijelom provodi *in situ*, a manjim se dijelom odvija u radionicama smještenima na trima lokacijama: Zagrebu, Rijeci i Dubrovniku.

Odjel sveukupno broji 14 zaposlenih: dvoje u riječkoj radionici, dvoje u dubrovačkoj te 10 djelatnika u zagrebačkoj radionici. U zagrebačkoj radionici je u 2016. godini zaposlen jedan djelatnik putem programa stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa.

Uz izravan rad na kulturnoj baštini Odjel organizira i provodi dokumentiranje vlastitih radova (prije, u tijeku i nakon radova), a po potrebi i stručni nadzor nad radovima drugih izvođača. Svaka od navedenih radionica arhivira dokumentaciju o izvedenim radovima organiziranu u zbirka. Zbirku čine: zbirka dosjea o radovima, zbirka fotografija (CD i DVD), zbirka nacрта (grafička dokumentacija) i zbirka elaborata. Odjel ima i priručnu knjižnicu s neophodnom stručnom literaturom iz djelatnosti Odjela.

Odjel za zidno slikarstvo i mozaik je u 2016. godini realizirao 24 programa financirana sredstvima Ministarstva kulture RH, od kojih je na sedam u potpunosti završen rad na zidnim slikama i mozaicima, a za osam je zatraženo produljenje roka realizacije.

Ukupno ugovorena sredstva osigurana od strane Ministarstva kulture RH u 2016. godini iznosila su 1.256.700 kuna, a uvećana su za sredstva drugih investitora u iznosu od 375.782,39 kuna.

Djelatnici zagrebačke radionice su tijekom 2016. godine radili na osam programa koje je financiralo Ministarstvo kulture RH (513.000 kuna), te na jednom koji je financirao drugi investitor (12.000 kuna).

Tijekom 2016. godine djelatnici zagrebačke radionice sudjelovali su kao dio stručnog tima na sedam programa ostalih odjela Službe za nepokretnu baštinu.

Među opsežnijim radovima treba spomenuti radove na zidnim slikama svoda svetišta u crkvi sv. Kuzme i Damjana u Kuzmincu, Dvoru Veliki Tabor, kapeli sv. Ane u Završju Začretnom i Kneževoj palači u Zadru.

Zidne slike u svetištu crkve sv. Kuzme i Damjana u Kuzmincu očišćene su od slojeva nataložene prljavštine, nečistoća i preslika temeljem prethodno izvedenih proba. Manji dijelovi preslika koji su jače prionuti uz površinu oslika uklanjali su se mehaničkim putem, odnosno uporabom skalpela, i kemijskim putem pomoću otopine anionske i kationske smole. Istovremeno s procesom čišćenja izvođeno je i konsolidiranje odvojenih dijelova žbukanih slojeva injektiranjem. Nadoknade u žbukanim slojevima i zapunjavanje pukotina izvođene su ovisno o dubini oštećenja. Žbuka je pripremljena na tradicionalan način, miješanjem gašenog vapna i pijeska u omjeru sukladnom rezultatima laboratorijskih analiza. Nadoknada slikanog sloja unutar medaljona izvedena je *tratteggio* tehnikom. Za vezivo je korišten industrijski proizvod pod nazivom Tylose MH 300 i pigmenti mineralnog porijekla. Izvorna pozlata na susvodnicama i svodnim petama bila je očuvana u tragovima te je izvedena njena nadoknada i zaštita.

Kuzminec, crkva sv. Kuzme i Damjana. Zatečeno stanje svoda prvog traveja. Fotografija: A. Filip, 2015.

Kuzminec, crkva sv. Kuzme i Damjana. Stanje zidnih slika na svodu prvog traveja nakon konzervatorsko-restauratorskih radova. Fotografija: A. Filip, 2016.

KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKA DJELATNOST

Na zidnim slikama u Dvoru Veliki Tabor u Humu Košničkom u potpunosti su završeni radovi na zidnim slikama. U prostorijama 2 i 7 na prvome katu dovršena je rekonstrukcija slikanog sloja sokla. U sobi br. 2 također je završena i rekonstrukcija crveno bojenih ploha iznad sokla.

U prostoriji 8 na prvome katu dovršena je reintegracija i rekonstrukcija slikanog sloja oba zatečena povijesna sloja zidnih slika u erkerima. Dodatna je rekonstrukcija (osim u erkerima), izvedena i na starijem slikanom sloju s prikazom vočki, od vrata na sjevernom zidu prema peći u sjeverozapadnom kutu prostorije. Izvedena je pigmentima vezanim gumiarabikom kao kod prijašnjih radova. Nakon sušenja i ovdje je zona sokla dodatno zaštićena premazivanjem 2 %-tnog paraloida B72 u acetonu kao i u prostorijama 2 i 7. Zid oko prozora južnog erкера je pregletan smjesom PLM-I i preličen sivkastim slojem vapnene boje.

Radovi na povijesnom vapnenom estrihu u južnom erkeru također su u potpunosti završeni. Radovi su uključivali mehaničko uklanjanje recentnih vapneno-cementnih zakrpa sa izvornog poda, zapunjavanje lakuna grubom i finom vapnenom žbukom te rekonstrukciju crvenih i bijelih rombova izvedenu akrilnim bojama. Rekonstrukcija je izvedena samo na novo nanesenom sloju vapnene žbuke i dodatno je zaštićena premazivanjem voštanom pastom.

Hum Košnički, Dvor Veliki Tabor. Prvi kat, soba 8 tijekom restauratorskih radova. Fotografija: I. Srša, 2011.

Hum Košnički, Dvor Veliki Tabor. Prvi kat, soba 8 nakon završetka restauratorskih radova. Fotografija: M. Jelenčić, 2016

Hum Košnički, Dvor Veliki Tabor. Prvi kat, soba 8 – pod erкера prije restauratorskih radova. Fotografija: M. Jelenčić, 2016.

Hum Košnički, Dvor Veliki Tabor. Prvi kat, soba 8 – pod erkera nakon završetka restauratorskih radova. Fotografija: M. Jelenčić, 2016.

Program radova na zidnim slikama u kapeli sv. Ane u Završju Začretnom autora Antona Jožefa Lerhingerera odnosio se na završnu fazu – rekonstrukciju slikanog sloja svoda svetišta. Rekonstrukcija je izvedena na tri načina prilagođena vrsti i obujmu zatečenih oštećenja slikanog sloja. Retuš je izvođen tehnikama *tratteggio*, bojanim lazurama i pastelima (*Schminke*). Kao vezivo za retuš korištena je 2 %-tna otopina gumiarabike u destiliranoj vodi.

Pastelima su rekonstruirana veća oštećenja i nedostaci slikanog sloja uzrokovani prodorom direktne vlage. Ova se tehnika za sada pokazala uspješnom na baroknim zidnim slikama zbog sličnosti kromatske vrijednosti pastela i izvornog slikanog sloja. Također, nanosi se suhim postupkom bez otapala što je posebno važno kod žbuke, koja može imati određenu količinu vodotopljivih soli.

Završje Začretno, kapela sv. Ane. Svod svetišta nakon restauratorskih radova. Fotografija: M. Jelenčić, 2016.

Završje Začretsko, kapela sv. Ane. Zapadna strana svoda svetišta tijekom restauratorskih radova – prikaz čuda sv. Franje Ksaverskog. Fotografija: M. Jelenčić, 2010.

Završje Začretsko, kapela sv. Ane. Zapadna strana svoda svetišta nakon restauratorskih radova – prikaz čuda sv. Franje Ksaverskog. Fotografija: M. Jelenčić, 2016.

Radovi na zidnim oslicima u Kneževoj palači u Zadru, započeti u 2015. godini, u potpunosti su završeni tijekom 2016. godine. Radovi su izvođeni na fragmentima oslika na sjeveroistočnom i jugoistočnom zidu u glazbenoj prostoriji, na florealnom vijencu u prolaznoj prostoriji i na fragmentima srednjovjekovnog oslika u hodniku na prvome katu palače. Uključivali su grafičku i fotografsku dokumentaciju zatečenog stanja, laboratorijske analize, preventivnu zaštitu, uklanjanje naknadnih žbukanih slojeva, mehaničko čišćenje površine oslika i djelomičnu rekonstrukciju žbukanih slojeva. U glazbenoj i prolaznoj prostoriji izvedena je rekonstrukcija žbukanih slojeva i intonaca nakon čega je izvedeno dočišćavanje površine oslika i priprema podloge za reintegraciju slikanih slojeva. Za izvedbu nadoknade slikanih slojeva korišteni su pigmenti mineralnog sastava. U glazbenoj prostoriji za vezivo je korištena vapnena voda, a u prolaznoj prostoriji Tylose MH 300 njemačkog proizvođača Kremera. Na zidu hodnika na prvome katu palače izvršeno je dočišćavanje površine oslika i zapunjavanje lakuna prezentacijskom žbukom koja je odabrana u dogovoru s nadležnim Konzervatorskim odjelom.

Osim navedenih, završeni su i konzervatorsko-restauratorski radovi u crkvi sv. Krševana u Zadru i to na zidnim slikama u južnoj apsidi. Također su izvedene faze radova u crkvi sv. Brcka u Kalniku, u ljekarni bivšeg pavlinskog samostana u Lepoglavi te na zidnim slikama pjevališta crkve Bezgrešnog Začeca Blažene Djevice Marije u Lepoglavi. Sredstvima ostalih investitora izvedena su konzervatorsko-restauratorska istraživanja u koncertnoj dvorani Hrvatskog narodnog kazališta u Varaždinu.

Djelatnici riječke radionice su u 2016. godini radili na 10 programa, od kojih je šest financirano sredstvima Ministarstva kulture RH (600.000 kuna), a četiri sredstvima drugih investitora. Ugovorena je vrijednost radova na objektima financiranim sredstvima Ministarstva kulture RH u 2016. godini iznosila 200.315,41 kunu, a uvećana je sredstvima drugih investitora u iznosu od 349.308 kuna.

Realizacija programa sredstvima Ministarstva kulture RH iz 2016. godine za koje je dobivena suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela, nastavljena je u crkvi Sv. Marije od Karmela u Fažani, sv. Vincenta u Svetvinčentu, crkvi sv. Jurja u Lovranu, crkvi sv. Nikole u Pazinu, u crkvi sv. Franje Ksaverskog u Rtiću, crkvi sv. Jurja u Buzetu i sv. Katarine u Vodnjanu.

Sredstvima ostalih investitora obavljani su konzervatorsko-restauratorski radovi na zidnim slikama u crkvi sv. Foške u Peroju, crkvi sv. Kuzme i Damjana u Labinu, sv. Kuzme i Damjana u Fažani, a program obnove zidnih slika u crkvi sv. Nikole u Pazinu sufinancirali su Ministarstvo kulture RH i Grad Pazin. Također su izvođeni konzervatorsko-restauratorski radovi na antičkom podnom mozaiku u kapeli sv. Ivana u franjevačkom samostanu u Puli.

Od navedenih programa u cijelosti su tijekom 2016. godine završena četiri programa.

Među realiziranim programima ovdje valja izdvojiti radove na antičkom podnom mozaiku u kapeli sv. Ivana u franjevačkom samostanu u Puli radi stradavanja mozaika prouzročenog utjecajem kapilarne vlage. Radovi su se odnosili na dizanje mozaika te ponovno vraćanje *in situ* na novu podlogu odvojenu od izvorne podnice. Prije radova napravljena je detaljna foto i grafička dokumentacija zatečenog stanja te plan dizanja i vraćanja mozaika. Potom je uslijedilo lijepljenje zaštitnih slojeva gaze na lice mozaika i iscrtavanje kota, pravaca i pripadajućih brojeva za vraćanje mozaika u prvobitni položaj. U privremenoj radionici dijelovi mozaika pažljivo su mehanički očišćeni od ostataka nevezane žbuke. Podnica mozaika sačuvana *in situ* koja je tijekom demontaže mozaika minimalno oštećena, mehaničkim je putem očišćena od nevezanih dijelova žbuke, rubovi su opšiveni vapneno-pješčanom žbukom te je cijela površina konsolidirana.

Nakon tretmana izvornih slojeva pripremljeni dijelovi mozaika uz pomoć izvedene dokumentacije ponovno su spojeni i zalijepljeni na novu podlogu od aerolam ploča vapneno-žbukom. Ploče s mozaikom vraćene su *in situ*

KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKA DJELATNOST

Zadar, Kneževa palača. Zidni oslik prije radova. Fotografija: P. Uglešić, 2015.

Zadar, kneževa palača. Zidni oslik nakon radova. Fotografija: J. Kliska, 2016.

Pula, Franjevački samostan, kapela sv. Ivana. Središnji dio mozaika prije konzervatorsko-restauratorskih radova. Fotografija: J. Kliska, 2009.

Pula, Franjevački samostan, kapela sv. Ivana. Središnji dio mozaika nakon konzervatorsko-restauratorskih radova. Fotografija: J. Kliska, 2016.

Pazin, crkva sv. Nikole. Stanje zidnog oslika na svodu prije radova. Fotografija: J. Kliska, N. Vasić, 2011.

Pazin, crkva sv. Nikole. Stanje zidnog oslika na svodu nakon radova. Fotografija: K. Krulić, 2016.

te su odvojene nekoliko cm od izvorne podnice uz pomoć nosača od inoks cijevi. Nakon sušenja žbuke uklonjena je gaza s lica mozaika, izvedeno je fino dočišćavanje i započelo se s integracijom nedostajućih dijelova mozaika. Manje lakune su pritom rekonstruirane s izvornim teserama, a veće lakune, gdje nije bilo elemenata za rekonstrukciju, ispunjene su toniranom žbukom.

Djelatnici riječke radionice sudjelovali su i kao dio stručnog tima na tri programa ostalih odjela Zavoda. U sklopu međunarodnih timova jedan je djelatnik radionice angažiran na projektu obnove antičkih podnih mozaika na arheološkom nalazištu Simonov zaliv u Izoli (Slovenija), u suradnji sa Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije (Restavratorski center Ljubljana).

Djelatnici dubrovačke radionice u 2016. godini realizirali su ukupno pet programa koje je vodilo dvoje djelatnika zaposlenih na neodređeno vrijeme u suradnji s vanjskim suradnicima. Sredstvima Ministarstva kulture RH financirana su četiri programa, a jedan a jedan program financiran je sredstvima drugih investitora. Ugovorena je vrijednost radova na objektima Ministarstva kulture RH u 2016. godini iznosila 143.700,00 kuna, koja se uvećava za sredstva drugih investitora u iznosu od 21.671,00 kunu.

Najopsežniji radovi bili su na programu Dubrovnik, palača Sorkočević – Biskupska palača. Radovi su izvođeni i na zidnim slikama u crkvi Gospe od Šunja na Lopudu, u crkvi Gospe od Lužina u Stonu i u crkvi sv. Đurđa i sv. Nikole u Suđurđu na otoku Šipanu. Sredstva iz programa Ston, crkva sv. Mihajla prenamijenjena su za nastavak građevinskih radova pod voditeljstvom Odjela za integralni pristup graditeljskom nasljeđu uz prethodno odobrenje Konzervatorskog odjela u Dubrovniku.

Grad Dubrovnik osigurao je provođenje konzervatorsko-restauratorskih istraživanja zidnih slika u Ljetnikovcu Beccadelli na otoku Šipanu, a sredstvima Grada završen je i višegodišnji program katalogizacije zidnih slika grada Dubrovnika. Krajem 2016. godine objavljen je katalog pod nazivom „Zidno slikarstvo grada Dubrovnika“. S vanjskim investitorom, Dubrovačkom biskupijom u 2016. godini ugovoren je i nastavak radova u palači Sorkočević koji će se izvesti u 2017. godini.

Otok Šipan, Suđurađ, crkva sv. Nikole i sv. Đurđa. Stanje zidne slike na pročelju prije i nakon radova. Fotografija: K. Gavrilica, 2016.

Odsjek za zidno slikarstvo i mozaik u Splitu (Služba za odjele izvan Zagreba)

U sklopu programa koje financira Ministarstvo kulture RH, djelatnici Odsjeka za zidno slikarstvo, mozaik i štuko u Splitu tijekom 2016. godine realizirali su četiri programa. Uz četiri djelatnika zaposlena na neodređeno vrijeme, u Odsjeku su tijekom 2016. radila i dva djelatnika primljena na stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa.

Djelatnici Odsjeka izveli su sljedeće zaštitne zahvate: u crkvi sv. Mihovila u šoltanskom polju na gotičkim slikama na trijumfalnom luku izvedena je integracija oštećenja; na arheološkom nalazištu crkve sv. Lovre kraj Postira na Braču obavilo se tretiranje invazivnosti vegetacijskog plašta, dok su same starokršćanske freske kontrolirane u smislu praćenja promjena koje izazivaju nestabilni uvjeti održavanja *sub divo* uz zamjenu njihovih starih obruba novima u odgovarajućoj vapnenoj žbuci; na nalazištu *Issa* u Visu na izvorno su mjesto vraćeni ranije podignuti i u radioničkim uvjetima restaurirani segmenti mozaika, dok su dijelovi mozaika podignuti i preneseni u radionicu; u Dioklecijanovoj palači od vegetacije su očišćeni mozaici u Buličevoj i Arhiđakonovoj ulici uz čišćenje lica, redefiniiranje i osnaživanje obruba, obnovu sljubnica te rekonstrukciju manjih lakunarnih oštećenja.

Od programa koje su financirali drugi investitori realizirana su četiri programa: zaštitni radovi na zidnim oslicima iz 19. stoljeća u palači Mattiazzi i Hrvatskom narodnom kazalištu u Šibeniku te konzervatorsko-restauratorski radovi na osliku župne crkve u Svibu kraj Imotskog i u kupoli manastira Krupe.

Otok Šolta, crkva Sv. Mihovila. Stanje prije radova. Fotografija: I. Jerković, 2015.

Otok Šolta, crkva Sv. Mihovila. Stanje po završetku radova. Fotografija: I. Jerković, 2016.

Odjel za štuko

Odjel za štuko Hrvatskog restauratorskog zavoda sa sjedištem u Zagrebu, u kojem je zaposleno osam djelatnika i jedna djelatnica u okviru sistema stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa, obavlja specijalizirane konzervatorsko-restauratorske radove na *stucco* ukrasima u sakralnim i profanim spomenicima na teritoriju čitave Hrvatske. Prema potrebi, u opsežnijim radovima sudjeluju i vanjski suradnici s višegodišnjim iskustvom u restauratorskoj struci.

Djelatnost Odjela obuhvaća dokumentiranje, konzervatorsko-restauratorska istraživanja i utvrđivanje vrsta, uzroka i opsega oštećenja, izradu prijedloga konzervatorsko-restauratorskih radova s konceptom zahvata, tehnološkom, terminskom i financijskom razradom te, na temelju toga, i samu provedbu planiranih radova. Specifične su grupe radnih operacija u okviru cjelovitog konzervatorsko-restauratorskog zahvata na štukaturi, ovisno o vrsti oštećenja, sljedeće: odstranjivanje neprikladnih recentnih naliča s izvornog sloja, ekstrakcija i neutralizacija štetnih soli, učvršćivanje i injektiranje odvojenih i labilnih dijelova žbuke sa štukaturom, zatvaranje pukotina i mehaničkih površinskih oštećenja, rekonstrukcija i modeliranje nedostajućih detalja štukature – ornamentike, figuralnih motiva, profilacija – primjenom tradicionalne tehnologije i materijala te integracija i retuš završne likovne obrade štukature, obično oslika i pozlate.

Tijekom 2016. godine Odjel je sudjelovao u sedam programa koje financira Ministarstvo kulture RH te u dva programa vanjskih investitora. Za izvođenje programa financiranih sredstvima Ministarstva kulture RH ugovoreno je 690.000,00 kn, a za programe financirane sredstvima vanjskih investitora dodatnih 507.261,34 kuna.

U 2016. godini započet je program konzervatorsko-restauratorskih radova na *stucco*-ukrasu na sjevernom zidu iznad glavnog oltara, te na profilacijama oko prozora i zidnih slikarija na bočnim zidovima u crkvi sv. Jurja u Buzetu, radu štukatera Francesca Schiavia iz posljednje četvrtine 18. stoljeća.

Buzet, crkva Sv. Jurja. Pogled na štukaturu iznad glavnog oltara prije početka radova. Fotografija: J. Škudar, 2016.

Buzet, crkva Sv. Jurja. Pogled na štukaturu iznad glavnog oltara tijekom radova rekonstrukcije. Fotografija: L. Košćević, 2016.

Nastavljen je cjeloviti konzervatorsko-restauratorski zahvat u zavjetnoj kapeli u cinktoru crkve sv. Tri kralja u Komunu – sv. Ivan Zelina, pripisanom A.G. Quadriu i njegovoj radionici iz 1710. godine, koji je obuhvatio pozlatu štukature na bočnim zidovima i svodu kapele te rekonstrukciju otučene štukature s motivima vegetabilnog ornamenta na istočnom zidu susjedne kapele sv. Roka.

U riznici katedrale Uznesenja Marijina u Dubrovniku (rad M. Gropellia i V. Vissiania iz 1720. godine) započeti su radovi na južnom, najbogatije ukrašenom dijelu oplata i mobilijara koji su obuhvatili restauratorske zahvate na profiliranom završnom vijencu i stupovima, mramoriziranim imitiranjem poludragog kamena lapis lazulia.

Radovi na štukaturi u predvorju bivše pavlinske crkve sv. Marije u Lepoglavi, radu A.G. Quadria i radionice (oko 1720. godine), uključili su sanaciju oštećenja, rekonstrukciju detalja vegetabilnog ornamenta i figura pavlinskih svetaca te pripremu za retuš slikanog sloja.

U Biskupskoj palači (bivša palača Sorokočević) u Dubrovniku u tijeku je obnova *stucco*-ukrasa i pripadajućeg oslika, iz posljednje četvrtine 18. stoljeća, u dvjema prostorijama na trećem katu.

Na bočnom oltaru sv. Izidora, izvedenom u tehnici *stucco*-mramora (druga polovina 18. stoljeća) iz župne crkve sv. Ilije proroka u Lipniku obavljeni su radovi odstranjivanja preslika, zatvaranja oštećenja i rekonstrukcija nedostajućih detalja i profilacija.

Nakon višegodišnjeg prekida je tijekom 2016. godine nastavljen cjeloviti konzervatorsko-restauratorski zahvat na oltaru Blažene Djevice Marije Pomoćnice kršćana iz župne crkve istog patrocinja u Sotinu. Oltar je izveden u specifičnoj tehnici *stucco*-mramora, rad je južnonjemačkih radionica, a podignut je oko 1768. godine. Obavljeni su radovi na atici, profiliranom razdjelnom vijencu i stupovima retable koji uključuju rekonstrukciju sloja *stucco*-mramora na oštećenim mjestima, kao i rekonstrukciju glorirole s Marijinim monogramom i kipova četiri anđela s atike prema sačuvanim fragmentima izvornika i arhivskim fotografijama.

Sotin, crkva Blažene Djevice Marije Pomoćnice kršćana. Fragment izvornika figure anđela i faksimil. Fotografija: K. Valentak, 2016.

Sotin, crkva Blažene Djevice Marije Pomoćnice kršćana. Model za izradu faksimila figure anđela i fragment izvornika. Fotografija: J. Škudar, 2016.

U prvoj polovici 2016. godine nastavljeni su i završeni konzervatorsko-restauratorski radovi na štukaturi i pripadajućim oslicima u prostorijama prizemlja, prvog i drugog kata te stubišta palače Restić iz posljednje četvrtine 18. stoljeća, sada sjedištu Konzervatorskog odjela u Dubrovniku.

Najopsežniji konzervatorsko-restauratorski zahvat u 2016. godini djelatnici Odjela za štuko obavili su u Kneževoj palači u Zadru na štukaturi stropova u pet dvorana prvog kata palače.

Kneževa palača jedna je od najmonumentalnijih reprezentativnih profanih građevina u Zadru. Najstariji dijelovi potječu iz 13. stoljeća. Renesansnu strukturu sastavljenu od tri stambena krila i unutrašnjeg dvorišta s trijemovima i cisternom dobila je u 15. stoljeću, a u 16. stoljeću preoblikovana je u manirističkom stilu. Početkom 19. stoljeća, od 1804. do 1807. godine, palača je obnovljena prema projektu zadarskog inženjera F. Zavorea u klasicističkom stilu. Unutrašnjost građevine bila je u više navrata ukrašavana zidnim slikama. Početkom 19. stoljeća reprezentativne prostorije prvog kata ukrašene su štukaturom vrlo visoke vrijednosti.

Palača je stradala u Domovinskom ratu, kada je tijekom granatiranja došlo do znatnih oštećenja. Od pet prostorija sa štukaturnim ciklusima, u trima je prostorijama štukatura bila potpuno uništena.

Istražni su radovi započeti 2008. godine. Konzervatorsko-restauratorski radovi izvođeni su u razdoblju od 2009. do kraja 2012. godine sredstvima Ministarstva kulture RH. U srpnju 2015. godine investiranje u objekt preuzima Grad Zadar. Krajem godine radovi su naglo zaustavljeni, a nastavljeni su tek 23. svibnja 2016. godine. Rekonstrukcija, izračun dimenzija, pozicioniranje i modeliranje većine elemenata u svima četirima dvoranama (osim u dvorani s kazetiranim stropom), napravljeni su na osnovi nađenih fragmenata te fotogrametrijskih fotografija. Radovi su u cijelosti dovršeni početkom listopada 2016. godine.

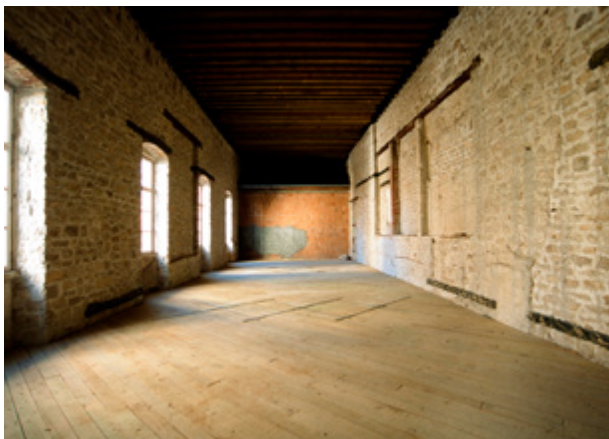
Glazbena dvorana. Zaključno sa 2012. godinom obavljen je veći dio konzervatorsko-restauratorskih radova u glazbenoj dvorani: tretiranje stropa i zidova fungicidnim sredstvima kako bi se uništili mikroorganizmi, čišćenje stropa i zidova od nečistoća i naknadnih naliča, sanacija stropa i stropne konstrukcije (nedostajalo je oko 30 – 35 % stropa na mjestu oštećenja od granatiranja). Izvršena je rekonstrukcija, modeliranje te montaža nedostajućih dekoracija. Strop je preličen jednim slojem boje. Nastavak radova uslijedio je početkom srpnja 2015. godine. Obavljena je rekonstrukcija dviju niša, oštećenja na zidu kao i rubnih profilacija. Strop je potom preličen završnim slojem boje i impregnacije. Pozlatom su obnovljeni izvorno pozlaćeni detalji *stucco*-ukrasa.

Dvorana s kazetiranim stropom. Nastavljeno je odstranjivanje naknadnih naliča mehaničkim putem (nastavak radova iz 2012. godine), skalpelima, uz osobito pažljivo čuvanje izvornog slikanog sloja. Uslijedilo je zatvaranje pukotina, modeliranje nedostajućih dijelova (bočnih konzolica i dijelova greda), injektiranje kazeinskom smjesom radi popunjavanja šupljina u zidovima. Nakon završenih opisanih radova pristupilo se ličenju, oslikavanju i fladranju (slikana imitacija strukture drva) stropa i greda te montaži pozlaćenih ukrasnih šiškarki, smještenih u križištu stropnih greda.

Kutna dvorana. Zrcalni svod sa štukaturom u potpunosti je stradao te je rekonstrukcija vegetabilnih *stucco*-motiva i profilacija izvedena na temelju arhivskih fotografija i fotogrametrijskih fotografija. Radovi su obuhvatili izradu crteža, modela, kalupa te odljeva u gipsu svakog pojedinog motiva. Nakon završenih građevinskih radova započeta je montaža štukaturnih elemenata i profilacija. Radovi su obuhvatili retuš svih elemenata, fugiranje spojeva, ličenje i stavljanje impregnacije. Završna radna operacija bila je pozlata detalja ukrasnih motiva, prema fragmentima izvornika i komparativnim primjerima, sa svim potrebnim postupcima: polaganje šelaka, bolusa, vezivnog sredstva te zlatnih listića od 22,5 karata.

Prolazna dvorana. Slijed radova kao u kutnoj dvorani, ponovljen je i u ovoj dvorani. Valja napomenuti da je dio štukaturnih elemenata i profilacija bio djelomice sačuvan pa je kao izvorik poslužio za cjelovitu rekonstrukciju motiva.

Koncertna dvorana. Najveća i najsloženija dvorana palače potpuno je stradala tijekom granatiranja. Rekonstrukcija svih *stucco*-motiva i profilacija izvedena je djelomice na temelju sačuvanih fragmenata izvornih *stucco*-ukrasa te uz pomoć arhivskih fotografija i fotogrametrijskih fotografija. Radovi su obuhvatili izradu crteža, modela, kalupa te odljeva u gipsu svakog pojedinog motiva. Nakon postavljenih podloga od knaufa uslijedila je montaža ukrasnih elemenata, retuš i fugiranje spojeva, ličenje i stavljanje impregnacije, priprema za pozlatu i pozlatarski radovi. Zahtjevniji je zahvat bilo podizanje i montaža četiriju kapitela pilastra s prikazima Meduzinih glava, dimenzija 95 x 182 cm, težine oko 90 kg. Kapiteli su bili ranije rekonstruirani na osnovi fragmenata izvornika i fotografija iz 1990. godine. Nakon montaže napravljen je retuš, ličenje i pozlata. Ispod kapitela izvedeni su pilastri s ukrasnim profilacijama.

Zadar, Kneževa palača. Koncertna dvorana, zatečeno stanje. Fotografija: Z. Orčić, 2008.

Zadar, Kneževa palača. Koncertna dvorana pred završetak konzervatorsko-restauratorskih radova. Fotografija: J. Kliska, 2016.

Zadar, Kneževa palača. Zatečeno stanje stropa Glazbene dvorane. Fotografija: J. Škudar, 2008.

Zadar, Kneževa palača. Stanje stroga Glazbene dvorane nakon konzervatorsko-restauratorskog zahvata. Fotografija: J. Kliska, 2016.

Zadar, Kneževa palača. Dvorana s kazetiranim stropom prije početka izvođenja radova. Fotografija: Z. Orčić, 2009.

Zadar, Kneževa palača. Dvorana s kazetiranim stropom nakon konzervatorsko-restauratorskog zahvata. Fotografija: J. Kliska, 2016.

Odjel za kamenu plastiku

U Odjelu za kamenu plastiku Hrvatskog restauratorskog zavoda u Zagrebu zaposleno je šest djelatnika na neodređeno vrijeme (od toga dva konzervatora restauratora, jedan viši konzervator restaurator, jedan suradnik konzervatora restauratora, jedan viši konzervator tehničar i jedan viši konzervator povjesničar umjetnosti). Djelatnici Odjela za kamenu plastiku provode konzervatorsko-restauratorska istraživanja, odnosno analize zatečenog stanja i oštećenja dijelova kamene plastike te na temelju njih izrađuju elaborate, troškovnike, stručna mišljenja itd. Isto se tako u sklopu konzervatorsko-restauratorskih zahvata, kako u radionici tako i na terenu, izvode radovi čišćenja kamena (vodom pod kontroliranim tlakom, vodenom parom pod kontroliranim tlakom, radovi mehaničkog čišćenja, čišćenja kemijskim sredstvima, čišćenja laserom itd.), ekstrakcije ili stabilizacije štetnih vodotopljivih soli u kamenu, konsolidacije kamena kemijskim sredstvima, klesanja ili domodeliranja nedostajućih formi, izrade kalupa (negativa) i odljeva faksimila u umjetnom kamenu, izrade rekonstrukcija kipova, završnog kiparskog retuša, tonskog ujednačavanja itd.

Tijekom 2016. godine izvedeni su konzervatorsko-restauratorski radovi na devet objekata, koji su bili financirani sredstvima Ministarstva kulture RH: u Križevcima (barokni oltar sv. Križa u crkvi sv. Križa), na Košljunu (šest baroknih oltara u franjevačkog crkvi Navještenja Marijina) u Mariji Bistrici (zavjetni pil Anđela čuvara), Oroslavju (kipovi Flore i Satira iz Parka dvorca Donje Oroslavje), Rovinju (barokni oltari u župnoj crkvi sv. Eufemije), Samoboru (kapela sv. Mihalja), Varaždinu (kip sv. Ivana Nepomuka ispred Starog grada i kipovi s pročelja franjevačke crkve sv. Ivana Krstitelja) te Varaždinskim Toplicama (oltari sv. Barbare i sv. Katarine iz župne crkve sv. Martina).

Ujedno su tijekom 2016. godine bili izvedeni radovi na više objekata u suradnji s drugim odjelima ili službama Hrvatskog restauratorskog zavoda: na Brijunima (vila Jadranka i vila Kaštel), u Brinju (ulazna Frankopanska kula), Humu Košničkom (Dvor Veliki Tabor), Krapini (franjevačka crkva i samostan sv. Katarine), Konjščini (crkva sv. Dominika), Lopatincu (crkva sv. Jurja na Bregu), Ludbregu (crkva sv. Trojstva), Mikleuški (Moslavačka gora), Puli (franjevački samostan, mozaik u kapeli sv. Ivana), Topuskom (cistercitska opatija), Varaždinu (kapela sv. Florijana), Zrinu (crkva sv. Marije Magdalene) i dr.

U većini slučajeva radi se o nastavku višegodišnjih konzervatorsko-restauratorskih programa obnove kulturnih dobara.

Paralelno s navedenim radovima treba spomenuti da je Odjel za kamenu plastiku izveo konzervatorsko-restauratorska istraživanja ili radove na četiri programa financirana od strane vanjskih investitora u Kraljevici, Sisku i Zagrebu.

Od složenijih odnosno zahtjevnijih konzervatorsko-restauratorskih zahvata izvedenih u 2016. godini valja spomenuti završnu fazu radova na zavjetnom pilu Anđela čuvara u Mariji Bistrici te kipu sv. Ivana Nepomuka pred varaždinskim Starim gradom.

Marija Bistrica, zavjetni pil Anđela čuvara. Fotografija detalja stupca i kipa Anđela čuvara prije konzervatorsko-restauratorskih radova. Fotografija: J. Škudar, 2011.

Marija Bistrica, zavjetni pil Anđela čuvara. Fotografija detalja stupca i kipa Anđela čuvara nakon završetka konzervatorsko-restauratorskih radova. Fotografija: N. Vasić, 2016.

Varaždin, Stari grad. Kip sv. Ivana Nepomuka pred Starim gradom prije početka konzervatorsko-restauratorskih istraživanja i radova. Fotografija: N. Vasić, 2015.

Varaždin, Stari grad. Kip sv. Ivana Nepomuka pred Starim gradom nakon završetka konzervatorsko-restauratorskih istraživanja i radova. Fotografija: I. Jengiđ, 2016.

Odsjek za kamenu plastiku u Splitu (Služba za odjele izvan Zagreba)

U sklopu programa koje financira Ministarstvo kulture RH, šest djelatnika zaposlenih na neodređeno vrijeme Odsjeka za kamenu plastiku u Splitu tijekom 2016. godine realiziralo je osam programa.

Među odobrenim programima zaštitnih radova Odsjeka za kamenu plastiku tijekom 2016. treba istaknuti nastavak čišćenja laserom demontiranog i rastavljenog kamenog ciborija radionice Andrijića u katedrali sv. Marka u Korčuli. Na zapadnim (Željeznim) vratima Dioklecijanove palače dovršeno je istraživanje, saniranje i prezentacija zazidane polukružne niše na sjevernoj strani propugnakula. U crkvi Gospe od Prizidnice na južnoj, nenaseljenoj strani otoka Čiova nastavljeni su radovi sanacije djelomično rastavljenog glavnog oltara saniranjem pukotina i izmjenom željeznih spojnika. U Pučišćima na Braču započeti su konzervatorsko-restauratorski radovi na oltaru crkve Gospe od Batka s renesansnim skulpturama Bogorodice s Djetetom i svecima, a u Hvaru u crkvi Sv. Duha saniran je i laserom očišćen gotički portal. U Šibeniku su, nakon opsežne konzervatorske rasprave, restaurirani i vraćeni na portal ranije demontirani izvorni kipovi apostola, koji su bili zamijenjeni replikama. U kapeli sv. Ivana u katedrali sv. Lovre u Trogiru na kojoj su u 15. stoljeću radili N. Firentinac, A. Aleši i I. Duknović izvršeno je istraživanje i dijagnostika uzroka propadanja i odsoljavanja kamena kao uvod u odabir metoda i materijala planiranih konzervatorsko-restauratorskih radova.

Tijekom 2016. godine realizirana su tri programa financirana sredstvima drugih investitora. Završen je složeni konzervatorsko-restauratorski program sanacije, čišćenja i prezentacije prezbiterija i kupole katedrale sv. Jakova u Šibeniku, uz izmjenu vanjskih sljubnica na krovu i kupoli. U tijeku je proces skidanja preslika na demontiranoj kamenoj propovjedaonici iz dominikanske crkve u Dubrovniku, radu kipara Bonina iz Milana. Dovođen je i konzervatorsko-restauratorski zahvat na Velikoj Onofrijevoj česmi u Dubrovniku, a radovi i istraživanja javnosti su predstavljani izložbom i monografijom.

Split, Dioklecijanova palača. Unutrašnji sjeverni zid propugnakula zapadnih vrata prije početka radova. Fotografija: J. Kliska, 2014.

Split, Dioklecijanova palača. Unutrašnji sjeverni zid propugnakula zapadnih vrata nakon konzervatorsko-restauratorskih zahvata na srednjevjekovnoj niši. Fotografija: J. Kliska, 2017.

Dubrovnik, Velika Onofrijeva fontana. Stanje prije konzervatorsko-restauratorskih zahvata. Fotografija: G. Tomljenović, 2016.

Dubrovnik, Velika Onofrijeva fontana. Stanje nakon konzervatorsko-restauratorskih zahvata. Fotografija: Lj. Gamulin, 2016.

Restauratorski odjel Osijek

U 2016. godini u okviru redovnog programa rada Restauratorskog odjela Osijek ugovoreno je sveukupno pet programa na zaštiti nepokretnih kulturnih dobara. Na programima je radilo osam djelatnika zaposlenih na neodređeno vrijeme. Većinom je riječ je o programima koji se sustavno provode već nekoliko godina (radovi na zaštiti zidnog oslika u crkvi Sv. Duha u Feričancima, istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi na srednjovjekovnoj utvrdi Korodvar kod Ivanovca te kapeli sv. Tri kralja u Gorjanima te skulpturi iz fundusa Spomen galerije Ivana Meštrovića u Vrpolju). Novi je program terakotna skulptura Merkura sa zgrade Hrvatske gospodarske komore u Osijeku na kojem konzervatorsko-restauratorski radovi, zbog zahtjeva vlasnika, nisu započeti u 2016. godini.

Osim redovitih, ugovorena su i četiri vanjska programa (istraživački radovi na grobljanskoj kapeli sv. Ane u Osijeku i pročelju kuće u ul. L. Jagera 22 u Osijeku, konzervatorsko-restauratorski radovi na kamenoj plastici pročelja franjevačkog samostana u Osijeku te konzervatorsko-restauratorski radovi na kamenoj plastici vile Deneš u Lovranu) koji su završeni u okviru dobivenih sredstava i ugovorenih rokova. Najopsežniji su radovi ugovoreni na kamenoj plastici vile Deneš u Lovranu s rokom završetka radova II faze u svibnju 2017. godine.

Feričanci, crkva sv. Duha. Zid niše broda prije konzervatorsko-restauratorskih radova. Fotografija: Ž. Hnatjuk, 2016.

Feričanci, crkva sv. Duha. Zid niše broda nakon konzervatorsko-restauratorskih radova. Fotografija: Ž. Hnatjuk, 2016.

SLUŽBA ZA POKRETNU KULTURNU BAŠTINU

Hrvatski restauratorski zavod provodi različite oblike fizičke zaštite i očuvanja pokretnih kulturnih dobara, u širokom rasponu od preventivnog djelovanja do najzahtjevnijih interdisciplinarnih istraživanja i konzervatorskih radova na ugroženim i oštećenim pokretnim kulturnim dobrima. Svi radovi na pokretnim kulturnim dobrima provode se u Službi za pokretnu baštinu HRZ-a. Služba u Zagrebu sastoji se od Odjela za drvenu polikromiranu skulpturu s pratećom stolarskom radionicom, Odjela za štafelajno slikarstvo te Odjela za tekstil, papir i kožu. Spomenuti odjeli blisko surađuju sa Službom za istraživanje i dokumentiranje, posebno s Odsjekom za konzervatorska istraživanja i dokumentiranje pokretne baštine te Prirodoslovnim laboratorijem HRZ-a kako bi radovi bili usklađeni s načelima i standardima suvremene konzervatorsko-restauratorske djelatnosti.

Osim u spomenutim zagrebačkim odjelima, radovi na pokretnoj kulturnoj baštini obavljaju se i u restauratorskim odjelima Hrvatskog restauratorskog zavoda u Dubrovniku, Splitu, Juršićima, Osijeku, Rijeci, Zadru i Ludbregu. Konzervatorsko-restauratorski radovi izvode se na umjetninama i predmetima umjetničkog obrta važnim za povijest i likovnu kulturu Republike Hrvatske, ali i europsku kulturnu baštinu. Na svakom se predmetu prije samih radova provode interdisciplinarni istraživački radovi na temelju kojih se odlučuje o pristupu i metodologiji rada na predmetu te su oni uvijek u cijelosti popraćeni stručnom dokumentacijom koja se vodi prema svim suvremenim standardima.

U 2016. godini su sredstvima Ministarstva kulture RH (ugovoreni iznos od 1.800.000 kuna) financirani radovi na 151 programu, odnosno na 297 umjetnina i predmeta umjetničkog obrta različitih materijala i umjetničkih vrsta: drvenim polikromiranim skulpturama, štafelajnom slikarstvu na platnu i drvu, namještaju te predmetima od tekstila, metala, papira i kože. Na programima je radilo ukupno 122 konzervatora-restauratora.

Zahvaljujući aktivnoj suradnji s lokalnom zajednicom je 17 programa sufinancirano sredstvima vlasnika (ukupni ugovoreni iznos od 784.162 kune). Tako je Dubrovačka biskupija sufinancirala radove (koji se nastavljaju i u 2017. godini) na drvenoj opremi i namještaju Biskupske palače. Sufinanciran je i nastavak radova na glavnom oltaru župne crkve sv. Mihaela Arkandela iz Velike Ludine, radovi na retablu i slikama oltara iz župne crkve sv. Kuzme i Damjana u Fažani te na oslikanim zidnim tapetama iz časnike sobe Dvora Trakošćan u Trakošćanu. Brojni programi kroz koje se restaurira raznovrsna građa Dubrovačkih muzeja poput radova na Bogorodičinom poliptihu, ikonama „Grob sv. Spiridona“ i „Bogorodica s Kristom i svecima“, slici „Milosrđe“ te na 10 grafika na papiru također su bili potpomognuti sredstvima vlasnika. Osigurana je i participacija za radove na raspelu iz crkve sv. Ilara u Mlinima, na grafici, tri pomorske i dvije geografske karte iz Pomorskog muzeja u Dubrovniku, kao i za nastavak radova na 2 rukopisa iz 16. – 17. st. iz Opatske riznice u Korčuli te završetak konzervatorsko-restauratorskih radova na dijelovima poliptiha i malom poliptihu iz crkve Gospe od Šunja u Lopudu i njihovu prezentaciju. Župa Uznesenja Blažene Djevice Marije u Vrbniku sufinancirala je zahtjevno restauriranje glavnog oltara vrbničke župne crkva Marijina Uznesenja.

Sredstvima vanjskih investitora u potpunosti je financirano još 18 programa (ukupni ugovoreni iznos od 433.814 kuna). Tako je župa Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije iz Nove Gradiške financirala restauriranje slike „Sv. Stjepan kralj“, a župa Pohoda Blažene Djevice Marije iz Vukovine restauriranje oltarne pale „Preobraženje Kristovo“ s bočnog oltara kapele sv. Fabijana i Sebastijana u Kučama. Gradski muzej Sisak financirao je restauriranje fragmenata arheološkog tekstila s nalazišta Brekinjova kosa (Glina). Umjetnička radionica Heferer omogućila je izvođenje konzervatorsko-restauratorskih radova na kućištu pozitivna orgulja iz kapele sv. Ivana u Ivaniću Miljanskom. Sredstvima vanjskog investitora restaurirani su i predmeti od metala „Ophodni križ“ i „Kandilo“ iz crkve Uzašašća Gospodinova u Pakoštanima. Svakako treba spomenuti i restauriranje *graduala* za festu sv. Vlaha iz dubrovačke

Katedrale, pomorskog atlasa (1649.) iz dubrovačkog Pomorskog muzeja, rukopisa „Posjetitelji otoka Lokruma“ (1869.) iz dubrovačkog Kulturno-povijesnog muzeja, te konzervaciju i restauraciju dokumenata (12.-13. st.) iz dubrovačkog Državnog arhiva. Sredstvima vanjskih investitora izvedeni su i istražni radovi na glavnom oltaru župne crkve u Pakoštanima te na skulpturi sv. Petra iz šibenske katedrale kao i dezinfekcija niza predmeta umjetničkog obrta i arhivske građe različitih vlasnika, dezinfekcija i pohrana tepiha i sagova iz zagrebačkog Muzeja za umjetnost i obrt, preventivna zaštita misnog ruha iz Franjevačkog samostana u Koprivnici, radovi na svilenom rupcu iz Muzeja grada Koprivnice te konzervacija fragmenata arheološkog tekstila iz Muzeja grada Iloka.

Među programima financiranim sredstvima vanjskih investitora možemo izdvojiti evidenciju stanja i fotodokumentiranje zbirke Šibenske biskupije koja obuhvaća 103 umjetnine ili predmeta umjetničkog obrta s područja polikromirane skulpture, slika na drvu i platnu, povijesnog tekstila, metala i umjetnina na papiru. Izrađeno je izvješće o fizičkom stanju pojedinačnih predmeta popraćeno prijedlogom radova. Posebno su zahtjevni bili i konzervatorsko-restauratorski radovi na fragmentima arheološkog tekstila s nalazišta Crkvina-Vesela kod Bugojna, koje je financirao Franjevački muzej „Fra Jozo Križić“ iz Tomislavgrada (BiH). Radi se o fragmentima tekstila s muškog i ženskog kostura iz perioda oko 1400. godine koji su pronađeni unutar dvojnoga groba.

U dogovoru s nadležnim konzervatorskim odjelima izvedeno je tijekom 2016. godine više hitnih intervencija među kojima ističemo primarno konzerviranje i sanaciju oštećenja na slici „Mars i Venera“ iz Strossmayerove galerije starih majstora, primarno konzerviranje dviju skulptura anđela lučonoša i slike „Navještenje“ iz muzejske zbirke samostana sv. Bernardina iz Kampora na Rabu te zahtjevnju sanaciju na slici „Navještenje i prijenos Nazaretske kućice na Trsat“ koja je smještena iznad trijumfalnog luka u crkvi Gospe Trsatske na Trsatu. Na retablu glavnog oltara župne crkve Uzašašća Gospodinova u Pakoštanima provedeni su hitni konzervatorsko-restauratorski radovi *in situ*. Preventivna zaštita liturgijskog ruha izvedena je u župnoj crkvi sv. Stjepana u Motovunu, te je ono pohranjeno u bezkiselinske kutije. Na skulpturi Bogorodice s Djetetom iz župne crkve sv. Kuzme i Damjana u Fažani i skulpturi nepoznatog sveca (sv. Pavao?) iz župne crkve sv. Martina u Humu Brezničkom obavljani su radovi primarnog konzerviranja. Na poziv Ureda za kulturna dobra Zagrebačke nadbiskupije obavljeno je i primarno konzerviranje šest slika iz privremene čuvaonice Dijecezanskog muzeja, a krstionica iz župne crkve Rođenja Blažene Djevice Marije u Kutjevu je sanacijom oštećenja pripremljena za povrat u crkvu.

Služba za pokretnu baštinu Hrvatskog restauratorskog zavoda daje svoj doprinos zaštiti i očuvanju pokretne baštine evidentiranjem i praćenjem njihova stanja, kao i uvjeta čuvanja pomoću postupaka preventivne zaštite. Tijekom 2016. godine obavljeno je, u dogovoru s nadležnim konzervatorima i vlasnicima, više pregleda stanja pokretnog inventara i pojedinačnih predmeta, između ostalih u kapeli sv. Tome u Donjoj Voći, župnoj crkvi sv. Jurja na Bregu u Lopatincu, župnoj zbirci u Vodnjanu, crkvi Gospe od Anđela u Poreču, franjevačkoj crkvi u Čakovcu, župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Kloštar Ivaniću, župnoj crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije u Sveticama, crkvi Majke Božje Trsatske na Trsatu te u crkvi Uznesenja BDM u Gori. Posebno bismo izdvojili pregled stanja zbirke Galerije izvorne umjetnosti u Zlataru i pregled vrijedne ikone „Bogorodica s Djetetom“ (*Madre della passione*) iz župne crkve sv. Vlaha u Stonu.

Radovi na pojedinačnim kulturnim dobrima ili cjelinama realizirani su u navedenim odjelima i radionicama Službe za pokretnu baštinu, a u slijedećim poglavljima predstavljen je izbor najsloženijih radova na najvrjednijim umjetninama.

Odjel za drvenu polikromiranu skulpturu

Odjel za drvenu polikromiranu skulpturu u Zagrebu podijeljen je na četiri Odsjeka u kojima su 32 konzervatora-restauratora zaposlena na neodređeno vrijeme i tri djelatnika u sklopu stručnog usavršavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa (SOR) radila na zaštiti drvene polikromirane skulpture i namještaja. U 2016. godini sredstvima

KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKA DJELATNOST

Ministarstva kulture RH realizirani su radovi na 20 programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara kojima su obuhvaćene 23 umjetnine, od pojedinačnih kipova do oltarnih cjelina, oslikanih tabulata, korskih i molitvenih klupa te namještaja.

Dovršetkom konzervatorsko-restauratorskih radova na 16 ukrasnih rešetki južne strane i na jednoj rešetki sjeverne strane te njihovom montažom *in situ* završeni su radovi na gotičkim korskim sjedalima iz zadarske katedrale sv. Stošije. Radovi na ukrasnim rešetkama sjedala sjevernog i južnog krila klupa venecijanskog drvorezbara Matea Moronzona iz 1418. godine kontinuirano se izvode od 2010. godine. Nakon opsežnih istraživanja koja su rezultirala saznanjima o izvornom izgledu sjedala te o njihovoj povijesti, restauratorski su radovi naizmjenice izvođeni u prostorijama radionice gdje su se restaurirale dekorativne rešetke s filigranskim rezbarijama te u samom prostoru katedrale gdje je konstrukcija sjedala statički sanirana prije montaže rešetkica.

Restauriranje vrijednog kasnoenesansnog oltara Gospe od Krunice iz župne crkve sv. Kuzme i Damjana u Fažani, vjerojatno nastalog krajem 16. odnosno početkom 17. stoljeća, također je u cijelosti dovršeno u 2016. godini.

Draga Bašćanska, župna crkva sv. Elizabete. Nepoznati autor, oltar Pohođenja Marijina sv. Elizabeti, početak 17. stoljeća. Stanje prije radova. Fotografija: J. Škudar, 2009.

Draga Bašćanska, župna crkva sv. Elizabete. Nepoznati autor, oltar Pohođenja Marijina sv. Elizabeti, početak 17. stoljeća. Stanje nakon radova. Fotografija: J. Škudar, 2009.

Povratak oltara u župnu crkvu sv. Kuzme i Damjana popraćen je prezentacijom konzervatorsko-restauratorskih radova i edukativnom radionicom ostvarenom u suradnji s Institutom za povijest umjetnosti. Konzervatorsko-restauratorski radovi na retablu dovršeni su u suradnji s Odjelom za štafelajno slikarstvo gdje je restaurirana slika „Otajstva sv. Ružarija“, koja okružuje središnju nišu sa skulpturom Bogorodice te „Bog Otac blagoslivlja okružen kerubinima“ s atike oltara.

Bočni oltar Pohoda Blažene Djevice Marije sv. Elizabeti iz župne crkve u Dragi Baščanskoj datiran je u prvu polovicu 17. stoljeća i pripisan venecijanskoj radionici, a kvalitetom izvedbe ističu se središnje skulpture koje prikazuju trenutak susreta dviju svetica. Višegodišnji konzervatorsko-restauratorski radovi su dovršeni u 2016. godini, a osobit je izazov predstavljalo uklanjanje naknadno nanesenog debelog sloja boje i potamnjelog laka koji je svojim neadekvatnim tamnim tonalitetom sasvim izmijenio vizualni dojam oltara. Po dovršetku radova oltar je vraćen u crkvu na menzu s desne strane trijumfalnog luka.

Dovršetkom radova na oltaru Sv. Križa iz varaždinske katedrale, djelu Philippa Jakoba Strauba, člana poznate njemačke kiparske obitelji Straub, u cijelosti je dovršena višegodišnja obnova kapele Sv. Križa. Čitava je kapela

Fažana, župna crkva sv. Kuzme i Damjana. Nepoznati autor, oltar Gospe od Krunice, 16. stoljeće. Stanje prije radova. Fotografija: G. Tomljenović, 2016.

Fažana, župna crkva sv. Kuzme i Damjana. Nepoznati autor, oltar Gospe od Krunice, 16. stoljeće. Stanje nakon radova. Fotografija: Lj. Gamulin, 2016.

Varaždin. katedrala Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo. Philipp Jakob Straub, oltar Sv. Križa (1764). Pogled na kapelu nakon radova. Fotografija: J. Kliska, 2016.

Varaždin. katedrala Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo. Philipp Jakob Straub, oltar Sv. Križa (1764). Stanje nakon radova. Fotografija: J. Kliska, 2016.

vrijedan primjer *Gesamtkunstwerka*: pozlaćene rokoko štukature na zidovima kapele nadovezuju se na oltar ne samo dekorativnim rokajnim motivima već i jedinstvenom ikonografskom porukom koja upućuje na Kristovu žrtvu i njenu otkupiteljsku ulogu. Cjelinu skladno nadopunjava rokajna ograda od kovanog željeza, vrijedan primjer umjetničkog obrta. Tijekom restauriranja oltara odstranjeno je više slojeva neadekvatnog potamnjelog laka te je istančani kolorit izvornog inkarnata i marmorizacije ponovo došao do izražaja, a vrijedan doprinos je i zahtjevna rekonstrukcija rokajne ornamentike te otkriće izvornog kronograma s godinom podizanja oltara na kartuši oltara.

Među programima koji se ističu svojim značajem u okviru nacionalne baštine ili složenošću restauratorskih postupaka možemo izdvojiti višegodišnje konzervatorsko-restauratorske radove na monumentalnom glavnom oltaru iz crkve sv. Mihaela Arkandela u Velikoj Ludini. Glavni oltar, datiran u 1762. godinu, dio je vrlo značajnog opusa kasnobaroknog autora Franje Antuna Strauba, mlađeg brata Philippa Jakoba. U 2016. godini izvedeni su radovi na četiri reprezentativne skulpture središnjeg dijela oltara i dva stupa. Zbog nemogućnosti demontaže određenih dijelova arhitekture je dio radova izveden *in situ*.

Velika Ludina, župna crkva Sv. Mihaela Arkandela. Franz Anton Straub, skulptura sv. Ladislava (1761). Stanje prije radova. Fotografija: N. Oštarijaš, 2016.

Velika Ludina, župna crkva Sv. Mihaela Arkandela. Franz Anton Straub, skulptura sv. Ladislava (1761). Stanje nakon radova. Fotografija: N. Oštarijaš, 2016.

Odjel za štafelajno slikarstvo

Odjel za štafelajno slikarstvo u Zagrebu podijeljen je na tri odsjeka s 22 konzervatora-restauratora zaposlena na neodređeno vrijeme, koji su u 2016. godini realizirali radove na sveukupno 20 programa pri čemu je u cijelosti restaurirano 70 umjetnina. Radove na 18 programa financiralo je Ministarstvo kulture RH te je njima bilo obuhvaćeno 67 umjetnina, dok su dva programa bila financirana od strane vlasnika. Među programima Odjela se posebno ističu radovi na umjetninama sa Šipana te iz Zagreba, Čazme i Iloka.

Restauriranje dvije slike s vrijednog poliptiha glavnog oltara crkve sv. Marije na Šipanu, datiranog u sredinu 16. stoljeća bilo je zahtjevno zbog izuzetno lošeg stanja drvenog nosioca. Stoga su slike „Sv. Nikola, sv. Antun Opat i sv. Dominik“ te „Sv. Katarina, sv. Ivan Krstitelj i sv. Vlaho“ najprije transferirane na novi nosilac. Nakon zaštite lica slika stari degradirani nosioci su mehanički uklonjeni te su izrađeni novi na koje su zatim slike zalijepljene. Po dovršetku radova slike su vraćene u crkvu sv. Marije te su montirane na oltar.

Valja izdvojiti i nastavak dugogodišnje suradnje sa Strossmayerovom galerijom starih majstora HAZU u sklopu

Otok Šipan, crkva sv. Marije od Pakljene. Krile Nikolin, Sv. Nikola, sv. Antun opat i sv. Dominik (1557). Detalj tijekom uklanjanja nosioca. Fotografija: O. Šuman, 2016.

Marije od Pakljene. Krile Nikolin, Sv. Nikola, sv. Antun opat i sv. Dominik (1557). Lice i poledina slike prije radova. Fotografija: N. Oštarijaš i O. Šuman, 2016.

Otok Šipan, crkva sv. Marije od Pakljene. Krile Nikolin, Sv. Nikola, sv. Antun opat i sv. Dominik (1557). Lice i poledina slike nakon radova. Fotografija: Lj. Gamulin, 2016.

Zagreb, HAZU, Strossmayerova galerija starih majstora. Radionica Pier Francesca Fiorentina, 15. stoljeće. Bog Otac blagoslivlja Bogorodicu s Djetetom i sv. Ivanom. Stanje nakon radova. Fotografija: N. Oštarijaš, 2016.

Zagreb, HAZU, Strossmayerova galerija starih majstora. Cavaliere d'Arpino, Sv. Juraj ubija zmaja (oko 1600. godine). Zatečeno stanje. Fotografija: N. Oštarijaš, 2016.

Zagreb, HAZU, Strossmayerova galerija starih majstora. Cavaliere d'Arpino, Sv. Juraj ubija zmaja (oko 1600. godine). Detalj UV snimka. Fotografija: N. Oštarijaš, 2016.

koje su u 2016. godini izvedeni radovi na slici "Bog Otac blagoslivlja Bogorodicu s Djetetom i sv. Ivanom", datiranoj u drugu pol. 15. stoljeća, kao i istražni radovi na slici "Sv. Juraj ubija zmaja" iz Strossmayerove galerije, izvedenoj u rijetkoj tehnici ulja na kamenu škriljevцу. Slika se pripisuje talijanskom slikaru Cavaliereu d'Arpinu, a datirana je u razdoblje oko 1600. godine. Na njoj su obavljena nedestruktivna istraživanja (snimanje u UV i IC spektru te XRF analiza pigmenata) za potrebe izložbe u Saint Louis Art Museumu u SAD-u.

Također treba izdvojiti i radove na baroknoj na slici „Vizija sv. Antuna Padovanskog“ iz franjevačkog samostana u Iloku, koja je, kako doznajemo iz latinskog natpisa u dnu platna, nastala 1706. godine po narudžbi srijemskog upravitelja kapetana Grossija, dok se u programu restauriranja umjetničkog inventara Ureda Vlade RH u Banskim dvorima u Zagrebu, između pet slika na platnu ističe slika slovenskog baroknog slikara Antona Lerchingera „Op-sada grada s ranjenicima“.

Tijekom godine nastavljen je i opsežan projekt istraživanja i obnove bogatog baroknog inventara župne crkve sv. Marije Magdalene u Čazmi, koji se izvodi u suradnji s Odjelom za štafelajno slikarstvo i Odjelom za drvenu polikromiranu skulpturu. Restaurirane su četiri oltarne slike s dva oltara datirana u sredinu 18. stoljeća. S oltara Blažene Djevice Marije restaurirane su slike „Bezgrešno začeće Blažene Djevice Marije“ i „Sv. Martin“, a s oltara Poklonstva kraljeva slike „Sv. Elizabeta s prosjacima“ i „Poklonstvo kraljeva“.

Ilok, franjevački samostan. Nepoznati autor, Vizija sv. Antuna Padovanskog (1706). Detalj prije radova. Fotografija: Lj. Gamulin, 2016.

Ilok, franjevački samostan. Nepoznati autor, Vizija sv. Antuna Padovanskog (1706). Stanje nakon radova. Fotografija: Lj. Gamulin, 2016.

Čazma, župna crkva sv. Marije Magdalene. Nepoznati autor, Poklonstvo kraljeva, 18. stoljeće. Detalj prije radova. Fotografija: G. Tomljenović, 2016.

Čazma, župna crkva sv. Marije Magdalene. Nepoznati autor, Poklonstvo kraljeva, 18. stoljeće. Stanje nakon radova. Fotografija: G. Tomljenović, 2016.

Zagreb, Banski dvori. Anton Lerchinger, Opsada grada s ranjenicima (oko 1770. godine). Stanje prije radova. Fotografija: Lj. Gamulin, 2016.

Zagreb, Banski dvori. Anton Lerchinger, Opsada grada s ranjenicima (oko 1770. godine). Stanje nakon radova. Fotografija: Lj. Gamulin, 2016.

Od umjetnina na kojima su u tijeku dugogodišnji radovi treba naglasiti nastavak restauriranja ikonostasa Jovana Četirevića Grabovana iz crkve Velikomučenika sv. Georgija u Velikom Pogancu, datiranog u 1779. godinu, kao i nastavak višegodišnjih opsežnih radova na slici „Papa Leo I. Veliki i Atila“ iz Strossmayerove galerije starih majstora HAZU. Slika iznimnih dimenzija (447 x 794 cm) čuvana je kopija po Raffaellu pripisana rimskom baroknom slikaru Carlu Maratti, koja je zbog brojnih oštećenja i preslika zahtijevala angažman i predani rad cijelog tima restauratora i suradnju sa stranim stručnjacima.

Odjel za tekstil, papir i kožu

U okviru redovite djelatnosti koju financira Ministarstvo kulture RH, u Odjelu za tekstil, papir i kožu tijekom 2016. izvedeni su konzervatorsko-restauratorski radovi na 23 programa koje je izvelo 14 konzervatora-restauratora zaposlenih na neodređeno vrijeme. Jedan program je bio sufinanciran sredstvima vlasnika, a još su dva realizirana sredstvima vanjskog investitora. Programima su bila obuhvaćena čak 84 predmeta različite namijene i podrijetla od liturgijskog ruha, grobnog tekstila, tereta potopljenog broda pa do oslikanih tapeta, vrijednog ciklusa tapiserija iz 18. stoljeća kao i niza umjetnina na papirnom nositelju iz različitih razdoblja.

Među dovršenim programima svakako treba izdvojiti restauriranje oslikanih tapeta iz Dvora Trakošćan na kojima je predstavljena kompletna Draškovićeva postrojba poznata po sudjelovanju u tzv. Sedmogodišnjem ratu (1756. – 1763.). Minuciozni prikaz postrojbe uključuje i mali orkestar koji se ističe kao prva likovna prezentacija vojne glazbe u Hrvatskoj. Oslík je izveden temperom na lanenoj podlozi što je zahtijevalo interdisciplinarni pristup u okviru kojega su u radovima ravnopravno sudjelovali djelatnici Odjela za štafelajno slikarstvo, Odjela za tekstil, papir i kožu te stolarske radionice Zavoda.

Dovršen je i konzervatorsko-restauratorski zahvat na dalmatici iz trogirске katedrale sv. Lovre datiranoj u 15. do 16. stoljeća. Dalmatika je izrađena od crvenog, rezanog baršuna, dodatno je karakteriziraju vezeni umetci s prikazima svetaca zaštitnika te pripada istaknutoj skupini istovrsnih predmeta rasutoj po istočnoj Jadranskoj obali. Radovi na ovom programu bili su kompleksni zbog izrazito lošeg stanja baršuna, mjestimičnog nedostatka veza te brojnih povijesnih intervencija izvedenih raznim koncima. Većina neprimjerenih povijesnih intervencija je odstranjena, dok su one koje ne remete integritet same umjetnine zadržane.

Dvor Trakošćan. Nepoznati autor, oslikane zidne tapete iz Časničke sobe, 18. stoljeće. Zatvaranje oštećenja. Fotografija: N. Vasić, 2016.

Dvor Trakošćan. Nepoznati autor, oslikane zidne tapete iz Časničke sobe, 18. stoljeće. Nakon radova i montaže. Fotografija: N. Vasić, 2016.

Od programa ovog Odjela svakako valja istaknuti i dovršetak konzervatorsko-restauratorskih radova na ženskom kompletu (kaputić i suknja Ane Filić te dokoljenke Kristine von Bunjik de Kisthind, rođ. Maljevac) iz katedrale sv. Terezije Avilske u Požegi. Navedeni predmeti dio su tekstilnog inventara iz kripe katedrale sv. Terezije Avilske, a datirani su u polovicu 19. stoljeća. Grobni je tekstil kao specifična grupa tekstilnih predmeta uvijek poseban konzervatorsko-restauratorski izazov s obzirom da su predmeti najčešće zatečeni u stanju potpunog raspadanja te prepuni različitih vrsta oštećenja. Takvi predmeti uvijek podrazumijevaju i posebne metode prezentacije. Za kaputić i haljinu po mjeri je izrađena posebna prezentacijska lutka od inertnih materijala, a dokoljenke su pohranjene u beskiselinsku kutiju za pohranu s uloškom za prezentaciju.

Od programa izvedenih u Odsjeku za papir i kožu potrebno je istaknuti restauriranje crteža „Bogorodica s Djetetom“ iz Zavičajnog muzeja Našice u Našicama. Radi se o crtežu Izidora Kršnjavoga koji se ističe svojim velikim dimenzijama, jedinstvenom kulturno-povijesnom vrijednošću te složenošću restauratorskih radova. Izrađen je u tehnici olovke na papiru s tragovima gvaša. Umjetnina je preuzeta odvojena u više dijelova, s izrazito potamnjelim i diskoloriranim nosiocem. Nakon konzultacija odlučeno je da će se retuširane plohe razlikovati od originalnih dijelova, posebice one izrađene u tehnici gvaša, radi očuvanja prvotne autorove namjere isticanja najosvjetljenijih površina.

Našice, Zavičajni muzej Našice. Izidor Kršnjavi, Bogorodica s Djetetom (1877). Detalj prije radova. Fotografija: Lj. Gamulin, 2013.

Našice, Zavičajni muzej Našice. Izidor Kršnjavi, Bogorodica s Djetetom (1877). Stanje nakon radova. Fotografija: J. Kliska, 2016.

KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKA DJELATNOST

Požega, katedrala sv. Terezije Avilske. Nepoznati autor, kaputić i suknja Ane Filić (grobni tekstil iz kriptе), 19. stoljeće. Stanje prije radova. Fotografija: G. Tomljenović, 2015.

Požega, katedrala sv. Terezije Avilske. Nepoznati autor, kaputić i suknja Ane Filić (grobni tekstil iz kriptе), 19. stoljeće. Stanje nakon radova. Fotografija: N. Vasić, 2016.

Trogir, katedrala sv. Lovre. Nepoznati autor, dalmatika inv. br. 4, 15. / 16. stoljeće. Stanje nakon radova. Fotografija: N. Vasić, 2016.

Trogir, katedrala sv. Lovre. Nepoznati autor, dalmatika inv. br. 4, 15. / 16. stoljeće. Detalj prikaza nepoznatog sveca nakon radova. Fotografija: N. Vasić, 2016.

Restauratorski odjel Dubrovnik

U Restauratorskom odjelu Dubrovnik tijekom 2016. godine djelovalo je 14 djelatnika zaposlenih na neodređeno vrijeme i četiri djelatnika u sklopu programa stručnog usavršavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa. Sredstvima Ministarstva kulture RH financiran je 31 program koji obuhvaća radove na raznovrsnim umjetninama počevši od slika na drvenom i platnenom nositelju, polikromirane i pozlaćene skulpture i oltara pa do umjetnina na papirnom nositelju, pergamentu i koži pri čemu je restaurirana ukupno 51 umjetnina. Od toga je 11 programa realizirano uz participaciju vlasnika, dok su četiri programa vlasnici financirali u cijelosti.

Uz složene programe restauracije glavnog oltara iz crkve sv. Marije u Šunju na otoku Lopudu, izvedeni su i završni prezentacijski radovi programa *Skriveni trecento* proizašli iz istraživanja tijekom radova na dijelovima poliptiha iz Župnog muzeja otoka Lopuda, do sada atribuiranog Mateju Junčiću. Slijedom detaljnih usporedbi tehnologije, rekonstrukcije korištenih alatki za pozlatu, ornamenata u osliku draperija te poglavito detaljnom metričkom analizom, poliptih je deatribuiran i datiran za jedno stoljeće ranije, u 14. stoljeće.

Dubrovnik, crkva sv. Vlah. Nepoznati autor, skulptura sv. Antuna. Stanje prije radova. Fotografija: P. Farac, 2015.

Dubrovnik, crkva sv. Vlah. Nepoznati autor, skulptura sv. Antuna. Stanje nakon radova. Fotografija: A. Blašković, 2016.

KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKA DJELATNOST

Rožat, franjevački samostan. Nepoznati autor, Večera u Emausu, 17. stoljeće. Stanje prije radova. Fotografija: A. Blašković, 2015.

Rožat, franjevački samostan. Nepoznati autor, Večera u Emausu, 17. stoljeće. Stanje nakon radova. Fotografija: A. Blašković, 2016.

Dubrovnik, Knežev dvor. Nepoznati autor, Bogorodica s Kristom i svecima, kraj 18. / početak 19. stoljeća. Stanje prije radova. Fotografija: P. Farac, 2015.

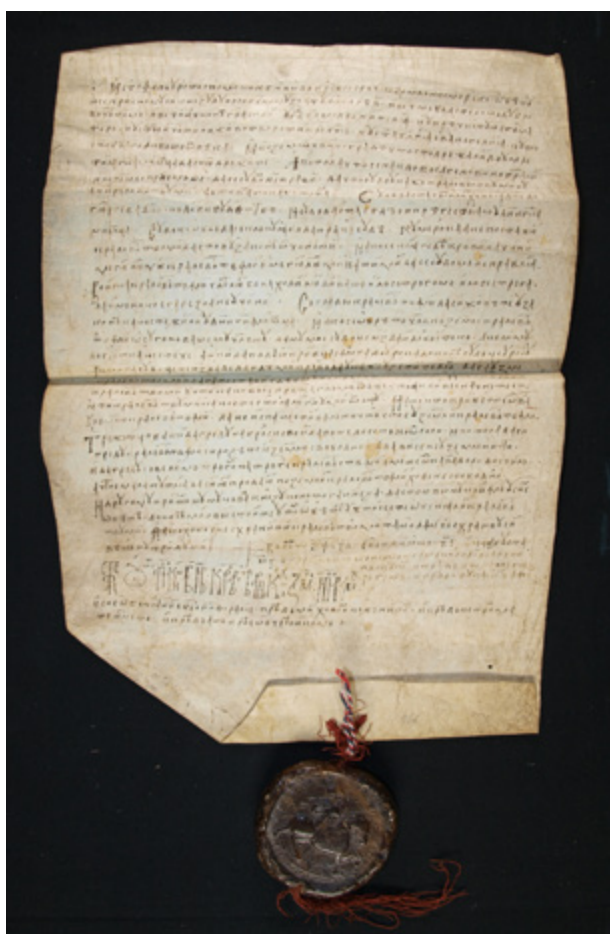

Dubrovnik, Knežev dvor. Nepoznati autor, Bogorodica s Kristom i svecima, kraj 18. / početak 19. stoljeća. Stanje nakon radova. Fotografija: A. Blašković, 2016.

KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKA DJELATNOST

Dovršeno je i restauriranje izložene skulpture sv. Antuna Opata iz crkve sv. Vlaha u Dubrovniku. Odstranjena je površinska prljavština i potamnjeni zaštitni premazi, a oštećenja su sanirana i reintegrirana u original. Slika „Večera u Emmausu“ iz franjevačkog samostana u Rožatu djelo je nepoznatog autora, datirano u 17. stoljeće. Zatečena je u vrlo lošem stanju s velikim poderotinama, deformacijama površine, vodenim mrljama i slojevima nečistoća. Restauriranje slike dovršeno je 2016. godine, a osobitu pažnju zahtijevala je rekonstrukcija platnenog nosioca te rekonstrukcija oslika pri čemu se osobita pažnja posvetila njegovoj integraciji s izvornikom.

U sklopu redovite suradnje s Dubrovačkim muzejima restaurirane su ikone Bogorodice i sv. Spiridona iz Dubrovačkih muzeja a naglasak je bio na rekonstrukciji pukotina drvenog nosioca te retušu oDovršeni su i radovi konstruktivne konsolidacije Bogorodičinog poliptiha iz 1440. godine, koji je pripisan krugu Blaža Jurjeva, a izložen je u Kulturno-povijesnom muzeju (Dubrovački muzeji). Usprkos zadovoljavajućim mikroklimatskim uvjetima u muzeju, slikani se sloj odizao pa su izvedeni radovi modificiranja parketaže iz ranije intervencije. Tijekom 2016. godine su, zbog statičke ugroženosti, izvedena su *in situ* i konstruktivna ojačanja arhitekture glavnog oltara crkve Gospe od Anđela u Orebiću.

Dubrovnik, Državni arhiv. Nepoznati autor, *Diplomata et acta*. Stanje prije radova. Fotografija: A. Pušić, 2016.

Dubrovnik, Državni arhiv. Nepoznati autor, *Diplomata et acta*. Stanje nakon radova. Fotografija: A. Pušić, 2016.

KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKA DJELATNOST

Dubrovnik, Pomorski muzej. Nepoznati autor, Portret Ivana Lizze, 19. stoljeće. Stanje prije radova. Fotografija: S. Serhatlić, 2016.

Dubrovnik, Pomorski muzej. Nepoznati autor, Portret Ivana Lizze, 19. stoljeće. Stanje nakon radova. Fotografija: S. Serhatlić, 2016.

Ilika, Dubrovnik, Knežev dvor. Ilija Petković, Grob Sv. Spiridona (1830). Stanje prije radova. Fotografija: P. Farac, 2016.

Dubrovnik, Knežev dvor. Ilija Petković, Grob Sv. Spiridona (1830). Stanje nakon radova. Fotografija: A. Blašković, 2016.

Djelatnost Odsjeka za papir obuhvatila je 10 programa, odnosno 129 predmeta (grafika, crteža, karata, dokumenta na papiru i pergamentu, knjiga i oslika na koži). U sklopu uspješne višegodišnje suradnje Državnog arhiva Dubrovnik, Društva prijatelja dubrovačke starine i Zavoda restaurirano je i pravilno pohranjeno 100 dokumenata te su konzervirane dvije rukopisne knjige iz vremena Dubrovačke Republike.

Zanimljivo je istaknuti da je tijekom istražnih radova na portretu Ivana Lizze, djelu nepoznatog autora, datiranog u 19. stoljeće iz Pomorskog muzeja u Dubrovniku (Dubrovački muzeji), promatranjem *Dino lite* mikroskopom uočeno da se ne radi o grafičkoj tehnici nego o laviranom crtežu crnim tušem skiciranom grafitnom olovkom. Tijekom restauriranja umjetnine posebno zahtjevno je bilo odstranjivanje laminiranog sloja (folije) s crteža nakon čega su uslijedili ostali konzervatorsko-restauratorski radovi.

Restauratorski odjel Juršići

U odjelu djeluje četiri konzervatora-restauratora koji su u 2016. godini realizirali sedam programa zaštite pokretnih kulturnih dobara.

Uz konzervatorsko-restauratorske radove na četiri oltarne pale, ističu se i oni na glavnom oltaru iz crkve sv. Jurja u Buzetu, završni radovi primarnog konzerviranja na deset predmeta iz sakralne zbirke sv. Blaža u Vodnjanu te cjeloviti konzervatorsko-restauratorski zahvat na drvenom tronu iz iste crkve datiranom u kraj 18. stoljeća.

Vodnjan, župna crkva sv. Blaža. Nepoznati autor, Tron ekspozicije, 18. / 19. stoljeće. Stanje prije radova. Fotografija: S. Šarić, 2015.

Vodnjan, župna crkva sv. Blaža. Nepoznati autor, Tron ekspozicije, 18. / 19. stoljeće. Stanje nakon radova. Fotografija: S. Šarić, 2016.

Osobito je složeno bilo restauriranje drvenog Trona ekspozicije koji je zatečen u rasutom stanju, van sakralne funkcije. Kako tron čini cjelinu s glavnim oltarom župne crkve sv. Blaža po završetku radova montiran je na predviđenu poziciju na oltaru. Radovi na glavnom oltaru iz crkve sv. Jurja u Buzetu dio su konzervatorsko-restauratorskih radova u cjelokupnom interijeru crkve (oltarnih pala, zidnih slika i štukatura) koje izvodi Hrvatski restauratorski zavod.

Vodnjan, župna crkva sv. Blaža. Nepoznati autor, Tron ekspozicije, 18. / 19. stoljeće. Stanje nakon postavljanja na oltar. Fotografija: S. Šarić, 2016.

Restauratorski centar Ludbreg

U Restauratorskom centru u Ludbregu je tijekom 2016. godine ugovoreno 16 programa. Na radovima na pokretnim kulturnim dobrima zaposleno je osam konzervatora-restauratora na neodređeno vrijeme te jedan djelatnik u sklopu programa stručnog usavršavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa (SOR). S Ministarstvom kulture RH ugovoreno je 11 programa nastavka cjelovitih konzervatorsko-restauratorskih radova na drvenim polikromiranim oltarnim cjelinama 17. i 18. stoljeća, te pojedinačnih predmeta od drvenog i tekstilnog nosioca.

Valja istaknuti dovršetak dvogodišnjeg programa konzervatorsko-restauratorskih radova na drvenom polikromiranom oltaru Duha Svetoga iz drvene kapele na groblju u Lekeničkoj Poljani iz 1668. godine, ilustrativnom primjeru pučkog baroknog kiparstva kontinentalne Hrvatske.

Za Gradski muzej u Varaždinu restaurira se šaraga, oslikani stražnji dio kočije iz posljednje četvrtine 18. stoljeća nastao u Nizozemskoj. Osluk šarage prikazuje starozavjetnu priču o Josipu u egipatskom ropstvu. Taj raritetni muzealni predmet bio je u vlasništvu imućne varaždinske obitelji Leitner, koja je svoju zbirku poklonila gradu Varaždinu, te će nakon restauriranja i prezentacije na izložbi o toj obitelji biti izložen u stalnom postavu Kulturno-povijesnog odjela Gradskog muzeja u Varaždinu.

Varaždin, Gradski muzej. Nepoznati autor, šaraga, 18. stoljeće. Stanje prije radova. Fotografija: G. Tomljenović, 2015.

Poljana Lekenička, kapela Sv. Duha i sv. Florijana, oltar Sv. Duha, 17. stoljeće. Stanje nakon radova. Fotografija: G. Tomljenović, 2016.

KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKA DJELATNOST

Završeni su radovi na programima Odsjeka za tekstil na etnografskim predmetima s kraja 19. stoljeća iz Muzeja grada Koprivnice i Etnografskog muzeja u Dubrovniku, te na misnici datiranoj u 18. stoljeće iz župne crkve Presvetog Trojstva u Radoboju. Valja istaknuti i početak vrlo zahtjevnog konzervatorsko-restauratorskog postupka na zastavi velikih dimenzija iz Pinakoteke župe sv. Nikole u Cavtatu koju je oslikao Vlaho Bukovac 1902. godine. Nastavljeni su radovi na sustavnoj preventivnoj zaštiti i konzervaciji povijesnih tekstilnih predmeta, kako na terenu (franjevački samostan Koprivnica) tako i u okviru programa Tekstiloteke, pa je u 2016. godini preuzet na pohranu 91 predmet iz ugroženih crkvenih zbirki (Kutnjak, Legrad, Kuzminec, Martijanec).

U okviru rada na sustavnoj dezinfekciji umjetnina u komori za fumigaciju tijekom 2016. godine tretirano je više desetaka umjetnina od drva, tekstila, papira i kože iz muzeja u Varaždinu, Čakovcu, Koprivnici i Bjelovaru te Državnog arhiva u Zadru.

Dalj, SPC Velikomučenika Dimitrija Solunskog. Pavle Đurković, Sv. Stefan, prva polovica 19. stoljeća. Stanje prije radova. Fotografija: G. Tomljenović, 2015.

Dalj, SPC Velikomučenika Dimitrija Solunskog. Pavle Đurković, Sv. Stefan, prva polovica 19. stoljeća. Stanje nakon radova. Fotografija: G. Tomljenović, 2016.

Restauratorski odjel Osijek

U Restauratorskom odjelu Osijek na radovima na pokretnim kulturnim dobrima zaposlena su tri konzervatora-restauratora na neodređeno vrijeme. U radionici za polikromiranu skulpturu, štafelajno slikarstvo i stolarskoj radionici u 2016. godini realizirano je šest programa konzervatorsko-restauratorskih radova financiranih sredstvima Ministarstva kulture.

U radionici za štafelajno slikarstvo završeni su radovi na slici „Poklonstvo kraljeva“ koja je nastala u 18. stoljeću prema grafičkoj interpretaciji istoimene slike Martena de Vossa (1532. – 1603.). Slika je vraćena vlasniku i nalazi se na zidu refektorija samostana Presvetoga Trojstva u Slavonskom Brodu.

Završeno je restauriranje još jedne ikone s ikonostasa iz SPC Velikomučenika Dimitrija Solunskog u Dalju koji se restaurira u suradnji s Pokrajinskim zavodom za zaštitu spomenika kulture u Novom Sadu. Ikonostas je datiran u period od 1822. do 1824. godine, a rad je slikara Pavla Đurkovića i Grigorija Jezdimirovića.

Restaurirani oltar Blažene Djevice Marije vraćen je vlasniku i montiran u crkvu sv. Mihaela u Osijeku, a započeti su radovi na oltaru sv. Ivana Krstitelja iz crkve sv. Ivana Krstitelja u Sibinju. U stolarskoj radionici restauratorskog odjela Osijek rađeno je na sakristijskim ormarima iz Slavonskog Broda i Svetica.

Restauratorski odjel Rijeka

U sklopu Restauratorskog odjela u Rijeci djeluju tri konzervatora-restauratora zaposlena na neodređeno vrijeme i dva djelatnika u sklopu programa stručnog usavršavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa (SOR). Oni su u 2016. realizirali pet programa zaštite pokretnih kulturnih dobara prema ugovoru s Ministarstvom kulture RH, a jedan je program sufinanciran sredstvima vlasnika kulturnog dobra.

Posebno se ističu radovi na izuzetno vrijednom gotičkom poliptihu sv. Bernardina Sijenskog Antonija i Bartolomea Vivarinija iz franjevačkog samostana u Kaporu. Radovi su u cijelosti izvedeni na slikama i nastavljeni na gotičkom

Slavonski Brod, franjevački samostan Presvetog Trojstva. Nepoznati autor, Poklonstvo kraljeva, 18. stoljeće. Stanje prije radova, snimio G. Tomljenović, 2016.

Slavonski Brod, franjevački samostan Presvetog Trojstva. Nepoznati autor, Poklonstvo kraljeva, 18. stoljeće. Stanje nakon radova, snimio G. Tomljenović, 2016.

KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKA DJELATNOST

okviru. Slike poliptiha su po dovršetku radova bile izložene na velikoj Vivarinijevoj izložbi u Coneglianu u Italiji.

Izvršeni su složeni i opsežni radovi retuširanja i prezentacije na slici na drvu *Sacra Conversazione* Bernardina Licinija iz franjevačke crkve na Krku.

Na slici na platnu Bogorodica s Djetetom, sv. Šimunom Bogoprincem i Ivanom Evanđelistom Mattea Ponzonija iz župnog ureda u Rabu također se izvodi završni retuš brojnih oštećenja slikanog sloja. Nakon dovršetka radova slika će biti izložena u stalnom postavu novouređenog crkvenog muzeja u Rabu.

Na velikim drvenim oltarima iz Belgrada i Vrbnika nastavljeni su konzervatorsko-restauratorski radovi. Posebno se ističu radovi na glavnom oltaru Uznesenja Marijina iz istoimene župne crkve u Vrbniku koji su započeti 2012. godine na zahtjev župe i lokalne zajednice. Program obnove financira Ministarstvo kulture RH uz sufinanciranje lokalne zajednice. Konzervatorsko-restauratorski zahvati na retablu oltara te na skulpturama podijeljeni su u faze zbog kompozicije oltara, koji je kroz povijesna i stilska razdoblja mijenjao svoj izgled. U 2016. godini izvedena je

Otok Rab, Kampor, samostan sv. Eufemije, crkva sv. Bernardina. Antonio i Bartolomeo Vivarini, poliptih sv. Bernardina, Bogorodica s Djetetom (1458). Zatečeno stanje. Fotografija: M. Braun, 2012.

Otok Rab, Kampor, samostan sv. Eufemije, crkva sv. Bernardina. Antonio i Bartolomeo Vivarini, poliptih sv. Bernardina, Bogorodica s Djetetom (1458). Stanje nakon radova. Fotografija: Lj. Gamulin, 2016.

Otok Krk, Krk, crkva sv. Franje Asiškog. Bernardino Licinio, oltarna pala *Sacra conversazione* (1531). Zatečeno stanje. Fotografija: M. Braun, 2007.

Otok Krk, Krk, crkva sv. Franje Asiškog. Bernardino Licinio, oltarna pala *Sacra conversazione* (1531). Detalj tijekom završnog retuša. Fotografija: G. Tomljenović, 2016.

Otok Krk, Vrbnik, crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije. Nepoznati autor, glavni oltar Uznesenja Marijinog, 16. / 17. stoljeće. Vijenac prije radova. Fotografija: J. Kliska, 2012.

Otok Krk, Vrbnik, crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije. Nepoznati autor, glavni oltar Uznesenja Marijinog, 16. / 17. stoljeće. Vijenac tijekom rekonstrukcije oštećenja kredne osnove. Fotografija: G. Tomljenović, 2016.

rekonstrukcija oštećenja kredne osnove na središnjem i starijem dijelu oltara te istraživački radovi na skulpturama smještenim na atici.

Otok Rab, Rab, župani ured. Matteo Ponzzone, Bogorodica s Djetetom, sv. Šimunom bogoprincem i sv. Ivanom Evanđelistom, 17. stoljeće. Stanje prije radova. Fotografija: G. Bulić, 2012.

Otok Rab, Rab, župani ured. Matteo Ponzzone, Bogorodica s Djetetom, sv. Šimunom bogoprincem i sv. Ivanom Evanđelistom, 17. stoljeće. Stanje tijekom završnog retuša. Fotografija: G. Tomljenović, 2016.

Restauratorski odjel Split

U sklopu Odjela djeluje 15 konzervatora-restauratora zaposlenih na neodređeno vrijeme te specijaliziranih za radove na pokretnim kulturnim dobrima. Realiziran je 21 program konzervatorsko-restauratorskih radova na slikama na drvenom i platnenom nositelju, polikromiranoj i pozlaćenju skulpturi i oltaru te sakralnom namještaju, pri čemu je 19 programa financirano sredstvima Ministarstva kulture RH, a dva programa su financirana sredstvima vlasnika.

Split, katedrala sv. Dujma. Andrija Buvina, drvene vratnice (1214). Detalj rezbarija prije čišćenja. Fotografija: Ž. Matulić Bilač, 2014.

Split, katedrala sv. Dujma. Andrija Buvina, drvene vratnice (1214). Detalj rezbarija prije čišćenja. Fotografija: D. Gazde, 2015.

Split, katedrala sv. Dujma. Andrija Buvina, drvene vratnice (1214). Detalj rezbarija nakon radova. Fotografija: Ž. Matulić Bilač, 2016.

Split, katedrala sv. Dujma. Andrija Buvina, drvene vratnice (1214). Detalj Raspeća nakon radova. Fotografija: R. Matić, 2015.

Split, katedrala sv. Dujma. Andrija Buvina, drvene vratnice (1214). Detalj desne vratnice nakon radova. Fotografija: R. Matić, 2016.

Otok Hvar, Stari Grad, crkva sv. Nikole. Francesco Ciabatta, skulptura sv. Tadeja, 17. stoljeće (detalj). Stanje prije radova. Fotografija: D. Gazde, 2015.

Otok Hvar, Stari Grad, crkva sv. Nikole. Francesco Ciabatta, skulptura sv. Tadeja, 17. stoljeće (detalj). Stanje nakon radova. Fotografija: L. Pervan Čizmić, 2016.

Posebno valja istaknuti dovršetak i prezentaciju oltarne slike „Sv. Ivan Evanđelist“ iz dominikanske crkve sv. Križa na Čiovu koja je pripisana poznatom venecijanskom slikaru 18. stoljeća Girolamu Brusaferru. Na slici su odstranjeni neadekvatni zahvati ranije restauracije, prvenstveno krti sloj voska i voštanih kitova. Izvršena je i sanacija strukturnih oštećenja krpanjem i umetanjem dijelova platna te završno retuširanje, lakiranje i prezentacija u crkvi. Na oltarnoj pali sv. Petra iz crkve sv. Petra u Trogiru izvršeno je vrlo zahtjevno čišćenje potamnjelog laka i osjetljivog bojanog sloja, dubliranje, retuširanje i prezentacija u crkvi. Drvena polikromirana skulptura apostola Tadeja iz crkve sv. Nikole u Starom Gradu dio je cjeline od dvanaest skulptura, vjerojatno s oltarne pregrade crkve sv. Stjepana. Skulptura je sastavljena od više dijelova koji su se razdvojili zbog štetnog utjecaja vode, što je uzrokovalo otpadanje kredne preparacije, osipanje i diskoloraciju bojanog sloja te pojavu plijesni. Konzervatorsko-restauratorski zahvati obuhvatili su stabilizaciju nosioca i bojanog sloja, dezinfekciju gama zračenjem u Institutu Ruđer Bošković, skidanje preslika kemijskim i mehaničkim putem, rekonstrukciju dijelova i retuš.

Dovršeni su i konzervatorsko-restauratorski radovi na Buvininim vratnicama na katedrali sv. Duje u Splitu. Konzervatorsko-restauratorski zahvat i tehnička istraživanja Buvininih vratnica iz 1214. godine prvi je takav cjeloviti proces njihove obrade u njihovoj ukupnoj, pa tako i suvremenoj konzervatorsko-restauratorskoj praksi. Zahvat temeljite obnove iz 1908. godine doveo je do stanja koje više nije bilo odstranjivo niti promjenjivo te je koncept zahvata „restauracija restauracije“ *in situ* bio izrazito zahtjevan.

Trogir, crkva sv. Križa. Nepoznati autor, sv. Ivan Evanđelist, kraj 17. stoljeća. Stanje prije radova. Fotografija: D. Gazde, 2015.

Trogir, crkva sv. Križa. Nepoznati autor, Sv. Ivan Evanđelist, kraj 17. stoljeća. Stanje nakon radova. Fotografija: D. Gazde, 2016.

Trogir, crkva sv. Petra. Nepoznati autor, Sv. Petar, 17. stoljeće.
Stanje prije radova. Fotografija: G. Tomljenović, 2015.

Trogir, crkva sv. Petra. Nepoznati autor, Sv. Petar, 17. stoljeće.
Stanje nakon radova. Fotografija: D. Gazde, 2016.

Restauratorski odjel Zadar

U odjelu djeluju pet konzervatora-restauratora zaposlenih na neodređeno vrijeme uz dva djelatnika u sklopu programa stručnog usavršavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa (SOR). U 2016. godine je sredstvima Ministarstva kulture RH realizirano 7 programa konzervatorsko-restauratorskih radova na pokretnim kulturnim dobrima, a jedan je program financiran sredstvima vlasnika kulturnog dobra.

Diklo, crkva Gospe od Ružarija. Nepoznati autor, Gospa od Ružarija, 18. stoljeće. Stanje prije radova. Fotografija: Š. Vitori, 2012.

Diklo, crkva Gospe od Ružarija. Nepoznati autor, Gospa od Ružarija, 18. stoljeće. Stanje nakon radova. Fotografija: G. Tomljenović, 2016.

Trogir, benediktinski samostan sv. Nikole. Venecijanska zlatarska radionica, viseći svijećnjak (1737). Stanje prije radova. Fotografija: A. Kotlar, 2016.

Trogir, benediktinski samostan sv. Nikole. Venecijanska zlatarska radionica, viseći svijećnjak, (1737). Stanje nakon radova. Fotografija: A. Kotlar, 2016.

Sinj, Viteško alkarsko društvo. Nepoznati autor, kubura kremenjača, 18. stoljeće. Stanje prije radova. Fotografija: A. Kotlar, 2016.

Sinj, Viteško alkarsko društvo. Nepoznati autor, kubura kremenjača, 18. stoljeće. Stanje nakon radova. Fotografija: A. Kotlar, 2016.

Iz župne crkve u Diklu preuzeta je u izrazito lošem stanju slika na platnu „Gospe od Ružarija“, djelo nepoznatog autora datirano u 19. stoljeće. Najzahtjevniji dio restauriranja odnosio se na uklanjanje preslika koji je u potpunosti izmijenio i degradirao izgled i stanje izvornog slikanog sloja. Novootkriveni dijelovi slike doveli su i do nove ikonografske interpretacije.

Tijekom 2016. godine obavljen je cjeloviti konzervatorsko-restauratorski zahvat na visećem svijećnjaku iz samostana benediktinki u Trogiru koji je rad mletačke radionice s kraja 17. i početka 18. stoljeća, jedinstven po svojoj veličini. Svijećnjak je prije zahvata bio znatno oštećen, nagnječenog i puknutog dna te iskrivljenog vrata. Anđelima su nedostajala krila i dvije prihvatne karike. Zahvat je započeo rastavljanjem, izvršeno je čišćenje, ispravljena su oštećenja te su izrađena nova krila anđela.

Restauriranje kubure kremenjače iz Muzeja Sinjske alke obuhvatilo je sve sastavnice kubure, izvedene od različitih materijala. Na drvenoj bazi su minuciozni vegetabilni ukrasi od ukucane srebrne žice i aplike od srebrnog lima rađene tehnikom na proboj. Željezni i čelični dijelovi bili su zahvaćeni produktima korozije, a bio je oštećen i drveni dio. Zahvat je započeo rastavljanjem i razvrstavanjem dijelova po materijalima. Čišćenje je izvršeno kemijskim, mehaničkim sredstvima i elektrolizom. Izrađeni su dijelovi koji su nedostajali te je kubura ponovo sastavljena.

U župnoj crkvi u Pakoštanima sredstvima lokalne zajednice restaurirani su mletački viseći svijećnjak od srebra i srebreno procesionalno raspelo.

Pakoštane, crkva Uzašašća Gospodinova. Nepoznati autor, viseći svijećnjak, 18. / 19. stoljeće. Stanje prije radova. Fotografija: A. Kotlar, 2016.

Pakoštane, crkva Uzašašća Gospodinova. Nepoznati autor, viseći svijećnjak, 18. / 19. stoljeće. Stanje nakon radova. Fotografija: A. Kotlar, 2016.

Pakoštane, crkva Uzašašća Gospodinova. Venecijanska radionica, ophodno raspelo, 17. stoljeće. Stanje prije radova. Fotografija: A. Kotlar, 2016.

Pakoštane, crkva Uzašašća Gospodinova. Venecijanska radionica, ophodno raspelo, 17. stoljeće. Stanje nakon radova. Fotografija: A. Kotlar, 2016.

SLUŽBA ZA ISTRAŽIVANJE I DOKUMENTIRANJE

Služba za istraživanje i dokumentiranje u cjelokupnom procesu konzervatorske i restauratorske djelatnosti Zavoda nedjeljivo surađuje sa Službama za arheološku, pokretnu i nepokretnu kulturnu baštinu. Istraživanja u pravilu prethode restauratorskim zahvatima i u funkciji su utvrđivanja stanja kulturnog dobra, detaljnog upoznavanja s njegovim izvornim stanjem i očuvanošću, pregradnjama ili promjenama funkcije i namjene te materijalnom strukturom i tehnološkim karakteristikama. Cilj je detaljno upoznati procese oštećivanja kako bi se oblikovala optimalna, racionalna i učinkovita zaštita kulturnog dobra. Kroz procese istraživanja i konzervatorsko-restauratorske zahvate obavlja se bilježenje stanja (dokumentiranje) pojedinačnih predmeta kulturne baštine suvremenim tehnikama i metodama, kako bi se budućim generacijama ostavili što je moguće iscrpniji podatci. Metodologija dokumentiranja, arhiviranja i obrada građe usklađena je s međunarodnom praksom, poveljama i standardima, Zakonom o zaštiti kulturnih dobara te podzakonskim aktima i pravilnicima. Služba za istraživanje i dokumentiranje kroz obradu i čuvanje dokumentacije ujedno pruža podršku upravnim, restauratorskim, stručnim i potpornim službama sa svrhom održivog razvoja, unaprjeđenja restauratorskih tehnika i metoda te razvoja i unapređivanja cjelokupne službe zaštite baštine u Hrvatskoj.

U Službi je ukupno zaposleno 29 djelatnika na neodređeno vrijeme koji su organizirani u Informacijsko-dokumentacijskom odjelu i Prirodoslovnom laboratoriju.

Informacijsko-dokumentacijski odjel

U Informacijsko-dokumentacijskom odjelu organiziraju se i provode osnovni poslovi istraživanja, evidentiranja i dokumentiranja svih vrsta konzervatorsko-restauratorskih zahvata na pokretnim i nepokretnim kulturnim dobrima. Obavljaju se raznorodna istraživanja, od povijesnih do prirodoslovnih, sudjeluje se u konzervatorskim i restauratorskim istraživanjima s ciljem dokumentiranja i analize nalaza, te izrade elaborata, stručnih mišljenja, ekspertiza, podloga i druge dokumentacije. Obavljaju se fotografska i druga snimanja, obrađuje i arhivira analogna ili digitalna dokumentacija, izrađuju planovi, troškovnici, izvješća, zahtjevi za suglasnosti te razna druga dokumentacija koja se prosljeđuje Ministarstvu kulture i drugim nadležnim institucijama.

Nastala dokumentacija, te potreba za sustavnom obradom i arhiviranjem stručnih i znanstvenih podataka rezultirala je kreiranjem jedinstvenog informatičkog sustava – baze BREUH (Baza restauratorski evidentiranih umjetnina u Hrvatskoj) koji povezuje sve Zavodske stručne službe.

Baza restauratorski evidentiranih umjetnina u Hrvatskoj – BREUH u proteklih se dvadeset godina sustavno puni i dograđuje pa je tako krajem 2016. godine sadržavala 2 584 dosjea nepokretnih kulturnih dobara i 9 246 dosjea pokretnih kulturnih dobara. U bazi se čuva oko 473 670 digitalnih fotografija u JPG i RAW formatu te 160 878 tekstualnih fototečnih zapisa nastalih u vremenu prije digitalizacije fotografije.

S ciljem planiranja programa rada BREUH sadržava modul u kojem je ukupno izrađeno 4 477 internih kalkulacija.

Kao poveznica na informatički sustav Ministarstva kulture izrađeni su moduli preko kojih su ispunjene 6 163 prijavnice za financiranje programa na kulturnim dobrima te 4 100 godišnjih izvješća o obavljenim radovima. Radovi u Zavodu organizirani su kroz 3 250 odluka o voditeljstvu koje sadrže i podatke o imenovanju radnog tima. Radovi su evidentirani kroz 4 983 košuljice programskih zadataka, odnosno 2010 ulaznih ugovora, a kroz urudžbeni zapisnik je provedeno sveukupno 157 193 različitih dokumenata koji prate poslovanje Zavoda. U skladu s protokolom o postupanju s umjetninama, izrađeno je 2 811 reversa o zaprimljenim, odnosno vraćenim kulturnim dobrima.

Tijekom 2016. godine nastavljeni su radovi proširenja i nadogradnje programa BREUH, osobito u segmentu informatizacije procesa plana javne nabave, evidencije ulaznih ugovora. Također je izrađena nadogradnja modula dosjea pokretnih i nepokretnih kulturnih dobara na novu suvremeniju platformu.

Informacijsko-dokumentacijski odjel tvore sljedeće organizacijske jedinice: Odsjek za istraživanje i dokumentiranje nepokretnih kulturnih dobara, Odsjek za istraživanje i dokumentiranje pokretnih kulturnih dobara, Odsjek za fotodokumentaciju, te Arhiv i Knjižnica.

Odsjek za istraživanje i dokumentiranje nepokretne baštine

U Odsjeku je tijekom 2016. godine na provedbi programa na nepokretnoj baštini radilo sedam konzervatora povjesničara umjetnosti i jedan suradnik konzervatora. Njihov je rad prezentiran u dijelu izvještaja Službe za nepokretnu baštinu. Djelatnici Odsjeka ujedno su bili voditelji ili članovi stručnih timova na 37 programa financiranih od strane Ministarstva kulture RH i osam programa financiranih od ostalih investitora.

Opseg poslova obuhvatio je evidenciju stanja na terenu, konzervatorska istraživanja nepokretnih kulturnih dobara (prikupljanje i obradu bibliografije, izradu ili dopunu povijesnih, povijesno-umjetničkih i arhivskih istraživanja, vođenje konzervatorskih istraživanja na terenu, upućivanje materijala na analizu, određivanje stilske pripadnosti, utvrđivanje faza i slojevitosti, izradu valorizacije i prijedloga prezentacije sa smjernicama za obnovu) i izradu konzervatorsko-restauratorskih elaborata i studija, praćenje radova obnove, unaprjeđivanje teorije i metodologije konzervatorsko-restauratorske struke: obradu tema vezanih uz zaštitu spomenika i sudjelovanje u izradama mišljenje o stanju spomenika i prethodnim zahvatima, dokumentaciju (izradu dosjea objekta, izradu fototečnih kartica i vođenje fototeke, izradu radnih fotografija tijekom rada na spomeniku) te proučavanje, razradu i primjenu informacijsko-dokumentacijskih sustava zavoda (BREUH).

Odsjek za istraživanje i dokumentiranje pokretne baštine

U Odsjeku su tijekom 2016. radila četiri konzervatora povjesničara umjetnosti, jedan suradnik konzervatora i konzervator tehničar na ukupno 151 programu Službe za pokretnu baštinu što uključuje 297 umjetnine i predmeta umjetničkog obrta različitih materijala i umjetničkih vrsta. Uz već spomenute konzervatorsko-restauratorske radove, obavljani su i radovi na evidenciji, obradi i istraživanju kulturnih dobara te izradi prateće dokumentacije. Rad djelatnika ovog Odsjeka opisan je i u dijelu izvještaja Službe za pokretnu baštinu.

Tijekom 2016. godine, dokumentirajući sve faze konzervatorsko-restauratorskih radova – od evidencije na terenu do povratka restauriranih umjetnina vlasniku, snimljeno je i obrađeno (legendirano) 10 100 digitalnih fotografija te 150 analognih, unutar toga je oko 90% digitalna dokumentacija. Digitalizirano je 300 staklenih negatiba koji su najstarija fotodokumentacija u Zavodu. Negativi su pohranjeni u propisane beskiselinske arhivske uložnice i kutije te arhivirani u propisanim mikroklimatskim uvjetima. Tijekom godine digitalizirano je 2000 analognih fotografija formata 6 x 6 i 6 x 9 cm čime je taj dio zbirke postao u cijelosti dostupan u digitalnom obliku. Osim presnimavanja analogne fotografije u digitalni zapis, ovaj proces obuhvaća i proces obrade dobivenih digitalnih inačica tj. njihovo upisivanje u bazu podataka te opis svakog pojedinog fotografija, čime on postaje računalno pretraživ i brzo dostupan. Proces digitalizacije fotografske građe se nastavlja.

Odsjek za fotodokumentaciju

Tijekom 2016. godine četiri konzervatora tehničara fotografa, jedan konzervator dokumentarist i suradnik konzervatora fotografa pratili su i fotodokumentirali provedbu svih Zavodskih programa.

Arheološka nalazišta, nepokretna i pokretna dobra snimana su prije i nakon izvođenja radova. Posebno je dokumentiran tijek izvođenja konzervatorsko-restauratorskih radova. Opsežna fotodokumentacija stručno je obrađivana i pripremana za objavu Zavodskih publikacija.

Obavljena su fotografska i video snimanja raznih događanja kao što su stručni skupovi, prezentacije završenih programa ili otvaranje izložbi u organizaciji Zavoda ili partnerskih ustanova.

U sklopu konzervatorsko-restauratorskih istraživanja obavljaju se i nedestruktivna istraživanja u IC, UV i RTG dijelu spektra elektromagnetskih zračenja. U 2016. za potrebe restauratorskih zahvata i istraživanja IC i UV snimanjima obuhvaćene su 32 umjetnine te je snimljeno preko 150 IC i UV fotografija cjelina i detalja.

Knjižnica

Zavodska je knjižnica osnovana u siječnju 2003. godine i djeluje kao jedina specijalizirana knjižnica s literaturom za primijenjenu restauratorsku struku uključujući i naslove za tehnologiju materijala kulturne baštine u Hrvatskoj. Posjeduje desetak tisuća stručnih naslova te prima kroz razmjenu ili pretplatu 20-ak najznačajnijih restauratorskih časopisa.

Vrlo je aktivna suradnja s NSK i ostalim srodnim knjižnicama u zemlji i inozemstvu, posebno u domeni međuknjižnične razmjene stručne literature, kao i razmjene vlastitih stručnih izdanja koja se šalju na stotinjak domaćih i stranih adresa.

Uz centralnu knjižnicu na Zmajevcu 8 u Zagrebu, knjižnica HRZ ima 22 područna odjela u Zagrebu i vanjskim radionicama. Do 2006. godine knjižnica je bila u informacijskom sustavu znanstvenih informacija (SZLI – Humanistika na FF) ISIS, a nakon što je ISIS prestao funkcionirati, koristi se informacijski sustav Knjižnica grada Zagreba (ZAKI) kao stručno i financijski zadovoljavajuće rješenje. Implementiran je u rujnu 2009. godine, obavljena je edukacija voditeljice knjižnice te je do kraja 2016. omogućeno web pretraživanje oko 7 500 naslova na adresi: hrz.zaki.com.hr.

Radi što kompetentnije provedbe osnovne djelatnosti Zavoda, u skladu sa suvremenim bibliotekarskim propisima jedna djelatnica nabavlja, katalogizira i skrbi o stručnoj literaturi: knjigama, časopisima i drugim publiciranim materijalima na različitim medijima, prema interesu i potrebi stručnih djelatnika.

Knjižnica je otvorena za sve stručne djelatnike, kako HRZ-a tako i drugih srodnih institucija. Uz profesore i nastavnike, korisnici su i studenti restauratorskih usmjerenja fakulteta u Zagrebu, Splitu i Dubrovniku.

Arhiv

Budući da je Zavod smješten na velikom broju lokacija, odlaganje dokumentacije koja se trajno čuva veliki je problem. Ni jedna lokacija nema dovoljno prostora za centralni arhiv ustanove, pa su se arhivi smještali na većim lokacijama – za potrebe pojedinih službi ili odjela, što je rezultiralo formiranjem više arhiva: Arhiv urudžbenog zapisnika i centralni arhiv (Grškovićeve 23), Arhiv financijsko-računovodstvene dokumentacije (Grškovićeve 1), Arhiv dokumentacije nepokretnih spomenika (Ilica 44), Arhiv dokumentacije pokretnih spomenika (Zmajevcu 8), Arhiv Službe za arheološku baštinu (Kožarska 15), te priručni arhivi većih regionalnih radionica koje nemaju posebne odjele ili prostorije (Osijek, Ludbreg, Split, Dubrovnik).

Uz spomenute odvojene prostore koje se koriste kao arhivi, postoji i prostor fototeke (Zmajevac 8) koji je mikroklimatski zadovoljavajuće uređen, no ne zadovoljava kapacitetom. Prostor fototeke u Ilici 44 tek treba na primjeren način urediti.

Zavod primjenjuje propise i zakone o čuvanju arhivskog gradiva, maksimalno koliko može u postojećim uvjetima rada. Kronično nedostaje prostora za centralni arhiv Zavoda i arhivist koji bi ga vodio jer se količina arhivskog materijala svake godine povećava, kao i zahtjevi za uvid i korištenje arhivske građe HRZ-a.

Temeljem Zakona o pravu na pristup informacijama, tijekom 2016. godine ukupno je zaprimljeno 73 zahtjeva za pristupanje i ponovnu uporabu informacija. Svi su zahtjevi obrađeni i dana je dokumentacija na uvid, osim jednog odbijenog zahtjeva te osam djelomično usvojenih kojima se iz objektivnih razloga nije mogla u cijelosti udovoljiti.

Prirodoslovni laboratorij

Prirodoslovni laboratorij Zavoda utemeljen je 1966. godine u okviru tadašnjeg Restauratorskog Zavoda Hrvatske. Kroz proteklih 50 godina postojanja laboratorija nastojalo se osigurati primjerenu analitičku opremu i uvesti uobičajena (rutinska) prirodoslovska istraživanja za određivanje sastava materijalne strukture umjetnina, kao i za određivanje uzroka njihovog propadanja. U slučajevima kada laboratorij nije opremljen za određene vrste istraživanja, koriste se uslugama s većim brojem znanstvenih i istraživačkih institucija, kako u Hrvatskoj tako i u inozemstvu.

Na nepokretnim spomenicima određuje se sastav i vrsta kamena, žbuka, veziva ili pigmenata u slikanim slojevima kao i pojava štetnih soli u građevnim strukturama. Sastavni dio istraživanja čine dijagnostička ispitivanja vlage i mikroklima građevina. Na temelju provedenih analiza materijala te dijagnostičkih ispitivanja laboratorij definira, a u suradnji s restauratorskim odjelima, i izvodi probe čišćenja, odsoljavanja, učvršćivanja te zaštite građevinskog materijala. Uz to izdaju se preporuke o načinima sanacije nakon kojih se provode kontrolna ispitivanja o uspješnosti provedenih postupaka.

Na pokretnim spomenicima određuje se sastav veziva i pigmenata slikanih slojeva, vrste i bojila tekstila, vrste drva i metala te sastav različitih organskih materijala. Kod arheoloških nalaza određuje se sastav žbuke, kamena, keramike, tekstila i metala.

Tijekom 2016. godine u laboratoriju Zavoda pet je djelatnika zaposlenih na neodređeno vrijeme napravilo 373 cjelovita izvješća istraživanja s nalazima 1 751 obavljene analize.

Po vrstama uzoraka obavljeno je sljedeće: analiza 98 uzoraka žbuke, 609 analiza mikro-presjeka, 144 analize soli, 45 analiza kamena, analize veziva 227 uzoraka, analiza papira 50 uzoraka, 167 analiza tekstila, 65 analiza vrste drva, analize pigmenata na 236 uzorka, analiza soli na 134 uzorka, analiza sastava materijala na 20 uzoraka, a analizirana su i 74 uzorka metala te tri uzorka keramike.

U drugim je ustanovama, analitičkom opremom koju Zavod ne posjeduje, obavljeno dodatnih 126 analiza. Na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu su pomoću XRD spektroskopije obavljene analize soli i kamena, a dodatne analize pigmenata slikanih slojeva obavljane su PIXE spektroskopijom u Institutu Ruđer Bošković.

Oprema

U 2016. godini je, radi unaprjeđenja poslovanja Zavoda, nastavljen proces obnove informatičke infrastrukture zamjenom hardvera i poboljšanja povezanosti. Uz nabavu 30 stolnih i prijenosnih računala (22 stolna uredska, 4 grafičke stanice, te 4 prijenosna računala), napravljena su poboljšanja serverske virtualizacije i backup podatkovne infrastrukture. Osigurano je proširenje diskovnog kapaciteta servera, a dio najnepouzdanijih ADSL veza zamijenjen je optičkim vezama (Ludbreg, u Zagrebu lokacije Kneza Mislava i Voćarska 106.).

U 2016. godini napravljeno je i bitno poboljšanje u području osiguranja licenčnog softvera. S obzirom na posjedovanje licenciranih programa za obradu slike, publikacija i video materijala (nabavljenih tijekom 2015. godine), obnovljena je godišnja licenca za Adobe Creative Cloud.

Nabavljeno je 96 MS Office licenci što čini gotovo polovinu Zavodskih potreba. Za potrebu izrade grafičke i projektne dokumentacije nabavljene su licence za četiri programa Autocad Design Suite 2016 (NLM ELD ACE), jedan program Autocad 2016 (NLM ELD ACE) te dva programa Autocad LT 2016 (SLM ELD PROMO).

Posebno za Informacijsko dokumentacijski odjel, u 2016. godini kupljena dva su DSLR fotoaparata punog formata (fx) i pet odgovarajućih visoko kvalitetnih objektivna te tri ručne bljeskalice, tako da su sada svi fotografi opremljeni odgovarajućom opremom. Kupljena su i tri džepna aparata za potrebe snimanja radnih fotografija.

Laboratorij posjeduje opremu za mikroskopske, kemijske i spektroskopske analize te dijagnostičku opremu za utvrđivanje vlage spomenika. Od mikroskopske opreme laboratorij posjeduje suvremeni polarizacijsko-fluorescentni mikroskop te nekoliko stereomikroskopa. U spektroskopsku opremu laboratorija spadaju UV/VIS spektrofotometar (za analizu soli i bojila). U 2014. godini nabavljen je tzv. FT-IR spektroskop s mikroskopom koji omogućava analizu organskog materijala na vrlo malim uzorcima. U 2014. godini Prirodoslovno-matematički fakultet u Zagrebu donirao je 36 godina star pretražni elektronski mikroskop (SEM) koji je 2015./2016. godini osposobljen i nadograđen s energijsko disperzivnim spektroskopom (EDS) čime je omogućena kemijska analiza anorganskog materijala te se osigurao kompletan sustav za elektronsku mikroskopiju (SEM-EDX).

U 2016. godini postojeći je μ -FTIR spektroskop nadograđen dijamantnim ATR-om čime se skratila priprema uzoraka, a rezultati su postali kvalitetniji.

ODSJEK ZA ŠKOLOVANJE, STRUČNO USAVRŠAVANJE I MEĐUNARODNU SURADNJU

Odsjek za školovanje, stručno usavršavanje i međunarodnu suradnju djeluje u okviru Ureda ravnatelja Zavoda. Uz voditeljicu su u Odsjeku zaposlene na neodređeno vrijeme tri više stručne savjetnice za kulturu te jedna polaznica stručnog osposobljavanja uz rad bez zasnivanja radnog odnosa.

Odsjek je zadužen za održavanje i unaprjeđivanje odnosa i suradnje s inozemnim stručnjacima i ustanovama, održavanje suradnje s ustanovama nadležnim za kulturnu baštinu i edukaciju u Hrvatskoj, te za sustavno stručno usavršavanje i školovanje djelatnika Zavoda.

Odsjek također vodi prijavu projekta na natječaje EU fondova, Ministarstva kulture RH i lokalne samouprave, te provodi prijavljene projekte, održava publicističku djelatnost, organizira izložbe i druge promotivne aktivnosti Zavoda.

Programi međunarodne suradnje, stručnog usavršavanja i školovanja, publicističke i promotivne djelatnosti odvijaju se u suradnji s drugim organizacijskim jedinicama Zavoda. Stoga ovaj izvještaj obuhvaća i programe koji su vođeni iz drugih organizacijskih jedinica, a njihov sadržaj i cilj u okviru su navedenih poslova i aktivnosti.

Službeni posjeti delegacija

U okviru službenog posjeta princa od Walesa i vojvotkinje od Cornwalla Republici Hrvatskoj, ravnatelj Zavoda Mario Braun je 16. ožujka 2016. godine vodio princa od Walesa i vojvotkinju od Cornwalla te premijera Oreškovića i njegovu suprugu na mjesta koja su bila mete napada tijekom Domovinskog rata u samome središtu Zagreba (Banski dvori i Hrvatsko narodno kazalište).

Hrvatski restauratorski zavod posjetili su 11. svibnja 2016. dr. sc. Kujtim Shala, ministar kulture, mladeži i sporta Republike Kosovo, te 17. lipnja 2016. Mirela Kumbaro Furxi, ministrica kulture Republike Albanije.

Suradnja s inozemnim stručnjacima i organizacijama

Javni zavod Republike Slovenije za varstvo kulturne dediščine (ZVKDS), Slovenija

Oslanjajući se na okvirni sporazum o suradnji iz 2014. godine, potpisana su sa ZVKDS tijekom 2016. godine dva ugovora o neposrednoj suradnji i savjetovanju pri izvođenju konzervatorsko-restauratorskih radova na zidnim slikama u crkvi sv. Nikole u Pazinu i na antičkim mozaicima u arheološkome parku Simonov zaliv kod Izole u Sloveniji.

U Zagrebu je održan i sastanak sa stručnjacima ZVKDS-a na temu opusu kipara Josipa (Josefa) Beyera koji je 1898. izradio kamene kipove Moć i Uprava (Zakon) na pročelju Vladne stavbe u Ljubljani.

Centre Camille Jullian, Francuska

Nastavljena je suradnja s arheolozima francuskog Centre Camille Jullian (Aix-en-Provence) na istraživanju brodoloma teretnog broda u rijeci Kupi.

Priprema za međunarodni projekt „Tragom obitelji Straub“

Zavod je od 17. do 21. srpnja 2016. godine bio domaćin delegaciji bavarskih i slovenskih stručnjaka s ciljem zajedničke prijave projekta „Tragom umjetnosti obitelji Straub – prilagodbe škole i mijene stila u Njemačkoj, Austriji,

Sloveniji i Hrvatskoj“ na natječaj Program EU Kreativna Europa – Potpora europskim projektima suradnje. Zavod su posjetili predstavnici Bavarskog zavoda za zaštitu spomenika i Odjela za konzervatorsku znanost i restauraciju Tehničkog sveučilišta iz Münchena, Filozofskog fakulteta iz Ljubljane i Zavoda za zaštitu kulturne baštine Slovenije. Održan je sastanak i prikazane su umjetnine iz opusa obitelji Straub koje se nalaze na restauriranju u Zavodu. Ujedno su pregledani oltari u crkvama u Kloštru Ivanić, Velikoj Ludini, Parkacu, Čakovcu, Varaždinu, Zlataru, Belcu i na Trškom vrhu.

Posjet zakladi Abegg Stiftung, Riggisberg, Švicarska

Djelatnice Odjela za tekstil, papir i kožu te Odsjeka za tekstil RC Ludbreg boravile su u studenom 2016. godine u petodnevnom studijskom posjetu švicarskoj zakladi Abegg Stiftung (Riggisberg, Švicarska) koja se bavi sakupljanjem, konzerviranjem i restauriranjem i istraživanjem povijesnog tekstila. Tom su prilikom djelatnice Zavoda posjetile restauratorske radionice, knjižnicu, fotografski studio, muzej, vilu Abegg kao i Nacionalni povijesni muzej u Bernu.

Suradnja s Veleposlanstvom Republike Turske i Kulturnim centrom Yunus Emre iz Zagreba

Po završetku uspješne izložbe „Iznik – osmanska keramika iz dubine Jadrana“ koja je održana 2015. godine u Muzeju Mimara u Zagrebu, predloženo je održavanje izložbe u Turskoj. Pregovori su tekli od jeseni 2015. godine, te je u siječnju 2016. izrađen i prijedlog sporazuma o suradnji. No, realizacija izložbe je odgođena zbog niza razloga.

Tijekom 2016. obavljani su i sastanci u okviru suradnje s turskom agencijom za međunarodnu suradnju i razvoj TIKa, razgovori s direktorom za znanost i zbirke Muzeja europskih i sredozemnih civilizacija MUCEM iz Marseilla, Francuska, te razgovori o mogućnosti suradnje na realizaciji izložbe „More intimnosti – podvodna arheologija Jadrana“ sa Zavodom za zaštitu kulturne baštine regije Friuli Venezia Giulia iz Italije.

Međunarodni projekti koji se financiraju iz fondova EU – prijava i provedba

Provedba

U rujnu 2015. godine završena su dva projekta u kojima je HRZ sudjelovao kao partner, a koji su financirani iz EU fondova:

EwaGlos – Europski ilustrirani pojmovni rječnik iz područja konzerviranja i restauriranja zidnih slika i arhitektonskih površina (Program Kultura 2007. – 2013.)

Početkom 2016. godine provedena je međunarodna anketa o prvom tiskanom i na internetu objavljenom digitalnom izdanju višezjezičnog pojmovnika konzervatorsko-restauratorskog nazivlja zidnog slikarstva i arhitektonskih površina. Primljena je posljednja uplata sufinanciranja čime je projekt i formalno-administrativno okončan.

CLAUSTRA – Kameni branici Rimskog Carstva (Program IPA Prekogranična suradnja Slovenija-Hrvatska)

Projektne su aktivnosti bile završene još u rujnu 2015. godine, ali su tek 2016. godine predani i odobreni završni izvještaji.

Prijava

Tijekom 2016. godine Zavod je prijavio na natječaje programa Europske unije sedam projekata:

Interreg Hrvatska – Bosna i Hercegovina – Crna Gora

HERrag – Valorizacija povijesne kulturne baštine: razvoj registra baštine (*Valorisation of historical cultural heritage; developing heritage register*).

Cilj projekta je izrada baze podataka za umjetnine u pograničnom području Hrvatske i Bosne i Hercegovine, uz predviđeno vrijeme trajanja projekta od 30 mjeseci.

T.R.E.A.S.U.R.E. – Održivo očuvanje kulturne baštine u pograničnom području Hrvatske-Crne Gore i Bosne i Hercegovine (*SusTainable pResErvation of the AutochthonouS inherited treasUre in boRder rEgion of Croatia-Bosnia and Herzegovina and Montenegro*).

Cilj je projekta uspostava prekogranične suradnje, unaprjeđenje konzervatorsko-restauratorske djelatnosti, posebice segmenta restauracije papira uz trajanje od 30 mjeseci.

Interreg Central Europe

iMAP – Poboljšanje upravljanja arheološkim parkovima (*Improving Management of Archaeological Parks*). Ponovljena je prijava doradenog projekta koji bi trajao 36 mjeseci.

Interreg Mediterranean

COAST – Koordinirane arheološke strategije za održivi turizam (*Coordinated Archeological Strategies for Sustainable Tourism*).

Ponovljena je prijava doradenog projekta koji je trebao trajati 36 mjeseci. Primljena je obavijest da projekt nije odobren.

Interreg Hrvatska – Slovenija

Claustra+ (Prekogranična destinacija kulturnog i zelenog turizma Claustra Alpium lularum)

Projekt je prijavljen u ožujku 2016. godine kao nastavak uspješno završenog projekta „Claustra – Kameni branici Rimskog carstva“ (2014. – 2015). Nakon provedene evaluacije projekt je poslan na doradu te je ponovno prijavljen u listopadu 2016. godine uz predviđeno trajanje od 30 mjeseci.

Program Europske Unije Kreativna Europa

TrArS – *Tracing the Art of the Straub Family (Tragom umjetnosti obitelji Straub)*. Hrvatski restauratorski zavod prijavio je projekt u svojstvu vodećeg partnera. Ostali partneri na projektu su Bayerisches Landesamt für Denkmalpflege München, Universität Graz, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije i Univerza v Ljubljani. Predviđeno vrijeme trajanja projekta je 30 mjeseci.

ART – *Art Restoration Terms (Pojmovnik za restauriranje umjetnina)*. Projekt je nastavak uspješno završenog projekta EWAGLOS – Europski ilustrirani pojmovnik konzervatorskog i restauratorskog nazivlja za arhitektonske površine i zidne slike (Kultura 2007. – 2013). Projektne konzorcij, koji se sastoji od pet akademskih ustanova koje se bave očuvanjem kulture baštine, projektom ART namjerava proširiti svoj već objavljeni višejezični pojmovnik konzervatorskog i restauratorskog nazivlja zidnog slikarstva i arhitektonskih površina novim područjem – zidnim slikama na drvenome nosiocu. Predviđeno trajanje projekta je 28 mjeseci.

Prijave projekata na natječaje europskih strukturnih i investicijskih fondova

Hrvatski restauratorski zavod u ulozi partnera lokalnih samouprava sudjelovao je u pripremi šest projekata u natječaj za fond „Priprema i provedba integriranih razvojnih programa temeljenih na obnovi kulturne baštine“ Europskog fonda za regionalni razvoj za koji je nadležno tijelo Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije.

U prosincu 2016. godine odobrena su dva programa te su potpisani ugovori:

„Skala – nova-kulturno-turistička destinacija u Komolcu“ (A kategorija)

Prijavitelj projekta u trajanju od 20 mjeseci je Adriatic Croatia International Club d.d. Zavod će provesti konzervatorsko-restauratorska istraživanja na ljetnikovcu Sorokočević u Komolcu.

„Ruralna poučna, kulturno-etnografska turistička atrakcija za područja Korčule, Mljeta i Dubrovačkog primorja“ (B kategorija)

Prijavitelj projekta u trajanju od 36 mjeseci je Dubrovačko-neretvanska županija. Zavod će opremiti priručni laboratorij za konzervatorsko-restauratorska istraživanja u ljetnikovcu Stay, organizirati dvije radionice za stručno usavršavanje restauratora, te prezentirati provedene konzervatorsko-restauratorske radove.

Preostala su četiri programa prijavljena te su do kraja 2016. godine još bila u postupku evaluacije:

„Arheološki park Vižula“ (B kategorija)

Prijavitelj projekta u trajanju od 24 mjeseca je Općina Medulin. Zavod će provesti podvodna arheološka istraživanja te sudjelovati u uspostavi arheološkog parka.

„Unaprjeđenje kontinentalnog turizma turističkom valorizacijom povijesno-kulturne baštine Grada Ludbrega“ (B kategorija)

Prijavitelj projekta u trajanju od 30 mjeseci je Grad Ludbreg. Zavod će sudjelovati u razvoju i provedbi obrazovnih i interpretativnih sadržaja u kulturi te će provoditi stručni nadzor nad izvođenjem radova obnove građevina koje su nepokretno kulturno dobro.

„Baština Zrinskih – budućnost Banovine“ (A kategorija)

Prijavitelj projekta u trajanju od 28 mjeseci je Sisačko-moslavačka županija. Zavod će provesti konzervatorska, restauratorska i arheološka istraživanja te izraditi projektnu dokumentaciju za obnovu kaštela Gvozdansko, starog grada Zrina, crkve sv. Marije Magdalene u Zrinu te kompleksa zgrada s visokom peći u Bešlincu.

„Arboretum Opeka – zeleni centar kulture“ (A kategorija)

Prijavitelj projekta u trajanju od 20 mjeseci je Varaždinska županija. Zavod je zadužen za izradu projektne dokumentacije za obnovu i prenamjenu dvorca, vrtlarove kuće, bazena i tehničkog paviljona, konzervatorsko-restauratorska istraživanja zdenca s kipom sv. Ivana Nepomuka te stupa srama (tzv. pranger).

Programi i aktivnosti međunarodne suradnje i pripreme projekata ostvareni su sredstvima Zavoda i uz sufinanciranje Ministarstva kulture RH.

Školovanje i stručno usavršavanje

Stručno usavršavanje djelatnika Zavoda

Tijekom 2016. godine više je djelatnika Zavoda, izvan programa interne edukacije koju organizira Zavod, sudjelovalo je u nekom obliku stručnog usavršavanja u inozemstvu ili je bilo upućeno na stručno usavršavanje u Hrvatskoj.

Izlaganja na skupovima i predstavljanje posterom: 22 sudionika na 13 skupova.

Sudjelovanje na skupovima i stručnim radionicama: 40 sudionika na 19 skupova, radionica ili seminara, pri čemu se posebno ističe sudjelovanje više konzervatorice restauratorice Tijane Annar Trputeć Strčić na prestižnome Tečaju konzerviranja i restauriranja drva ICWCT koji je održan u Oslu u Norveškoj od 19. svibnja do 30. lipnja 2016. godine u organizaciji ICCROM-a, Norveškog zavoda za zaštitu kulturne baštine i Sveučilišta u Oslu.

Organizacija skupova – interna edukacija

Hrvatski restauratorski zavod organizirao je tijekom 2016. sljedeće stručno-znanstvene skupove, predavanja i radionice:

Međunarodna radionica o integraciji u restauriranju zidnih slika, Lovran, 19. – 29. rujna 2016.

U suradnji s talijanskim sveučilištem SO Univeristà degli Studi Suor Orsola Benincasa iz Napulja te s Akademijom likovnih umjetnosti iz Zagreba, Zavod je organizirao Međunarodnu radionicu o integraciji u restauriranju zidnih slika pod nazivom „*Integration of lacunae and basic concepts for aesthetical presentation*“.

Radionica „Retuš u suvremenoj restauratorskoj praksi; mogućnosti, metode i materijali“, Dubrovnik, 3. – 7. listopada 2016.

U Restauratorskom odjelu Dubrovnik održana je interna petodnevna radionica o postupku retuša u restauriranju djela štafelajnog slikarstva i polikromirane drvene skulpture koju je vodio renomirani talijanski restaurator Stefano Scarpelli. Radionica je sufinancirana sredstvima Zaklade Batahovina.

Pored radioničkog dijela skupa, koji je bio rezerviran za ograničeni broj sudionika iz Zavoda, održana su i četiri javna predavanja Stefana Scarpellija i restauratora iz Zavoda.

Vježbe suodlučivanja 1 – Restauriranje drvene polikromirane skulpture, Ludbreg, 16. prosinac 2016.

Hrvatski restauratorski zavod organizirao je zajednički skup konzervatora i konzervatora restauratora pod nazivom „Vježbe suodlučivanja 1 – Restauriranje drvene polikromirane skulpture“. Na skupu su predstavljeni konzervatorsko-restauratorski projekti koji su poslužili kao platforma za razmjenu iskustava i raspravu o jačem povezivanju djelatnika konzervatorskih odjela Ministarstva kulture i Hrvatskoga restauratorskog zavoda, a s ciljem unaprjeđenja suradnje na zaštiti kulturne baštine.

Stjecanje temeljnih i viših stručnih zvanja u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti

U 2016. godini 18 je osoba (djelatnici Zavoda, vanjski suradnici i bivši djelatnici Zavoda) ishodilo potvrde o obavljenim radovima u Zavodu i prijavilo stručni ispit. Ministarstvo kulture RH u 2016. godine nije provelo stručni ispit pa niti jedan kandidat nije stekao temeljno zvanje.

Više stručno zvanje tijekom 2016. godine steklo je devetoro djelatnika.

Djelatnici Zavoda angažirani su i kao mentori, ispitivači i članovi stručnog Povjerenstva na stručnom ispitu u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti te kao izvjestitelji u postupku dodjele viših stručnih zvanja što ga provodi Ministarstvo kulture RH.

U studenom 2016. godine Zavod je na poticaj Ministarstva kulture RH uključen u pripremu prijedloga za izradu novog teksta Pravilnika o stručnim zvanjima i načinu i uvjetima njihova stjecanja.

Školovanje djelatnika Zavoda

Odsjek prati djelatnike koji se usavršavaju u programima poslijediplomskih studija, kao i dodjelu znanstvenih zvanja djelatnicima Zavoda. Tijekom 2016. godine dvoje djelatnika steklo je akademske nazive doktora znanosti (Vinka Marinković i Tonči Borovac), a jedna djelatnica naziv magistre znanosti (Ivana Jerković).

Suradnja sa srednjoškolskim i visokoškolskim ustanovama u Hrvatskoj – učenička i studentska praksa

U sklopu redovne djelatnosti Zavod surađuje s brojnim kulturnim, znanstvenim i obrazovnim ustanovama u Hrvatskoj. Valja istaknuti suradnju s fakultetima i akademijama na realizaciji studentske prakse studenata restauracije i konzervacije umjetnina, te studenata povijesti umjetnosti i zaštite spomenika.

Restauratorski studiji

Zagreb: Šestero studenata Odjela za umjetnost i restauraciju Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu odradilo je studentsku praksu u trajanju od ukupno 1 020 sati okviru programa Odjela za zidno slikarstvo i mozaik (pet) u Zagrebu i Rijeci i Odjela za štuko (jedan) u Zagrebu. Dubrovnik: Petnaest studenata Odjela za umjetnost i restauraciju Sveučilišta u Dubrovniku odradilo je ukupno 2 256 sati praktične nastave u Zavodu u Zagrebu, Ludbregu, Dubrovniku, Splitu, Zadru i Juršićima (restauratorske specijalnosti: tekstil, štafelajno slikarstvo, drvena polikromirana skulptura i arheološki nalazi).

Tijekom 2016. godine Prirodoslovni laboratorij te radionice u Zagrebu, Dubrovniku, i Zadru u više su navrata posjetili studenti i profesori Sveučilišta u Dubrovniku, Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu, Filozofskog fakulteta u Zadru i učenici Škole za primijenjenu umjetnost i dizajn u Zadru.

Suradnja s visokoškolskim ustanovama iz inozemstva – studentska praksa

Početkom listopada 2016. godine studentica restauracije s Državne akademije likovnih umjetnosti u Stuttgartu počela je šestomjesečnu studentsku praksu u Restauratorskom odjelu Split.

Članstvo Hrvatskog restauratorskog zavoda i njegovih djelatnika

U 2016. Hrvatski restauratorski zavod bio je učlanjen ili je podupirao rad sljedećih organizacija:

IIC – International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works

ICOMOS – International Council on Monuments and Sites

ICOM – International Council of Museums

ICON – Institute of Conservation

IADA – Internationale Arbeitsgemeinschaft der Archiv-, Bibliotheks- und Graphik- Restauratoren

CIETA – Centre international d'étude des textiles anciens

Pojedinačne članarine uplaćene su Hrvatskoj komori arhitekata, Hrvatskoj udruzi za zdravo radno mjesto i Hrvatskoj udruzi za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu.

Sredstva su osigurana iz redovne djelatnosti (ZT).

Programi i aktivnosti stručnog usavršavanja i školovanja ostvareni su sredstvima Zavoda, Ministarstva kulture RH i sufinanciranjem Grada Dubrovnika i zaklade Caboga Stiftung.

Publicistička i promotivna djelatnost

Publikacije

Časopis „Portal“ – godišnjak Hrvatskoga restauratorskog zavoda

Sedmi broj časopisa „Portal“ objavljen u prosincu 2016. godine. Sadrži 19 znanstvenih i stručnih tekstova posvećenih temama iz zaštite kulturne baštine. Devet je izvornih znanstvenih radova, četiri prethodna priopćenja, četiri pregledna rada i dva stručna.

Ovaj broj časopisa ostvaren je sredstvima Ministarstva znanosti RH, Ministarstva obrazovanja i sporta RH, Ministarstva kulture RH, Zaklade Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Zavoda.

Katalog „Zidno slikarstvo Grada Dubrovnika“

Katalog „Zidno slikarstvo Grada Dubrovnika“, objavljen u studenom 2016. godine, rezultat je višegodišnjega rada djelatnika Zavoda i suradnika na istraživanju i obnovi spomenika dubrovačkoga područja te programa katalogiziranja zidnih slika koji se od 2011. godine provodi uz potporu Grada Dubrovnika. Katalog po prvi put na jednome mjestu donosi pregled zidnog slikarstva na području Dubrovnika od vremena srednjeg vijeka do kraja 19. stoljeća – zidne slike iz 44 dubrovačka kulturna dobra (kuće, palače, ljetnikovci, crkve i samostani). Sredstva za objavljivanje kataloga osigurao je Grad Dubrovnik.

„Tajne o bojama. Priručnik za pripremu boja iz 15. stoljeća“

U studenom 2016. godine objavljena je knjiga „Tajne o bojama. Priručnik za pripremu boja iz 15. stoljeća“ koja objedinjuje prijevod, prijepis i znanstvenu obradu kasnosrednjovjekovnog rukopisa „Segreti per colori“, pronađenog u knjižnici Svetog Spasitelja u Bologni (po čemu je poznat i kao „Bolonjski rukopis“), a radi se o zbirci receptura za pripremu boja i vrijednome izvoru znanja o tehnologiji proizvodnje boja kasnoga srednjeg vijeka. Priručnik je ostvaren u suradnji s Akademijom likovnih umjetnosti u Splitu, a tiskan je sredstvima organizatora i donacijom zaklade International Trust for Croatian Monuments.

„Stoljeće nakon Laszowskog“ – Zbornik radova znanstvenog skupa

Zajednički projekt Zavoda, Hrvatskog državnog arhiva te Družbe „Braća Hrvatskoga Zmaja“, osmišljen je s ciljem obilježavanja rada i djela E. Laszowskog, eminentne osobe hrvatske povijesti i kulture, koja je iznimno pridonijela razvoju hrvatske arhivske, konzervatorske, muzejske i knjižnične djelatnosti.

Projekt je počeo znanstveno-stručnim skupom „Stoljeće nakon Laszowskog“ održanim u Zagrebu 28. studenoga 2014. godine, kada je u Hrvatskome državnom arhivu svečano otvorena i istoimena izložba koja je potom 2016. godine bila postavljena u Zavičajnom muzeju Ozalj, Muzeju Like u Gospiću te u starom gradu Dubovcu. U prosincu 2016. godine objavljen je i zbornik radova znanstvenog skupa.

Izložbe i izložbeni katalogi

Izložba „Figura i ornament. Barok – Johannes Komersteiner i njegov krug“, Zagreb, Muzej za umjetnost i obrt, 10. ožujka – 17. travnja 2016.

Izložbu je ostvario Muzej za umjetnost i obrt u suradnji sa Zavodom. Nove spoznaje proizašle iz konzervatorsko-restauratorskih istraživanja i radova na umjetninama koje su restaurirane u Zavodu opisane su kraćim tekstovima u okviru izložbe posvećene baroknom stvaralaštvu J. Komersteinera i njegovih sljedbenika, a predstavljene su i trima predavanja koja su održali djelatnici Zavoda.

Stalni postav u Muzeju Apoksiomena, Mali Lošinj – otvorenje 30. travnja 2016.

Nakon što je većina radova na pripremi stalnog postava kipa Apoksiomena u Muzeju Apoksiomena u Malom Lošinj u odrađena tijekom 2015. godine, u siječnju 2016. godine postavljeni su izložbeni panoji, instalirana je interaktivna prezentacija na ekranima osjetljivim na dodir te je dovršen dokumentarni film.

Početkom travnja 2016. godine djelatnici Zavoda u suradnji s tehničkom službom Galerije Klovićevi dvori dopremili su i postavili kip Apoksiomena u Muzeju te je 8. travnja izvršena primopredaja umjetnine. Od trenutka primopredaje započelo je praćenje mikroklimatskih uvjeta u kojima je izložen kip Apoksiomena.

16. Susreti konzervatora-restauratora, Ljubljana, 11. svibnja 2016.

Hrvatski restauratorski zavod je na 16. susretima konzervatora restauratora u Ljubljani, u organizaciji Udruženja muzeja Slovenije i slovenskog Društva restauratora, predstavljalo četvero djelatnika s četiri postera.

Izložba „Podravina i Dalmacija za baštinu“, Muzej ninskih starina, Nin, 6. – 31. srpnja 2016.

Izložba u organizaciji Arheološkog muzeja u Zadru i Hrvatskoga restauratorskog zavoda prikazala je neke od najznačajnijih konzervatorsko-restauratorskih programa provedenih u Restauratorskom centru Ludbreg na drvenim polikromiranim i pozlaćenim oltarima 17. i 18. stoljeća iz kontinentalne Hrvatske te na povijesnom tekstilu iz muzejskih i samostanskih zbirki, većinom evakuiranih iz ratnih područja kontinentalne Hrvatske od Slavonije do Banije 1992. godine.

Izložba „Iznik – osmanska keramika iz dubine Jadrana“, Dubrovački muzeji – Etnografski muzej, Dubrovnik, 15. srpnja – 30. rujna 2016.

Nakon što je Izložba u organizaciji Zavoda, Muzeja Mimara i Dubrovačkih muzeja bila postavljena u Muzeju Mimara 2015. godine, nalazi su izloženi u Dubrovačkim muzejima. Izložba u Dubrovniku ostvarena je u suradnji Zavoda, Dubrovačkih muzeja i Turskog kulturnog centra Yunus Emre iz Zagreba. Za izložbu u Dubrovniku prilagođena je verzija kataloga koji je Zavod tiskao u suradnji s Muzejom Mimara 2015. godine. Izložba je posebno predstavljena i u okviru konferencije *The Best in Heritage*.

Izložba „Vivarini – Lo splendore della pittura tra Gotico e Rinascimento“, Conegliano, Italija, 20. veljače – 5. lipnja 2016.

Restaurirane poliptihe *Sv. Bernardina* iz Kampora na Rabu i *Bogorodice sa svecima* iz Poreča djelatnici Zavoda pripremili su za izložbu, te su sudjelovali u montaži i demontaži.

Promotivna događanja

Dani europske baštine

U okviru obilježavanja Dana europske baštine je Zavod u koordinaciji s Ministarstvom kulture RH tijekom rujna i listopada 2016. godine pripremio program aktivnosti na temu „Baština i zajednica“, koji je uključio sljedeće prezentacije:

Lovran, 19. rujna

- predavanje o zidnim slikama u crkvi sv. Jurja u Lovranu, održano u organizaciji Odjela za zidno slikarstvo i mozaik Zavoda te Konzervatorskog odjela Rijeka
- dvotjedna radionica o reintegraciji oštećenja zidnih slika, održana u suradnji Zavoda s Akademijom likovnih umjetnosti u Zagrebu i Sveučilištem iz Napulja Suor Orsola Benincasa.

Ludbreg, 30. rujna

- predavanje djelatnika Restauratorskog centra Ludbreg o kiparu Stjepanu Severinu i konzervatorsko-restauratorskim radovima na propovjedaonici iz župne crkve Presvetog Trojstva u Ludbregu

Pula, 30. rujna

- predavanje, izložba i projekcija dokumentarnog filma o spašavanju mozaika u franjevačkom samostanu u Puli, u organizaciji Odjela za zidno slikarstvo i mozaik Zavoda, Konzervatorskog odjela u Puli i Arheološkog muzeja Istre

Kampor na Rabu, 25. rujna

- prezentaciju o konzervatorsko-restauratorskim istraživanjima i radovima na poliptihu sv. Bernardina u crkvi franjevačkog samostana, održali djelatnici Restauratorskog odjela Rijeka

Vrbnik na Krku, 1. listopada

- prezentacija glavnog oltara župne crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije održana u organizaciji Restauratorskog odjela Rijeka Zavoda, Konzervatorskog odjela Rijeka i Filozofskog fakulteta Rijeka

Senj, 7. listopada

- predavanje o zaštiti i obnovi kulturne baštine s razvojnim perspektivama na primjeru Kaštela Ožegovićanum, održano u organizaciji Službe za nepokretnu baštinu Zavoda, Konzervatorskog odjela u Gospiću i Grada Senja

Zagreb, 5. listopada

- stručni skup „Hrvatski restauratorski zavod i zajednica – partneri u očuvanju baštine“ u Muzeju Mimara; program skupa obuhvatio je trinaest izlaganja o zaštiti nepokretne, arheološke i pokretne baštine čija je provedba od početaka bila utemeljena na bliskoj suradnji svih dionika. Stoga je i uspješnosti odabranih projekata većim dijelom rezultat uključivanja korisnika u sve faze radova, osobito onih pripremi i završnih. Predstavljene su također aktivnosti koje Zavod provodi s ciljem informiranja i poticanja šire javnosti na razumijevanje vrijednosti i značenja očuvanja obnovljene baštine od Dana otvorenih vrata i javnih predavanja do radionica za školsku djecu i Poliklinike za umjetnine. Sagledavajući ostvarene rezultate, razvidno je da je uključivanje svih dionika u radne procese konzervatorsko-restauratorske djelatnosti ključno za osiguravanje potrebnih uvjeta s ciljem dugoročnog očuvanja hrvatske kulturne baštine.

Dani otvorenih vrata

Zavodski su odjeli od Dubrovnika do Ludbrega 20. svibnja 2016. godine otvorili svoja vrata za javnost te upriličili brojne sadržaje za sve dobne skupine posjetitelja: od obilazaka restauratorskih radionica sa stručnim vodstvom, predavanja i projekcija filmova o zavodskim programima, do popularnih restauratorskih radionica za djecu i odrasle te Poliklinike za umjetnine – savjetovališta za vlasnike umjetnina o uvjetima čuvanja, načina održavanja i rukovanja predmetima.

Fažana – prezentacija završenih konzervatorsko-restauratorskih radova i radionica

Povodom završetka dvogodišnjih konzervatorsko-restauratorskih radova na oltaru Gospe od Krunice u župnoj crkvi sv. Kuzme i Damjana su u Fažani 24. rujna 2016. godine, djelatnici Zavoda i Institut za povijest umjetnosti organizirali su u okviru projekta „Zaboravljena baština: drveni oltari u Istri“ prezentaciju provedenih radova te radionicu o povijesnim tehnikama pozlate i restauratorskim postupcima na oltaru za lokalnu zajednicu.

10. obljetnica Restauratorskog odjela Rijeka

Povodom 10. obljetnice formiranja Restauratorskog odjela Zavoda u Rijeci održan je znanstveno-stručni skup 16. studenog 2016. godine na Filozofskom fakultetu Rijeka. Ujedno su bili organizirani Dani otvorenih vrata s Poliklinikom za umjetnine (20. do 23. prosinca) te izložba održana na riječkome Korzu ispred zgrade Filodramatike (22. prosinac 2016. – 19. siječanj 2017.). Na dvadeset plakata, oblikovanih kao restauratorske blagdanske čestitke, prikazane su umjetnine restaurirane u riječkome odjelu Hrvatskog restauratorskog zavoda.

Pavlini samostan sv. Petra, Petrova Gora – svečano otvorenje konzervirane ruševine, 7. rujna 2016.

Pavlini samostan sv. Petra na Zlatu osnovan na samome početku 14. stoljeća te je djelovao do kraja 15. stoljeća kada je napušten zbog neposredne opasnosti od napada Osmanlija. Pavlini samostan sv. Petra (i njegove kasnije pregradnje) istražen je u cijelosti: prva su istraživanja provedena 1987. i 1988. godine (Hrvatski povijesni muzej), a potom je Zavod proveo sustavna istraživanja 2006. i 2007. godine te konzervatorsko-restauratorske i građevinske radove (2009. – 2015.). Radovi su bili financirani sredstvima Ministarstva kulture RH, a provedeni su u suradnji s Hrvatskim šumama d.o.o. i TC Petrova gora.

Zlatki je samostan po dovršetku radova postao (za sada) jedini u cijelosti istražen kasnosrednjovjekovni pavlini samostan na onodobnome slavonskom prostoru.

Srednjovjekovna utvrda Possert, Cerovlje – svečano otvorenje konzervirane ruševine, 28. listopada 2016.

Nakon deset godina intenzivnog rada 2016. godine dovršen je projekt arheoloških istraživanja i konzervatorsko-restauratorskih radova na sačuvanim građevinskim ostacima utvrde Possert (*Shabez*) u Općini Cerovlje u Istri. Projekt su proveli djelatnici Odjela za kopnenu arheologiju za jedinice izvan Zagreba, a restauriranje pokretnih nalaza izvedeno je na Odjelu za restauriranje arheoloških nalaza. Projekt je financiran sredstvima Ministarstva kulture RH i Istarske županije. Ovim je radovima utvrda Possert postala prva cjelovito sanirana i prezentirana srednjovjekovna utvrda u Istri.

Stari Brod, kapela sv. Martina – predstavljanje završenih konzervatorsko-restauratorskih radova, 23. studenog 2016.

Drvena kapela sv. Martina u Starom Brodu rijedak je primjer tradicijskog narodnog baroknog graditeljstva s cjelovito očuvanim oslikanim interijerom. Oltar iz kapele demontiran je i evakuiran 1994. godine i potom restauriran,

a projekt konzervatorsko-restauratorske obnove kapele započeo je 2001. godine. Oslikana drvena oplata kapele demontirana je 2002. godine, a građevinski su radovi započeli 2007. godine. Po završetku svih radova i obnove kapele je ponovno posvećena 2015. godine i vraćena u liturgijsku funkciju. Predstavljanje završetka obnove održano je 23. studenog 2016. godine u Starom Brodu. Tom je prigodom tiskan deplijan.

Konzervatorsko-restauratorski radovi na projektu financirani su sredstvima Ministarstva kulture RH i Sisačke biskupije.

Nominacije za nagrade

Nagrada Europske unije za kulturnu baštinu / Nagrada Europe Nostre

Hrvatski restauratorski zavod nominirao je u listopadu 2016. godine projekt restauratorske obnove barokne drvene kapele sv. Martina u Starom Brodu za nagradu u kategoriji Zaštita baštine.

Također je pripremljena i nominacija za gospodina Ferdinanda Medera, nekadašnjeg dugogodišnjeg ravnatelja i aktualnog predsjednika Upravnog vijeća Zavoda, za posebne zasluge i dugogodišnju predanu službu, a zahtjev je na razmatranje Europi Nostris poslao Hrvatski nacionalni odbor ICOMOS-a.

Mrežne stranice Zavoda i društvene mreže

Mrežne stranice Hrvatskoga restauratorskog zavoda dostupne su na adresi www.h-r-z.hr. Tijekom 2016. godine objavljena su ukupno 433 članaka na hrvatskom te 19 članaka na engleskom jeziku.

Facebook profil Hrvatskoga restauratorskog zavoda nalazi se na mrežnoj adresi: <https://www.facebook.com/hrvatski.restauratorski.zavod?fref=ts>.

Programi i aktivnosti promotivne i publicističke djelatnosti ostvareni su sredstvima Zavoda, Ministarstva kulture i sufinanciranjem Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, zaklade International Trust for Croatian Monuments, Galerije Antuna Augustinčića, Klanjec i Muzeja Apoksiomena, Mali Lošinj.

**PREGLED PROGRAMA RADA ZA
2016. GODINU**

REALIZACIJA PREMA VRSTAMA KULTURNIH DOBARA U 2016. GODINI

ARHEOLOŠKA KULturna DOBRA

143

NEPOKREtnA KULturnA DOBRA

144

POKREtnA KULturnA DOBRA

147

REALIZACIJA PO ŽUPANIJAMA

158

REALIZACIJA PREMA VRSTAMA KULTURNIH DOBARA

ARHEOLOŠKA KULTURNA DOBRA

- ukupno prijavljena sredstva potrebna za realizaciju 5.606.225,00 kn

- sredstva odobrena za realizaciju 2.291.000,00 kn

KULTURNO DOBRO	ŽUPANIJA	ODOBRENA SREDSTVA
Podgarić, Garić-grad (mala kula)	Bjelovarsko-bilogorska	90.000,00
Pavlin Kloštar (Streza), pavlinski samostan Svih svetih		70.000,00
Bijela (Sirač), benediktinski samostan sv. Margarete		80.000,00
Slavonski Brod, rijeka Sava, arheološko nalazište Poloj	Brodsko-posavska	50.000,00
Dubrovačko podmorje	Dubrovačko-neretvanska	60.000,00
o. Mljet, Pličina sv. Pavao, brodolom		60.000,00
Paz, kaštel Paz	Istarska	250.000,00
Rovinj, srednjovjekovna kula Turnina		250.000,00
Žminj, kaštel Žminj		50.000,00
Barilović, Stari grad Barilović	Karlovačka	40.000,00
Generalski Stol, arheološko nalazište Crkvišće-Bukovlje		116.000,00
Karlovac, Kamensko, rimski brodolom		33.000,00
Mali Komor (op. Mače), nalazište Vrci	Krapinsko-zagorska	20.000,00
Brinje, Sokolac, arheološko istraživanja palasa	Ličko-senjska	60.000,00
Nedelišće, nalazište Črečan	Međimurska	30.000,00
Sveti Martin na Muri, arheološka zona naselja		50.000,00
Šenkovec, arheološko nalazište Čestinka		50.000,00
Turčišće, arheološki park Turčišće – Goričan		50.000,00
Grižane (Vinodol), kaštel Grižane	Primorsko-goranska	25.000,00
Novi Vinodolski, utvrda Lopar		42.000,00
Rijeka, kasnoant. obramb. sustav <i>Claustra Alpia luliarum</i>		55.000,00
Bojna, Brekinjova Kosa	Sisačko-moslavačka	350.000,00
Obilježavanje 150. godina Viške bitke	Splitsko-dalmatinska	20.000,00
Splitsko-dalmatinska županija, podmorje		50.000,00
o. Vis, Viška uvala, podvodni novovjekovni brodolom		70.000,00
Šibensko-kninska županija, podmorje	Šibensko-kninska	30.000,00
o. Murter, Bisage – Kornati, novovjekovni brodolom		30.000,00
Gornji Martijanec, Gomila (tumul)	Varaždinska	30.000,00
Zvonimirovo, starohrvatsko i keltsko groblje Veliko Polje, pokretni nalazi	Virovitičko-podravska	90.000,00
Nuštar, avarsko groblje, organski nalazi i izrada kopija	Vukovarsko-srijemska	40.000,00
Okešinec, arheološko nalazište Sipćine	Zagrebačka	20.000,00
Žumberak, crkva sv. Nikole biskupa		30.000,00

NEPOKRETNNA KULTURNA DOBRA

- ukupno prijavljena sredstva potrebna za realizaciju 31.639.016,50 kn

- sredstva odobrena za realizaciju 9.484.900,00 kn

KULTURNO DOBRO	ŽUPANIJA	ODOBRENA SREDSTVA	
Podgarić, Garić Grad (velika kula)	Bjelovarsko-bilogorska	300.000,00	
Slavonski Brod, franjevački samostan i crkva	Brodsko-posavska	300.000,00	
Vrpolje, Spomen galerija Ivana Meštrovića, skulpture		23.000,00	
Dubrovnik, Biskupska palača	Dubrovačko-neretvanska	200.000,00	
Dubrovnik, riznica katedrale Uznesenja Marijina		150.000,00	
o. Lopud, crkva Gospe od Šunja		8.900,00	
Ston, crkva Gospe od Lužina		25.000,00	
Ston, crkva sv. Mihajla		200.000,00	
o. Šipan, Suđurađ, dvojna crkva sv. Nikole i sv. Đurđa		50.000,00	
Barban, arhitektonski sklop crkve sv. Nikole palače Lordan, velikih vrata i kule	Istarska	100.000,00	
Buzet, crkva sv. Jurja		200.000,00	
Beram, crkva sv. Marije na Škrilinah		50.000,00	
Pazin, sv. Nikola		150.000,00	
Pula, katedrala sv. Marije		150.000,00	
Pula, područje topničke bitnice i skupine objekata Fižela		70.000,00	
Rovinj, ž. c. sv. Jurja i Eufemije, oltari sv. Mihovila i Gospe Karmelske		125.000,00	
Svetvinčenat, crkva sv. Vincenta		100.000,00	
Umag, stancija Seget		100.000,00	
Vodnjan, crkva sv. Katarine		50.000,00	
Barilović, Stari grad Barilović		Karlovačka	100.000,00
Kamensko, crkva Majke Božje Snježne			150.000,00
Lipnik, ž. c. sv. Ilije Proroka			50.000,00
Kalnik, crkva sv. Brcka		Koprivničko-križevačka	40.000,00
Koprivnički Ivanec, crkva sv. Ivana Krstitelja	120.000,00		
Križevci, crkva sv. Križa, barokni oltar sv. Križa	62.000,00		
Križevci, grkokatolička katedrala sv. Trojice	80.000,00		
Kuzminec, crkva s. Kuzme i Damjana	130.000,00		
Belec, crkva sv. Jurja	300.000,00		
Ivanić Miljanski, crkva sv. Ivana Krstitelja	Krapinsko-zagorska	100.000,00	
Krapina, franjevački samostan s crkvom sv. Katarine		75.000,00	

REALIZACIJA PREMA VRSTAMA KULTURNIH DOBARA

Marija Bistrica, zavjetni pil Anđela Čuvara		100.000,00
Pregrada, Kostelgrad		200.000,00
Sv. Završje Začretno, kapela sv. Ane		43.000,00
Brinje, ulazna Frankopanska kula	Ličko-senjska	200.000,00
Plitvička jezera, arheološko nalazište Kozjak - Krčingrad		100.000,00
Senj, kaštel Ožegovićianum		150.000,00
Lopatinec, crkva sv. Jurja	Međimurska	70.000,00
Lopatinec, crkva sv. Jurja, cinktor		350.000,00
Štrigova, crkva sv. Jeronima		200.000,00
Feričanci, crkva sv. Duha, zidni oslik	Osječko-baranjska	40.000,00
Gorjani, kapela sv. Tri Kralja		40.000,00
Ivanovac, utvrda Kolođvar		70.000,00
Osijek, zgrada HGK, skulptura Merkura i reljef Merkura i Minerve		40.000,00
Čečavac, ostaci benediktinskog samostana Rudine	Požeško-slavonska	150.000,00
o. Košljun, franjevačka crkva Marijina Navještenja, kameni oltari	Primorsko-goranska	190.000,00
o. Krk, Vrbnik, crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije		200.000,00
Lovran, ž. c. sv. Jurja		150.000,00
Rijeka, upravna zgrada bivše tvornice šećera „Rikard Benčić“		100.000,00
Rtić, sv. Franjo Ksaverski		90.000,00
Hrvatski Čuntić, kula Čuntić	Sisačko-moslavačka	100.000,00
Letovanić, crkva sv. Fabijana i Sebastijana		15.000,00
Mikleuška, pavlinski samostan sv. Marije		200.000,00
Petrovac, samostan sv. Petra		50.000,00
Topusko, cistercitski samostan		250.000,00
Velika Ludina, Stari grad Jelengrad		200.000,00
Zrin, crkva sv. Marije Magdalene	Splitsko-dalmatinska	150.000,00
o. Brač, Milna, crkva Gospe od Blagovijesti		50.000,00
o. Brač, Postira, bazilika sv. Lovre, arheološko nalazište Lovrečina		20.000,00
o. Brač, Škrip, župni dvor		100.000,00
o. Čiovo, Slatine, crkva Gospe od Prizidnice		35.000,00
o. Hvar, crkva sv. Duha, portal		50.000,00
o. Korčula, katedrala sv. Marka, kameni ciborij		30.000,00
Split, Dioklecijanova palača, Arciđakonova, podni mozaik		5.000,00
Split, Dioklecijanova palača, Bulićeva ulica, podni mozaik		10.000,00
Split, Dioklecijanova palača, Zapadna (Željezna) vrata		60.000,00
o. Šolta, Grohote, crkva sv. Mihovila, srednjovjekovne freske		25.000,00
o. Vis, rimske terme, podni mozaik		30.000,00

REALIZACIJA PREMA VRSTAMA KULTURNIH DOBARA

Šibenik, katedrala sv. Jakova, portal	Šibensko-kninska	20.000,00	
Čukovec, crkva sv. Nikole	Varaždinska	100.000,00	
Hrastovljan, kapela sv. Benedikta		100.000,00	
Lepoglava, bivši pavlinski samostan		60.000,00	
Lepoglava, crkva sv. Marije, pjevalište		60.000,00	
Lepoglava, crkva sv. Marije, štukatura predvorja		90.000,00	
Ludbreg, arheološko nalazište Vrt Somodi		100.000,00	
Ludbreg, ž. c. Presvetog Trojstva, cinktor		50.000,00	
Varaždin, crkva sv. Ivana Krstitelja, ljekarna		100.000,00	
Varaždin, franjevačka crkva i samostan sv. Ivana Krstitelja, kipovi sa zapadnog pročelja crkve		30.000,00	
Varaždin, Gradski muzej Varaždin, kip sv. Ivana Nepomuka		48.000,00	
Varaždin, kapela sv. Florijana i <i>xenodochium</i>		50.000,00	
Varaždinske Toplice, oltari iz župne crkve		100.000,00	
Vinica (Marčan), dvorac Opeka		300.000,00	
Sotin, crkva Blažene Djevice Marije Pomoćnice Krščana		Vukovarsko-srijemska	100.000,00
Zadar, crkva sv. Krševana		Zadarska	30.000,00
Gornja Bistra, dvorac Oršić	Zagrebačka	100.000,00	
Kloštar Ivanić, crkva sv. Ivana Krstitelja		90.000,00	
Komin, kapela u cinktoru crkve sv. Tri Kralja		30.000,00	
Kotari, crkva sv. Leonarda i samostan		315.000,00	
Novo Mjesto, kapela sv. Petra		150.000,00	
Samobor, kapela sv. Mihalja		40.000,00	

REALIZACIJA PREMA VRSTAMA KULTURNIH DOBARA

POKRETNNA KULTURNA DOBRA

- ukupno prijavljena sredstva potrebna za realizaciju 1.899.185,00 kn

- sredstva odobrena za realizaciju 1.800.000,00 kn

KULTURNO DOBRO	USTROJSTVENA JEDINICA	ŽUPANIJA	ODOBRENA SREDSTVA
Čazma, ž. c. sv. Marije Magdalene, dvije slike s oltara BDM, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za štafelajno slikarstvo	Bjelovarsko-bilogorska (76.450,00 kn)	23.750,00
Čazma, ž. c. sv. Marije Magdalene, oltar Poklonstva kraljeva, početak konz.-rest. radova na retablu	Odjel za drvenu polikromnu skulpturu		30.700,00
Čazma, ž. c. sv. Marije Magdalene, dva ulja na platnu s oltara Poklonstva kraljeva, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za štafelajno slikarstvo		22.000,00
Sibinj, crkva sv. Ivana Krstitelja, konz.-rest. radovi na glavnom oltaru sv. Ivana Krstitelja	Restauratorski odjel Osijek	Brodsko-posavska (83.400,00 kn)	41.600,00
Slavonski brod, crkva sv. Trojstva, sakristijski ormar, početak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Osijek		15.000,00
Slavonski brod, franjevački samostan i crkva, propovjedaonica, početak konz.-rest. radova	Restauratorski centar Ludbreg		10.000,00
Slavonski brod, franjevački samostan i crkva sv. Trojstva, konz.-rest. radovi na slici Poklonstvo kraljeva i ukrasnom okviru	Restauratorski odjel Osijek		16.800,00
Blato, crkva Svih svetih, oltarna slika Svih svetih i atika, završni konz.-rest. radovi	Restauratorski odjel Dubrovnik	Dubrovačko-neretvanska (332.150,00 kn)	11.000,00
Cavtat, franjevački samostan Bl. Djevice Marije Snježne, Božidar Vlatkov, Bogorodica s Djetetom, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Dubrovnik		1.000,00
Cavtat, crkva sv. Nikole, Pinakoteka - barjak s prikazom sveca, početak konz.-rest. radova	Restauratorski centar Ludbreg		10.000,00
Česvinica, crkva sv. Nikole, Bogorodica s Djetetom, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Dubrovnik		2.000,00
Dubrovnik, Biskupska palača, dva naslonjača, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za drvenu polikromnu skulpturu		18.000,00

REALIZACIJA PREMA VRSTAMA KULTURNIH DOBARA

Dubrovnik, Biskupska palača, završni radovi na namještaju knjižnice	Odjel za drvenu polikromnu skulpturu		5.000,00
Dubrovnik, crkva Domino, oltarna slika Svi sveti, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Dubrovnik		5.000,00
Dubrovnik, crkva sv. Nikole, Sv. Petar se kaje, početak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Dubrovnik		12.000,00
Dubrovnik, crkva sv. Nikole, sv. Petar se kaje s ukrasnim okvirom, početak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Dubrovnik		2.200,00
Dubrovnik, crkva sv. Vlaha, Bogorodica s Djetetom, početak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Dubrovnik		4.100,00
Dubrovnik, crkva sv. Vlaha, sv. Lucija - ukrasni okvir, početak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Dubrovnik		3.700,00
Dubrovnik, crkva sv. Vlaha, sv. Lucija, početak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Dubrovnik		4.300,00
Dubrovnik, Dubrovačka biskupija, dva kodeksa, početak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Dubrovnik		7.000,00
Dubrovnik, Dubrovački muzeji / Knežev dvor, Bogorodica s Kristom i svecima, cjeloviti konz.-rest. radovi na muzejskoj građi	Restauratorski odjel Dubrovnik	Dubrovačko-neretvanska (332.150,00 kn)	500,00
Dubrovnik, Dubrovački muzeji / Knežev dvor, Bogorodičin poliptih, cjeloviti konz.-rest. radovi na muzejskoj građi	Restauratorski odjel Dubrovnik		9.800,00
Dubrovnik, Dubrovački muzeji / Knežev dvor, deset grafika, 16. - 19. st., cjeloviti konz.-rest. radovi na muzejskoj građi	Restauratorski odjel Dubrovnik		3.500,00
Dubrovnik, Dubrovački muzeji / Knežev dvor, Grob sv. Spiridona, cjeloviti konz.-rest. radovi na muzejskoj građi	Restauratorski odjel Dubrovnik		500,00
Dubrovnik, Dubrovački muzeji / Knežev dvor, Milosrđe, cjeloviti konz.-rest. radovi na muzejskoj građi	Restauratorski odjel Dubrovnik		1.000,00
Dubrovnik, Dubrovački muzeji / Knežev dvor, presvlake s naslonjača DUM KPM 51/P i stolice DUM KPM 60/P, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za tekstil, papir i kožu		8.500,00
Dubrovnik, Dubrovački muzeji / Pomorski muzej, grafika, dvije geografske i tri pomorske karte, 19.- 20. st., cjeloviti konz.-rest. na muzejskoj građi	Restauratorski odjel Dubrovnik		5.200,00
Dubrovnik, Etnografski muzej, muški kaputić, početak konz.-rest. radova	Restauratorski centar Ludbreg		6.000,00

REALIZACIJA PREMA VRSTAMA KULTURNIH DOBARA

Dubrovnik, franjevački samostan, tri crteža, cjeloviti konzervatorsko - restauratorski zahvat	Restauratorski odjel Dubrovnik	Dubrovačko-neretvanska (332.150,00 kn)	2.800,00
Dubrovnik, katedrala Gospe Velike, sv. Josip s Djetetom, završni restauratorski radovi	Restauratorski odjel Dubrovnik		1.500,00
Dubrovnik, katedrala Gospe Velike, A. V. Padovanino, Odmor na putu u Egipat, početak konz.-rest. radova	Odjel za štafelajno slikarstvo		7.900,00
Dubrovnik, Kazalište Marina Držića, Vlaho Bukovac, Krunjenje dvostruko na Nebu i Zemlji, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Dubrovnik		500,00
Dubrovnik, Palača Sorkočević (Biskupska palača) oslikani cvjetni grednjak, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Dubrovnik		4.000,00
Dubrovnik, sv. Vlaho, Bogorodica s Djetetom - ukrasni okvir, cjeloviti konz.-rest. radovi	Restauratorski odjel Dubrovnik		2.700,00
Korčula, opatska riznica sv. Marka, dva rukopisa, cjeloviti konz.-rest. radovi	Restauratorski odjel Dubrovnik		4.500,00
o. Lastovo, crkva sv. Marije u polju, Bogorodica s Djetetom, svecima i donatorom, djelomičan konz-rest zahvat	Restauratorski odjel Split		8.000,00
o. Lopud, crkva Gospe od Šunja, dijelovi poliptiha i mali poliptih, završetak konz.-rest. radova i radovi prezentacije	Restauratorski odjel Dubrovnik		10.000,00
o. Lopud, crkva Gospe od Šunja, arhitektura oltara uznesenja Blažene Djevice Marije, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Dubrovnik		19.700,00
o. Lopud, crkva Gospe od Šunja, raspelo s trijumfalnog luka, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Dubrovnik		400,00
o. Lopud, župni muzej crkve Gospe od Šunja, plašt Mihe Pracata, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za tekstil, papir i kožu		7.000,00
Mlini, crkva sv. Ilara, raspelo, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Dubrovnik		2.000,00
Orebić, crkva Gospe od Anđela, arhitektura glavnog oltara, početak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Dubrovnik		17.700,00
Orebić, crkva Gospe od Anđela, skulptura sv. Ivana, početak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Dubrovnik		2.300,00

REALIZACIJA PREMA VRSTAMA KULTURNIH DOBARA

Orebić, župa Pomoćnica kršćana, kožni antependij i medaljon, početak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Dubrovnik	Dubrovačko-neretvanska (332.150,00 kn)	6.200,00
Rožat, franjevački samostan Rožat, Večera u Emausu, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Dubrovnik		4.850,00
o. Šipan / Pakljena, crkva sv. Marije, arhitektura glavnog oltara, nastavak konz.-rest. radova na retablu	Odjel za drvenu polikromnu skulpturu		52.800,00
o. Šipan / Pakljena, crkva sv. Marije, poliptih glavnog oltara, nastavak konz.-rest. radova	Odjel za štafelajno slikarstvo		35.000,00
Trsteno, crkva sv. Mihajla, oltar sv. Mihajla, dovršetak konz.-rest. radova	Odjel za drvenu polikromnu skulpturu		22.000,00
Zagreb, Banski dvori - Ured Vlade RH, pet slika, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za štafelajno slikarstvo	Grad Zagreb (181.800,00 kn)	11.000,00
Zagreb, Hrvatski povijesni muzej, devet umjetnina na papiru, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za tekstil, papir i kožu		4.500,00
Zagreb, Hrvatski povijesni muzej, restauriranje četiri ulja na platnu i tri ukrasna okvira, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za štafelajno slikarstvo		14.500,00
Zagreb, Židovska općina, veliki parohet (bež), završetak konz.-rest. radova	Odjel za tekstil, papir i kožu		1.000,00
Zagreb, katedrala Uznesenja Blažene Djevice Marije, kazula biskupa Selišćevića inv. Br. T94, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za tekstil, papir i kožu		3.000,00
Zagreb, katedrala Uznesenja Blažene Djevice Marije, tapiserija Srpanj-kolovoz iz ciklusa od pet tapiserija Mjeseci u godini, nastavak konz.-rest. radova	Odjel za tekstil, papir i kožu		55.400,00
Zagreb, Ministarstvo kulture RH, Uprava za zaštitu kulturne baštine, deset umjetnina na papirnom nositelju, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za tekstil, papir i kožu		4.000,00
Zagreb, Muzej suvremene umjetnosti, deset umjetnina na papiru, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za tekstil, papir i kožu		4.500,00
Zagreb, Nadbiskupski dvor, Raspeće sa svecima, konz.-rest. radova	Odjel za štafelajno slikarstvo		7.000,00
Zagreb, HAZU, Strossmayerova galerija, cjeloviti konz.-rest. na dvije i istražni radovi na dvije slike	Odjel za štafelajno slikarstvo		5.250,00

REALIZACIJA PREMA VRSTAMA KULTURNIH DOBARA

Zagreb, HAZU, Strossmayerova galerija, C. Maratta (kopija po Rafaelu), Papa Leo I. Veliki i Atila, dovršetak konz.-rest. radova	Odjel za štafelajno slikarstvo		71.650,00
Barban, ž. c. sv. Nikole, - Bogorodica s Djetetom i svecima	Restauratorski odjel Vodnjan-Juršići	Istarska (131.800,00 kn)	2.000,00
Buzet, crkva sv. Jurja, glavni oltar, konz.-rest. radovi	Restauratorski odjel Vodnjan-Juršići		28.700,00
Fažana, ž. c. sv. Kuzme i Damjana, oltar Gospe od Krunice, dovršetak konz.-rest. radova na retablu	Odjel za drvenu polikromnu skulpturu		11.200,00
Fažana, ž. c. sv. Kuzme i Damjana, slika s bočnog oltara Gospe od Krunice, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za drvenu polikromnu skulpturu		3.400,00
Labin, A. Moreschi, Bogorodica Karmelska i sveci, početak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Vodnjan-Juršići		4.200,00
Labin, A. Moreschi, Isus Iskupitelj u slavi sa svecima, početak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Vodnjan-Juršići		3.050,00
Pračenje uvjeta i stanja pokretnih kulturnih dobara, izrada prijedloga konz.-rest. radova	Služba za pokretnu baštinu		20.000,00
Mutvoran, ž. c. sv. Marije Magdalene, glavni oltar, početak konz.-rest. radova	Odjel za drvenu polikromnu skulpturu		25.900,00
Pazin, ž. c. sv. Nikole, sakristijski ormar, nastavak konz.-rest. radova	Odjel za drvenu polikromnu skulpturu		27.800,00
Vodnjan, crkva Gospe od Traverse, drveni Tron ekspozicije, završetak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Vodnjan-Juršići		2.000,00
Vodnjan, crkva Gospe od Traverse, V. Trevisan, Uskrsnuće, završetak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Vodnjan-Juršići		1.000,00
Vodnjan, ž. c. sv. Blaža, sakralni inventar preventivni konzervatorski radovi, završetak radova	Restauratorski odjel Vodnjan-Juršići		2.550,00
Svetice, ž. c. Rođenja Blažene Djevice Marije, glavni oltar sv. Marije, konz.-rest. istraživanja	Odjel za drvenu polikromnu skulpturu		Karlovačka (111.200,00 kn)
Svetice, ž. c. Rođenja Blažene Djevice Marije i pavlinski samostan, sakristijski ormar	Restauratorski odjel Osijek	102.400,00	
Veliki Poganac, parohijska crkva Velikomučenika sv. Georgija, ikonostas, cjeloviti konz.-rest. radovi na šest ikona	Odjel za štafelajno slikarstvo	Koprivničko-križevačka (8.000,00 kn)	8.000,00

REALIZACIJA PREMA VRSTAMA KULTURNIH DOBARA

Hitne intervencije	Služba za pokretnu baštinu		72.600,00
Gotalovec, kapela sv. Petra, oltar sv. Marije Magdalene, nastavak konz.-rest. radova	Odjel za drvenu polikromnu skulpturu	Krapinsko-zagorska (80.600,00 kn)	5.000,00
Radoboj, ž. c. Presvetog Trojstva, I. faza konz.-rest. istraživanja i radova na misnici	Restauratorski centar Ludbreg		3.000,00
Čakovec, ž. c. sv. Nikole biskupa, dvije slike s oltara Marije pomoćnice, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za štafelajno slikarstvo	Međimurska (28.400,00 kn)	7.400,00
Štrigova, ž. c. sv. Jeronima, glavni oltar sv. Jeronima, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski centar Ludbreg		21.000,00
Dalj, crkva sv. Velikomučenika Dimitrija Solunskog, konz.-rest. radovi na ikoni sv. Stefana	Restauratorski odjel Osijek		10.700,00
Našice, Zavičajni muzej Našice, Bogorodica s Djetetom, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za tekstil, papir i kožu		2.000,00
Osijek, crkva sv. Mihaela, oltar Blažene Djevice Marije Bezgrešne, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Osijek	Osječko-baranjska 59.000,00 kn	11.000,00
Osijek, Muzej likovnih umjetnosti, četrnaest umjetnina na papirnom nositelju, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za tekstil, papir i kožu		5.500,00
Osijek, Muzej likovnih umjetnosti, konz.-rest. radovi na 5 skulptura iz fundusa	Restauratorski odjel Osijek		11.800,00
Osijek, Muzej likovnih umjetnosti, restauriranje osam ulja na platnu i četiri ukrasna okvira, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za štafelajno slikarstvo		18.000,00
Požega, katedrala sv. Terezije Avilske, ženski komplet (kaputić i suknja A. Filić, dokoljenke K. von Bunjik de Kisthind), cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za tekstil, papir i kožu	Požeško-slavonska (7.000,00 kn)	4.500,00
Stražeman, ž. c. sv. Mihovila Arkandela, misno ruho, početak konz.-rest. radova	Restauratorski centar Ludbreg		2.500,00
Belgrad, kapela Majke Božje Snježne, glavni oltar, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Rijeka		38.000,00
o. Krk, Draga Bašćanska, ž. c. sv. Elizabete, oltar Pohođenja Blažene Djevice Marije sv. Elizabeti, dovršetak konz.-rest. radova	Odjel za polikromnu skulpturu	Primorsko-goranska (126.600,00 kn)	20.000,00
o. Krk, crkva sv. Franje Asiškog, oltarna pala Sacra conversazione, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Rijeka		6.000,00

REALIZACIJA PREMA VRSTAMA KULTURNIH DOBARA

o. Krk, Omišalj, ž. c. Uznesenja Bl. Dj. Marije, glavni oltar, nastavak konz.-rest. radova	Odjel za drvenu polikromnu skulpturu	Primorsko-goranska (126.600,00 kn)	35.000,00
o. Krk, Vrbnik, ž. c. Marijina Uznesenja, glavni oltar, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Rijeka		10.000,00
o. Rab, Kampur, crkva sv. Bernardina, poliptih sv. Bernardina, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Rijeka		7.000,00
o. Rab, župni ured, Bogorodica s Djetetom, sv. Šimunom Bogoprincem i Ivanom evanđelistom, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Rijeka		7.000,00
Konzerviranje i restauriranje slikarskih djela u Hrvatskom primorju i na Kvarnerskim otocima, istražni radovi na tri slike iz franjevačke crkve u Poratu	Odjel za štafelajno slikarstvo		3.600,00
Letovanić, kapela sv. Fabijana i Sebastijana, glavni oltar i tabulat, konz.-rest. istraživanja	Odjel za drvenu polikromnu skulpturu	Sisačko-moslavačka (79.000,00 kn)	17.000,00
Poljana Lekenička, kapela sv. Duha i sv. Florijana, oltar sv. Duha, konz.-rest. radovi	Restauratorski centar Ludbreg		2.000,00
Velika Ludina, crkva sv. Mihaela Arkandžela, glavni oltar, skulpture sv. Stjepana kralja, sv. Ladislava, sv. Ivana Krstitelja, sv. Ivana Evanđelista i 2 stupa, konz.-rest. radovi	Odjel za drvenu polikromnu skulpturu		60.000,00
o. Brač, Milna, ž. c. Gospe od Blagovijesti, oltarna pala 'Uznesenje Blažene Djevice Marije, djelomičan konz.-rest. zahvat	Restauratorski odjel Split	Splitsko-dalmatinska (151.200,00 kn)	5.500,00
o. Brač, Nerežišća, Centar za kulturu Brač, kazula, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za tekstil, papir i kožu		7.000,00
o. Hvar, benediktinski samostan sv. Ivana Krstitelja i sv. Antuna opata, kazula, stola i bursa (prugasti komplet), cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za tekstil, papir i kožu		7.000,00
o. Hvar, franjevački samostan Gospe od Milosti, antependij, djelomični konz.-rest. radovi, rad na terenu	Restauratorski odjel Dubrovnik		3.800,00
o. Hvar, katedrala sv. Stjepana I. pape i mučenika, 13 fragmenata čipki s crkvenog ruha, završetak konz.-rest. radova; tamnocrvena kazula, početak konz.-rest. radova	Odjel za tekstil, papir i kožu		10.000,00

REALIZACIJA PREMA VRSTAMA KULTURNIH DOBARA

o. Hvar, Stari Grad, crkva sv. Nikole, F. Ciabatta, skulptura sv. Tadeja	Restauratorski odjel Split	Splitsko-dalmatinska (151.200,00 kn)	6.000,00
Kaštel Štafilić, skulpture i antependij s oltara sv. Križa, crkva Bezgrešnog začeca BDM, dovršetak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Split		8.000,00
Sinj, Viteško alkarsko društvo: kubura kremenjača, cjeloviti konzervatorsko-restauratorski radovi	Restauratorski odjel Zadar		5.000,00
Split, crkva sv. Jere, slike iz ciklusa Kristova života, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Split		5.000,00
Split, katedrala sv. Dujme, Buvinine vratnice, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Split		16.900,00
Split, riznica katedrale sv. Dujma, jastuk i biskupska mitra, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za tekstil, papir i kožu		6.000,00
Trogir, crkva sv. Nikola na Čiovu, Giovanni Battista Argenti, sv. Nikola, dovršetak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Split		5.000,00
Trogir, crkva sv. Petra, sv. Petar, završetak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Split		1.000,00
Trogir, Čiovo, crkva sv. Križa, G. Brusaferrero, sv. Ivan evanđelist, završetak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Split		2.000,00
Trogir, katedrala sv. Lovre, korska sjedala, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Split		20.000,00
Trogir, katedrala sv. Lovre, Sv. Augustin i bl. Augustin Kažotić	Restauratorski odjel Split		10.000,00
Trogir, katedrala sv. Lovre, završetak konz.-rest. radova na dalmatici inv. br. 4 i početak konz.-rest. radova na dalmatici inv.br.3	Odjel za tekstil, papir i kožu		6.500,00
Trogir, Zbirka crkvene umjetnosti katedrale sv. Lovre, D. Vušković, poliptih Bogorodica s Djetetom i svecima, dovršetak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Split		4.000,00
o. Vis, Komiža, crkva Gospe Gusarice, triptih Mistične zaruke sv. Katarine sa svecima, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Split		8.000,00
Zaostrog, franjevačka crkva i samostan, dijelovi sakristijskog ormara, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Split		11.500,00

REALIZACIJA PREMA VRSTAMA KULTURNIH DOBARA

Šibenik, katedrala sv. Jakova, drvena propovjedaonica, konz.-rest. radovi	Restauratorski odjel Split	Šibensko-kninska (27.000,00 kn)	8.000,00
Šibenik, katedrala sv. Jakova, Gospa od plača, početak konz.-rest. zahvata	Restauratorski odjel Split		7.000,00
Šibenik, katedrala sv. Jakov, drvene skulpture s atike oltara Gospe od plača	Restauratorski odjel Split		7.000,00
Vrpolje, ž. c. Uznesenja BDM, Gospa od Vrpolja, konz.-rest. radovi	Restauratorski odjel Split		5.000,00
Lepoglava, ž. c. Bezgrešnog Začeca Blažene Djevice Marije, kožnati jastuk s geometrijskim motivom, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za tekstil, papir i kožu	Varaždinska (192.500,00 kn)	1.500,00
Lepoglava, ž. c. Bezgrešnog Začeca Blažene Djevice Marije, početak konz.-rest. radova na dvije molitvene klupe iz kapele Balagović	Odjel za polikromnu skulpturu		5.000,00
Ludbreg, crkva sv. Trojstva - propovjedaonica, početak konz.-rest. radova na baldahinu	Restauratorski centar Ludbreg		21.000,00
Ludbreg, tekstiloteka - prikupljanje, obrada i pohrana građe	Restauratorski centar Ludbreg		6.000,00
Trakošćan, Dvor Trakošćan, oslikane tapete iz časničke sobe, nastavak konz.-rest. radova	Odjel za tekstil, papir i kožu		3.000,00
Trakošćan, Dvor Trakošćan, restauriranje četiri ulja na platnu i tri ukrasna okvira, cjeloviti radovi	Odjel za štafelajno slikarstvo		9.500,00
Varaždin, crkva sv. Ivana Krstitelja, glavni oltar	Restauratorski centar Ludbreg		58.000,00
Varaždin, Gradski muzej, šaraga	Restauratorski centar Ludbreg		2.000,00
Varaždin, Gradski muzej, deset grafika iz Zbirke slika, skulptura, grafika i crteža, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za tekstil, papir i kožu		5.500,00
Varaždin, Gradski muzej, restauriranje pet ulja na platnu i dva ukrasna okvira, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za štafelajno slikarstvo		16.000,00
Varaždin, Gradski muzej, Zbirka tekstila i modnog pribora, haljina inv. br. KPO 77401, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za tekstil, papir i kožu		4.500,00
Varaždin, kapucinski samostan, pet slika, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za štafelajno slikarstvo		9.500,00

REALIZACIJA PREMA VRSTAMA KULTURNIH DOBARA

Varaždin, katedrala Uznesenja Marijina, oltar sv. Križa, dovršetak konz.-rest. radova	Odjel za polikromnu skulpturu	Varaždinska (192.500,00 kn)	18.400,00
Vukovoj, kapela sv. Vuka, oltar Blažene Djevice Marije, nastavak konz.-rest. radova na skulpturama i arhitekturi oltara	Odjel za polikromnu skulpturu		32.600,00
Ilok, franjevački samostan, Vizija sv. Antuna Padovanskog, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za štafelajno slikarstvo	Vukovarsko-srijemska (30.100,00 kn)	23.600,00
Vukovar, Gradski muzej Vukovar, četrnaest umjetnina na papirnom nositelju, cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za tekstil, papir i kožu		6.500,00
Biograd na Moru, Zavičajni muzej Biograd na Moru, Zbirka „Teret potopljenog broda iz XVI. stoljeća“, konzerviranje fragmenata svilenog damasta inv. br. 277/4 i 277/5	Odjel za tekstil, papir i kožu	Zadarska (73.800,00 kn)	4.000,00
o. Pag, Stari grad, zborna crkva uznesenja BDM, glavni oltar, konsolidacija i istraživački radovi	Restauratorski odjel Zadar		20.000,00
o. Ugljan, Kukljica, ž. c., ophodno raspelo, početak konz.-rest. zahvata	Restauratorski odjel Zadar		5.000,00
Zadar, katedrala sv. Stošije, korska sjedala, nastavak konz.-rest. radova	Odjel za drvenu polikromnu skulpturu		25.800,00
Zadar, nadbiskupija, Krist u lancima, nastavak konz.-rest. radova	Restauratorski odjel Zadar		10.000,00
Zadar, SICU, Marijino uznesenje, nastavak konz.-rest. zahvata	Restauratorski odjel Zadar		5.000,00
Zadar, župni ured Diklo, Gospa od ružarija, nastavak konz.-rest. zahvata	Restauratorski odjel Zadar		2.000,00
Ždrelac, crkva sv. Luke, Bogorodica s Djetetom, početak konz.-rest. zahvata	Restauratorski odjel Zadar		2.000,00
Kuće, kapela sv. Fabijana i Sebastijana, oltar Preobraženja Gospodinova, početak konz.-rest. radova	Odjel za drvenu polikromnu skulpturu		9.000,00
Stručni nadzor nad konzervatorsko-restauratorskim radovima	Služba za pokretnu baštinu		4.000,00
Samobor, franjevačka crkva Marijina Uznesenja, oltar sv. Franje, nastavak konz.-rest. radova na dekorativnim elementima i skulpturama s atike	Odjel za drvenu polikromnu skulpturu	Zagrebačka (20.000,00 kn)	5.000,00
Samobor, Samoborski muzej, tri grafike 18. i 19. st., cjeloviti konz.-rest. radovi	Odjel za tekstil, papir i kožu		2.000,00

REALIZACIJA PO ŽUPANIJAMA

ŽUPANIJA	NAZIV KULTURNOG DOBRA	ODOBRENA SREDSTVA U 2016.
Bjelovarsko-bilogorska	Podgarić, Garić-grad (mala kula)	90.000,00
	Pavlin Kloštar (Streza), pavlinski samostan Svih svetih	70.000,00
	Bijela (Sirač), benediktinski samostan sv. Margarete	80.000,00
	Podgarić, Garić Grad (velika kula)	300.000,00
	Čazma, ž. c. sv. Marije Magdalene, dvije slike s oltara BDM	23.750,00
	Čazma, ž. c. sv. Marije Magdalene, retabl oltara Poklonstva kraljeva	30.700,00
	Čazma, ž. c. sv. Marije Magdalene, dva ulja na platnu s oltara Poklonstva kraljeva	22.000,00
Brodsko-posavska	Slavonski Brod, rijeka Sava, arheološko nalazište Poloj	50.000,00
	Slavonski Brod, franjevački samostan i crkva	300.000,00
	Vrpolje, Spomen galerija Ivana Meštrovića, skulpture	23.000,00
	Sibinj, crkva sv. Ivana Krstitelja, glavni oltar sv. Ivana Krstitelja	41.600,00
	Slavonski brod, crkva sv. Trojstva, sakristijski ormar	15.000,00
	Slavonski brod, franjevački samostan i crkva, propovjedaonica	10.000,00
	Slavonski brod, franjevački samostan i crkva sv. Trojstva, slika Poklonstvo kraljeva s ukrasnim okvirom	16.800,00
Dubrovačko-neretvanska	Dubrovačko podmorje	60.000,00
	o. Mljet, Pličina sv. Pavao, brodolom	60.000,00
	Dubrovnik, Biskupska palača	200.000,00
	Dubrovnik, riznica katedrale Uznesenja Marijina	150.000,00
	o. Lopud, crkva Gospe od Šunja	8.900,00
	Ston, crkva Gospe od Lužina	25.000,00
	Ston, crkva sv. Mihajla	200.000,00
	o. Šipan, Suđurađ, dvojna crkva sv. Nikole i sv. Đurđa	50.000,00
	o. Korčula, Blato, crkva Svi sveti, oltarna slika Svi sveti i atika	11.000,00
	Cavtat, franjevački samostan Bl. Djevice Marije Snježne, Božidar Vlatkov, Bogorodica s Djetetom	1.000,00
	Cavtat, crkva sv. Nikole, Pinakoteka, barjak s prikazom sveca	10.000,00
	Česvinica, crkva sv. Nikole, Bogorodica s Djetetom	2.000,00
	Dubrovnik, Biskupska palača, dva naslonjača	18.000,00
	Dubrovnik, Biskupska palača, namještaj knjižnice	5.000,00
	Dubrovnik, crkva Domino, oltarna slika Svi sveti	5.000,00
Dubrovnik, crkva sv. Nikole, Sv. Petar se kaje	12.000,00	
Dubrovnik, crkva sv. Nikole, Sv. Petar se kaje - ukrasni okvir	2.200,00	

REALIZACIJA PO ŽUPANIJAMA

	Dubrovnik, crkva sv. Vlaha, Bogorodica s Djetetom	4.100,00
	Dubrovnik, crkva sv. Vlaha, Sveta Lucija - ukrasni okvir	3.700,00
	Dubrovnik, crkva sv. Vlaha, Sveta Lucija	4.300,00
	Dubrovnik, Dubrovačka biskupija, dva kodeksa	7.000,00
	Dubrovnik, Dubrovački muzeji / Knežev dvor, Bogorodica s Kristom i svecima	500,00
	Dubrovnik, Dubrovački muzeji / Knežev dvor, Bogorodičin poliptih	9.800,00
	Dubrovnik, Dubrovački muzeji / Knežev dvor, deset grafika	3.500,00
	Dubrovnik, Dubrovački muzeji / Knežev dvor, Grob sv. Spiridona	500,00
	Dubrovnik, Dubrovački muzeji / Knežev dvor, Milosrđe	1.000,00
	Dubrovnik, Dubrovački muzeji / Knežev dvor, presvlake s naslonjača DUM KPM 51/P i stolice DUM KPM 60/P	8.500,00
	Dubrovnik, Dubrovački muzeji / Pomorski muzej, grafika, dvije geografske i tri pomorske karte	5.200,00
	Dubrovnik, Etnografski muzej, muški kaputić	6.000,00
	Dubrovnik, franjevački samostan, tri crteža	2.800,00
	Dubrovnik, katedrala Gospe Velike, Sv. Josip s Djetetom	1.500,00
	Dubrovnik, katedrala Gospe Velike, A. V. Padovanino, Odmor na putu u Egipat	7.900,00
Dubrovačko-neretvanska	Dubrovnik, Kazalište Marina Držića, Vlaho Bukovac, Krunjenje dvostruko na Nebu i Zemlji	500,00
	Dubrovnik, Palača Sorkočević (Biskupska palača) oslikani cvjetni grednjak	4.000,00
	Dubrovnik, sv. Vlaho, Bogorodica s Djetetom - ukrasni okvir	2.700,00
	o. Korčula, opatska riznica sv. Marka, dva rukopisa	4.500,00
	o. Lastovo, crkva sv. Marije u polju, Bogorodica s Djetetom, svecima i donatorom	8.000,00
	o. Lopud, crkva Gospe od Šunja, dijelovi poliptiha i mali poliptih	10.000,00
	o. Lopud, crkva Gospe od Šunja, arhitektura oltara uznesenja Blažene Djevice Marije	19.700,00
	o. Lopud, crkva Gospe od Šunja, raspelo s trijumfalnog luka	400,00
	o. Lopud, župni muzej crkve Gospe od Šunja, plašt Mihe Pracata	7.000,00
	Mlini, crkva sv. Ilara, raspelo	2.000,00
	Orebić, crkva Gospe od Anđela, arhitektura glavnog oltara	17.700,00
	Orebić, crkva Gospe od Anđela, skulptura sv. Ivana	2.300,00
	Orebić, župa Pomoćnica kršćana, kožni antependij i medaljon	6.200,00
	Rožat, franjevački samostan Rožat, Večera u Emausu	4.850,00
	o. Šipan / Pakljena, crkva sv. Marije, arhitektura glavnog oltara	52.800,00
	o. Šipan / Pakljena, crkva sv. Marije, poliptih glavnog oltara	35.000,00
	Trsteno, crkva sv. Mihajla, oltar sv. Mihajla	22.000,00

REALIZACIJA PO ŽUPANIJAMA

Grad Zagreb	Zagreb, Banski dvori - Ured Vlade RH, pet slika	11.000,00
	Zagreb, Hrvatski povijesni muzej, devet umjetnina na papiru	4.500,00
	Zagreb, Hrvatski povijesni muzej, restauriranje četiri ulja na platnu i tri ukrasna okvira	14.500,00
	Zagreb, Židovska općina, veliki parohet (bež)	1.000,00
	Zagreb, katedrala Uznesenja Blažene Djevice Marije, kazula biskupa Selišćevića inv. Br. T94	3.000,00
	Zagreb, katedrala Uznesenja Blažene Djevice Marije, tapiserija Srpanj-kolovoz iz ciklusa od pet tapiserija Mjeseci u godini	55.400,00
	Zagreb, Ministarstvo kulture RH, Uprava za zaštitu kulturne baštine, deset umjetnina na papirnom nositelju	4.000,00
	Zagreb, Muzej suvremene umjetnosti, deset umjetnina na papiru	4.500,00
	Zagreb, Nadbiskupski dvor, Raspeće sa svecima	7.000,00
	Zagreb, HAZU, Strossmayerova galerija, četiri slike	5.250,00
Zagreb, HAZU, Strossmayerova galerija, C. Maratta (kopija po Rafaelu), Papa Leo I. Veliki i Atila	71.650,00	
Istarska	Paz, kaštel Paz	250.000,00
	Rovinj, srednjovjekovna kula Turnina	250.000,00
	Žminj, kaštel Žminj	50.000,00
	Barban, arhitektonski sklop crkve sv. Nikole palače Lordan, velikih vrata i kule	100.000,00
	Beram, crkva sv. Marije na Škrilinah	50.000,00
	Buzet, crkva sv. Jurja	200.000,00
	Pazin, sv. Nikola	150.000,00
	Pula, katedrala sv. Marije	150.000,00
	Pula, područje topničke bitnice i skupine objekata Fižela	70.000,00
	Rovinj, ž. c. sv. Jurja i Eufemije, oltari sv. Mihovila i Gospe Karmelske	125.000,00
	Svetvinčenat, crkva sv. Vincenta	100.000,00
	Umag, stancija Seget	100.000,00
	Vodnjan, crkva sv. Katarine	50.000,00
	Barban, ž. c. sv. Nikole, Bogorodica s Djetetom i svecima	2.000,00
	Buzet, crkva sv. Jurja, glavni oltar	28.700,00
	Fažana, ž. c. sv. Kuzme i Damjana, oltar Gospe od Krunice	11.200,00
	Fažana, ž. c. sv. Kuzme i Damjana, slika s bočnog oltara Gospe od Krunice	3.400,00
Labin, A. Moreschi, Bogorodica Karmelska i sveci	4.200,00	
Labin, A. Moreschi, Isus Iskupitelj u slavi sa svecima	3.050,00	
Pračenje uvjeta i stanja pokretnih kulturnih dobara	20.000,00	
Mutvoran, ž. c. sv. Marije Magdalene, glavni oltar	25.900,00	

REALIZACIJA PO ŽUPANIJAMA

	Pazin, ž. c. sv. Nikole, sakristijski ormar	27.800,00
	Vodnjan, crkva Gospe od Traverse, drveni Tron ekspozicije	2.000,00
	Vodnjan, crkva Gospe od Traverse, V. Trevisan, Uskrsnuće	1.000,00
	Vodnjan, ž. c. sv. Blaža, sakralni inventar	2.550,00
Karlovačka	Barilović, Stari grad Barilović	40.000,00
	Generalski Stol, arheološko nalazište Crkvišće-Bukovlje	116.000,00
	Karlovac, Kamensko, rimski brodolom	33.000,00
	Barilović, Stari grad Barilović	100.000,00
	Kamensko, crkva Majke Božje Snježne	150.000,00
	Lipnik, ž. c. sv. Ilije Proroka	50.000,00
	Svetice, ž. c. Rođenja Blažene Djevice Marije, glavni oltar sv. Marije	8.800,00
	Svetice, ž. c. Rođenja Blažene Djevice Marije i pavlinski samostan, sakristijski ormar	102.400,00
Koprivničko-križevačka	Kalnik, crkva sv. Brcka	40.000,00
	Koprivnički Ivanec, crkva sv. Ivana Krstitelja	120.000,00
	Križevci, crkva sv. Križa, barokni oltar sv. Križa	62.000,00
	Križevci, grkokatolička katedrala sv. Trojice	80.000,00
	Kuzminec, crkva s. Kuzme i Damjana	130.000,00
	Veliki Poganac, parohijska crkva Velikomučenika sv. Georgija, šest ikona s ikonostasa	8.000,00
Krapinsko-zagorska	Mali Komor (op. Mače), nalazište Vrci	20.000,00
	Belec, crkva sv. Jurja	300.000,00
	Ivanić Miljanski, crkva sv. Ivana Krstitelja	100.000,00
	Krapina, franjevački samostan s crkvom sv. Katarine	75.000,00
	Marija Bistrica, zavjetni pil Anđela Čuvara	100.000,00
	Pregrada, Kostelgrad	200.000,00
	Sv. Završje Začretno, kapela sv. Ane	43.000,00
	Hitne intervencije	72.600,00
	Gotalovec, kapela sv. Petra, oltar sv. Marije Magdalene	5.000,00
	Radoboj, ž. c. Presvetog Trojstva, misnica	3.000,00
Ličko-senjska	Brinje, Sokolac, arheološka istraživanja palasa	60.000,00
	Brinje, ulazna Frankopanska kula	200.000,00
	Plitvička jezera, arheološko nalazište Kozjak - Krčingrad	100.000,00
	Senj, kaštel Ožegovićianum	150.000,00
Međimurska	Nedelišće, nalazište Črečan	30.000,00
	Sveti Martin na Muri, arheološka zona naselja	50.000,00
	Šenkovec, arheološko nalazište Čestinka	50.000,00
	Turčišće, arheološki park Turčišće – Goričan	50.000,00
	Lopatinec, crkva sv. Jurja	70.000,00

REALIZACIJA PO ŽUPANIJAMA

	Lopatinec, crkva sv. Jurja, cinktor	350.000,00
	Štrigova, crkva sv. Jeronima	200.000,00
	Čakovec, ž. c. sv. Nikole biskupa, dvije slike s oltara Marije pomoćnice	7.400,00
	Štrigova, ž. c. sv. Jeronima, glavni oltar sv. Jeronima	21.000,00
Osječko-baranjska	Feričanci, crkva sv. Duha, zidni oslik	40.000,00
	Gorjani, kapela sv. Tri Kralja	40.000,00
	Ivanovac, utvrda Kolođvar	70.000,00
	Osijek, zgrada HGK, skulptura Merkura i reljef Merkura i Minerve	40.000,00
	Dalj, crkva sv. Velikomučenika Dimitrija Solunskog, ikona Sv. Stefan	10.700,00
	Našice, Zavičajni muzej Našice, Bogorodica s Djetetom	2.000,00
	Osijek, crkva sv. Mihaela, oltar Blažene Djevice Marije Bezgrešne	11.000,00
	Osijek, Muzej likovnih umjetnosti, 14 umjetnina na papirnom nositelju	5.500,00
Osijek, Muzej likovnih umjetnosti, pet skulptura iz fundusa	11.800,00	
Osijek, Muzej likovnih umjetnosti, osam ulja na platnu i četiri ukrasna okvira	18.000,00	
Požeško-slavonska	Čečavac, ostaci benediktinskog samostana Rudine	150.000,00
	Požega, katedrala sv. Terezije Avilske, ženski komplet (kaputić i suknja A. Filić, dokoljenke K. von Bunjik de Kisthind)	4.500,00
	Stražeman, ž. c. sv. Mihovila Arkandela, misno ruh	2.500,00
Primorsko-goranska	Grižane (Vinodol), kaštel Grižane	25.000,00
	Novi Vinodolski, utvrda Lopar	42.000,00
	Rijeka, kasnoantički obrambeni sustav <i>Claustra Alpia Iuliarum</i>	55.000,00
	o. Košljun, franjevačka crkva Marijina Navještenja, kameni oltari	190.000,00
	o. Krk, Vrbnik, crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije	200.000,00
	Lovran, ž. c. sv. Jurja	150.000,00
	Rijeka, upravna zgrada bivše tvornice šećera „Rikard Benčić“	100.000,00
	Rtić, sv. Franjo Ksaverski	90.000,00
	Belgrad, kapela Majke Božje Snježne, glavni oltar	38.000,00
	o. Krk, Draga Bašćanska, ž. c. sv. Elizabete, oltar Pohođenja Blažene Djevice Marije sv. Elizabeti	20.000,00
	o. Krk, crkva sv. Franje Asiškog, oltarna pala Sacra conversazione	6.000,00
	o. Krk, Omišalj, ž. c. Uznesenja Bl. Dj. Marije, glavni oltar	35.000,00
	o. Krk, Vrbnik, ž. c. Marijina Uznesenja, glavni oltar	10.000,00
	o. Rab, Kampor, crkva sv. Bernardina, poliptih sv. Bernardina	7.000,00
o. Rab, župni ured, Bogorodica s Djetetom, sv. Šimunom Bogoprimcem i Ivanom evanđelistom	7.000,00	
Konzerviranje i restauriranje slikarskih djela u Hrvatskom primorju i na Kvarnerskim otocima, istražni radovi na tri slike iz franjevačke crkve u Poratu	3.600,00	

REALIZACIJA PO ŽUPANIJAMA

Sisačko-moslavačka	Bojna, Brekinjova Kosa	350.000,00
	Hrvatski Čuntić, kula Čuntić	100.000,00
	Letovanić, crkva sv. Fabijana i Sebastijana	15.000,00
	Mikleuška, pavlinski samostan sv. Marije	200.000,00
	Petrovac, samostan sv. Petra	50.000,00
	Topusko, cistercitski samostan	250.000,00
	Velika Ludina, Stari grad Jelengrad	200.000,00
	Zrin, crkva sv. Marije Magdalene	150.000,00
	Letovanić, kapela sv. Fabijana i Sebastijana, glavni oltar i tabulat	17.000,00
	Poljana Lekenička, kapela sv. Duha i sv. Florijana, oltar sv. Duha	2.000,00
Splitsko-dalmatinska	Velika Ludina, crkva sv. Mihaela Arkandela, glavni oltar, skulpture sv. Stjepana kralja, sv. Ladislava, sv. Ivana Krstitelja, sv. Ivana Evadelisti i dva stupa	60.000,00
	Obilježavanje 150. godina Viške bitke	20.000,00
	Splitsko-dalmatinska županija, podmorje	50.000,00
	o. Vis, Viška uvala, podvodni novovjekovni brodolom	70.000,00
	o. Brač, Milna, crkva Gospe od Blagovijesti	50.000,00
	o. Brač, Postira, bazilika sv. Lovre, arheološko nalazište Lovrečina	20.000,00
	o. Brač, Škrip, župni dvor	100.000,00
	o. Čiovo, Slatine, crkva Gospe od Prizidnice	35.000,00
	o. Hvar, crkva sv. Duha, portal	50.000,00
	o. Korčula, katedrala sv. Marka, kameni ciborij	30.000,00
	Split, Dioklecijanova palača, Arcidakonova, podni mozaik	5.000,00
	Split, Dioklecijanova palača, Buličeva ulica, podni mozaik	10.000,00
	Split, Dioklecijanova palača, Zapadna (Željezna) vrata, vrata	60.000,00
	o. Šolta, Grohote, crkva sv. Mihovila, srednjovjekovne freske	25.000,00
	o. Vis, rimske terme, podni mozaik	30.000,00
	o. Brač, Milna, ž. c. Gospe od Blagovijesti, oltarna pala Uznesenje Blažene Djevice Marije	5.500,00
	o. Brač, Nerežišća, Centar za kulturu Brač, kazula	7.000,00
	o. Hvar, benediktinski samostan sv. Ivana Krstitelja i sv. Antuna opata, kazula, stola i bursa (prugasti komplet)	7.000,00
	o. Hvar, franjevački samostan Gospe od Milosti, antependij	3.800,00
	o. Hvar, katedrala sv. Stjepana I. pape i mučenika, 13 fragmenata čipki s crkvenog ruha	10.000,00
o. Hvar, Stari Grad, crkva sv. Nikole, F. Ciabatta skulptura sv. Tadeja	6.000,00	
Kaštel Štafilić, crkva Bezgrešnog začeca BDM, skulpture i antependij s oltara sv. Križa,	8.000,00	
Sinj, Viteško alkarsko društvo, kubura kremenjača	5.000,00	

REALIZACIJA PO ŽUPANIJAMA

	Split, crkva sv. Jere, slike iz ciklusa Kristova života	5.000,00
	Split, katedrala sv. Duje, Buvinine vratnice	16.900,00
	Split, riznica katedrale sv. Dujma, jastuk i biskupska mitra	6.000,00
	o. Šolta, crkva Gospe od Stomorije, Bogorodica s Djetetom	3.000,00
	Trogir, crkva sv. Nikola na Čiovu, G. B. Argenti, oltarna pala Sv. Nikola	5.000,00
	Trogir, crkva sv. Petra, Sv. Petar	1.000,00
	Trogir, Čiovo, crkva sv. Križa, G. Brusafarro, Sv. Ivan evanđelist	2.000,00
	Trogir, katedrala sv. Lovre, korska sjedala	20.000,00
	Trogir, katedrala sv. Lovre, Sv. Augustin i bl. Augustin Kažotić	10.000,00
	Trogir, katedrala sv. Lovre, dalmatike inv. br. 3 i 4	6.500,00
	Trogir, Zbirka crkvene umjetnosti katedrale sv. Lovre, D. Vušković, poliptih Bogorodica s Djetetom i svecima	4.000,00
	o. Vis, Komiža, crkva Gospe Gusarice, triptih Mistične zaruke sv. Katarine sa svecima	8.000,00
	Zaostrog, franjevačka crkva i samostan, dijelovi sakristijskog ormara	11.500,00
Šibensko-kninska	Šibensko-kninska županija, podmorje	30.000,00
	o. Murter, Bisage – Kornati, novovjekovni brodolom	30.000,00
	Šibenik, katedrala sv. Jakova, portal	20.000,00
	Šibenik, katedrala sv. Jakova, drvena propovjedaonica	8.000,00
	Šibenik, katedrala sv. Jakova, Gospa od plača	7.000,00
	Šibenik, katedrala sv. Jakov, drvene skulpture s atike oltara Gospe od plača	7.000,00
Varaždinska	Vrpolje, ž. c. Uznesenja BDM, Gospa od Vrpolja	5.000,00
	Gornji Martijanec, Gomila (tumul)	30.000,00
	Čukovec, crkva sv. Nikole	100.000,00
	Hrastovljan, kapela sv. Benedikta	100.000,00
	Lepoglava, bivši pavlinski samostan	60.000,00
	Lepoglava, crkva sv. Marije, pjevalište	60.000,00
	Lepoglava, crkva sv. Marije, štukatura predvorja	90.000,00
	Ludbreg, arheološko nalazište Vrt Somođi	100.000,00
	Ludbreg, ž. c. Presvetog Trojstva, cinktor	50.000,00
	Varaždin, crkva sv. Ivana Krstitelja, ljekarna	100.000,00
	Varaždin, franjevačka crkva i samostan sv. Ivana Krstitelja, kipovi sa zapadnog pročelja crkve	30.000,00
	Varaždin, Gradski muzej Varaždin, kip sv. Ivana Nepomuka	48.000,00
	Varaždin, kapela sv. Florijana i <i>xenodochium</i>	50.000,00
	Varaždinske Toplice, oltari iz župne crkve	100.000,00
Vinica (Marčan), dvorac Opeka	300.000,00	

REALIZACIJA PO ŽUPANIJAMA

	Lepoglava, ž. c. Bezgrešnog Začeca Blažene Djevice Marije, kožnati jastuk s geometrijskim motivom	1.500,00
	Lepoglava, ž. c. Bezgrešnog Začeca Blažene Djevice Marije, dvije molitvene klupe iz kapele Balagović	5.000,00
	Ludbreg, crkva sv. Trojstva, baldahin propovjedaonice	21.000,00
	Ludbreg, tekstiloteka - prikupljanje, obrada i pohrana građe	6.000,00
	Trakošćan, Dvor Trakošćan, oslikane tapete iz časničke sobe	3.000,00
	Trakošćan, Dvor Trakošćan, restauriranje četiri ulja na platnu i tri ukrasna okvira	9.500,00
	Varaždin, crkva sv. Ivana Krstitelja, glavni oltar	58.000,00
	Varaždin, Gradski muzej, šaraga	2.000,00
	Varaždin, Gradski muzej, deset grafika iz Zbirke slika, skulptura, grafika i crteža	5.500,00
	Varaždin, Gradski muzej, pet ulja na platnu i dva ukrasna okvira	16.000,00
	Varaždin, Gradski muzej, Zbirka tekstila i modnog pribora, haljina inv. br. gmv KPO 77401	4.500,00
	Varaždin, kapucinski samostan, pet slika	9.500,00
	Varaždin, katedrala Uznesenja Marijina, oltar sv. Križa	18.400,00
	Vukovoj, kapela sv. Vuka, oltar Blažene Djevice Marije, skulpture i arhitektura oltara	32.600,00
Virovitičko-podravska	Zvonimirovo, starohrvatsko i keltsko groblje Veliko polje, pokretni nalazi	90.000,00
Vukovarsko-srijemska	Nuštar, avarsko groblje, organski nalazi i izrada kopija	40.000,00
	Sotin, crkva Blažene Djevice Marije Pomoćnice Krščana	100.000,00
	Ilok, franjevački samostan, Vizija sv. Antuna Padovanskog	23.600,00
	Vukovar, Gradski muzej Vukovar, 14 umjetnina na papirnom nositelju	6.500,00
Zadarska	Zadar, crkva sv. Krševana	30.000,00
	Biograd na Moru, Zavičajni muzej Biograd na Moru, Zbirka „Teret potopljenog broda iz XVI. stoljeća“, konzerviranje fragmenata svilenog damasta inv. br. 277/4 i 277/5	4.000,00
	o. Pag, Stari grad, zborna crkva uznesenja BDM, glavni oltar	20.000,00
	o. Ugljan, Kukljica, ž. c., ophodno raspelo	5.000,00
	Zadar, katedrala sv. Stošije, korska sjedala	25.800,00
	Zadar, nadbiskupija, Krist u lancima	10.000,00
	Zadar, SICU, Marijino uznesenje	5.000,00
	Zadar, župni ured Diklo, Gospa od ružarija	2.000,00
	Ždrelac, crkva sv. Luke, Bogorodica s Djetetom	2.000,00
Zagrebačka	Okešinec, arheološko nalazište Sipčine	20.000,00
	Žumberak, crkva Sv. Nikole biskupa	30.000,00
	Gornja Bistra, dvorac Oršić	100.000,00

REALIZACIJA PO ŽUPANIJAMA

	Kloštar Ivanić, crkva sv. Ivana Krstitelja	90.000,00
	Komin, kapela u cinktoru crkve sv. Tri Kralja	30.000,00
	Kotari, crkva sv. Leonarda i samostan	315.000,00
	Novo Mjesto, kapela sv. Petra	150.000,00
	Samobor, kapela sv. Mihalja	40.000,00
	Kuče, kapela sv. Fabijana i Sebastijana, oltar Preobraženja Gospodina	9.000,00
	Stručni nadzor nad konzervatorsko-restauratorskim radovima	4.000,00
	Samobor, franjevačka crkva Marijina Uznesenja, oltar sv. Franje, dekorativni elementi i skulpture s atike	5.000,00
	Samobor, Samoborski muzej, tri grafike 18. i 19. st.	2.000,00

SLUŽBA ZA ARHEOLOŠKU BAŠTINU

Rad u Službi za arheološku baštinu odvija se u četiri organizacijske jedinice: Odjelu za kopnenu arheologiju sa sjedištem u Zagrebu, Odjelu za kopnenu arheologiju za jedinice izvan Zagreba sa sjedištem u Juršićima te u Odjelu za podvodnu arheologiju i Odjelu za restauriranje kopnenih arheoloških nalaza. Svaki pojedini odjel obavlja programe financirane sredstvima Ministarstva kulture RH te sredstvima vanjskih investitora.

U skladu s realnim financijskim mogućnostima, plan nam je nastavak razvijanja djelatnosti na četiri glavna područja:

- rekognosciranje / snimak postojećeg stanja / srodna radnja iz kategorije osnovne zaštite kulturne baštine, u svrhu dopune Registra / baze podataka neophodne za temeljnu zaštitu
- usredotočenost na nalazišta / objekte s jasno definiranim potencijalima
- razvoj primijenjenih metoda i tehnika privremene i trajne zaštite te
- razvoj savjetodavnog djelokruga u zaštiti baštine, proizašlog iz dugogodišnjeg iskustva te sustavnog provođenja gore navedenih novih metoda i tehnika.

U skladu s odobrenim sredstvima tijekom 2017. godine nastavit će se radovi na 31 programu koji se provode u Službi za arheološku baštinu te na sedam novih programa. Radovi se nastavljaju na kopnenim arheološkim nalazištima Bojna-Brekinjova kosa, Nedelišće-Črečan, Crkvišće-Bukovlje, Gornji Martijanec-Gomila, Okešinec-Sipćina, Sveti Martin na Muri i Šenkovec-Čestinka. Također je planiran nastavak istraživanja starog grada Barilovića, utvrde Sokolac u Brinju, kaštela Grižane i utvrde Lopar u Novom Vinodolskom, utvrde Kostelgrad, starog grada Garić-grada, kaštela u Pazu i Žminju te Turnine u Rovinju. Nastavili bi se i radovi vezani uz benediktinski samostan sv. Margarete u Bijeli i pavlinski samostan sSvih svetih u Strezi, kao i radovi oko crkve sv. Nikole Biskupa na Žumberku. Nastavljaju se i aktivnosti vezane uz izgradnju arheološkog parka Turčišće-Goričan te istraživački radovi obrambenog sustava *Claustra Alpia lularum*. Planirano je i daljnje provođenje rekognosciranja dubrovačkog, šibenskog i splitsko-dalmatinskog podmorja, kao i istraživanje podvodnih nalazišta na Palagruži, Kornatima (Bisage), Mljetu (Sv. Pavao) i Visu (Labotovo i Viška luka) te rimskog brodoloma kod Kamenskog na rijeci Kupi. Tijekom 2017. godine nastavljaju se i konzervatorsko-restauratorski radovi na pokretnim arheološkim nalazima s keltskog groblja Zvonimirovo-Veliko polje. Kao novi programi, u 2017. godini započela bi istraživanja srednjovjekovnih Gorjana, crkve sv. Krševana u Glavotoku na otoku Krku, sv. Teodora u Krnici i sv. Justa u Labinu, a također i konzervatorsko-restauratorski radovi na pokretnom materijalu s lokaliteta Ilok-citadela, stari grad Jelengrad, Varaždin-Kelemen i željeznički kolodvor u Sisku.

U svrhu realiziranja navedenih programa od Ministarstva kulture RH zatražena su sredstva u iznosu od 6.014.743,00 kn.

Djelatnici **Odjela za kopnenu arheologiju u Zagrebu** (jedan konzervator arheolog savjetnik, jedan viši konzervator arheolog, četiri konzervatora arheologa te tri djelatnika na stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa) planiraju tijekom 2017. godine u okviru svoje primarne djelatnosti, sukladno odobrenim sredstvima, nastaviti s radom na 17 programa koji se nastavljaju iz prethodne godine. Također se planira nastavak radova na dva programa koja su bila privremeno prekinuta na nekoliko godina (Gorjani – arheološka topografija srednjovjekovnih Gorjana i Milohnići, Glavotok – ostaci crkve sv. Krševana).

PLAN RADA ZA 2017. GODINU

Za realizaciju navedenih 19 programa ukupno je od Ministarstva kulture RH zatraženo 2.440.254,50 kn.

Planiran je nastavak istraživanja lokaliteta na prostoru Međimurja (Nedelišće-Črečan, Sveti Martin na Muri, Šenkovec-Čestinka), kao i daljnji radovi na realizaciji arheološkog parka Turčišće-Goričan. Nastavljaju se i sustavna istraživanja lokaliteta Crkvišće-Bukovlje kod Generalskog Stola, Bojna-Brekinjova kosa, Gornji Martijanec-Gomila, Okešinec-Sipčina, kao i istražni radovi vezani uz ostatke benediktinskog samostana sv. Margarete u Bijeli, pavlinskog samostana sSvih svetih u Strezi, crkve sv. Nikole Biskupa te crkve sv. Krševana u Milohničima na otoku Krku. Također se planira nastavak istraživanja starog grada Barilovića, utvrde Sokolac u Brinju, kaštela Grižane, utvrde Kostelgrad, utvrde Lopar u Novom Vinodolskom i Garić-grada.

Predviđa se nastavak dobre suradnje s više jedinica lokalne samouprave (gradovi Pregrada i Popovača te općine Domašinec, Sveti Martin na Muri, Križ, Sirač, Barilović, Brinje, Generalski Stol i Žumberak), koje sufinanciraju radove na zaštiti i promoviranju arheološke baštine.

Ujedno se predviđa i udio rada na zakonom propisanim zaštitnim arheološkim istraživanjima pri građevinskim radovima i velikim infrastrukturnim projektima.

Po dovršetku planiranih radova, napraviti će se cjelovita dokumentacija, obraditi će se (u skladu s mogućnostima) svi pronađeni pokretni nalazi te će se napisati sveobuhvatni izvještaji i/ili elaborati o provedenim radovima. Dio rezultata radova bit će objavljen kroz znanstvene i/ili stručne publikacije, odnosno prezentiran na znanstvenim kongresima. Također će se postaviti izložba s ciljem prezentiranja rezultata istraživanja crkve sv. Nikole Biskupa na Žumberku.

Tijekom 2017. godine djelatnici **Odjela za kopnenu arheologiju – sjedište Juršići** (tri konzervatora arheologa te jedan referent za pomoćne poslove) planiraju u okviru svoje primarne djelatnosti, sukladno odobrenim sredstvima, nastaviti s radom na četiri programa iz prethodne godine. Također se planira pokretanje 2 nova programa (Labin – crkva sv. Justa, Krnica – crkva sv. Teodora).

Za realizaciju navedenih šest programa ukupno je od Ministarstva kulture RH zatraženo 1.248.488,50 kn.

Planiran je nastavak arheoloških istraživanja i konzervatorsko-restauratorskih zahvata na srednjovjekovnim utverdama Paz i Žminj te srednjovjekovnoj kuli Turnina kod Rovinja, kao i arheološka istraživanja kasnoantičkog obrambenog sustava *Clastra Alpia Iuliarum*.

Predviđa se nastavak dobre suradnje s nekoliko jedinica lokalne samouprave (gradovi Rijeka i Buzet te općine Marčana, Grožnjan, Svetvinčenat, Visoko, Žminj, Kršan), koje sufinanciraju radove na zaštiti i promoviranju arheološke baštine.

Ujedno se predviđa i udio rada na zakonom propisanim zaštitnim arheološkim istraživanjima pri građevinskim radovima i velikim infrastrukturnim projektima.

Po dovršetku planiranih radova napraviti će se cjelovita dokumentacija, obraditi će se (u skladu s mogućnostima) svi pronađeni pokretni nalazi te će se napisati sveobuhvatni izvještaji i/ili elaborati o provedenim radovima. Dio rezultata radova bit će objavljen kroz znanstvene i/ili stručne publikacije, odnosno prezentiran na znanstvenim kongresima.

Djelatnici **Odjela za podvodnu arheologiju u Zagrebu** (četiri viša konzervatora arheologa, jedan konzervator arheolog, jedan konzervator tehničar te jedan djelatnik na stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa) planiraju tijekom 2017. godine u okviru svoje primarne djelatnosti, sukladno odobrenim sredstvima, nastaviti s radom na osam programa iz prethodne godine. Planiran je i nastavak istraživanja mletačkog brodoloma iz 15. stoljeća u uvali

Labotovo nedaleko Komiže, ali ove će godine, radi arheološke i povijesne važnosti, imati status samostalnog projekta.

Za realizaciju navedenih 9 programa ukupno je od Ministarstva kulture RH zatraženo 1.964.000,00 kn.

Predviđa se nastavak dobre suradnje s JU NP Mljet, PP Lastovsko otočje i Društvom prijatelja dubrovačkih starina koji sufinanciraju radove na zaštiti i promoviranju arheološke baštine.

Po dovršetku planiranih radova napraviti će se cjelovita dokumentacija, obraditi će se (u skladu s mogućnostima) svi pronađeni pokretni nalazi te će se napisati sveobuhvatni izvještaji i/ili elaborati o provedenim radovima. Dio rezultata radova bit će objavljen kroz znanstvene i/ili stručne publikacije, odnosno prezentiran na znanstvenim kongresima.

Djelatnici **Odjela za restauriranje kopnenih arheoloških nalaza** u Zagrebu (dva restauratora konzervatora, dva restauratora tehničara te jedan djelatnik na stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa) u skladu s odobrenim sredstvima planiraju u 2017. godini nastaviti radove na restauriranju arheoloških nalaza s lokaliteta Zvonimirovo-Veliko polje. Prvi su put prijavljena Ministarstvu kulture RH četiri programa: Katoličko selišće-Jelengrad – restauriranje arheoloških nalaza, Ilok-Citadela – restauriranje arheoloških nalaza, Sisak-željeznički kolodvor – konzerviranje mokrog arheološkog drva, Varaždin-Kelemen – restauriranje drvene bačve.

Za realizaciju navedenih pet programa ukupno je od Ministarstva kulture RH zatraženo 362.000,00 kn.

Planiran je i daljnji nastavak suradnje s Institutom za arheologiju, muzejskim institucijama i lokalnom upravom koji financiraju restauriranje pokretnih nalaza arheološke baštine.

Također se planiraju redoviti, kontinuirani radovi na nalazima s programa koje realiziraju djelatnici Odjela za kopnenu arheologiju i Odjela za podvodnu arheologiju Hrvatskog restauratorskog zavoda.

Po dovršetku planiranih radova napraviti će se cjelovita restauratorska dokumentacija i izvještaji o provedenim radovima, a restaurirani predmeti vratiti naručiteljima radova. U skladu s mogućnostima planira se i objava stručnih radova, prezentacija putem predavanja i radionica te nastavak mentorstva nad studentskom praksom.

CILJEVI	AKTIVNOSTI	USTROJSTVENA JEDINICA	ROK
Istraživanje, zaštita i očuvanje arheološke kulturne baštine	Istraživanje kopnenih arheoloških nalazišta	Odjel za kopnenu arheologiju	kontinuirano
	Izrada dokumentacije kopnenih arheoloških nalazišta	Odjel za kopnenu arheologiju	kontinuirano
	Radovi na konzerviranju kopnenih arheoloških nalazišta	Odjel za kopnenu arheologiju	kontinuirano
Promocija arheološke kulturne baštine	Izlaganja na znanstvenim i stručnim skupovima	Odjel za kopnenu arheologiju	kontinuirano
	Organizacija izložbi	Odjel za kopnenu arheologiju	kontinuirano
	Objava stručnih i znanstvenih radova	Odjel za kopnenu arheologiju	kontinuirano

PLAN RADA ZA 2017. GODINU

Međuinstitucionalna suradnja	Suradnja sa znanstvenim institucijama s područja arheologije i drugih znanosti	Odjel za kopnenu arheologiju	kontinuirano
	Suradnja s jedinicama lokalne uprave	Odjel za kopnenu arheologiju	kontinuirano
	Sudjelovanje u nastavi na Sveučilištu	Odjel za kopnenu arheologiju	kontinuirano
Istraživanje, zaštita i očuvanje arheološke kulturne baštine	Istraživanje podvodnih arheoloških nalazišta	Odjel za podvodnu arheologiju	kontinuirano
	Izrada dokumentacije podvodnih arheoloških nalazišta	Odjel za podvodnu arheologiju	kontinuirano
	Radovi na konzerviranju podvodnih arheoloških nalazišta	Odjel za podvodnu arheologiju	kontinuirano
Promocija arheološke kulturne baštine	Izlaganja na znanstvenim i stručnim skupovima	Odjel za podvodnu arheologiju	kontinuirano
	Organizacija izložbi	Odjel za podvodnu arheologiju	kontinuirano
Konzerviranje i restauriranje pokretnih nalaza arheološke kulturne baštine	Izvođenje radova konzerviranja i restauriranja pokretnih arheoloških nalaza	Odjel za restauriranje kopnenih arheoloških nalaza	kontinuirano
	Izrada dokumentacije konzervatorsko-restauratorskih radova na pokretnim arheološkim nalazima	Odjel za restauriranje kopnenih arheoloških nalaza	kontinuirano
Promocija djelatnosti konzerviranja i restauriranja arheoloških nalaza	Izlaganja na znanstvenim i stručnim skupovima, edukativne radionice	Odjel za restauriranje kopnenih arheoloških nalaza	kontinuirano
	Objava stručnih i znanstvenih radova	Odjel za restauriranje kopnenih arheoloških nalaza	kontinuirano
Međuinstitucionalna suradnja	Suradnja sa znanstvenim institucijama i muzejima čiji se arheološki nalazi restauriraju na odjelu	Odjel za restauriranje kopnenih arheoloških nalaza	kontinuirano

SLUŽBA ZA NEPOKRETNU BAŠTINU

Na Poziv za predlaganje programa javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske za 2017. godinu, koji je Ministarstvo kulture RH objavilo u srpnju 2016. godine, unutar Službe za nepokretnu baštinu prijavljena su ukupno 122 programa na nepokretnim kulturnim dobrima.

USTROJSTVENA JEDINICA	BROJ PROGRAMA			UKUPNO tražena financijska sredstva	BROJ DJELATNIKA
	programi u kontinuitetu	novi programi	ukupni broj programa		
Odjel za interventni pristup graditeljskom nasljeđu	18	3	21	7.903.000,00	4 djelatnika zaposlena na neodređeno vrijeme
Odjel za integralni pristup graditeljskom nasljeđu	27	5	32	10.095.200,00	6 djelatnika zaposlena na neodređeno vrijeme
Odsjek za konzervatorska istraživanja i dokumentiranje nepokretne baštine	8	3	11	2.592.600,00	7 djelatnika zaposlena na neodređeno vrijeme
Odjel za zidno slikarstvo i mozaik	14	3	17	2.489.303,00	13 djelatnika zaposlena na neodređeno vrijeme 1 djelatnik zaposlen na stručnom osposobljavanju za rad do 27.11.2018.
Odjel za kamenu plastiku	7	5	12	1.286.400,00	6 djelatnika zaposlena na neodređeno vrijeme 1 djelatnik zaposlen na stručnom osposobljavanju za rad do 18.10.2018.
Odjel za štuko	5	0	5	557.950,00	8 djelatnika zaposlena na neodređeno vrijeme 1 djelatnik zaposlen na stručnom osposobljavanju za rad do 16.8.2017.
Odsjek za zidno slikarstvo, mozaik i štuko (RO Split)	5	2	7	197.600,00	5 djelatnika zaposlena na neodređeno vrijeme 1 djelatnik zaposlen na stručnom osposobljavanju za rad do 12.7.2017.

PLAN RADA ZA 2017. GODINU

Odsjek za kamenu plastiku (RO Split)	7	1	8	552.100,00	5 djelatnika zaposlena na neodređeno vrijeme 1 djelatnik zaposlen na stručnom osposobljavanju za rad do 12.7.2017.
Odsjek za kamenu plastiku (RO Osijek)	2	0	2	60.500,00	6 djelatnika zaposlena na neodređeno vrijeme
Restauratorski odjel Osijek	4	3	7	331.360,00	12 djelatnika zaposlena na neodređeno vrijeme 1 djelatnik zaposlen na stručnom osposobljavanju za rad do 27.10.2018.
UKUPNO	97	25	122	26.066.013,00	72 djelatnika zaposlena na neodređeno vrijeme 6 djelatnika zaposlena na stručnom osposobljavanju za rad

S 1. kolovozom 2017. godine spojeni su Odjel za interventni pristup graditeljskom nasljeđu i Odjel za integralni pristup graditeljskom nasljeđu u jedinstveni Odjel za graditeljsko nasljeđe.

U Službi za nepokretnu baštinu provode se aktivnosti potrebne za očuvanje, obnovu, konzerviranje i restauriranje materijalnih ostataka graditeljske baštine.

Zahvaljujući najvišoj razini znanja i kompetentnosti zaposlenih stručnih djelatnika raznih struka i specijalizacija, interdisciplinarno se provode sve aktivnosti na programima istraživanja, dokumentiranja, valoriziranja i projektiranja zaštite i revitalizacije nepokretnih kulturnih dobara. Uz znanstven i stručan pristup izvode se restauratorski radovi na zidnim slikama, mozaiku, štuko ornamentima i kamenu, pri čemu se definiraju i stalno unapređuju metodologije rada.

Cjelovit pristup očuvanju i revitalizaciji graditeljske baštine prati izrada opsežne stručne dokumentacije koja čini materijalnu vrijednost Službe.

Sukladno *Strategiji*, u Službi za nepokretnu baštinu prepoznati su Opći ciljevi:

1. Stručna djelatnost
2. Stručno usavršavanje i obrazovanje
3. Znanstveno obrazovanje i djelatnost
4. Sveobuhvatni pristup kulturnim dobrima / Interdisciplinarnost
5. Očuvanje, razvoj i nadogradnja digitalnih i fizičkih baza podataka
6. Vidljivost

PLAN RADA ZA 2017. GODINU

CILJEVI	AKTIVNOSTI / PROGRAMI	USTROJSTVENA JEDINICA	ROK
Istraživanje, zaštita i očuvanje nepokretne kulturne baštine	Konzervatorsko-restauratorska istraživanja na nepokretnim kulturnim dobrima.	Svi odjeli i odsjeci Službe za nepokretnu baštinu	kontinuirano
	Izrada stručne konzervatorsko-restauratorske dokumentacije		kontinuirano
	Arhitektonsko snimanje postojećeg stanja i izrada fotodokumentacije		kontinuirano
	Izrada projektne dokumentacije za nepokretnu kulturnu baštinu		kontinuirano
	Izvedba restauratorskih radova na nepokretnom kulturnom dobru		kontinuirano
	Organizacija, koordiniranje i provedba radova zaštite i sanacije nepokretnih kulturnih dobara		kontinuirano
Unaprjeđenje stručne djelatnosti	Razvoj sustava evaluacije izvođača, vanjskih suradnika i djelatnika zaposlenih na SOR		kontinuirano
Stručno usavršavanje i obrazovanje	Sudjelovanje na stručnim predavanjima u organizaciji strukovnih udruženja		kontinuirano
	Sudjelovanje i izlaganje na znanstvenim i stručnim skupovima te radionicama.		kontinuirano
	Mentorstvo na diplomskim radovima i stručnoj praksi studenata u HRZ-u, te mentorstvo za stjecanje zvanja u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti		kontinuirano
	Razvijanje novih nedestruktivnih metoda istraživanja.		kontinuirano
	Organiziranje stručnih radionica i skupova		kontinuirano
Znanstveno obrazovanje i djelatnost	Izrada strategije znanstvenog razvoja Zavoda		kontinuirano
	Objava stručnih i znanstvenih radova	kontinuirano	
Očuvanje, razvoj i nadogradnja digitalnih i fizičkih baza podataka	Razvoj i nadogradnja informacijskog sustava Zavoda (stručni, transakcijski i administrativni)	kontinuirano	
Vidljivost	Edukativne aktivnosti, organizacija radionica, okruglih stolova, izložbi	kontinuirano	

SLUŽBA ZA POKRETNU BAŠTINU

Rad Službe za pokretnu baštinu sa sjedištem u Zagrebu odvija se u tri organizacijske jedinice: Odjelu za drvenu polikromnu skulpturu, Odjelu za štafelajno slikarstvo i u Odjelu za tekstil, papir i kožu. Pokretna se kulturna dobra restauriraju i u okviru Službe za odjele izvan Zagreba. Iz te su službe 1. kolovoza 2017. godine formirane Služba za odjele izvan Zagreba I (Restauratorski odjel Osijek, Restauratorski odjel Ludbreg, Restauratorski odjel Rijeka i Restauratorski odjel Vodnjan – Juršići) te Služba za odjele izvan Zagreba II (Restauratorski odjel Split, Restauratorski odjel Zadar i Restauratorski odjel Dubrovnik).

Kontinuirani rad na zaštiti pokretnih kulturnih dobara i restauriranju muzejske građe uključuje razvijanje djelatnosti kroz:

- razvoj i specijalizaciju specifičnih metoda i tehnika istraživačkih radova, restauriranja te preventivne zaštite
- razvoj savjetodavnog djelokruga u zaštiti baštine putem aktivne suradnje s nadležnim konzervatorima i vlasnicima kulturnih dobara.

Programi navedenih službi, kojih je ukupno 152, realizirat će se sredstvima Ministarstva kulture RH i vanjskih investitora, a za 2017. godinu od Ministarstva kulture RH odobrena su sredstva u iznosu od 1.797.920,00 kn. Od toga je 220.000,00 kn namijenjeno realizaciji 30 programa koji se odnose na restauriranje umjetnina iz 17 muzeja diljem Hrvatske. Programi imaju široki raspon, od preventivnog djelovanja do najzahtjevnijih interdisciplinarnih istraživanja i konzervatorskih radova na ugroženim i oštećenim pokretnim kulturnim dobrima a obuhvaćaju ukupno 277 umjetnina i predmeta umjetničkog obrta različitih materijala i umjetničkih vrsta, od drvene polikromirane skulpture, namještaja, štafelajnog slikarstvo na platnu i drvu, do predmeta od tekstila, metala, papira i kože.

U radionicama Službe za pokretnu baštinu sa sjedištem u Zagrebu planiraju se radovi na 71 programu, kojima su obuhvaćena 173 predmeta, dok su u radionicama Službe za odjele izvan Zagreba I i II planirani radovi na 81 programu s ukupno 104 kulturna dobra.

Služba za pokretnu baštinu sa sjedištem u Zagrebu

Odjel za drvenu polikromiranu skulpturu u Zagrebu podijeljen je na četiri odsjeka u kojima će 32 konzervatora-restauratora provoditi radove na 21 programu koji obuhvaćaju raznovrsna kulturna dobra među kojima se, uz prevladavajuće oltare, javljaju i dva tabulata, molitvene klupe, propovjedaonica, sakristijski ormar, raspelo, arhitektura ikonostasa, kućište orgulja s ogradom pjevališta te pojedinačne skulpture. Kao završetke višegodišnjih programa koji se realiziraju u okviru Odjela valja izdvojiti završne radove i montažu namještaja knjižnice te velikog i malog tabulata Biskupske palače u Dubrovniku i završetak radova na bočnom oltaru iz kapele sv. Vuka u Vukovoju te oltaru iz kapele sv. Fabijana i Sebastijana u Kučama.

Za realizaciju navedenih programa od Ministarstva kulture RH zatraženo je 458.890,00 kn, a uz pomoć sredstava općine Brinje započet će završni radovi na izradi kopije skulpture Bogorodice s Djetetom iz kapele burga Sokolac.

Odjel za štafelajno slikarstvo u Zagrebu podijeljen je na tri odsjeka u kojima će 22 konzervatora-restauratora provoditi radove na 26 programa kojima su, uz prevladavajuće slike na platnenom i drvenom nosiocu i ukrasne okvire, obuhvaćeni i poliptih glavnog oltara iz crkve sv. Marije na Šipanu te ikona-raspelo s ikonostasa iz parohijske crkve Velikomučenika sv. Georgija iz Velikog Poganca. U okviru Odjela osobita se pažnja posvećuje razvoju metoda i postupaka na slikama velikih formata što će najbolje ilustrirati dovršetak, montaža i prezentacija radova na slici „Papa Leo I. Veliki i Atila“ iz Strossmayerove galerije starih majstora HAZU. Za realizaciju navedenih programa od Ministarstva kulture RH zatraženo je 301.030,00 kn, a uz pomoć sredstava projekta „Integrirani program ‚Civitas Sacra – unaprjeđenje turističke ponude Šibenika temeljene na valorizaciji kulturne baštine katedrale sv. Jakova i palače Galbiani“ posredovanih putem ugovora sa Šibenskom biskupijom restaurirat će se devet slika iz biskupske zbirke.

Odjel za tekstil, papir i kožu podijeljen je u dva odsjeka u kojima će četrnaest konzervatora-restauratora provoditi radove na 21 programu, gdje treba istaknuti završetak radova na tapiseriji „Srpanj - kolovoz“ iz ciklusa „Mjeseci u godini“ u vlasništvu Riznice zagrebačke katedrale. Zahtjevni restauratorski radovi bit će predstavljeni uz izložbu „Zlatne niti – restaurirani tekstilni predmeti Riznice zagrebačke katedrale“ koju je u svoj program uvrstio Ured za crkvena kulturna dobra Zagrebačke nadbiskupije.

Realizacija navedenih programa planirana je sredstvima Ministarstva kulture RH u iznosu od 161.400,00 kn, a uz pomoć sredstava projekta „Integrirani program ‚Civitas Sacra – unaprjeđenje turističke ponude Šibenika temeljene na valorizaciji kulturne baštine katedrale sv. Jakova i palače Galbiani“ posredovanih putem ugovora sa Šibenskom biskupijom planira se restauriranje liturgijskog ruha iz zbirke Šibenske biskupije.

Unutar **Službe za pokretnu baštinu** su i u 2017. godini u okviru 96.600,00 kn odobrenih od Ministarstva kulture RH planirani programi hitnih intervencija, stručnog nadzora nad konzervatorsko-restauratorskim radovima te praćenja uvjeta i stanja pokretnih kulturnih dobara.

CILJEVI	AKTIVNOSTI	USTROJSTVENA JEDINICA	ROK
Istraživanja i konzervatorsko-restauratorski radovi na pokretnim kulturnim dobrima	Istraživanja na drvenom polikromnom inventaru	Odjel za polikromnu skulpturu	kontinuirano
	Konzervatorsko-restauratorski radovi na drvenom polikromnom inventaru	Odjel za polikromnu skulpturu	kontinuirano
	Montaža i transport drvenog polikromnog inventara, namještaja i tabulata	Odjel za polikromnu skulpturu	kontinuirano
Istraživanja, zaštita i prezentacija radova na pokretnim kulturnim dobrima	Istraživanja i dezinfekcija na štafelajnom slikarstvu	Odjel za štafelajno slikarstvo	kontinuirano
	Konzervatorsko-restauratorski radovi na štafelajnom slikarstvu, oltarnom slikarstvu i slikama na drvu te specijaliziranje metoda i postupaka na slikama velikih formata	Odjel za štafelajno slikarstvo	kontinuirano
	Montaža i prezentacija slike velikog formata	Odjel za štafelajno slikarstvo	kontinuirano
Restauriranje muzejske građe	Konzervatorsko-restauratorski radovi na štafelajnom slikarstvu	Odjel za štafelajno slikarstvo	kontinuirano
Zaštita, konzerviranje i restauriranje pokretnih kulturnih dobara	Konzervatorsko-restauratorski radovi na liturgijskim i uporabnim predmetima od tekstila te tapiserijama	Odjel za tekstil, papir i kožu	kontinuirano
Restauriranje muzejske građe	Konzervatorsko-restauratorski radovi na liturgijskim i uporabnim predmetima od tekstila, te umjetninama na papirnom nositelju	Odjel za tekstil, papir i kožu	kontinuirano

Služba za odjele izvan Zagreba I obuhvaća restauratorske odjele u Ludbregu, Osijeku, Rijeci i Juršićima.

U **Restauratorskom odjelu u Ludbregu** osam će konzervatora-restauratora raditi na 12 programa koji uključuju radove na polikromiranoj skulpturi i tekstilu, među kojima možemo izdvojiti preventivnu zaštitu i konzervaciju čak 40 tibetnih rubaca iz Zbirke narodnih nošnji i uporabnog tekstila iz čakovečkog Muzeja Međmurja, te nastavak složenih višegodišnjih radova na oltaru sv. Jeronima iz crkve sv. Jeronima u Štrigovi. Za realizaciju navedenih programa od Ministarstva kulture RH zatraženo je 160.850,00 kn. Sredstvima Varaždinske biskupije planiraju se izvesti djelomični konzervatorsko-restauratorski radovi na glavnom i dva bočna oltara varaždinske katedrale, a sredstvima Muzeja grada Iloka, Gradskog muzeja Bjelovar i Muzeja grada Varaždina planiran je nastavak radova na arheološkom tekstilu te dezinfekcija 12 drvenih skulptura i dva komada namještaja. Muzej za umjetnost i obrt u Zagrebu financirat će pohranu zbirke sagova, čilima i tapiserija.

U **Restauratorskom odjelu u Osijeku** četiri će konzervatora-restauratora raditi na pet programa koji uključuju radove na polikromiranoj skulpturi, štafelajnom slikarstvu i crkvenom namještaju. Za realizaciju navedenih programa od Ministarstva kulture RH zatraženo je 144.485,00 kn.

U **Restauratorskom odjelu u Rijeci** tri konzervatora-restauratora radit će na 7 programa koji obuhvaćaju kulturna dobra s područja polikromirane skulpture i slikarstva, a među kojima se ističe nastavak radova na poliptihu sv. Bernardina Sijenskog iz franjevačkog samostana iz Kampora na otoku Rabu čiji su autori braća Vivarini. Za realizaciju navedenih programa od Ministarstva kulture RH zatraženo je 68.000,00 kn. Restauriranje glavnog oltara vrbničke župne crkve potpomognuto je sredstvima župe Uznesenja Blažene Djevice Marije iz Vrbnika.

U **Restauratorskom odjelu u Juršićima** tri konzervatora-restauratora radit će na osam programa polikromirane skulpture i štafelajnog slikarstva, među kojima možemo izdvojiti dovršetak radova na slikama Antonija Moreschija „Bogorodica Karmelska i sveci“ te „Isus iskupitelj u slavi sa svecima“ iz župne kuće u Labinu. Za realizaciju navedenih programa od Ministarstva kulture RH zatraženo je 42.550,00 kn, a restauriranje slike „Sv. Lucija“ iz kapele Uznesenja Marijina/stancija Seget u Segetu sufinancira Grad Umag.

U okviru **Službe za odjele izvan Zagreba II** restauriranje pokretnih kulturnih dobara odvija se u okviru restauratorskih odjela u Splitu, Dubrovniku i Zadru.

Restauratorski odjel Split broji deset stalno zaposlenih konzervatora-restauratora koji će raditi na 18 programa među kojima uz programe cjelovite konzervacije i restauracije pojedinačnih kulturnih dobara (oltara, oltarnih pala, sakristijskog i crkvenog namještaja te drvenih polikromiranih skulptura) svakako valja istaknuti nastavak kontinuiranih radova na inventaru katedrale sv. Jakova u Splitu i katedrale sv. Lovre u Trogiru. Za realizaciju navedenih programa od Ministarstva kulture RH zatraženo je 138.480,00 kn.

Restauratorski odjel u Dubrovniku obuhvaća Odjel za polikromiranu skulpturu i štafelajno slikarstvo i Odsjek za papir te broji 17 konzervatora-restauratora. Planirani su zaštitni radovi na ukupno 22 programa, od kojih se 17 odnosi na konzervatorsko-restauratorske radove na slikama, polikromiranoj skulpturi i ikonama među kojima možemo izdvojiti nastavak radova na izuzetno vrijednom primjeru dubrovačke slikarske škole „Bogorodice s djetetom“ iz franjevačkog samostana Gospe Snježne u Cavtatu Božidara Vlatkova. U Odsjeku za papir radovi provode se na pet programa kojima su obuhvaćena različita kulturna dobra na papiru, pergamentu i koži poput kodeksa, matrikula, grafika, pomorskih karta i kožnog antependija. Za realizaciju navedenih programa od Ministarstva kulture RH zatraženo je 157.635,00 kn, dok će vanjski investitori (Dubrovački muzeji, crkva sv. Vlah) sufinancirati restauriranje slika „Portret Luke Dominika Bone“ i „Milosrđe“, te pet pomorskih karti i povelje grčkog kralja Georgiosa I, zatim 10 grafika na papiru i ukrasnog okvira slike „Sv. Lucije“. Državni arhiv Dubrovnik je sufinancirao (početak 2016. – završetak 2017.) restauriranje arhivske građe, Dubrovačka biskupija oslikani cvjetni grednjaka, a župa sv. Ilara u Mlinima raspelo iz crkve sv. Ilara. Dubrovački muzeji će u potpunosti financirati restauriranje pomorskog atlasa i pulene s jedrenjaka „Abraham“.

Restauratorski Zadar obuhvaća i Odsjek za metal, a pet konzervatora-restauratora kroz devet programa restauriraju raznovrsna kulturna dobra s područja polikromirane drvene skulpture, štafelajnog slikarstva i metala poput svijećnjaka iz trogirskog benediktinskog samostana i župne crkve u Kukljici te povijesnog oružja u vlasništvu Alkarskog društva Sinj. Za realizaciju navedenih programa od Ministarstva kulture RH zatraženo je 68.000,00 kn, a sredstvima župe Pakošteni planirano je restauriranje dvije metalne kadionice iz crkve Uzašašća Gospodinova u Pakoštanima.

PLAN RADA ZA 2017. GODINU

CILJEVI	AKTIVNOSTI	USTROJSTVENA JEDINICA	ROK
Konzervatorsko- restauratorski radovi na pokretnim kulturnim dobrima	Konzervatorsko-restauratorski radovi na drvenom polikromnom inventaru	RO Osijek	kontinuirano
	Konzervatorsko-restauratorski radovi na štafelajnom slikarstvu	RO Osijek	kontinuirano
Zaštita, konzerviranje i restauriranje pokretnih kulturnih dobara	Preventivna zaštita i konzervacija crkvenog tekstila	RO Ludbreg	kontinuirano
	Prikupljanje, obrada i pohrana crkvenog i uporabnog tekstila	RO Ludbreg	kontinuirano
	Konzervatorsko-restauratorski radovi na drvenom polikromnom inventaru, crkvenim i uporabnim predmetima od tekstila	RO Ludbreg	kontinuirano
Zaštita i restauriranje muzejske građe	Preventivna zaštita i konzervacija narodnih nošnji i uporabnog tekstila	RO Ludbreg	kontinuirano
	Konzervatorsko-restauratorski radovi na crkvenim i uporabnim predmetima od tekstila te oružju	RO Ludbreg	kontinuirano
Istraživanja i zaštita pokretnih kulturnih dobara	Istraživanja na slikama na drvu	RO Rijeka	kontinuirano
Restauriranje muzejske građe	Konzervatorsko-restauratorski radovi na drvenom polikromnom inventaru, oltarnom slikarstvu i slikama na drvu	RO Rijeka	kontinuirano
Istraživanja, zaštita, konzerviranje i restauriranje pokretnih kulturnih dobara	Istraživanja i preventivna zaštita drvenog polikromnog inventara	RO Vodnjan-Juršići	kontinuirano
	Konzervatorsko-restauratorski radovi na drvenom polikromnom inventaru, oltarnom i štafelajnom slikarstvu	RO Vodnjan-Juršići	kontinuirano
Istraživanja i konzervatorsko-restauratorski radovi na pokretnim kulturnim dobrima	Istraživanja na drvenoj polikromnoj skulpturi	RO Split	kontinuirano
	Konzervatorsko-restauratorski radovi na drvenom polikromnom inventaru, oltarnom i štafelajnom slikarstvu, drvenim vratnicama	RO Split	kontinuirano
Restauriranje muzejske građe	Konzervatorsko-restauratorski radovi na štafelajnom slikarstvu	RO Split	kontinuirano

PLAN RADA ZA 2017. GODINU

Konzervatorsko-restauratorski radovi na pokretnim kulturnim dobrima	Konzervatorsko-restauratorski radovi na drvenom polikromnom inventaru i štafelajnom slikarstvu	RO Zadar	kontinuirano
Restauriranje muzejske građe	Konzervatorsko-restauratorski radovi na štafelajnom slikarstvu i oružju	RO Zadar	kontinuirano
Konzervatorsko-restauratorski radovi na pokretnim kulturnim dobrima	Konzervatorsko-restauratorski radovi na drvenom polikromnom inventaru, oltarnom i štafelajnom slikarstvu	RO Dubrovnik	kontinuirano
Restauriranje muzejske građe	Konzervatorsko-restauratorski radovi na umjetninama na papiru i koži, te ikonama	RO Dubrovnik Odsjek za papir	kontinuirano

ZAJEDNIČKA STRUČNA SLUŽBA

U cjelokupnom procesu konzervatorske i restauratorske djelatnosti osnovna zadaća Službe (Služba za istraživanje i dokumentiranje je s 1. kolovozom 2017. godine preimenovana u Zajedničku stručnu službu) bit će osiguravanje dokumentacijsko-informatičke i analitičko istraživačke podrške za kompetentno i visoko kvalitetno obavljanje konzervatorsko-restauratorskih radova.

Razvijanje i unaprjeđivanje svih vrsta poslova vezanih uz nastajanje, sustavno organiziranje i čuvanje stručne dokumentacije provodit će se kroz ustrojstvene jedinice Službe: Informacijsko-dokumentacijski odjel, Arhiv, Knjižnicu, Fotolaboratorij i Prirodoslovni laboratorij.

Rad **Informacijsko dokumentacijskog odjela** (INDOK) odvija se u dva odsjeka (Odsjek za istraživanje i dokumentiranje nepokretnih kulturnih dobara i Odsjek za istraživanje i dokumentiranje pokretnih kulturnih dobara). Uz dvojicu djelatnika INDOK-a, višeg konzervatora povjesničara umjetnosti i suradnika konzervatora dokumentariste, u Odsjeku za istraživanje i konzerviranje pokretnih kulturnih dobara zaposlena su četiri konzervatora povjesničara umjetnosti od kojih će jedna djelatnica tijekom 2017. koristiti porodiljin dopust, jedan konzervator tehničar dokumentarist i jedan suradnik konzervatora povjesničara umjetnosti.

U Odsjeku za istraživanje i dokumentiranje nepokretnih kulturnih dobara zaposleno je osam konzervatora povjesničara umjetnosti, od njih jedan konzervator dokumentarist na pola radnog vremena. Tijekom 2017. godine, u skladu s odobrenim programima Ministarstva kulture pripremat će se i izrađivati dokumentacija potrebna za rad na spomenicima kulture. Obavljat će se povijesno-umjetnička istraživanja postojeće dokumentacije te, samostalno ili u suradnji s ostalim djelatnicima drugih ustrojstvenih jedinica, provoditi konzervatorsko-restauratorska istraživanja temeljem kojih će se izrađivati elaborati, stručni članci i tekstovi za objavu na službenoj stranici Zavoda.

Uz izradu i obradu stručne dokumentacije, nastavit će se kreiranje i razvijanje jedinstvenog informatičkog sustava – vlastite baze evidentiranih i restauriranih umjetnina u Hrvatskoj (BREUH) – koji povezuje sve zavodske stručne službe. Time će se osigurati dostupnost stručnih i znanstvenih podataka kako svim djelatnicima Zavoda tako i zainteresiranim institucijama i pojedincima.

Tijekom 2017. godine, šest će djelatnika **Fotolaboratorija** pratiti provedbu većine programa na kulturnim dobrima, koji se provode u svim stručnim službama Zavoda. Redovito će se fotografski dokumentirati stanje prije, tijekom i nakon konzervatorsko-restauratorskih radova. Broj fotografija koje će se snimiti ovisi o vrsti predmeta ili objekta na kojem se vrše konzervatorsko-restauratorski radovi, o stupnju njegova oštećenja te o kompleksnosti konzervatorsko-restauratorskih zahvata koji se moraju primijeniti.

Osim digitalnih fotografija izrađivat će se i zapisi snimljenih analitičkim tehnikama u dijelu spektra elektromagnetskih zračenja (IC, UV i RTG), tzv. nedestruktivnim metodama istraživanja.

Osim osnovne djelatnosti, izrade fotodokumentacije, u Odsjeku će naglasak biti na racionalizaciji organizacije rada, ujednačavanju i standardizaciji kvalitete te ažuriranju i primjeni protokola postupanja s dokumentacijom.

U skladu s načelima i standardima suvremene konzervatorsko-restauratorske djelatnosti, **Prirodoslovni laboratorij** nastavit će provoditi istraživanja materijalnih svojstva spomeničke baštine analitičkim metodama iz područja prirodnih znanosti, samostalno ili u suradnji s drugim odjelima Zavoda. Izrađivat će stručne ekspertize o stanju predmeta i objekata kulturne baštine, zatim upute za primjenu materijala i specifičnih metoda rada na zaštiti i obnovi kulturnih dobara te definirati uvjete za njihovo čuvanje.

Djelatnici Prirodoslovnog laboratorija (po jedan konzervator geolog savjetnik, konzervator tehnolog, konzervator kemičar, konzervator tehničar II stupnja, suradnik konzervatora kemičara te suradnik konzervatora fizičara na stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa (do 31. 3. 2017.) planiraju tijekom 2017. godine, u okviru svoje primarne djelatnosti, zaprimiti 1 300 uzoraka različitih materijala na kojima će se obaviti 2 800 do 3 000 različitih analitičkih postupaka. Određivanje sastava materijala radit će se na 63 programa službe za nepokretnu baštinu, 102 programa službe za pokretnu baštinu i 10 programa Službe za arheološku baštinu. Laboratorij će također raditi i na vanjskim programima, uglavnom prema narudžbi raznih muzeja, galerija te restauratorskih tvrtki ili pojedinaca.

Knjižnica je specijalna knjižnica otvorenog tipa koju vodi jedna zaposlena osoba, diplomirana bibliotekarka. Tijekom 2017. godine u skladu sa suvremenim bibliotekarskim propisima, nastavit će se nabavljati, katalogizirati i skrbiti o stručnoj literaturi; knjigama, časopisima i drugim publiciranim materijalima na različitim medijima, prvenstveno prema interesu, djelatnika Zavoda te ostalih stručnih osoba i studenata iz drugih srodnih institucija.

S obzirom na to da je, zbog potrebe djelatnika Zavoda, građa knjižnice lokacijski raspoređena po brojnim odjelima, nastavit će se digitalna obrada knjižne građe, kako bi bila dostupnija svim djelatnicima. Sva obrađena knjižnična građa može se pretraživati na digitalnom katalogu Knjižnica Grada Zagreba u čijoj mreži se nalazi i Knjižnica Zavoda, preko direktne poveznice objavljene na web stranici.

Nastavit će se suradnja s NSK i ostalim srodnim knjižnicama u zemlji i inozemstvu, posebno u domeni međuknjižnične zamjene stručne literature, kao i zamjene vlastitih stručnih izdanja koja se šalju na stotinjak domaćih i stranih adresa.

Za nabavu novih knjiga i časopisa, za međuknjižničnu posudbu, članarine u NSK i HDA, uvez knjiga i časopisa te za programsku podršku ZAKI, tijekom 2017. godine planirano je 76.000,00 kn.

U stručnom **Arhivu** zaposlena je jedna djelatnica koja u listopadu odlazi u starosnu mirovinu. Radi osiguranja kontinuiteta rada namjera je zaposliti jednu osobu – suradnika arhivista na stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa. Tijekom 2017. godine planira se dosadašnje aktivnosti na obradi i čuvanju arhivske dokumentacije nastale do 1998. godine proširiti i na ostalu arhivsku građu nastalu tijekom posljednjih dvadesetak godina, koja se trenutno čuva na više lokacija Hrvatskog restauratorskog zavoda. S ciljem očuvanja i lakšeg korištenja građa će se, u skladu s arhivskim standardima, objediniti i sustavno sistematizirati.

Također, u skladu s obvezama Zakona o pravu na pristup informacijama, djelatnici ove službe zaprimat će i obrađivati zahtjeve za pristupanje i ponovnu uporabu stručnih informacija.

PLAN RADA ZA 2017. GODINU

CILJEVI	AKTIVNOSTI	USTROJSTVENA JEDINICA	ROK
Istraživanje, zaštita i očuvanje nepokretne kulturne baštine	Konzervatorsko-restauratorska istraživanja na nepokretnim kulturnim dobrima.	Odsjek za konzervatorsku dokumentaciju nepokretne baštine, Prirodoslovni laboratorij, Fotolaboratorij	kontinuirano
	Izrada stručne konzervatorsko-restauratorske dokumentacije	Odsjek za konzervatorsku dokumentaciju nepokretne baštine, Prirodoslovni laboratorij, Fotolaboratorij	kontinuirano
	Izrada dokumentacije postojećeg stanja	Odsjek za konzervatorsku dokumentaciju nepokretne baštine, Prirodoslovni laboratorij, Fotolaboratorij	kontinuirano
Istraživanje, zaštita i očuvanje pokretne kulturne baštine	Konzervatorsko-restauratorska istraživanja na pokretnim kulturnim dobrima.	Odsjek za konzervatorsku dokumentaciju pokretne baštine	kontinuirano
		Prirodoslovni laboratorij	
		Fotolaboratorij	
	Izrada stručne konzervatorsko-restauratorske dokumentacije	Odsjek za konzervatorsku dokumentaciju pokretne baštine	kontinuirano
		Prirodoslovni laboratorij	
		Fotolaboratorij	
Izvedba restauratorskih radova na pokretnom kulturnom dobru	Odsjek za konzervatorsku dokumentaciju pokretne baštine	kontinuirano	
	Fotolaboratorij		
Unaprjeđenje stručne djelatnosti	Unaprjeđenje i obogaćivanje postojeće specijalističke knjižnice	Informacijsko-dokumentacijski odjel	kontinuirano
		Knjižnica	
	Sustavna organizacija arhivske građe, osiguravanje brze i učinkovite pretrage	Informacijsko-dokumentacijski odjel	
		Arhiv	
Ujednačavanje i standardizacija kvalitete izrade dokumentacije te ažuriranje i primjena protokola postupanja s dokumentacijom.	Svi odjeli i odsjeci Službe		
Razvoj istraživanja materijalnih svojstva spomeničke baštine analitičkim metodama	Svi odjeli i odsjeci Službe osim Arhiva i Knjižnice		
Stručno usavršavanje i obrazovanje	Sudjelovanje na stručnim predavanjima koja organiziraju strukovna udruženja	Svi odjeli i odsjeci Službe	kontinuirano

PLAN RADA ZA 2017. GODINU

Očuvanje, razvoj i nadogradnja digitalnih i fizičkih baza podataka	Razvoj i nadogradnja informacijskog sustava Zavoda (stručni, transakcijski i administrativni)	Svi odjeli i odsjeci Službe osim Arhiva	kontinuirano
Promocija konzervatorsko-restauratorske djelatnosti	Izlaganja na znanstvenim i stručnim skupovima, edukativne radionice	Svi odjeli i odsjeci Službe	kontinuirano
	Objava stručnih i znanstvenih radova (izdavačka djelatnost)		
Međuinstitucionalna suradnja	Suradnja s institucijama s područja zaštite kulturnih dobara		kontinuirano

Izveštaj za 2016. godinu pripremili su:

dr. sc. T. Pleše

B. Mataković, dr. sc. A. Azinović Bebek, B. Matica, dr. sc. V. Bralić, S. Purišić

B. Mostarčić, dr. sc. Z. Staničić, mr. art. A. Pedišić, D. Torjanec

V. Bradamante, M. Jurišić, dr. sc. M. Krmpotić, I. Miholjek, J. Višnjić, M. Golubić, A. Škevin Mikulandra, K. Krulić, I. Jengiđ, D. Misiuda, K. Jozić, D. Ivić, dr. sc. D. Mudronja, I. Karniš Vidović, D. Kovačić

Lektura: O. Ramljak

Grafički dizajn: Lj. Gamulin